

Wie goed doet, goed ontmoet!

Bronnenboek van het afstudeeronderzoek naar
de betekenis van de bouwsteen wederkerigheid

Ede, mei 2015

Jan Henk Velsink en Marnix van Westen

Naam: Jan-Henk Simeon Velsink
Geboortedatum: 24 maart 1992
Klas: S4D
Studentnummer: 110408
Opleiding: Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH)

Naam: Marinus Pieter (Marnix) van Westen
Geboortedatum: 27 april 1993
Klas: M4B
Studentnummer: 120199
Opleiding: Maatschappelijk Werk & Dienstverlening (MWD)

Onderwerp: methodiek Dichterbij, bouwsteen wederkerigheid
Praktijkorganisatie: Christelijke Hogeschool Ede, Academie Sociale Studies
Opdrachtgevers: Heleen Dekker - van Vuuren & Anne van de Pol

Onderwijsinstelling: Christelijke Hogeschool Ede, Academie Sociale Studies
Afstudeerbegeleider: Anja Vrijmoeth
Eerste beoordelaar: Hanneke van Wijgerden - Snoek
Datum: 18 mei 2015

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	1
Interview 1. Interview Irene Ijpelaar.....	2
1A. Interview Irene Ijpelaar geschrapte tekst.....	2
1B. Fragmenten en SVF's Interview Irene Ijpelaar.....	13
Interview 2. Interview Marèse Deckers en Jiska Doekes	20
2A. Interview Marèse Deckers en Jiska Doekes geschrapte tekst	20
2B. Fragmenten en SVF's interview Marèse Deckers en Jiska Doekes.....	31
Interview 3. Interview Maries van der Hek	38
3A. Interview Maries van der Hek geschrapte tekst	38
3B. Fragmenten en SVF's interview Maries van der Hek	49
Interview 4. Interview Lenie Draaijer	54
4A. Interview Lenie Draaijer geschrapte tekst	54
4B. Fragmenten en SVF's interview Lenie Draaijer	65
Interview 5. Interview Bilal Belhadj.....	73
5A. Interview Bilal Belhadj geschrapte tekst.....	73
5B. Fragmenten en SVF's interview Bilal Belhadj.....	84
Interview 6. Interview Niels Verboom	89
6A. Interview Niels Verboom geschrapte tekst.....	89
6B. Fragmenten en SVF's interview Niels Verboom.....	99
Interview 7. Interview Pascal van Wanrooy.....	105
7A. Interview Pascal van Wanrooy geschrapte tekst	105
7B. Fragmenten en SVF's interview Pascal van Wanrooy	116

Inleiding en leeswijzer

Dit document bevat het bronnenboek van het afstudeeronderzoek over de bouwsteen wederkerigheid van de methodiek Dichterbij. In het bronnenboek zijn alle documentaties opgenomen gebruikt zijn bij de totstandkoming van het onderzoeksverslag. Het bronnenboek van het onderzoeksverslag bevat de documenten die zijn gebruikt bij het uitvoeren en verwerken van de interviews. In het onderzoeksverslag wordt naar de documenten van het bronnenboek verwezen door het onderdeel of het subonderdeel te benoemen

Zoals al is aangegeven in de inleiding van hoofdstuk vijf van het onderzoeksverslag, hebben wij toestemming gevraagd én gekregen om van elke geïnterviewde sociaal werker de namen te gebruiken in het onderzoek. Daarnaast hebben wij ook toestemming gevraagd én gekregen om de interviews op te nemen. De gehouden (uitgetypte) interviews en de namen van de desbetreffende sociaal werkers zijn daarom allemaal terug te vinden in dit document.

In bijlage 4 van het onderzoeksverslag staat het interviewprotocol met de topiclijst (zie hoofdstuk 4 van het onderzoeksverslag voor de verantwoording van de topiclijst). Dit interviewprotocol vormde de basis voor de interviews met de sociaal werkers. De uitgetypte interviews met geschrapte tekst staan op volgorde van datum in het bronnenboek. Achter elk interview staat ook het document met de losse fragmenten en hun samenvattingen. Deze losse fragmenten en hun samenvattingen vormden uiteindelijk de basis voor de totstandkoming van het labelschema (zie bijlage 3 van het onderzoeksverslag)

In de verantwoording van de verwerking van de interviews (paragraaf 1.5.2 van het onderzoeksverslag) staat dat de nuttige tekst van de interviews rood is gemaakt. Doordat de nuttige fragmenten van de interviews een rode kleur hebben, wordt automatisch de overige tekst geschrapd. De interviews zijn gesorteerd op data, zie de inhoudsopgave voor de volgorde.

Interview 1. Interview Irene Ijpelaar

Voor het interview met Irene Ijpelaar zijn wij afgereisd naar de stad Doetinchem. Irene Ijpelaar heeft een leidinggevende functie bij de organisatie Buurtplein BV. We hebben Irene Ijpelaar geïnterviewd op aanraden van Heleen Dekker- van Vuuren.

1A. Interview Irene Ijpelaar geschrapte tekst

10 maart 2015 10:30-11:30 uur

Duur audiofragment: 1 uur, 2 minuten en 39 seconden

Irene Ijpelaar (I)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

I: Ik ben oorspronkelijk begonnen als maatschappelijk werker (M: hmhm), zit dus al heel lang uh, zeg maar, in dit veld, ook hier in Doetinchem. Uhm, en uhm, ik heb in de loop der jaren heel verschillende dingen gedaan binnen de organisatie zeg maar die die, nou ik heb ook een aantal fusies meegemaakt. Hiervoor heette deze organisatie IJsselkring (JH: ja). En uhm, uhm, ik ben daarin coördinator geweest, vooral sociaal raadslieden en ouderenadviseurs, en heel veel verschillende dingen gedaan, maar ook heel lang als maatschappelijk werker gewerkt en de afgelopen twee jaar ook weer als sociaal w erker. Uhm, omdat die coördinatorenfuncties allemaal binnen de organisatie vervielen en op dat moment kwam ook eigenlijk dat project Dichterbij langs. Toen, uuh, ben ik daar projectleider van geworden, want wij hebben als IJsselkring meegedaan zeg maar aan het uittesten en aan het ontwikkelen van de methodiek. (M: ja) Dus hebben met een groepje, samen met andere organisaties in het land hebben we daar aan meegewerkt en hebben we gewoon van allerlei dingen uitgetest vanuit de methodiek. M: En dan getest in de praktijk? I: In de praktijk (M: ja). Daar zijn we in de praktijk mee aan de slag gegaan en dat dat uittesten hebben we eigenlijk ook weer volgens de PDSA-methodiek gedaan. Ik weet niet of jullie dat iets zegt (JH: nee). M: Uhm, staat, staat die nou ook achterin het boek? I: Die staat er ook in (M: ja) dat je met klanten kan gebruiken. Die die staat er ook in, die kun je ook gebruiken, is eigenlijk een een verbetermethodiek, kun je ook gebruiken om met die teams of met groepen mensen (JH: hmhm) uhm, iets te gaan doen, iets te gaan verbeteren of nieuwe dingen uit te testen, dus dat hebben we ook heel planmatig volgens die methodiek, die je ook met klanten kan gebruiken, zeg maar, hebben we dat, uhm, uitgetest. En uuh, vervolgens heb ik aan diezelfde training meegedaan als Heleen Dekker, train de trainer ook. En uuh... M: dat gaf ze ook aan. I: Gaf ze ook aan haha (M: haha). I: Als het goed is, moeten wij als koppel ook nog wel, uhm, trainingen gaan geven binnen organisaties of op hoge scholen zeg maar. M: ja. I: ja jaja, in de methodiek, dus uuh, ik ben dus zeg maar in de praktijk bezig geweest met de methodiek en met dingen daaruit om om dingen uit te testen. Nou in die periode, heb ik ook de de post-hbo van de, uh, hogeschool in Ede, uh, gevolgd. Hier met heel veel collega's hebben we die hier intern, uh, de opleiding buurtcoach gegeven. En uuh, maar daarin is die methodiek niet zo aan de orde geweest en in dat kader heb ik wel dat essay geschreven, in het kader van die opleiding. JH: oke. I: ja, zo istie, uh, tevoorschijn gekomen. Ga ik dadelijk nog wel wat meer over vertellen, maar (JH: hmhm) uhm sinds 1 januari, of eigenlijk al een poosje daarvoor, ben ik, uuh, uh, ook begonnen als kwaliteitsmedewerker binnen de nieuwe organisatie, want IJsselkring is zeg maar helemaal weg per 1 januari. Er is een nieuwe organisatie (M: hmhm), heet Buurtplein bv (JH: hmhm) en uuh, uuh, zijn heel veel nieuwe buurtcoaches, uuh, het enige is dat die, de organisatie Buurtplein bv werkt niet met deze methodiek. M: en dat deed IJsselkring wel? I: ook niet, nou... zeg maar gedurende dat experimenteren wel, maar ook niet dat het geïmplementeerd is binnen IJsselkring, ook niet, nee. Nee, nee. Binnen Buurtplein bv werkt men met 1 gezin 1 plan en de Wraparound Care, maar dat zijn wel heel vergelijkbare, uuh, methodieken zeg maar. In al die methodieken zie je dezelfde dingen terug komen. M: ja. I: maar ja, ze zitten het allemaal wat anders neer, maar das niet uuh, niet echt volgens Dichterbij. Nee, jammer genoeg (JH lacht) vind ik in ieder geval (lacht). JH: u vindt dat jammer? I: ja, ik vind dat wel jammer dat ze dat, dat dat niet, maar die keuze is al langer geleden gemaakt zeg maar (M: ja) en en dat komt

ook omdat daar dan de gemeente veel meer bij betrokken is en vanuit de gemeente dan ook zulke keuzes, uuh, anders, ja, dingen anders lopen wat je misschien zou willen. JH: hmhm. I: maar in principe maakt het allemaal niet zo heel veel verschil. M: het heeft heel veel raakvlakken. I: ja ja (M: ja), het heeft allemaal raakvlakken, ja ja, (JH: zeker) dus dat is een beetje in het kort, uuh, en ook hè... mijn mijn betrokkenheid bij het thema wederkerigheid. Ik heb denk ik niet voor niks, uuh, daar een essay over (M: ja) geschreven, omdat ik in het begin dat ik met dat thema kennismakte zoiets had van, dat ik het echt helemaal niets vond en dat ik dacht van geen haar op mijn hoofd (lacht) die er aan denkt om klanten te vragen, uuh, of ze iets willen doen. Al zeker niet terug willen doen, maar iets willen doen was al helemaal niet en dat ik langzamerhand daar dan toch dingen ben gaan uitproberen ook om daar wel iets, iets mee te doen met dat thema, ook omdat me net zo tegen stond (M: ja. JH: hmhm) en ik het eigenlijk op het end helemaal omarmd heb en uuh, dus, uuh, hè, ook ook door mijn ervaringen en daardoor ook dat dat essay erover geschreven heb. Dus dat is een beetje wat er, uuh, wat er gebeurd is. JH: wat is in uw woorden een definitie van wederkerigheid? Wat verstaat u daaronder? I: uuh, dat is het het, uuh, het het geven en nemen van van van van, hè, in het onderlinge sociale verkeer, het het geven en nemen van, tussen mensen... hè, en en het, in het, ja, in de uitwisseling zeg maar van ik doe iets voor jou, jij doet iets voor mij. Dat dat is een wederkerige relatie... dus even ontdaan van alle (lacht) (M: ja) ja ja. M: en dan op een uuh, in een vrijwillig of gedwongen karakter, dat wederkerige? I: uuhm, voor mij hoort die altijd, uuh uuh, vrijwillig te zijn, omdat het anders niet werkt. M: ja. I: uuh hè, van van, als je hè, want je kunt, je hebt ook wel dat je iets moet doen in ruil voor voor dat je een uitkering krijgt, en dat kan wel, dat kun je mensen opleggen, dat kun je mensen verplichten, maar dat uuh uuh, dat dat, ja, dat heeft nooit dat effect van wederkerigheid, hè, dan is het gewoon van ik moet iets doen. Het wordt al wat wat makkelijker als mensen ook zelf kunnen kiezen wat ze, wat ze kunnen gaan doen. Dan krijgt het al weer wat meer, maar dan nog, voor mij is het altijd, altijd iets wat wat, hè (M: ja) dat je moet aansluiten bij waar de talenten en waar de krachten van mensen zitten, en hè, waar waar hun mogelijkheden zitten (JH: hmhm) om te kijken wat ze (M: ja) wat ze, wat ze willen. M: ja. I: ja. M: ja, u sprak net uuhm, toen u in uuh, toen u in aanraking kwam met het thema wederkerigheid dat u het in het begin helemaal niks vond. I: nee nee. M: kunt u daar iets meer over zeggen? I: ja, nou dat dat, die, je mag mag rustig je zeggen hoor (M: oke ja) anders ga ik me zo oud voelen (gelach). Dat uuhm, ja, ik had echt zoiets van, nou, iemand die in de problemen zit, die ga je toch niet vragen of die uh, of die iets wil doen. Die die heeft het al moeilijk genoeg, zo van daar daar, daar ga je, ja, dat doe je niet. Zo van, dat daar, iemand die het zo moeilijk heeft, dat, nou, dacht echt, was voor mij echt zo van, dat kan niet, dat doe je niet. Zo van uuh, ja, geen denken aan. Maar goed, dan ga je daar wat, wat over lezen over zo'n thema en toen dacht ik van uuh, hè, dan heb je toch dat je gaat kijken van ja, uuh, ja, nou laat ik eens wat proberen, hè, en dat heb je klanten, nou, ik heb, ik heb bijvoorbeeld een mevrouw die, die echt heel diep in de problemen zat op heel veel levensgebieden... uuh, forse problematiek en toen ben ik toch eens met haar gaan praten over, uuh, wat ze nou leuk vond of waar ze nou goed in was en uh, nou ja, ze vond uuh, ze was wel goed in handwerken, ja, dat had ik nooit, uuh, nooit bedacht, had ik ook nooit gezien en daar stond ik al van, hè, handwerken, vond ik al, hè, dat ze, dat ze heel fijn aan het borduren (JH: hmhm), dat vond ik ook helemaal niet bij haar passen, was ook echt een hele, zo van, hè, ze maakte echt hele grote dingen, ze zat echt uren te borduren en uuh, nou, en ze gaf aan dat ze het wel heel leuk vond om uuh, om oudere mensen te bezoeken. En toen, ik had dus op dat moment met die klant een heel ander gesprek, dat ging helemaal niet over wat er nou allemaal zo moeilijk was of wat er allemaal moest gebeuren, wat er moest, ik zag een heel ander mens. JH: wat maakt het dan anders? I: uuh, ze ze ze, ze kon vertellen, ze ze, ze had iets te vertellen over, over iets wat ze leuk vond en uuh uuh, ik zag een hele andere kant van haar zeg maar, want een mens is niet alleen maar de problemen, ook al zijn ze nog zo groot, het is altijd ook, ook nog, er zijn altijd ook nog andere dingen en daar ging, maar normaal gesproken sta je daar helemaal niet bij stil, want je bent alleen maar met die problemen bezig (M: ja), maar ik zag een heel, ja, een heel andere kant van deze mevrouw en ik heb haar gevraagd, goh, zou je daar iets mee willen. Ja, daar wilde ze iets mee (lacht), dus uuh, hè, van van, nou, toen is ze toch gaan kijken van ja, wat wat, wat kan ik doen met met uuh, ik zal wel, hè, oudere mensen willen bezoeken die... dus nou, van het

een komt het ander, dus het is niet alleen maar, uuh ja, hè, **deze mevrouw was echt uuh, vond het echt leuk om ook iets anders te doen en zo werkt het natuurlijk ook (JH: ja), hè, van uuh, het is niet alleen maar, leven is niet allen maar moeilijk en zwaar omdat je problemen hebt, maar er zijn ook andere kanten en het is goed om om, om daar ook iets mee te doen (JH: ja) om, nah, je ziet mensen gewoon ter plekke krachtiger worden en en, nou ja, mooi woord, empoweren.** Dan ben je ook dus daar mee bezig en, nou ja, zulke ervaringen had ik wel nodig om, uuh, om om te gaan zeg maar, zo van van, **eerst dacht ik van, ik kom voor die problemen en uuh, ik kom nergens anders voor. Daar moeten we mee aan het werk, dat is wat we moeten gaan doen.** M: en het gaf wel resultaat (I: hmhm), de manier van denken die je dus gebruikt dus nu? I: ja, die gebruikt is, en en, wat natuurlijk aan de andere... **ook nog weer eens helpt, zodat je die problemen beter de baas kan, want, hè, je doet ook weer goede ervaringen op (M: ja), doordat je andere dingen doet. Ook heb je ook weer heel positieve ervaringen, waardoor je waarschijnlijk ook je problemen beter aan kan pakken, dus wat dat betreft denk ik dat het een uuh, een, echt een heel waardevol gegeven is die, die wederkerigheid.** Ja, waar je echt uuh. JH: wel bijzonder dat u die switch zo heeft gemaakt. I: Ja, ja ja ja, jaah, dat is, dat was echt de switch, maar dat, dat maakt het ook bijzonder hè, terwijl als, als je der gewoon maar iets mee doet en dan, ja, terwijl voor mij was het echt in het begin, nou, daar wilde ik niks van weten, dat gaan we niet doen (gelach), ja ja. JH: het klinkt inderdaad alsof u toch, toch, alsof u toch ergens heeft doorgezet om het toch positief te gaan proberen ofzo. I: ja ja, maar dat was ook het mooie van dat, van dat project hè, uuh, wij gingen met een groepje mensen gewoon van allerlei dingen uitproberen en dan, wij bespraken ook alle ervaringen daarmee, maar dat, ja als, als je dacht van, nou ja, dit werkt niet, ja dan dan, dan doe je het niet meer hè (M: logisch), van uuh, dan, dan houd je er mee op, dus je, dan, dan ben je ook bereid om gewoon dingen uit te proberen waarvan je denkt van nou, ik weet het niet hoor of dit iets gaat worden of dat je al, (M: ja) of dat we daar iets, iets mee kunnen (JH: hmhm), ik heb grote twijfels, maar ja, laat ik eens proberen, eens kijken hoe het uuh, hoe het uitpakt en ik moet zeggen dat ik, dat ik erg blij ben dat dat hè, dat dat, dat je op die manier toch ook weer andere ervaringen opdoet en niet in je eigen straatje blijft zitten, hè, zo van, zo heb ik het altijd gedaan. M: mee kunnen gaan met. I: ja, ja, dus ook met allerlei (M: inderdaad), allerlei ontwikkelingen uitproberen (M: ja), dus dat was uuh, dat was wel het leuke van uuh, van het hele project ook, ja. JH: ook de mogelijkheid om uit te proberen. I: hmhm, ja ja, daar kregen we ook echt de ruimte en de mogelijkheden voor, ja. M: want hoe keek uhm, ja, de instelling waar u voor werkt, hoe keek die er dan tegenaan dat u dit ging doen? I: nou, de instelling had zich verbonden ook aan, aan uuh, aan Inholland zeg maar, de hogeschool (JH: hmhm) die dit opzette, om daar aan mee te doen, dus dat was ook al voordat, voordat het project (M: ja) kwam zeg maar was al toegezegd in het verleden van, wij, wij willen hieraan meedoen, dus dat uuh, dat was al eerder, dus dat, dat was wel goed, ja ja. Maar goed, het was in die tijd wel een organisatie die, die behoorlijk in beweging was door alle, alle ontwikkelingen en alle, uuh ja, ook de hele Welzijn Nieuwe Stijl, maar ook de ontwikkelingen waar het hier in Doetinchem naar toe is gegaan met de, met de organisatie zeg maar (JH: hmhm) dat, dat wij ook, wij hadden daarin alle vrijheid, maar de organisatie deed er ook niet zo veel mee, dus, dus het is niet opgepakt zo van wij gaan dit nou verder neerzetten, in rustige tijden was dat misschien wel gebeurd (M: ja), maar niet in het, zoals het er allemaal aan toe ging in met alle hè, met al die veranderingen op het gebied van, van die drie wetten, die zijn behoorlijk ingrijpend, en Buurtplein bv is nou ook degene die die wetten uitvoert (JH: ja), hè, wij zijn nog wel een aparte bv, maar wij, wij voeren heel veel opdrachten van de gemeente uit (M: ja), we zitten heel dicht tegen de gemeente aan, ja. JH: welke wetten bedoelt u precies? I: de de de jeugdwet is veranderd, de, de AWBZ, hè, dat zijn allemaal wetten en de participatiewet, die zijn allemaal naar de gemeente gekomen (JH: ja precies) en de gemeente moet dat, moet zorgen dat dat allemaal en dat besteedt ze voor een groot deel ook uit aan Buurtplein (JH: hm) om te zorgen dat die wetten ook uitgevoerd worden, ja, dus dat zijn gigantisch forse, forse veranderingen, dat is echt andere koek als het gewone maatschappelijk werk van vroeger, dat is echt een heel ander speelveld. JH: ja. M: en als u nu kijkt naar, naar, uhm, het Buurtplein waar u nu voor werkt, wat is hun, uuh, visie of instelling op wederkerigheid? I: die is er nog niet, die die, dat Buurtplein is echt een hele nieuwe organisatie, die dus heel veel moet ontwikkelen en dit is wel één van de thema's waarop er ontwikkeld moet worden

en waarop dat, denk ik, ook volop gaat gebeuren. Alleen, dat, dat staat nog niet, er is nog niet een visie van, wij gaan hiermee zo om, wat er wel is, is dat er, uuh, dat het denk ik wel aan de orde komt hoe mensen nu werken en dat ze er wel gebruik van maken, maar er is niet een, hè, er staat nog iets zo van, zo gaan we er mee om en zo doen wij dat, (M: oké) dat is er nog niet, nee. M: maar ze zouden er wel mee kunnen gaan werken? I: ja, dat denk ik, ik denk ook wel dat dat gaat... en op sommige gebieden gebeurt het denk ik ook al, hè, ik noem maar een voorbeeld van, uuh, er worden kindervakantiedagen georganiseerd. Daarin wordt, uuh, ouders gevraagd om mee te helpen (JH: hmhm). Nou, weet ik niet, ik heb al een keer gezegd van, volgens mij moet je gewoon ouders zeggen van uw kind mag alleen maar mee doen, als u zelf ook meewerkt (gelach), maar of ze dat doen, weet ik niet. Daar heb ik even geen zicht op, op dit moment, maar dat is natuurlijk ook een, uuh, vorm van wederkerigheid (M: ja), hè, gebruik maken van activiteiten, alleen als je zelf, uuh, zelf mee helpt of iets anders gaat doen, uuh, voor de organisatie (JH: hmhm), maar ik denk dat dat, dat dat steeds groter gaat worden, dat het steeds meer, uuh, meer gebruikt gaat worden ook. M: jaa, en misschien ook het wat onbewuste gebruik van wederkerigheid. Ik denk van het kan wel in de visie van de instelling staan, maar zoals u nu ook zegt, misschien wordt het al heel veel gebruikt (I: ja), maar hebben ze er nog niet echt... I: nog niet zo vertaald in een visie (M: ja), nee, maar volgens mij gebeurt het wel hoor en zeker, ik weet zeker de mensen die meegedaan hebben in het project dat die, uuh, erg alert zijn op, op ook mensen, als ze mensen tegen komen waarmee ze in gesprek zijn, dat ze die ook meteen vragen van, uuh, hè, heb je geen zin om hier in het wijkcentrum iets te doen? Of uuh, hè, waar uuh, ook vragen naar kwaliteiten en nou die, dat zit er al wel een beetje in hoor, dus in het individuele hulpverleners zal het zeker gebruikt worden ook. Dat uuh, door een aantal mensen (M: ja), maar ik weet niet door, er zijn per 1 januari hier 25 nieuwe mensen begonnen (JH: zo, toe maar), dus die ken ik niet allemaal en zeker niet hun werkwijze, nee (JH: nee), ja. JH: merkt u ook al wederkerigheid tussen collega's? I: ja, zo heb ik er nooit zo naar gekeken, dus vandaar dat ik even... Wat bedoel je dan of waar denk jij aan als je, als je dat zegt, tussen collega's? JH: nou, dat je elkaar ondersteunt in taken die, waar jij beter in bent en waar die ander dan beter in is. I: ja ja. JH: dat je niet, uuh, op jezelf werkt, maar dat je samenwerkt in dingen (I: ja ja, dat gebeurt), dat je iets voor elkaar doet, kan betekenen. I: ja, dat gebeurt natuurlijk zeker, alleen weet ik niet of het dan, of het echt wederkerigheid is, of het, ja, ik doe iets voor jou, jij doet iets voor mij, dat dat, het speelt overal hè (JH: hmhm), van, uuh, dat vond ik ook het mooie van dat essay, dat mijn conclusie ook was van, ja, het zit eigenlijk bij mensen in de genen, hè, van dat wederkerige. Dat, dat hoort zo bij de mens, dus ja, dan komt het ook overal natuurlijk wel terug en zeker ja, ook tussen collega's dat ze, dat ze, dat je dat terug ziet (JH: hmhm), ja ja, alleen is het denk ik niet, we noemen het niet zo (M: nee), nee. JH: nee precies. I: nee, we noemen het niet zo, nee. JH: dus u bent niet bewust met die wederkerigheid bezig binnen de instelling? I: nee nee, nee, het is op dit moment nog, er moet zo veel gebeuren binnen deze organisatie dat het denk ik van dat, wederkerigheid is een thema wat later aan de orde komt (M: ja), ja. JH: ik hoorde u ook zeggen... I: echt uitdrukkelijk aan de orde komt, ik bedoel, het speelt wel (JH: hmhm), maar... JH: ik hoorde u ook zeggen, u heeft 25 nieuwe collega's? I: ja. JH: dat is ook best veel om die nog te gaan leren kennen. I: ja, ja ja, nou het is, uuh, heel, heel erg leuk, want ik ga ze wel wat beter leren kennen, hè, in de functie wat, wat we nu gaan doen, is uuh, ze zijn allemaal generalisten hè, (JH: hmhm) het zijn ook mensen die vanuit allerlei verschillende hoeken komen met verschillende specialismen ook, (M: hmhm) maar aan de voorkant zijn het allemaal generalisten en aan de achterkant hebben ze dus wel een eigen expertise allemaal en om dat goed, uuh, te behouden die expertise en dat ook te onderhouden, want als je alleen maar generalistisch werkt, raak je je expertise ook kwijt (JH: hmhm), uuh, en ook om het uit te dragen naar alle andere collega's gaan we kenniskringen opzetten. JH: wat houdt dat in? I: een kenniskring, daar zit bijvoorbeeld op een thema, bijvoorbeeld het thema ouderen dementie, zit een aantal mensen met expertise op dat gebied die gaan dan, uuh, samen kijken van hoe gaan wij, uuh, onze kennis bijhouden en onderhouden en wat gaan wij doen om ook onze collega's te informeren (M: ja) om die goed op de, hè, dat onze collega's weten wat ze moeten weten (JH: ja precies), hè, en, en dat ze bij ons terecht kunnen als het echt, uuh, om specialistische dingen gaat, dus maar ook voor, uuh, vraagbaak voor de andere collega's zijn, als ze met casussen zitten waar ze geen raad mee weten,

dus, en die kenniskringen ga ik mee het proces zeg maar begeleiden om dat op te zetten en en, dus dan kom ik alle collega's, kom ik in ieder geval weer tegen (M: ja), ja ja, en dat vind ik wel heel leuk, want ik ben het nu een beetje, ik zit hier nu een beetje ver weg van de uitvoering en dat, dat, dus ik ga zo meteen ga ik, ga ik weer wat meer zien van de uitvoering. Dat vind ik wel weer erg leuk, ja (M: ja), ja. JH: mooi zo. I: ja. M: en wat zijn uw werkzaamheden op dit moment? I: nou, ik ben op dit moment vooral ook bezig met het, met het uuh, met het inrichten van registratie zeg maar, uuh, een programma, er is een nieuw programma ingekocht en dat moet ingericht worden. Dat is een belangrijke taak en ik ben heel erg bezig met de afstemming zeg maar met de gemeente ook, van wat de gemeente allemaal nodig heeft aan, aan uuh, hè, we zitten eigenlijk met z'n allen in één werkproces, Buurtplein, en hier heb je dan ook nog een Zorgplein, daar zit dan de Wmo van de gemeente en een Werkplein, dat is allemaal één werkproces, maar daarin moet Buurtplein iets doen, daarin moet Zorgplein iets doen en dat zitten we, dat moet afgestemd worden op elkaar, zodat het voor de mensen, voor de klanten in ieder geval één proces is (M: ja) en niet dat die alles dubbel, uuh, moet, moet zeggen zeg maar hè, van als die iets nodig heeft (JH: ja precies), dus uuh, nou daar, dat is een van de dingen waar ik erg druk mee ben met die afstemming ook, ja. JH: lijntjes kort houden. I: ja ja, en werkprocessen uitschrijven zeg maar, van uuh, afstemmen, uitschrijven en zorgen dat dingen goed uuh, goed lopen (M: ja) en ja, en registratie, maar registratie is iets wat ik altijd al bij mijn taken gedaan heb. Ik ben altijd bezig geweest met van hoe, uuh, hoe leg je informatie vast en hoe krijg je informatie dan ook weer uit de systemen, dus dat is nu ook een voortzetting. Nu ga ik starten met die kenniskringen ook. Dat zijn mijn werkzaamheden, maar hè, het is, het is ook in mijn werkzaamheden is het ook gewoon zoeken naar de invulling nog. Dat staat ook niet vast, overal op alle gebieden is het zoeken van, hoe geven we het vorm (JH: hmhm), maar ook mijn functie is gewoon een nieuwe functie en, uuh, zoeken van wat moet ik nu allemaal gaan doen, ja ja, maar ik vind dat wel leuk, dus uuh... JH: uitdaging. I: ja ja, weer iets nieuws te doen en te kijken om uuh, ja, hoe we het vorm geven. M: werkt u op dit moment met een vorm van wederkerigheid? I: niet echt direct zeg maar. M: want u zit niet op het uitvoerende niveau op dit moment? I: nee nee, nee, ik zit niet in de uitvoering nee, nee, zeg maar, ik heb tot 1 januari nog wel wat dingen gedaan en nee, na 1 januari zit ik eigenlijk niet meer in de uitvoering, dus ik, op dit moment is het niet meer iets waar ik heel bewust mee bezig ben, nee, nee nee. M: en gaat u nog wel in de uitvoering komen? I: uuh, nee, nee, tenminste, dat is niet het plan om daar nog weer naar terug te gaan, ja ja (M: ja), nee, en ik vond het heel zinvol hoor om, om weer even, want daarvoor ben ik zeg maar, voordat ik nu weer in de uitvoering... ben ik tien jaar uit de uitvoering geweest (M: ja). Ik heb tien jaar lang andere dingen gedaan (JH: hmhm), dus ik vond het erg zinvol om weer even terug te gaan, omdat ja, je raakt het toch na tien jaar raak je het toch een beetje kwijt van hoe het nou precies is om, om in de uitvoering werkzaam te zijn, dus wat dat betreft was het, uuh, was het wel een hele, was het wel heel goed, ja ja (M: ja), omdat je dan weer ervaart van, uuh, hoe het echt is om met klanten te werken (JH: ja precies), ja ja. En dan uuh, ja, dat is toch, daar raak je toch een beetje van weg als je dat niet meer echt doet zeg maar (M: nee, logisch), ja ja, dus, en nou ja, hè, wat mij betreft hoef ik niet terug naar de uitvoering. Ik vind uuh... M: het is goed zo. I: ik vind andere dingen leuker, ja ja, het is niet dat ik het met tegenzin, maar uuh, ik vind de uitvoering gewoon eigenlijk veel moeilijker als de dingen die ik nu doe, dus uuh, ja. Ik uuh, ja, ik vind het gewoon moeilijker, ja, het is zo zoeken en zo, uuh, ja, proberen af te stemmen en te kijken van, van aansluiten en dus, maar daarbij wel fijn om daar toch weer andere dingen bij te hebben, zoals bijvoorbeeld het thema wederkerigheid, waar je, waar je iets mee kan en wat voor mij een belangrijk gegeven was dat ik daardoor toch ook een andere relatie krijg met, door dat thema wederkerigheid, maar ook door de andere manieren van werken. Ik wil het iets breder trekken, door op de manier van Dichterbij met mensen om te gaan en veel meer die coachende rol te krijgen in plaats van de hulpverlenende rol, maar veel meer coachend bezig te zijn naar mensen toe, krijg je wel een andere relatie, een andere relatie als dat ik vroeger met klanten had. M: Kunt u die andere relatie beschrijven? I: uuh heb voor mij was het dat die ander relatie, kijk als je ook iemands talenten en iemands krachten als je daar ook over in gesprek bent he, en niet alleen over de problemen, dan zie je dus die andere kant en dan dan dat maakt voor mij ook dat je een andere relatie krijgt ook. En hij is uuhh uhm, hij wordt daardoor gelijkwaardiger, van iemand he, het is niet

alleen het kleine stukje van die persoon die je ziet, eh. Hij wordt niet gelijk, want he ik ik kom daar toch op voor een bepaalde manier en niet gewoon he, het is geen vriendinnenrelatie ofso of wat he, als ik als ik zo'n mevrouw heb, dan dan uhh hij wordt daardoor wel gelijkwaardiger, omdat je iemand in zijn, in z'n, meer in zijn totaliteit ziet, met met ook zijn andere kanten. Dus dat dat uh en dat is toch een gevolg ook van van van dat thema wederkerigheid doordat je toch ook gaat ver- gaat kijken naar wat iemands talenten zijn of wat iemands krachten zijn en waar is waar is iemand goed in, wat vindt iemand leuk uuh, wat doet hij nog meer? M: ja, dus het is echt een meerwaarde? I: ja ja dat vind ik wel, ook ook in de relatie zegmaar naar klanten (M: ja) ja ja. JH: hmf das een mooie.. I: I-lukt het een beetje om (JH: ja hahm) jullie vragen te hahaha. JH: u beantwoord eigenlijk al vragen tussendoor, dus uhh. I: Oké nou dan is (M: hahaha) het helemaal goed. M: haha ja, zeker weten (I: hahahaha helemaal goed) JH: want een vraag die ik net in mijn hoofd had was: wat betekent wederkerigheid voor uw manier van werken en daar heeft u net antwoord op gegeven. I: oke ja, (JH: dus dat is wel uuh) ja ja ja ja ja ja. JH: zullen we doorgaan naar netwerken? M: Ja, zeker. Uuhhm, als ja, is misschien een beetje een stukje inleiding van als sociaal werker beschik je over een netwerk (I: ja) uhh ook van persoonlijk netwerk maar ook met met instellingen en uuhm ook burgers onderling, uhh heeft u op dit moment een groot netwerk waar uuhm, een cliënt of een bewoner gebruik van zou kunnen maken? I: ja en hoe bedoel je dat dan? Waar waar uhh. M: uuhm het het het koppelen van uuhm mensen aan elkaar, uuhhm, mensen aan instellingen en uuhm, beschikt u over zo'n netwerk? JH: bedoelen eigenlijk het voorbeeld van wat u gaf (I: ja) dat die vrouw die wil graag handwerken en die wil graag op bezoek gaan bij ouderen (I: ja ja ja) heeft u die toen gekoppeld bijvoorbeeld? I: dan dan dan dan zij he, dan was he, binnen IJsselkring is er ook een project uh he, bezoeken van ouderen en dan dan kun je daar die lijntjes uuh (JH: ja) die lijntjes leggen, of of he kan je tegen die mevrouw zeggen van neem eens met die contact op dan uh, kun je kun je daar. Naja en dat proberen ze nu veel meer ook wel heel erg in de wijken, ook ook vorm te geven, die zo'n zo'n netwerk en binnen wijken heb je, ik werkte als sociaal werker ook in een wijk hoor (JH: hmhm M: hmhm), in een gebied zegmaar en uh in dat gebied zie uh... werken ook ander organisaties en daarmee probeer je wel, daarmee bouw je een netwerk op en en en en en uhh heb je ook hele korte lijntjes he, met met politie, met de wijkregisseur met mensen van zozijn, met mensen van de woningvereniging uhhh he en en die gaan ook steeds meer ook wijkgericht werken dus dan is uhh heb je echt een specifieke aanspreekpunten waarmee je ook geregeld om de tafel uhhh zit, en en uhh nou en rondom cliënten is het vaak zo als er meerdere instanties betrokken zijn en dingen lopen niet goed in de afstemming, dat je zo snel mogelijk stuurt op met zijn allen rond de tafel (M:ja) met de klant er bij. En dan is zegmaar de buurtcoach zoals hij hier in Doetinchem rondloopt is dan ook wel de de casusregisseur, die die heeft dan de regie op het geheel. JH: Eigenlijk de spil in het netwerk. I: ja ja ja, eigenlijk, de klant hea, (JH: ja) die moet de spil zijn van van uhh maar, uhhh de buurtcoach bewaakt de afspraken en de afstemming. JH: hoe hoe hoe wordt er voor gezorgd dat uhh zo'n klant dan het netwerk gaat leiden, ofso, dat hij de regisseur wordt? I: Nou dat is dan vooral de methodiek van één gezin één plan die die die zorgt van hea dat je met een gezin, want daar werk je ook echt met gezinnen, ja als het één persoon is dan is het één persoon (JH: hmhm) maar dat noemen we hier dan ook een gez- gezin of een huishouden. Uuhhm, er wordt met een gezin altijd eerst gekeken van: wat gaat er goed, welke krachten zijn er, dus dat he is ook al inherent aan de methodiek om daarnaar te kijken (M: ja JH: hmhm), vervolgens van uhh uhh waar waar zijn zorgen over? En de derde stap is dan wat is nodig om om he die zorgen om die te verminderen, of om zaken te verbeteren. Dus dat zijn dan eigenlijk drie stappen om vervolgens doelen te stellen, maar het zijn de doelen die het gezin stelt, dus niet de werker, maar het gezin zegt van: ja nou ja ik maak me hier zorgen over en ik wil daar wil ik iets mee gaan doen, daar wil ik iets in verbeteren of daar wil ik uuhh, dus dan dan worden op dat gebied worden doelen gesteld (JH: hmhm) en dat zijn dan, dan wordt er een plan opgemaakt eigenlijk, heet dat dan hea? M: hmhm ja. I: En uhh dat is het plan van het gezin (JH: ja) dus dat is hun eigen plan, maar in dat plan kunnen ook weer dingen staan voor die wederkerigheid van van, uhhh hea van van dat een van de gezinsleden acties onderneemt om vrijwilligerswerk te zoeken, nou ik noem maar wat. Dus dat is een beetje uhh de methodiek die die gebruikt wordt (JH: hmhm) ja. JH: En wat voor rol heeft de sociaal werker daar precies in? I: die de

sociaal werker die die uuhh coacht het gezin zegmaar, in in in dit geheel (JH hmhm) dat is de coach en die bewaakt ook de doelen en de acties uhh, maar ook hea van van ook ook de de de afspraken die met andere organisaties gemaakt worden, want eigenlijk is het de bedoeling dat andere organisaties ook in dat ene plan hun doelen en acties stellen met het gezin (M:ja) dus dat is een beetje de opzet, ja ja ja. **Dus en ja, dat dat is steeds meer samenwerken met een netwerk** (JH hmhm) **en en ook proberen niet alleen het professionele netwerk van de klant te betrekken, maar he, vooraf aan het maken van het plan gaan ook de vragen van: uuhh welke personen zijn er belangrijk voor u, wie mogen er meedenken met het plan? Eigenlijk wil je het liefst zo snel mogelijk ook mensen uit het netwerk van de klant er bij hebben. Dus ook ook daar wordt gekeken van wat is het netwerk van de klant en wat kan je daarbij inschakelen** (JH:hmhm) **om zorgen te verminderen.** M: ja (I:ja) uuhm wederkerigheid die , of in ieder geval de methodiek zelf die praat ook heel erg over uuhh als burgers elkaar onderling gaan helpen uuhm, dat ze dan ook heel veel dingen zelf op kunnen lossen (I: hmhm) nou goed, nu hebben wij in ons literatuuronderzoek ook veel gezien over, veel gelezen over vraag- en handelingsverlegenheid (I:hmhm) uuhhm, hoe ziet u de rol van de sociaal werker, met wederkerigheid, om die vraag- en handelingsverlegenheid dus tussen burgers onderling om die weg te halen? JH: te verlagen. M: of te verlagen? I: Dat is een uhh moeilijke vraag haha(JH: Haha M:haha)haha om die te verklaren. Kijk door uhh **volgens mij is het, zit het zo als je als je uuhmm als mensen kunnen geven kunnen ze ook makkelijker vragen, dus als jij uuhm uhh als je als je als als mensen zegmaar hea, zoals ik noem, ik pak maar even weer die mevrouw die dan die ouderen gaat bezoeken** (M:hmhm) **uuhh dan dan door te geven, is het voor haar weer makkelijker ook om uuh om om om hulp te vragen of om hulp te accepteren. Dat zijn mechanismen die ook daar daar in spelen en en kijk die in in wijken maak je ook gebruik van van dat dat vraag en aanbod hea, van van door mensen eehh ook daar door ze iets te laten doen** (JH: hmhm) **dan hoeft dat allemaal niet meteen, maar kunnen ze waarschijnlijk la... naderhand ook makkelijk vragen als ze in de problemen komen om hulp** (M: ja) **bij hun netwerk of bij de professionals , of uuhh dus dus daarin speelt die die eeh wederkerigheid ook een belangrijke rol denk ik om om om die uhh vraagverlegenheid en die eeh om daar iets mee te doen** (JH: ja). Ik vind het altijd een beetje een een een lastig thema dit, (JH: ja). Ik weet niet wat jullie daar van vinden, die die die vraagverlegenheid en die... (M: ja hmmm) ik vind het altijd een uuhmm een lastig theoretisch uuhh.. JH: nou ja het is denk ik de grootste uitdaging om dat inderdaad bij de cliënten zelf te bewerkstelligen dat dat dat het afneemt, dat het, je kunt nog zo veel aanbieden als professional, maar uiteindelijk moet iemand het toch zelf durven om hulp te vragen (I:ja) of hulp aan te bieden (I: ja ja) dat is heel lastig denk ik ja: Ja, ja, maar in uuhh als je als je nou inderdaad uuuhhh als als initiatieven in de wijk helpen daar natuurlijk wel bij, dingen die er al zijn of die er... JH: ja de methodiek spreekt ook van oefensituaties (I: van?) Oefensituaties die je (I: ja) of die aanbieden aan aan uuhh wijkbewoners. I: ja, ja ja, ja, maar ik vind het altijd heel uuh, **het zijn ingewikkelde thema's voor mensen ook van hea, van niet durven vragen of of, maar ook niet durven uuh aan te bieden, van soms zijn er best veel mensen die iets doen in een wijk maar die weten ook de weg niet, of uuh dus dus ja, daarin heeft het sociaal werk wel een rol, om daar iets mee te doen, van uuh om die mensen ook op te sporen, van uuh kun je iets betekenen?** (M: ja) hea? JH: En hoe gebeurt dat? I: door door ik denk wat wat er nu gebeurt is **dat men niet alleen maar de groepen benadert die die uuh problemen hebben in de wijk, kijk er wordt vooral ook ingezet om in contact te komen met zegmaar de krachtige bewoners in de wijk. Ook, want als je daar niet mee in contact komt dan kom je er niet, dus je kunt niet alleen maar blijven blijven focussen op de mensen in de problemen. Je hebt die andere groep heb je gewoon hartstikke hard nodig, dus weer dat thema wederkerigheid** (M:ja), want anders dan dan dan.. JH: En waarvoor zijn die krachtige burgers nodig volgens u? I: Uuh omdat mensen het samen moeten gaan doen en uhh de professional doet het niet meer. Die coacht eigenlijk alleen nog maar zodat mensen het zelf gaan doen. Uiteindelijk is dat de hele opzet he, die hele zelfredzaamheid (M: ja) en die eigen kracht. Mensen moeten het zelf vorm gaan geven en de buurtcoach heeft daarin een coachende rol, maar de buurtcoach gaat gaat geen geen clubjes meer opzetten, die gaat geen... die gaat hoogstens nog wel buurtbewoners coachen zodat ze het gaan doen, maar die gaat het zelf niet meer uitvoeren (JH: nee) dat daar daar daar ja dat dat past en niet meer in het denken he, vanuit welzijn nieuwe stijl kan het niet meer, **maar het kan**

ook niet meer betaald worden, he het zit ook de de hele bezuiniging zit er net zo goed aan vast (JH: ja economisch M: ja hmhm) want uuhh.. (M: het ligt er altijd onder) want het kost ook allemaal wel veel te veel hahaha (M: hahaha). JH:het kwam nog terug in in in je essay dat uiteindelijk zit er ook een economische reden achter om naar wederkerigheid te gaan (I: jaa) omdat er gewoon veel minder geld is om (I:ja) het door professionals (I:ja) zelf te laten doen. I: ja, nee dat uuh dat uuh dat dat dat is er ook , dat is ook een belangrijke invalshoek hoor ja ja. Wat niet wegneemt van hea, van van van dat ik het nog altijd wel een goede ontwikkeling vind (JH:hmhm) he vanuit het denken is het wel goed op die weg, maar vanuit de bezuinigingen wordt het natuurlijk ook helemaal omarmt, dus het soms wel een beetje lastig om te kijken van waar waar komt het nu vandaan (JH: hmhm) ja het is gewoon zo dat we ook ook gewoon minder geld te besteden hebben, ja.. M: Dan moetje eigenlijk ook gewoon anders gaan denken. I: Dan moet je ook anders gaan denken (M: ja) naja, dat is een beetje de kip en het ei, maar uuh (M: ja) ja maar je moet ook wel anders gaan denken. En wederkerigheid is daarin wel een heel hele belangrijke ja. M: Is het haalbaar, die wederkerigheid op die manier? I: Ik denk dat er wel veel meer mogelijk is als wat we jaren gedaan hebben eehh zegmaar, al uuh al die jaren alleen maar uuhh verzorgt hebben, mensen verzorgt hebben in de verzorgingsstraat, hea, maar uuhh, waar we uitkomen dat weet ik niet. Het zijn, je ziet altijd van die golfbewegingen in de geschiedenis dat het ook wel weer een keertje een andere kant op gaat, maar uuh opzich vind ik wel dat uuhh wederkerigheid vind ik een heel waardevol gegeven wat we moeten kijken dat we dat ook behouden (M:ja) dat we dat ook wel meenemen, dus.. Ja ik heb het echt omarmt hahahaha (M: ja) JH: het klinkt ook, uuhh u heeft er wel vertrouwen in dat het kan gaan werken? I: ja ja ja ja ja, ik heb daar wel vertrouwen in ja ja ja. JH: dat is mooi om te horen! (M:hahaha). I: ja dat is eeh hahaha M: haa misschien ook nog even de andere kant belichten van u heeft er heel veel vertrouwen in maar zouden er ook dingen zijn waardoor het niet zou kunnen werken? I: ja da da da da dat, kijk he je hebt natuurlijk ook buurten waar weinig kracht te vinden is he, en en en en wat wat wat doe je dan? Je komt heel veel problemen tegen, het is niet uuhh uuhh he van van en en heeft iedereen dan wel iets te bieden he? Van heeft iemand wel he? uuhh en en en en het probleem van dat je in buurten toch behoorlijk uuh behoorlijk veel problematiek uuhh krijgt kunnen buurten dat dan wel aan? O er zijn er zijn heel veel bedenkingen bij hoor? Je kunt heel veel dingen bedenken wa.. waar je denkt van oh dat gaat niet goed als je buurten hebt waar behoorlijk veel psychiatrische mensen wonen met psychiatrische problematiek, ja je kunt je ook voorstellen dat de mensen in in in de buurt zeggen van van ik haak af, hea, van dit dit kan zo niet meer (M:ja) het wordt wordt wordt veel te veel gevraagd dus er zijn wel heel wat obstakels ook denk ik, waar die uuhh, maar maar het principe om om om daar toch iets mee te doen he, daar ben ik wel positief over (M:ja), maar dat gaat niet vanzelf hahaha. Het uuhh, het zal uuhh er komen heel wat obstakels op die weg hoor, ja. M: Ja zeker. JH: Maar het klinkt wel alsof u wel denkt dat die obstakels overkomelijk zijn. I: ja sommige buurten misschien ook niet (JH: en wat gebeu...) nee he, snap je als als je uuhh denkt, sommige buurten worden gewoon heel erg overvraagd maar dan gaan we wellicht toch weer misschien psychiatrische patiënten wat meer in in instellingen opnemen. Zulke bewegingen zie ik op een gegeven moment wel weer terugkomen he. Nu moeten ze allemaal in de wijk gaan wonen en uh, nou ja op den duur denk ik dat dat dat gaat buurten niet trekken (M: ja) dat gaat niet goed, dan zul je ook weer een andere beweging gaan zien, maar dat wil niet zeggen dat de wederkerigheid daarmee mislukt he (JH: hmhm), van van van van uuh daarmee kun je nog wel op andere gebieden daar nog wel heel veel dingen mee doen (JH:hmhm). Dus op die manier bedoel ik het meer (M: ja) niet dat het daarmee he, die wederkerigheid afgeschaft moet he, of mislukt of weet ik veel, eehh, maar we zullen weer andere oplossingen bedenken voor sommige problemen in wijken en buurten denk ik (JH: ja), he, van uuh ja wat wat je nu soms ziet gebeuren dat gaat wel heel ver en dat gaat op den duur denk ik ook niet goed, nee. JH: En wat is wat is jouw visie dan op wijken die overvraagd worden? Hoe, uuhh hoe zou dat anders dan aangepakt moeten worden? I: ja uuhh niet zozeer per wijk of per buurt he, maar meer denk ik van van he, dat je toch weer andere oplossingen bedenkt he en dat niet alles meer meer merkt van ja het kan niet allemaal meer in die wijken en buurten opgevangen worden he? Je moet toch weer zien dat je iets anders bedenkt voor uuh mensen met problemen. JH: ja, en dan is het niet haalbaar om ze in de wijk te laten wonen? I: nee,

niet als het heel hele zware problematiek is nee nee, dan gaat dat nu denk ik niet goed nee. JH: oke. M: ja misschien uuhm we hebben het wel heel veel gehad over de krachtige burger en, uuhm in uw essay, in jouw essay sorry haha komt ook heel veel de rol van vrijwilligers terug (I:hmhm) en wij zagen ook toen we hier beneden kwamen lopen zagen we ook uhh vrijwilligers voor het buurtplein en dergelijke uuhm (JH: zorgplein) (I: hmhm ja ja) of zorgplein (I: of zorgplein, ja dat is dat zit hier allebei, (JH: precies) dus en buurtplein en zorgplein) ja nou ja goed, misschien hebben we het hier net wel een beetje over gehad, maar wat is echt dan de rol van de vrijwilliger op dit moment? En dan ook met wederkerigheid er bij natuurlijk? I: Uhm, dat dat wij wel steeds meer ook ook vrijwilligers die die die die iets moeten, he, bijvoorbeeld wij **zullen in het kader van die hele participatiewet moeten straks mensen ook voor de bijstand bijvoorbeeld een tegenprestatie gaan leveren, nou dan dan dan zijn wij wel een organisatie waar die mensen terecht kunnen om die, om iets van vrijwilligerswerk te gaan doen**, of uuhm, wij m.. maar dat waren we, dat waren we eerder ook al. Wij hebben geloof ik iets van 600 vrijwilligers (JH: Zo; M: Zo), ja ja ja dat is echt gigantisch veel ja ja ja. Dus dat hadden wij natuurlijk in het verleden, alleen die dat dat wordt steeds groter en en meer, ja. Nee wij werken heel veel met uhm, maar dat dat is al, want wij waren natuurlijk een organisatie waar daar zat opbouwwerk en sociaal cultureel werk en en maatschappelijk werk, waar opvoedingsondersteuning, sociaal raadslid, dus dat is echt zo'n hele brede welzijnsorganisatie, maar vooral sociaal cultureel werk en opbouwwerk heeft natuurlijk vanuit het verleden altijd al heel veel met vrijwilligers gewerkt ja, alleen zie je dat dat nu uitgebreid wordt he, sociaal raadslieden waren vroeger echt sociaal raadslieden die mensen hielpen bij sociaal juridische vraagstukken (M: ja; JH: hmhm) die zijn nu veel meer bezig met het begeleiden van vrijwilligers die mensen ondersteunen bij hun thuisadministratie of bij het verkrijgen van voorzieningen, dus dan zie je dat dat verschuift naar.... (JH: dus sociaal raadslieden zitten hier en dan vrijwilligers er onder en dan de burger) ja ja ja dus dan dan dan dan wordt het contact veel meer die vrijwilliger met met met die burgers en die vrijwilligers gaan veel meer dingen doen ja. Dat zie je wel, dat wordt sterk uitgebreid om die professional ook ook weer uhh minder te laten doen zegmaar (M:ja) om te kijken van uhm ja. M: ja, maargoed jullie komen ook op ander manieren aan vrijwilligers of is het alleen maar vanuit de... I: nee nee, ook gewoon ook ook uhm ja, ook ook, **we werven gewoon vrijwilligers ja, ja, maar ook in de buurten en in de wijken** hea, als ja, **worden er vrijwilligers gevraagd** en uhm, nee niet alleen maar, maar dat is wel weer nieuw he, dat we denk ik meer gaan doen, dat dat was al wel uhm, gebeurde dat wel in het verleden hoor, dat dat mensen vanuit de bijstand die niet meer uhm, zegmaar die in een groep zaten van: die zijn moeilijk of heel moeilijk te bemiddelen naar werk, dat daar wel vrijwilligerswerk gezocht werd en dat ze dan ook wel bij ons kwamen (M: ja), dat gebeurde in het verleden maar dat zal, dat wordt nu uitgebreid ja. JH: En hoe kunt u wederkerigheid koppelen aan de inzet van vrijwilligers? Het principe van uhm.... I: **Nou ja dan heb je wel weer dat dat geleide vrijwilligerswerk van van van dat mensen iets moeten doen voor om om iets te krijgen** (JH: hmhm) en daarin zal ook buurtplein een rol gaan spelen denk ik, in dat uhm (JH: En heeft....) dus dat dat is ook weer (JH:hmhm) he **van geven en nemen en wederkerigheid**, ja. JH: En is dat dan echt vrijwilligerswerk of toch ergens gedwongen? I: Dat is daar, **dat is ook een soort gedwongen vrijwilligerswerk ja. Dan krijg je te maken met dat gedwongen**, ja ja. JH: Heeft u daar al ervaringen mee, dat mensen tegenstaat of juist niet. I: Nee nee niet zo direct uhm, nee, nee. Ik denk als je ze uhm als je ze vra.... uhm het **het werkt nogal als ze zelf vrij zijn om te kijken van ja waar wat past bij mij he**, (M:ja) **maar als je zegt jij moet daar uhm vrijwilligers dat gaat hem in ieder geval niet werken , maar als mensen zelf kunnen kiezen van ja waar ben ik nou goed in en er ook achter staan dat ze iets doen en daar ook zelf keuzes in mogen maken dan kan dat wel, dan kan dat wel werken ja**. M: dat is die keuzemogelijkheid waar u aan het begin ook al over sprak? I: Ja, en en toch maatwerk zoeken (M:ja JH:hmhm) en anders dan gaat het niet werken nee. M: Dat is toch wel het gevoel dat dan de vrijwilliger nog wel een soort van denkt of heeft het nog wel de regie te hebben (I: ja ja ja) in die zin... I: En dat hij in (JH: vrije wil; M: ja ja) **ieder geval jaaa een deel zelf kan bepalen daar in he. Zo van dan hij hij moet wel iets, maar kan zelf kijken van wat past dan bij mij en wat vind ik leuk om te doen** (M: ja) ja ja ja, maar daar zul je hier he, binnen de organisatie ook echt een rol in gaan spelen ja, wat je he, dat zulke mensen dat dat die dan hier aankloppen van: 'dit lijkt me wel wat' ja. JH: hmhm I: Ja en

wij kunnen heel veel vrijwilligers gebruiken (JH: nog meer; M: lacht) hahaha ja nog meer ja, steeds meer ja ja ja. JH: Groot netwerk ook 600..... I: ja dat is behoorlijk ja. En daarnaast proberen mensen natuurlijk met dan, maar dan heb je het ook niet vrijwilligers, w.. w.. w.. wat je natuurlijk ook ziet is dat mensen **toch ook proberen gewoon koppelingen te maken in in wijken van he, bij de een komen en denken van uhm: 'goh he, die zit hier alleen op de bank en bij de ander uhm ja, ik ik ik het lijkt mij wel wat om uhm bij iemand op bezoek te gaan'**. Ook dat kun je gewoon met elkaar in contact brengen, die mensen. Ja dat gebeurt ook wel en dan staat dat nergens beschreven en is het ook geen echt vrijwilligerswerk, maar dan zoeken mensen dat verder zelf wel uit hoe ze dat verder vorm geven. M: Ja dat is ook wel het netwerk van de burger wat in de methodiek wordt beschreven natuurlijk (I: ja) dat is echt onderling met elkaar dingen aanpakken, oplossen (I: ja) enzovoort. I: ja ja ja daar uhm wil je zo veel mogelijk naar toe, dat dat zo gaat gebeuren (JH: hmhm; M: ja) M: Nou goed, nu moet je daar denk ik als sociaal werker nog wel mee aan de slag om nog..... I: Ja dat blijft wel denk ik (JH: hmhm; I: lacht) M: individualistische maatschappij he, haha. I: Ja nee, **ik denk niet dat dat uhm, op een gegeven moment allemaal zo mooi is dat het allemaal vanzelf loopt. Dus dat je daar in, iets in moet doen en ondersteunen en moet coachen dat dat dat blijft wel** (M: ja), maar die rol is wel beter als de de degene de professional die helpt en die het allemaal zo goed weet. (M: ja) Uhm dat is dat is uhm in ieder geval een betere rol en een prettigere rol (JH: ja) ook ja. JH: Wij moeten naar een afronding toe (M: ja). I: Dat is goed! JH: Een slotvraag (I: ja) die bedacht ik zelf net even (I: lacht; M: lacht), heeft u nog iets wat u ons mee wilt geven voor het onderzoek of wat u nog niet hebt of terug is gekomen in het interview? I: Nee, volgens mij heb ik wel heel veel verteld denk ik ja. JH: Nou ik bedoel ook meer vanuit uzelf (I: ja ja ja ja) Of vragen of opmerkingen. I: Nou waar ik nog wel benieuwd naar ben is is is hoe jullie dit nu verder nog uitwerken , van jullie hebben de literatuurstudie gedaan (JH: hmhm) en en en nu? Ben je bezig met interviews? (JH: ja) En ga je dan nog meer mensen interviewen ja, uit het, uit het werkveld? (JH: ja) M: ja, we zullen eerst uhm, nou u bent dan eigenlijk voor ons de eerste (JH: ja haha), en dat is ook gewoon vanuit onze opdrachtgevers van he, uhm omdat u al zo ingebakken bent met de methodiek (I: ja) met wederkerigheid van ja, ga eens in gesprek met u dan (I: ja ja ja) en we gaan ook nog sociaal werkers van meerdere instellingen, een beetje door Nederland, uhm interviewen (I: oke) en dan hopen we dus ook misschien een sociaal werker tegen te komen die er nog niet mee werkt en waar we het dan helemaal aan uit moeten leggen (I: mooi ja) en zo (I: ja ja ja) dus.... (JH: die gaan we die andere kant...) I: ja die vindt je ook wel. M: Ja, daarom (JH: de oude stempel) I: ja ja ja, de oude oude oude, de mensen die nog gewoon in het maatschappelijk werk zitten (M:ja) dat is er ook nog wel hoor, ja. M: ja, daarom, en dat is dan één ding, en ons tweede, of onze vierde deelvraag is van he, we gaan ook in gesprek met de wijkbewoner zelf van: wat gaat het nou voor jou betekenen als jij uhm je buurman moet aan helpen of als je buurman wat voor jou moet gaan doen. Echt op het niveau waar wij het als sociaal werkers op willen gaan hebben van he: wat gaat dat nou voor jullie betekenen? I: Wat gaat dat, oke, dus dat gaan jullie ook nog doen? M: Dat gaan we ook nog doen (I: oh leuk!) inderdaad. I ja ja ja, dus dat is ook nog het plan dan om uhm om echt in de wijk uhm (M: ja, echt in de wijk te gaan onderzoeken) I: ja leuk! Ja ja (JH: ja) M: Dus uhm dat is een beetje hoe ons onderzoek er uit gaat zien (JH: ja). I: Ja ik uhm ik ik wil het erg graag lezen als je... (JH: nou zeker, u krijgt zeker een samenvatting!) als jullie klaar zijn ja ja ja, als jullie het klaar hebben, dan uhm ik ben wel heel benieuwd wat er dan uhm (JH: Wij ook) wat wat wat het uiteindelijke product wordt ja ja ja. M: uhm, misschien nog een vraag aan u ook zeker naar die voor onze laatste deelvraag. Uhm, mogen wij u benaderen als wij uhm, want wij gaan natuurlijk op zoek naar mensen uit de wijk die we willen uhm interviewen. Mogen wij u benaderen of kunnen wij u benaderen voor van he, heeft u iemand die we kunnen interviewen, weet u iemand die we kunnen interviewen? I: Hmm, uhm, ja dan moet ik eens even, ja dan moet ik eens even nadenken, want dan moet ik nu ook, ik moet dan terugvallen op uhm op collega's. M: Het hoeft nu niet Ad hoc gezegd te worden (I: nee nee nee) maar meer van: kunnen wij u die vraag stellen als het zover is (JH: ja)? I: Ja, als het zo ver is en jullie komen er niet uit, want ik heb niet, ik moet zegmaar anderen er voor inschakelen (JH: hmhm; M: hmhm) he om om mensen te winnen omdat ik dat zelf nu niet echt meer in in, in het werkveld zit, maar als jullie daar niet uitkomen dan meld maar (M: ja, oke) ja dan kan ik wel kijken of of of er collega's zijn die iemand weten of zo waar jullie mee in

gesprek kunnen gaan, wijkbewoners. M: Oke. JH: Nou dan bedankt! M: Jazeker! I: Ja, graag gedaan, het was leuk (M: ja) om weer uhmm met wederkerigheid bezig te zijn!

1B. Fragmenten en SVF's Interview Irene Ijpelaar

SVF 1.1: Probleemgericht denken, moeite om te richten op mogelijkheden van de burger

Fragment 1:

omdat ik in het begin dat ik met dat thema kennismaakte zo iets had van, dat ik het echt helemaal niets vond en dat ik dacht van geen haar op mijn hoofd die er aan denkt om klanten te vragen, uuh, of ze iets willen doen. Al zeker niet terug willen doen, maar iets willen doen was al helemaal niet en dat ik langzamerhand daar dan toch dingen ben gaan uitproberen ook om daar wel iets, iets mee te doen met dat thema, ook omdat me net zo tegen stond en ik het eigenlijk op het end helemaal omarmd heb en uuh, dus, uuh, hè, ook ook door mijn ervaringen en daardoor ook dat dat essay erover geschreven heb

SVF 1.2: Wederkerigheid is het geven en nemen in sociaal verkeer

Fragment 2:

uuh, dat is het het het, uuh, het het geven en nemen van van van van, hè, in het onderlinge sociale verkeer, het het geven en nemen van, tussen mensen... hè, en en het, in het, ja, in de uitwisseling zeg maar van ik doe iets voor jou, jij doet iets voor mij. Dat dat is een wederkerige relatie...

SVF 1.3: wederkerigheid werkt alleen vrijwillig

Fragment 3:

uuhm, voor mij hoort die altijd, uuh uuh, vrijwillig te zijn, omdat het anders niet werkt

SVF 1.4: vrijwillige wederkerigheid heeft effect

Fragment 5:

uuh hè, van van, als je hè, want je kunt, je hebt ook wel dat je iets moet doen in ruil voor voor dat je een uitkering krijgt, en dat kan wel, dat kun je mensen opleggen, dat kun je mensen verplichten, maar dat uuh uuh, dat dat, ja, dat heeft nooit dat effect van wederkerigheid, hè, dan is het gewoon van ik moet iets doen. Het wordt al wat wat makkelijker als mensen ook zelf kunnen kiezen wat ze, wat ze kunnen gaan doen. Dan krijgt het al weer wat meer, maar dan nog, voor mij is het altijd, altijd iets wat wat, hè

SVF 1.5: Aansluiten kracht van mensen

Fragment 4:

dat je moet aansluiten bij waar de talenten en waar de krachten van mensen zitten, en hè, waar waar hun mogelijkheden zitten om te kijken wat ze wat ze, wat ze willen

SVF 1.6: Moeite om te vragen naar eigen kracht/ hobby's

Fragment 6:

Dat uuhm, ja, ik had echt zo iets van, nou, iemand die in de problemen zit, die ga je toch niet vragen of die uh, of die iets wil doen. Die die heeft het al moeilijk genoeg, zo van daar daar, daar ga je, ja, dat doe je niet. Zo van, dat daar, iemand die het zo moeilijk heeft, dat, nou, dacht echt, was voor mij echt zo van, dat kan niet, dat doe je niet. Zo van uuh, ja, geen denken aan. Maar goed, dan ga je daar wat, wat over lezen over zo'n thema en toen dacht ik van uuh, hè, dan heb je toch dat je gaat kijken van ja, uuh, ja, nou laat ik eens wat proberen

SVF 1.7: De andere kant van de burger zien doordat ze geeft/gaat geven

Fragment 7: SVF: Gevolgen van geven

En toen, ik had dus op dat moment met die klant een heel ander gesprek, dat ging helemaal niet over wat er nou allemaal zo moeilijk was of wat er allemaal moest gebeuren, wat er moest, ik zag een heel ander mens. Ze had iets te vertellen over, over iets wat ze leuk vond en uuh uuh, ik zag een hele andere kant van haar zeg maar, want een mens is niet alleen maar de problemen, ook al zijn ze nog zo groot, het is altijd ook, ook nog, er zijn altijd ook nog andere dingen en daar ging, maar normaal gesproken sta je daar helemaal niet bij stil, want je bent alleen maar met die problemen bezig maar ik zag een heel, ja, een heel andere kant van deze mevrouw en ik heb haar gevraagd, goh, zou je daar iets mee willen

SVF 1.8: Het is goed om iets te doen met de andere kanten, niet alleen met de problemen

Fragment 8:

deze mevrouw was echt uuh, vond het echt leuk om ook iets anders te doen en zo werkt het natuurlijk ook, hè, van uuh, het is niet alleen maar, leven is niet allen maar moeilijk en zwaar omdat je problemen hebt, maar er zijn ook andere kanten en het is goed om om, om daar ook iets mee te doen om, nah, je ziet mensen gewoon ter plekke krachtiger worden en en, nou ja, mooi woord, empoweren

SVF 1.9: Het alleen komen voor problemen bij de hulpvrager

Fragment 9:

eerst dacht ik van, ik kom voor die problemen en uuh, ik kom nergens anders voor. Daar moeten we mee aan het werk, dat is wat we moeten gaan doen

SVF 1.10: Door geven krijg je positieve ervaringen en kan je problemen de baas

Fragment 10:

ook nog weer eens helpt, zodat je die problemen beter de baas kan, want, hè, je doet ook weer goede ervaringen op doordat je andere dingen doet. Ook heb je ook weer heel positieve ervaringen, waardoor je waarschijnlijk ook je problemen beter aan kan pakken, dus wat dat betreft denk ik dat het een uuh, een, echt een heel waardevol gegeven is die, die wederkerigheid

SVF 1.11: Wederkerigheid aanwezig, nog niet de naam

Fragment 11:

Alleen, dat, dat staat nog niet, er is nog niet een visie van, wij gaan hiermee zo om, wat er wel is, is dat er, uuh, dat het denk ik wel aan de orde komt hoe mensen nu werken en dat ze er wel gebruik van maken, maar er is niet een, hè, er staat nog iets zo van, zo gaan we er mee om en zo doen wij dat dat is er nog niet, nee

SVF 1.12: Wederkerigheid gebeurt al

Fragment 12:

en op sommige gebieden gebeurt het denk ik ook al, hè

SVF 1.13: Het gebruik maken van activiteiten als je zelf iets doet

Fragment 13:

hè, gebruik maken van activiteiten, alleen als je zelf, uuh, zelf mee helpt of iets anders gaat doen, uuh, voor de organisatie, maar ik denk dat dat, dat dat steeds groter gaat worden, dat het steeds meer, uuh, meer gebruikt gaat worden ook

SVF 1.14: Vragen naar mogelijkheden om te geven

Fragment 14:

als ze mensen tegen komen waarmee ze in gesprek zijn, dat ze die ook meteen vragen van, uuh, hè, heb je geen zin om hier in het wijkcentrum iets te doen? Of uuh, hè, waar uuh, ook vragen naar kwaliteiten en nou die, dat zit er al wel een beetje in hoor, dus in het individuele hulpverleners zal het zeker gebruikt worden ook.

SVF 1.15: Wederkerigheid zit al in de genen

Fragment 15: SVF: Wederkerigheid in de genen

ja, het zit eigenlijk bij mensen in de genen, hè, van dat wederkerige. Dat, dat hoort zo bij de mens, dus ja, dan komt het ook overal natuurlijk wel terug en zeker ja, ook tussen collega's dat ze, dat ze, dat je dat terug ziet, ja ja, alleen is het denk ik niet, we noemen het niet zo

SVF 1.16: Door wederkerigheid een andere relatie

Fragment 16:

zoals bijvoorbeeld het thema wederkerigheid, waar je, waar je iets mee kan en wat voor mij een belangrijk gegeven was dat ik daardoor toch ook een andere relatie krijg met, door dat thema wederkerigheid,

SVF 1.17: de meer coachende rol in plaats van de hulpverlenende rol

Fragment 17:

maar ook door de andere manieren van werken. Ik wil het iets breder trekken, door op de manier van Dichterbij met mensen om te gaan en veel meer die coachende rol te krijgen in plaats van de hulpverlenende rol, maar veel meer coachend bezig te zijn naar mensen toe, krijg je wel een andere relatie, een andere relatie als dat ik vroeger met klanten had

SVF 1.18: Door te richten op krachten en talenten krijg je een gelijkwaardige relatie met de burger

Fragment 18:

uuhh heb voor mij was het dat die ander relatie, kijk als je ook iemands talenten en iemands krachten als je daar ook over in gesprek bent he, en niet alleen over de problemen, dan zie je dus die andere kant en dan dan dat maakt voor mij ook dat je een andere relatie krijgt ook. En hij is uuhh uhm, hij wordt daardoor gelijkwaardiger, van iemand he, het is niet alleen het kleine stukje van die persoon die je ziet, eh. Hij wordt niet gelijk, want he ik ik kom daar toch op voor een bepaalde manier en niet gewoon he, het is geen vriendschapsrelatie ofso of wat he, als ik als ik zo'n mevrouw heb, dan dan uhh hij wordt daardoor wel gelijkwaardiger, omdat je iemand in zijn, in z'n, meer in zijn totaliteit ziet, met met ook zijn andere kanten. Dus dat dat uh en dat is toch een gevolg ook van van van dat thema wederkerigheid doordat je toch ook gaat ver- gaat kijken naar wat iemands talenten zijn of wat iemands krachten zijn en waar is waar is iemand goed in, wat vindt iemand leuk uuh, wat doet hij nog meer?

SVF 1.19: Netwerken opbouwen met organisaties waar burgers gebruik van kunnen maken

Fragment 19:

en dan dan kun je daar die lijntjes die lijntjes leggen, of of he kan je tegen die mevrouw zeggen van neem eens met die contact op dan uh, kun je kun je daar. Naja en dat proberen ze nu veel meer ook wel heel erg in de wijken, ook ook vorm te geven, die zo'n zo'n netwerk en binnen wijken heb je werken ook ander organisaties en daarmee probeer je wel, daarmee bouw je een netwerk op en en en en uhh heb je ook hele korte lijntjes he, met met politie, met de wijkregisseur met mensen van zozijn, met mensen van de woningvereniging uuhh he en en die gaan ook steeds meer ook wijkgericht werken dus dan is uhh heb je echt een specifieke aanspreekpunten waarmee je ook geregeld om de tafel uuhh zit, en en uhh nou en rondom cliënten is het vaak zo als er meerdere instanties betrokken zijn en dingen lopen niet goed in de afstemming, dat je zo snel mogelijk stuurt op met zijn allen rond de tafel met de klant er bij

SVF 1.20: Aanzet tot vrijwilligerswerk/wederkerigheid

Fragment 20:

wederkerigheid van van, uhhh hea van van dat een van de gezinsleden acties onderneemt om vrijwilligerswerk te zoeken, nou ik noem maar wat.

SVF 1.21: Informele netwerk van de burger er bij betrekken

Fragment 21:

Dus en ja, dat dat is steeds meer samenwerken met een netwerk en en ook proberen niet alleen het professionele netwerk van de klant te betrekken, maar he, vooraf aan het maken van het plan gaan ook de vragen van: uhhh welke personen zijn er belangrijk voor u, wie mogen er meedenken met het plan? Eigenlijk wil je het liefst zo snel mogelijk ook mensen uit het netwerk van de klant er bij hebben. Dus ook ook daar wordt gekeken van wat is het netwerk van de klant en wat kan je daarbij inschakelen om zorgen te verminderen

SVF 1.22: Mensen die kunnen geven kunnen makkelijker vragen

Fragment 22:

volgens mij is het, zit het zo als je als je uuhmm als mensen kunnen geven kunnen ze ook makkelijker vragen, dus als jij uuhm uhh als je als je als als mensen zegmaar hea, zoals ik noem, ik pak maar even weer die mevrouw die dan die ouderen gaat bezoeken uhhh dan dan door te geven, is het voor haar weer makkelijker ook om uuh om om om hulp te vragen of om hulp te accepteren. Dat zijn mechanismen die ook daar daar in spelen en en kijk die in in wijken maak je ook gebruik van van dat dat vraag en aanbod hea, van van door mensen ehhh ook daar door ze iets te laten doen dan hoeft dat allemaal niet meteen, maar kunnen ze waarschijnlijk la... naderhand ook makkelijk vragen als ze in de problemen komen om hulp bij hun netwerk of bij de professionals , of uhhh dus dus daarin speelt die die eeh wederkerigheid ook een belangrijke rol denk ik om om om die uhh vraagverlegenheid en die eeh om daar iets mee te doen

SVF 1.23: Mensen in de wijk opsporen die iets kunnen betekenen

Framgent 23:

het zijn ingewikkelde thema's voor mensen ook van hea, van niet durven vragen of of, maar ook niet durven uuh aan te bieden, van soms zijn er best veel mensen die iets doen in een wijk maar die weten ook de weg niet, of uuh dus dus ja, daarin heeft het sociaal werk wel een rol, om daar iets mee te doen, van uuh om die mensen ook op te sporen, van uuh kun je iets betekenen

SVF 1.24: In de wijk niet alleen richten op probleemgroepen maar ook op krachtige burgers

Fragment 24:

is dat men niet alleen maar de groepen benadert die die uuh problemen hebben in de wijk, kijk er wordt vooral ook ingezet om in contact te komen met zegmaar de krachtige bewoners in de wijk. Ook, want als je daar niet mee in contact komt dan kom je er niet, dus je kunt niet alleen maar blijven blijven focussen op de mensen in de problemen. Je hebt die andere groep heb je gewoon hartstikke hard nodig, dus weer dat thema wederkerigheid.

SVF 1.25: Coachende rol van de hulpverlener, burgers worden zelfredzamer.

Fragment 25:

omdat mensen het samen moeten gaan doen en uhh de professional doet het niet meer. Die coacht eigenlijk alleen nog maar zodat mensen het zelf gaan doen. Uiteindelijk is dat de hele opzet he, die hele zelfredzaamheid en die eigen kracht. Mensen moeten het zelf vorm gaan geven.

SVF 1.26: Coachende rol van de hulpverlener, buurtbewoners voeren het zelf uit.

Fragment 26:

en de buurtcoach heeft daarin een coachende rol, maar de buurtcoach gaat gaat geen geen clubjes meer opzetten, die gaat geen... die gaat hoogstens nog wel buurtbewoners coachen zodat ze het gaan doen, maar die gaat het zelf niet meer uitvoeren

SVF 1.27: Bezuinigingen mede aanzet tot wederkerigheid

Fragment 27:

maar het kan ook niet meer betaald worden, he het zit ook de de hele bezuiniging zit er net zo goed aan vast want het kost ook allemaal wel veel te veel

SVF 1.28: In buurten met weinig kracht en veel psychiatrie wordt wederkerigheid een lastig verhaal

Fragment 28:

kijk he je hebt natuurlijk ook buurten waar weinig kracht te vinden is he, en en en en wat wat wat doe je dan? Je komt heel veel problemen tegen, het is niet uuhh uuhh he van van en en heeft iedereen dan wel iets te bieden he? Van heeft iemand wel he? uuhh en en en en het probleem van dat je in buurten toch behoorlijk uuh behoorlijk veel problematiek uuhh krijgt kunnen buurten dat dan wel aan? O er zijn er zijn heel veel bedenkingen bij hoor? Je kunt heel veel dingen bedenken wa.. waar je denkt van oh dat gaat niet goed als je buurten hebt waar behoorlijk veel psychiatrische mensen wonen met psychiatrische problematiek, ja je kunt je ook voorstellen dat de mensen in in in de buurt zeggen van van ik haak af, hea, van dit dit kan zo niet meer het wordt wordt wordt veel te veel gevraagd dus er zijn wel heel wat obstakels ook denk ik

SVF 1.29 : Wederkerigheid werkt op bepaalde gebieden wel, maar niet overal

Fragment 29:

sommige buurten worden gewoon heel erg overvraagd maar dan gaan we wellicht toch weer misschien psychiatrische patiënten wat meer in in instellingen opnemen. Zulke bewegingen zie ik op een gegeven moment wel weer terugkomen he. Nu moeten ze allemaal in de wijk gaan wonen en uh, nou ja op den duur denk ik dat dat dat gaat buurten niet trekken dat gaat niet goed, dan zul je ook weer een andere beweging gaan zien, maar dat wil niet zeggen dat de wederkerigheid daarmee mislukt he van van van van uhh daarmee kun je nog wel op andere gebieden daar nog wel heel veel dingen mee doen. Dus op die manier bedoel ik het meer (M: ja) niet dat het daarmee he, die wederkerigheid afgeschaft moet he, of mislukt of weet ik veel, ehhh, maar we zullen weer andere oplossingen bedenken voor sommige problemen in wijken en buurten denk ik

SVF 1.30: Leveren van een tegenprestatie voor de uitkering

Fragment 30:

wij zullen in het kader van die hele participatiewet moeten straks mensen ook voor de bijstand bijvoorbeeld een tegenprestatie gaan leveren, nou dan dan dan zijn wij wel een organisatie waar die mensen terecht kunnen om die, om iets van vrijwilligerswerk te gaan doen,

SVF 1.31: Werven vrijwilligers in buurten

Fragment 31:

we werven gewoon vrijwilligers ja, ja, maar ook in de buurten en in de wijken hea, als ja, worden er vrijwilligers gevraagd

SVF 1.32: Geleide vrijwilligerswerk. Iets doen om iets te krijgen is gedwongen wederkerigheid

Fragment 32:

Nou ja dan heb je wel weer dat dat geleide vrijwilligerswerk van van van dat mensen iets moeten doen voor om om iets te krijgen.... van geven en nemen en wederkerigheid.... Dat is ook een soort gedwongen vrijwilligerswerk ja. Dan krijg je te maken met dat gedwongen,

SVF 1.33: Het werkt om de vrijwilliger zelf te laten kiezen wat hij/zij wil doen

Fragment 33:

het werkt nogal als ze zelf vrij zijn om te kijken van ja waar wat past bij mij he, maar als je zegt jij moet daar uhm vrijwilligers dat gaat hem in ieder geval niet werken , maar als mensen zelf kunnen kiezen van ja waar ben ik nou goed in en er ook achter staan dat ze iets doen en daar ook zelf keuzes in mogen maken dan kan dat wel, dan kan dat wel werken ja

SVF 1.34: Passend vrijwilligerswerk is leuk

Fragment 34:

ieder geval jaaa een deel zelf kan bepalen daar in he. Zo van dan hij hij moet wel iets, maar kan zelf kijken van wat past dan bij mij en wat vind ik leuk om te doen

SVF 1.35: 'vrijwilligerswerk' in de wijk, koppelen van bewoners met passende/gedeelde behoeften

Fragment 35:

toch ook proberen gewoon koppelingen te maken in in wijken van he, bij de een komen en denken van uhm: 'goh he, die zit hier alleen op de bank en bij de ander uhm ja, ik ik ik het lijkt mij wel wat om uhm bij iemand op bezoek te gaan'. Ook dat kun je gewoon met elkaar in contact brengen, die mensen. Ja dat gebeurt ook wel en dan staat dat nergens beschreven en is het ook geen echt vrijwilligerswerk, maar dan zoeken mensen dat verder zelf wel uit hoe ze dat verder vorm geven

SVF 1.36: Wederkerigheid zal nooit vanzelf gaan lopen, de professional blijft coachen

Fragment 36:

ik denk niet dat dat uhm, op een gegeven moment allemaal zo mooi is dat het allemaal vanzelf loopt. Dus dat je daar in, iets in moet doen en ondersteunen en moet coachen dat dat dat blijft wel

SVF's, Interview Irene Ijpelaar

SVF 1.1: Probleemgericht denken, moeite om te richten op mogelijkheden van de burger

SVF 1.2: Wederkerigheid is het geven en nemen in sociaal verkeer

SVF 1.3: wederkerigheid werkt alleen vrijwillig

SVF 1.4: vrijwillige wederkerigheid heeft effect

SVF 1.5: Aansluiten kracht van mensen

SVF 1.6: Moeite om te vragen naar eigen kracht/ hobby's

SVF 1.7: De andere kant van de burger zien doordat ze geeft/gaat geven

SVF 1.8: Het is goed om iets te doen met de andere kanten, niet alleen met de problemen

SVF 1.9: Het alleen komen voor problemen bij de hulpvrager

SVF 1.10: Door geven krijg je positieve ervaringen en kan je problemen de baas

SVF 1.11: Wederkerigheid aanwezig, nog niet de naam

SVF 1.12: Wederkerigheid gebeurt al

SVF 1.13: Het gebruik maken van activiteiten als je zelf iets doet

SVF 1.14: Vragen naar mogelijkheden om te geven

SVF 1.15: Wederkerigheid zit al in de genen

SVF 1.16: Door wederkerigheid een andere relatie

SVF 1.17: De meer coachende rol in plaats van de hulpverlenende rol

SVF 1.18: Door te richten op krachten en talenten krijg je een gelijkwaardige relatie met de burger

SVF 1.19: Netwerken opbouwen met organisaties waar burgers gebruik van kunnen maken

SVF 1.20: Aanzet tot vrijwilligerswerk/wederkerigheid

SVF 1.21: Informele netwerk van de burger er bij betrekken

SVF 1.22: Mensen die kunnen geven kunnen makkelijker vragen

SVF 1.23: Mensen in de wijk opsporen die iets kunnen betekenen

SVF 1.24: In de wijk niet alleen richten op probleemgroepen maar ook op krachtige burgers

SVF 1.25: Coachende rol van de hulpverlener, burgers worden zelfredzamer

SVF 1.26: Coachende rol van de hulpverlener, buurtbewoners voeren het zelf uit
SVF 1.27: Bezuinigingen mede aanzet tot wederkerigheid
SVF 1.28: In buurten met weinig kracht en veel psychiatrie wordt wederkerigheid een lastig verhaal
SVF 1.29: Wederkerigheid werkt op bepaalde gebieden wel, maar niet overal
SVF 1.30: Leveren van een tegenprestatie voor de uitkering
SVF 1.31: Werven vrijwilligers in buurten
SVF 1.32: Geleide vrijwilligerswerk. Iets doen om iets te krijgen is gedwongen wederkerigheid
SVF 1.33: Het werkt om de vrijwilliger zelf te laten kiezen wat hij/zij wil doen
SVF 1.34: Passend vrijwilligerswerk is leuk
SVF 1.35: 'vrijwilligerswerk' in de wijk is het koppelen van bewoners met passende/gedeelde behoeften
SVF 1.36: Wederkerigheid zal nooit vanzelf gaan lopen, de professional blijft coachen

Interview 2. Interview Marèse Deckers en Jiska Doekes

Het interview met Marèse Deckers en Jiska Doekes vond plaats in het gemeentehuis van Amsterdam-Oost. Marèse Deckers is Teamleider bij de organisatie Samen DOEN in de buurt, Stadsdeel Oost Amsterdam. Jiska Doekes is sociaal werker, werkzaam bij de organisatie Samen Doen in de buurt en teamlid van Marèse Deckers. Het interviewen van Marèse Deckers was op aanraden van onze opdrachtgevers. Jiska Doekes was door Marèse Deckers na onze goedkeuring uitgenodigd om deel te nemen aan het interview.

2A. Interview Marèse Deckers en Jiska Doekes geschrapte tekst

13 maart 2015 12:35-13:30 uur

Duur audiofragment: 56 minuten en 21 seconden

Jiska Doekes (J)

Marèse Deckers (D)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

JH: Aanzetten, handig die smartphones tegenwoordig. Ja. M: Nou goed, ik ben Marnix van Westen, uhm, studeer maatschappelijk werk, jaar 4 in Ede, uhm, minor samenlevingsopbouw gedaan, dus dat is uhm beetje specialiserend in wijkgericht werken, sociologie, opbouwwerk uhm dat soort dingen. En daar is, van daaruit is ook uhm onze afstudeeropdracht gekomen want die moet gericht zijn aan je minor en dat is dus Dichterbij geworden. En dat is Jan-Henk JH: Ja. Ik ben uhm, ik doe SPH, sociaal pedagogische hulpverlening, samen heet het gewoon sociale studies, dus daarom studeren we samen af. Ik heb ook de minor samenlevingsopbouw gedaan, dus uhm, vorig jaar hebben we samen in een wijkteam ook stage gelopen in Wageningen. Vandaar dat we nu ook samen afstuderen. M: ja. JH: ja. D: Stage gelopen als hulpverlener in een wijkteam? JH: Ja. M: Ja. D: Leuk! Oh, dan hebben jullie het van dichtbij gezien... (JH: ja dat was nog heel erg via het uhm...) I: de meervoudige ellende. (M: lacht). JH: ja het was, we hebben best wel een, veel nare stage ervaringen gehad. D: Hele nare ervaring, gatverdamme. JH: ja, het was niet heel leuk af en toe, maar wel heel veel van geleerd (M: Ja). Zij deden heel veel via het oude werken en heel veel hadden ze niet op papier staan, ze deden maar wat, dus. M: Ja. JH: Dat is heel jammer maar daar leer je ook heel veel van, dus. We hebben wel de echte andere kant gezien zegmaar, wat niet werkt, vooral wat niet werkt. D: Ja? Vertel eens? Dat vind ik wel leuk om even te horen. JH: Oh ja, uhm. Ze hadden gewoon doelen van de gemeente en die vinkten ze ergens af. Kwetsbare burgers moesten ze.. M: Schreven er een heel mooi verhaal bij (JH:ja) en uiteindelijk deden ze er niet heel veel mee. Maar op papier klopte alles, maar uhm in de praktijk ehh... JH: Of ze zorgden dat het klopte, achteraf zegmaar. Niet van tevoren, maar gewoon.. D: Dit heet klokkenluiden he? JH: Hoe bedoelt u? D: Nou he, dat je achter iets komt wat niet eerlijk is. JH: Ja nee ik vond het heel onrechtvaardig ook als ik zag hoe ze zelf te werk gingen (D: ja ja; M: hmhm) en ik vond het ook niet kunnen (D: ja) ja ik was stagiair dus uhm.. D: Doe je bek open, zeg dit ook tegen mensen. M: Hebben we ook gedaan naar de organisatie zelf, maargoed als stagiair sta je wel op een andere positie. JH: Jammer genoeg. D: Ja maar je bent wel mens met inzicht en denken, kom op, jullie hebben de genera.. (JH: Maar ze vonden ons uhm) jullie zijn de toekomst. JH:Ze vonden ons te kritisch. M: Ja. JH: Maar ja. D: Nou ja dan zeg je van: dan ga ik het tegen de wethouder vertellen. Moet je kijken hoe snel er uhm, zorgen dat je gehoord wordt. M: Ja, maargoed, de mensen bij de gemeenten zeiden ook van ja, ze halen wel al hun doelen op papier. Ze hebben wel, het zat, het sloot niet aan op elkaar. (JH: jammer genoeg) De gemeente die kwam niet op de werkvloer en las alleen het schriftelijke. D: dat noemen wij de werkelijkheid en de systeemwereld. M: Ja.. Ja. D: Gek, oke, ga verder. JH: Maargoed dat was onze stage. M: Ons onderzoek gaat dus over de bouwsteen wederkerigheid van uhm Dichterbij (JH: Ja) mede ook omdat uhm, Heleen Dekker zelf ook zei van: ja goed wederkerigheid is nog wel iets wat misschien nog wel wat meer onderzoek mag hebben, want het is nog wel een groot thema waar nog niet heel veel over duidelijkheid over is of over te vinden is,

dus daar hebben wij ons in verdiept in een literatuurstudie (JH: ja) uhm, even kijken hoor. De deelvraag die we dan nu dus hebben voor de interviews, want we hebben dus eerst uhm literatuurstudie gedaan om het begrip te verkennen. Wat zeggen nou verschillende theorieën over wederkerigheid, uhm, en dan ook om te kijken van wat betekent wederkerigheid dus voor het sociale werkveld. De interviews die we gaan houden, zijn met sociaal werkers, van wat betekent de bouwsteen wederkerigheid voor de ondersteuning die ze gaan geven aan het sociale werkveld, dus de hulpverlening die ze gaan bieden. Wat kan wederkerigheid daar aan bijdragen? En onze laatste deelvraag doen we precies hetzelfde alleen dan gaan we in gesprek met de wijkbewoners zelf, van he (JH: Dat is nog een uitdaging) ja, dat wordt inderdaad nog een uitdaging, maar gaan we onderzoeken van: ja goed, dit gaat er van jullie gevraagd worden met betrekking tot wederkerigheid, uhm, hoe gaan jullie dat zien en zien jullie dat zitten? D: En begrijp je het woord? M: Ja (D: want je begint ...) (JH: Ook) M: onder andere inderdaad.. D:(*onduidelijk*).... aan die mensen. (JH: ja, M: ja). JH: maar u had ook in uw mailtje gezegd volgens mij: ik hoop dat er ook deelvragen zijn, als ik het goed begrijp volgens mij. Marèse? D: Ja. JH: U had ook in dat mailtje gezet over dat er hopelijk deelvragen zijn (D: ja) over , dus dat is onze deelvraag over sociaal werkers. Uhm, nou ja we richten ons dus... D: Over dat laatste stuk, gaan jullie zelf in je oude buurtteam bijvoorbeeld dat uitzoeken? Interviews doen? JH: nee we willen ook wel... D: Bij gezinnen om te vragen wat zij van, vinden van wederkerigheid? Is dat een stuk onderzoek? JH: ja. D: Oke, goed. JH: Maar we gaan aan het eind ook wel vragen, als we de opnames stoppen van uhm misschien weet u nog wijkbewoners of contacten in de buurt of uhm geen idee. J: Heel oost. JH: Maar dat komt straks wel. M: Maargoed, ook in de interviews zelf willen wij, nou goed, in Doetinchem zijn wij geweest, nu Amsterdam, we willen proberen een beetje verscheidenheid te vinden in mensen en plaatsen die we gaan interviewen om ja te zien hoe het overall ongeveer te werk gaat. JH: Ook het standaard maatschappelijk werk gaan we interviewen (M: Ja) (D: Leuk!), nog andere instellingen, ook de oude stempel en het nieuwe werken en zo. Van alles wat. D: Het is ook wel een heel kritisch boek dit eigenlijk he? D: Ja, nou, ik vind het nog al wat dat we door jullie geïnterviewd worden, want het is geen makkelijk thema en uhm het is echt hand in eigen boezem verhaal. Van als we dat willen, als we met eigen kracht willen versterken, uhm, **dan hoe laat je die eigen oude pet van de hulpverlening los waarin je eigenlijk alles wil doen, je bedoelt het zo goed enzovoorts. En dan zie je ze ineens iets gaan doen en dan moet je ook nog gaan vragen: wat wil je nou terug doen? Wil je iets terug doen? Omdat dat een basismenselijke waarde is eigenlijk** (M:ja). En wij zijn daar echt heel erg te weinig mee bezig. Dat merkten we ook in de train de trainer, dat **dat eigenlijk onder de eigen kracht de echte kern is** en ik heb er in mijn werk mee te maken gehad, een paar jaar geleden. En toen ging het om dat we per uhm gezin, waar het toen waren mensen in isolement met ggz problematiek, dat heette het maatschappelijk steunsysteem, dat is een beetje een voorloper ook, kregen we het grote nieuws dat we hadden 500 euro per persoon te verdelen. Mochten we, was een gemeentebudget, was een voorbeeld hoe Enschede dat aan had gepakt en toen bleek de ene na de andere hulpverlener niet in staat te zijn om dat weg te zetten, dat geld. J: Hoe bedoel je, dat wegzetten? D: De mensen wilden het niet, mensen wisten niet wat ze moesten vragen. Nou, al die ambtenaren die dat uit hadden gezet en het moet toch verantwoord worden en we gaven het maar niet uit. Waarom geven jullie het niet uit? Dus toen zijn we in de diepte gegaan, van waarom kunnen wij het niet uitgeven, terwijl alle werkers dus bezig waren met: kijk nou wat ik heb (M:ja) hatsiekidee, nou het is net van je zet het kooitje open maar het vogeltje vliegt niet weg. En het is, het heeft ons echt verbaasd en we hebben toen echt een punt bij het beleid gemaakt van zo werkt het niet! **Je bent namelijk de grote geveer en ontvangen is heel erg moeilijk!** (JH: hmmm) En bij geld wordt het heel tastbaar, uhm pas als we het in kleine brokjes maakten, uhm, mevrouw had dan contact al gehad met de hulpverlener en begon op een gegeven moment te huilen omdat het haar zo slecht zat. 'Nou ik durf het niet echt en...' nou kwam het verhaal er uit, en toen kon dus een inkoppertje van: nou zou u het dan fijn vinden om eens in de drie maanden, want ze wilde zo graag een permanent een oude dame, permanent, nou eens in de drie maanden moet je dat doen he en dat vier keer per jaar en dan kon je dus echt drie jaar lang, kon je dat mens dat permanent aanbieden en dan kan je die 500 euro gaan besteden. Dat hebben we als voorbeeld genomen, **van kijk alleen als hulpverlening al draait dan kan je iets aan gaan bieden en anders willen mensen niks ontvangen, dus**

de vraag van wederkerigheid komt daar achter pas. Dus als je de fout maakt dat je hulpverlening geeft of geld, dan zet je mensen eigenlijk klem. Dan leren ze al helemaal niks. Ik mag iets terug gaan doen (JH:nee). Dus jullie deelvraag van: hoe bed je het in in die hulpverlening, stel dat wij dan samen binnen zouden en zeggen van: hartstikke mooi, helemaal vrijwillig, maar betaald door de gemeente, u behoort tot de 5% die het niet kan en die flink in de shit zit, hier ben ik, ik ga zitten, maar alles wat wij afspreken en gaan doen mag heel lang duren, moet leiden tot u zelf iets terug gaat doen voor de gemeenschap of uw familie. Nou niemand van ons doet dat. J: Maar Marèse, ik wacht gewoon op de vraag hoor, ik wacht tot ik wat mag vertellen zeg maar. Ja, mag ik er op ingaan of zeg je van: jullie hebben vragen die uhm... JH: Nee onze openingsvraag is, maar daar hebben jullie al uhm, heb jij al een beetje antwoord op gegeven is: wat jullie definitie is van wederkerigheid, dus wat je er onder verstaat. M: Maar reageer ook gerust op elkaar want dat is.. D: Nou ja weet je, dit hebben we natuurlijk in die pilot, daarom schiet ik even in vanwege waar Heleen zit met dit begrip waar wij in de pilot training, he over dit boek heel erg mee geworsteld hebben, dat dat je onder die eigen kracht moet gaan zitten, dus dat we maatschappelijk iets gaan bedenken met elkaar, zelfredzaam, eigen kracht, en dan slaan we eigenlijk die wederkerigheid, dus de beleving en dan ook iets terug kunnen doen, die basis leggen, daar hebben we het niet over. Dus we hebben het ook gezegd van: laten we dit verder uitwerken. Dus jullie met de HVA en wij dan hier maken daarmee ook even een theoretische verbinding, snap je? Er is niet een eenduidig antwoord op te vinden. Maar we kunnen wel gaan kijken van waar we het wel tegenkomen? J: Ja. JH: Ja. JH: Maar wat versta je onder wederkerigheid? J: Na, ik vind het moeilijk om gewoon een definitie nu zeg maar zo er uit te gooien, maar ik kom het wel tegen in mijn werk en ik ben én van de oude stempel en van de nieuwe stempel, ik werk 13 jaar in de hulpverlening en nu net twee jaar bij 'samen doen'. Uhm, en er is echt een verandering he, vroeger was je de professional, jij ging het vertellen en nu uhm, ga je veel meer samen met het gezin, vanuit wat het gezin belangrijk vindt, vanuit de religie van het gezin, maar nu mag bijvoorbeeld ook een cliënt mij een cadeau geven als ze dat heel graag wil. Vroeger moest ik het echt inleveren bij mijn baas he! M: Ja? J: Ja, wat ik kreeg moest ik naar mijn baas toegaan (D: wij mogen ook niks ontvangen) en het geven, en nee, en en je zei dan ook altijd tegen die cliënt want ze willen, ja je bent toch een jaar betrokken, anderhalf jaar misschien langer, ze willen jou heel graag iets geven en de boodschap is dan: nee ik mag niet aannemen dus uhm bewaar je geld maar voor jezelf weet je wel. Uhm, maar dat veranderde langzamerhand. Nou, je mocht dan kleine cadeaus aannemen, maarja wat is dan klein? Ik heb bijvoorbeeld een gezin gehad en die vrouw ging naar Marokko en die had echt een djellaba gekocht, maar echt een hele dure zei een Marokkaanse collega van mij dat ik me echt ja, ik voel me dan bezwaard he, dat was dan vroeger, dan voel je je heel bezwaard. Ik ken, ik weet precies wat ze maandelijks binnen krijgen en ik denk van: hoe hebben ze dat betaald en dat kan toch niet en daar voel je je schuldig over. En Uhm toen legde ze aan mij uit van weetje, in uhm vanuit hun moslimgeloof als ze weggaan, die vrouw krijgt een budget. Daar mag ze van kopen wat ze wil. Haar man hoeft het niet te weten, die mag daar niet eens naar vragen, en zij heeft besloten om dat aan mij te besteden. En daar moet ik het leren aannemen zeg maar. Dat is voor ons hulpverleners een proces, uhm, maargoed ik heb thuis, nou ja wat heb ik: ik heb allemaal Marokkaanse slippers voor mij, voor mijn kinderen, djellaba ik heb zelfs bh's gehad! Die heb ik toen wel aan mijn baas gegeven, vond ik gewoon een leuke grap (M: lacht JH: lacht): kijk hier, alsjeblieft. Ja maar het zit hem ook in als zei aan mij vragen van heb jij kinderen? Vroeger oeh, je gaat toch niet over jezelf vertellen? Het zit hem ook in als de kinderen van haar iets hebben meegemaakt wat ingewikkeld is en ik heb dat ook meegemaakt, dan mag ik dat best zeggen. Ik heb dat ook met mijn kind meegemaakt en dat vind ik ook heel erg moeilijk. Dat is mijn overtuiging dat je dat mag zeggen, want je zet jezelf meer als mens neer en je zet jezelf veel kwetsbaarder neer en vroeger zette jezelf als dit neer, en dat werkt niet. D: Dat is een mooie invulling van wederkerigheid, dat voorbeeld. J: Ja, en het is ook dat dat dat jouw cliënt nog een extra kopje thee voor je gaat zetten omdat je verkouden bent, ook dat mag je aannemen. Dus ik denk het zit hem niet altijd.. ja natuurlijk, het grote verhaal is dat ze iets terug gaan doen (JH: Ja) naar de maatschappij en dat het heel belangrijk is (JH: ja, nee klopt), maar in jouw contact met jouw cliënt is het belangrijk dat daar ook wederkerigheid in zit want dat maakt mij meer mens voor mijn cliënt (M: ja) en daardoor is er veel meer openheid (M: Ja).

Maargoed er zit ook een valkuil in he, ik word lid van het gezin bijna of van de familie en hoe ga je daar mee om? Je krijgt uitnodigingen voor het weekend en feestjes en of ik met mijn gezin bij hun wil komen barbecueën zaterdag? Nou dat is de andere kant. **Het maakt het contact gewoon heel erg anders, de wederkerigheid, maar ik vind het wel goed dat er verandering is gekomen.** D: Ja, als je door bouwt op dat voorbeeld van dat van de barbecue, dat je dan zegt van: dat dat kan niet, dat wil ik graag gescheiden houden, maar het is wel een heel mooi gebaar van u. En uhm, voor wie zou u dat ook graag willen doen, want het is echt sterk als u dat laat zien, dat u zo gastvrij wilt zijn. Dus dat je het dan terugpakt naar waar hun kracht eigenlijk zit en dat zij bijvoorbeeld iemand anders gaan uitnodigen om dat te geven. En dat jij dat als hulpverlener dat ook heel fijn vind. Het is natuurlijk een beetje tricky, want uhm, soms heeft het ook met ik ga jou ook lekker afhankelijk maken van mij, he, dus dat ze je intrekken. J: Maar dat is ook hoe je dat dan weer labelt, (D:naja als er belang achter zit) **want ik krijg ook mandaat doordat ik meer deel wordt van, heb ik tegelijkertijd ook mandaat op moment dat het naja, dat er echt iets gezegd moet worden van dit kan wel of dit kan echt niet. Ik mag het zeggen op dat moment.** D: Ja en je zult het ook professioneel zeggen, (J:hmm), want dat is het verschil met persoonlijke relaties, waar uhm wederkerigheid ook natuurlijk speelt, maar je zult het niet laten liggen als professional. Je ziet de werking van wat iemand zegt. J: En wat ik merk als je op die manier dichtbij komt in een gezin, zij beginnen het uhm. Ineens zit er een tante in huis die heeft ook problemen weetje wel, 'nee ik haar even want ik wist dat jij zou komen dus wil je even met haar'. Oke, dat doe je dan. Dan wordt er een neefje aangedragen, daarna mag ik met opa, een één of andere imam uit Turkije, die mag ik telefonisch spreken want... en daar zit de autoriteit van het hele gezins- familiesysteem zegmaar. Ja. D: dus dat is de winst eigenlijk. J: Dat is de winst. D: En wat is dan de valkuil? J: **Nou ja een risico is is inderdaad dat je uhm ik heb wel eens iemand gehad die zei: 'jij bent echt mijn allerbeste vriendin' en dan stopt de hulpverlening!** (M:ja) Dat is natuurlijk heel raar want vriend.. M: Dan krijg je spontaan een hele andere relatie als ze zo iets zegt.. J: ja, ja voor haar. En daar zit een spanningsveld dat je te dichtbij komt en je gaat ook weer weg dus ze moeten ook niet afhankelijk van jou worden he, wat jij net zegt, ze moeten die wederkerigheid in hun systeem gaan toepassen, want blijkbaar kunnen zij hebben zij heel veel te geven en daar zit de kunst voor mij om dat uhm zo zo te regelen zegmaar dat het niet van mij afhankelijk is. M: En hoe breng je dan die wederkerigheid voor dat gezin in, van ga het met andere mensen doen in plaats van met mij, hoe doe je dat? J: Nou ja ik weet niet zo goed of ik dat zo zou zeggen zegmaar, maar het zit hem in zodra ik uhm, soms komt er iemand uit de slaapkamer lopen die ik niet ken die roep ik er altijd bij. **Ik zorg dat ik zoveel mogelijk mensen leer kennen om ze uiteindelijk in te zetten, om uiteindelijk te zeggen van: 'hee weetje, we gaan het over je dochter hebben, zou je misschien.. wie was dat ook al weer die je laatst aan de telefoon had of zullen we die er even bijvragen? '. Nou zo maak je een systeem sterker en ik heb ook wel eens gezien dat een cliënt van mij in haar familie waar ze de aanmelding had gedaan een heel andere positie innam, echt de sterke positie. Nou ja, als je dat ziet, dat complimenteer je natuurlijk alleen maar.** D: En daarmee kan zij weer door met het stukje inzicht wat zei kreeg, het gaat ook om inzicht he. **Ze nemen iets van jou als professional over en gaan iets begrijpen, want daar werk je aan, maar soms is het heel moeilijk als het lvb is dan kan je dan zie je ook dat dat begrip werkt helemaal niet, want het gaat ook om het voortgaan indat hoofd van verbindingen leggen en nieuwe, over nieuwe denkstructuren want dat ben je eigenlijk als professional aan het overdragen, als het goed is he** (JH:hmm). Dus er gebeurt iets in de beleving en in de inzichten van de persoon. J: En en het zit hem ook in als jij zegmaar uhm **goed gaat kijken waar de krachten van de cliënt zitten, en de hobby's en wat ze leuk vinden.** Ik heb bijvoorbeeld echt een hele psychiatrische Turkse meneer gehad die op, nou ja, totaal niet functioneert op een heleboel gebieden, maar hij weet heel veel van islamstudies en sport en op het moment dat je daarover in gesprek gaat en die passie terug weet te krijgen in gespreksvoering en hem weet te koppelen aan een één of ander leuk buurtproject die daar nu natuurlijk overal oppoppen en zo, dan zet je hem in zijn kracht. Daar zit natuurlijk ook de wederkerigheid in. Hij doet iets terug voor de maatschappij en hij is niet meer alleen maar die hele ernstige psychiatrische (D:ja) , angstige naja en dat werkt he. Bij deze cliënt heeft dat tien maanden gewerkt, nu weer helemaal niet. D: Is dat de voetbalkooi voorbeeld? J: Ja, één van de twee. Degene die is afgehaakt heb ik het nu over (JH + M: lachen) (D: ja

dat kan haha). Maar weet je ook daar denk ik van ja, als je een angststoornis hebt is het al heel knap dat je het tien maanden hebt volgehouden en nu zit je weer even aan de andere kant van de angst en op een gegeven moment kom je wel weer terug aan de uhm, om wel weer iets aan te willen gaan zegmaar. D: Hoort bij wederkerigheid dan ook al dat hij als hij dit gaat doen er over gaat praten en het doorgeeft? **Want we hebben het eigenlijk over niet materiële wederkerigheid he, dat wat in de beleving ontstaat en hoe mensen het dan ook uit gaan dragen. Het versterkt ze, uhm, ja het heeft me altijd gefascineerd dat sommige mensen het ook heel erg graag door vertellen wat ze meemaken en dat effect heb je dan eigenlijk ook** (JH: hmhm zeker). He, voor mij is het dan het voorbeeld van een Marokkaanse vriendin die een mbo opleiding heeft gedaan heeft ze eindelijk af, en uhm zij is zelf ook heel handig in uhm haar netwerk ook er bij betrekken, ook voor de opvang en zo voor de kinderen, en zij **werkt dus echt als een voorbeeldfunctie en zij wil ook echt dat terug geven aan anderen. Dus zij heeft ook echt een grote behoefte in zichzelf om daarover te praten om anderen weer te empoweren** (M:ja). En dat is dan eigenlijk informele zorg, want ik heb haar altijd gecoacht in haar opleiding en zo geeft zij het dan weer door naar de volgende. Ze is nu deelnemer van de wijkacademie, de opvoedacademie. Ze zit in een soort groep die praten met elkaar over opvoeden en dragen dat dan weer uit naar andere vaders en moeders, in de hele wijk hoor, niet alleen ons werk. JH: Mooi! J: En weet je waar wederkerigheid (D: Is ook een voorbeeld) zit hem ook in dat bijvoorbeeld he, de huizen waar ik kom uhm als ik in gezinnen kom met evenveel kinderen als in mijn gezin, die huizen zijn echt altijd zo schoon dat ik binnen kom en denk: hoe doe jij dit? Daar **daar geef ik ook iets van mezelf aan dat dit iets is wat jij heel goed kan en ik helemaal niet. Daar heb ik echt iets te leren, maar dat is een hele andere houding dan als jij binnenkomt he, als de professional die denkt: wacht even, hier zijn zoveel kinderen, waar is het speelgoed? Het is hier allemaal zo schoon! Ik bedoel, hetzelfde huis terwijl mijn insteek is van: jeetje wat knap! En dat meen ik ook he! Ik bedoel, ik kom in mijn eigen huis en denk ja, (D: Lekker rommeltje he) ik moet nog wel wat doen.** M: Het is niet het zoeken van naar problemen wat je dan eigenlijk doet. Meer van, wat je net zegt van je kan natuurlijk zeggen van he, waar is de belevenis in dit huis, maar dat is eigenlijk meer het zoeken naar problemen volgens mij en dan ga jij nu meer uit van de kracht, van he, wat doe je dat goed! J: Ja, **en ook laten zien dat ik het ook niet, ik ben ook mens net als jij en ik kan bepaalde dingen wel en andere dingen kan ik niet die jij wel kan. Dus daar zet ik mezelf op gelijkwaardig niveau.** En het onderwerp speelgoed komt heus wel aan bod hoor, he, een ander moment was dat jongetje heel vervelend aan het doen en op een gegeven moment zeg ik nou weet je, pak maar speelgoed, leg het kledje hier neer want we zijn nu aan het praten en dan coach ik haar daar in. Dus dat ik zie het heus wel, maar ik gebruik ik zeg... D: Maar toch, toch is het wel een goed voorbeeld, want hoe komt het dat jij die insteek hebt uhm, dat je binnenkomt en uhm dat huis ziet zo waarneemt en er iets hartelijk aan toevoegt. (J: Omdat ik het ook echt meen!) Ja precies, maar een ander doet dat helemaal niet hoor. (JH:Nee; J: Nee) en dat vind ik, ja ik blijf dat fascinerend vinden dat al die teamleden bij mekaar allemaal verschillende manieren van hoe je zelf bent jouw eigen waarden en normen patroon ergens binnenkomt. J: ja. D: En we hadden het gisteren toch ook in het team er ook over dat sommige mensen die vinden het zo erg als ze in stinkhuizen binnenkomen. Dus je hebt echt ook, je brengt echt jezelf mee. (JH: Ja absoluut ja.) En uhm daar hebben ze naar gekeken naar het profiel van generalisten dan, van wat moeten we in huis hebben en heb je een aantal competenties natuurlijk die er bij horen, ja dat moeten jullie gaan worden in de toekomst toch? (JH: jaja; M: ja) zo iemand he? (JH: ja klopt) En ik denk van ja, je kan verzinnen wat je wil in de systeemwereld, want daar hoort dat bij, maar raak het dan zelf maar aan en heb maar de ruimte om te oefenen, want voor jou is het denk ik ook heel veel ervaring (J: ja) en een soort combinatie van je eigen menselijke natuur. J: ja en ook wel visie en overtuiging, dat ik ook wel (D: visie he, ja) **maar ook ja, ja, ik denk ook gewoon niet de arrogantie hebben om te denken dat ik ook nooit in een moeilijke positie zou kunnen komen, snap je? Dat zit hem in een niet veroordelende houding** (D: Precies) ik denk dat het daar ook in zit. D: **en niet veroordelen betekent dat je daar al over nagedacht hebt en wat je waarden- en normenpatroon is, hoe je denkt hoe je kijkt, hoe je je nek wel of niet uitsteekt en dat vind ik professioneel handelen, want dan gebruik je je intellect, en uhm dat vind ik natuurlijk heel spannend als je met die houding binnenkomt, roept dat ook wederkerigheid op?!** (M:ja JH: hmhm) Dat is heel

bijzonder want eigenlijk zeg je, ik ken dit van mijzelf dat heb ik over nagedacht, maar vanuit mijn hart ben ik gewoon mens. He, want, iedereen kent eigenlijk bepaalde vorm van als je bij een ander binnenkomt dan kom je over een grens heen en daar zit iets heel duidelijk van dan gedraag je je gastvrij, fatsoenlijk, respect en daar zijn code's voor, bij de ene cultuur weet je zo, die zijn heel universeel. Ja die moet je eigenlijk wel kennen van elkaar en dan straal je eigenlijk meteen wat uit, want een ander begrijpt. Ja dat kun jij heel goed. JH: Maar u zegt ook dat u al echt verschil merkt binnen het team (D:ja) van hoe ze er in staan? Hoe is dat, wat roept dat bij u uhm.... D: Ja het een is niet beter of slechter, maar mensen uhm.. Hebben jullie dat op school al gehad? De vier leerstijlen, van hoe mensen leren en zich ontwikkelen? (JH: Dat weet ik niet) Dus dat kan je intellectueel doen dus met denken, lezen en praten uhm denken, lezen. Of je bent een luister type, doe type of je bent een creatie type. Dat zijn vier stijlen, leerstijlen. **En dat zie ik wel terug in het team ook, dat vind ik eigenlijk heel fijn, en wat ik dan vooral heel fijn vind is dat samen doen altijd met zijn tweeën start op een huisbezoek. Dat heeft best wel effect op de mensen, want die krijgen twee vreemde mensen, uhm maar je leert daardoor van elkaars leerstijl en nou ja, hoe lang je al in de hulpverlening zit zien ze al van elkaar, hoe je gesprekstechniek is, welke creativiteitstrucjes je toepast en dat is dat waarden en normenpatroon eigenlijk nog eens een keertje opschudden (M:Ja) nog eens een keer zien van o, doe jij het zo, dan doe ik het zo. Ja en dat verschilt ,dat verschilt heel erg.** En het lastige is dat sommige mensen zich er niet op aan laten spreken op hoe ze het doen en dan wordt het lastig. Eerlijk gezegd vind ik het wel een basis van samen doen en van buurtteams, dat je dat in ieder geval durft. **Die lui waar je over de vloer komt zijn al zo kwetsbaar en dan zou je zelf niet kwetsbaar zijn of mogen zijn, als houding he.** Nou dat dat dat is wat jij ook zegt van uhm, met mij kan het ook een keer slecht gaan. Dus je bent je bewust van de mogelijke kwetsbaarheid en die heb je bij de ene dag voel je je klote en de ander dag niet, dus die heb je eigenlijk altijd wel bij je (M: ja; JH: Hmhm) dus waarom 'uhm, wij zijn DE professional'. JH: Een mooie houding in ieder geval. We zullen even kijken. Had jij al een vraag uhm... M: Ja ik zit dan te denken van uhm, kijkend naar jullie team, zou wederkerigheid iets zijn wat jullie met zijn allen in kunnen zetten? J: Hoe bedoel je? M: Uhm, kijk wederkerigheid gaat ook heel erg van van van burgers onderling, mensen in contact laten komen met andere mensen door iets te doen , iets te geven, iets te ontvangen. Zouden jullie dat als team in kunnen zetten in jullie manier van werken? He we gaan op die manier mensen koppelen van leer ze te geven aan anderen. D: Ja daar begonnen we net mee he, dit stuk wat wat eigenlijk een automatische spin-off is van het nieuwe methodisch werken, in het gezin en met jezelf. Uhm, dat tweede stuk, daar, ik dacht dat dat daar vooral over zou gaan... M: ja ook, maar (D:van) ook over het contact tussen. We hebben het nu gehad tussen de hulpverlener en de hulpvrager (D:ja), maar je hebt natuurlijk ook het wederkerige contact tussen de burgers, dus die andere lijn. D: Ja, ja dat bedoel ik, daarvoor hebben we 'illbron' bijvoorbeeld aan tafel, met collegas van afdeling participatie die alle initiatieven zijn in oost zijn er 500 bewoners en buurtinitiatieven die echt vorm hebben he, dus met meerdere mensen zijn ergens mee aan de slag gegaan. (JH: toe maar) De poezenclub bijvoorbeeld. Ja weet je nog? We keken onze ogen uit. Hier in de transvaalbuurt is een uhm man, die heeft die is poezengek met zijn vrouw en die hebben gevonden van: 'er zijn vast meer poezengekken en wij willen als poezengekken onder elkaar, elkaar af en toe zien en kennen' (M: oh geweldig) J: die kunnen dan initiatief nemen en dan wordt dat dus via het stadsdeel wordt dat dan helemaal iets uhh.. D: Dat doen ze allemaal zelf. (J: ja oke, maar) het staat wel ergens, het is bekend ja (J:Ja). De gemeente heeft vooral om het kenbaar te maken wat er is. J: **Maar wat ik kijk, wij werken dan mee met Turkse mensen, Marokkaanse mensen, Surinaamse mensen die zijn van nature al heel erg geverig naar elkaar. Ik hoef mijn cliënten, ik kan niet een cliënt bedenken aan wie ik dat zou moeten leren het enige wat ik kan doen is gewoon mijn verbazing uitspreken van wauw (D: hoe aardig ze zijn he ja,) zo gastvrij zo hun spullen geven ze aan anderen, de burens kunnen altijd komen eten, ze helpen die op school en ook de kinderen die helpen weer een stiefoma daar en dat is niet iets, dat zit er al in bij onze doelgroep (JH:hmhm). Het zijn ontzettend gevende mensen, (D: veel meer dan)wij, ik, dan mij.** M: Zie je het verschil? J: Ja (D:ja) heel groot verschil met Nederlanders. D: Onze calvinistische Christencultuur is van vooral niet delen. Sterker nog we hebben het zelfs zo zo in de geloofsbeleving verpakt, ik heb me er altijd heel erg over verbaasd als katholiek, **uhm dat er ook uitgelegd wordt hoe**

erg het is om te ontvangen, dat is al heel moeilijk, maar ook om te geven vraagt om aandacht vanuit het calvinistische denken, namelijk als je geeft ben je aan het show-off. Waah ik betaal dit rondje wel, huuu moet je mij zien. He, zo (JH: Hmhm; M:ja) dat mag in het oud calvinistisch denken helemaal niet (JH: klopt) want dan laat je heel erg zien hoe groot je akker is, dat kon niet, dat kan echt niet. M: Een stukje zelfverheerlijking bijna zo ongeveer. D: **Dat mag helemaal niet, maar daardoor krijg je wel een verkramping dat je geen kant meer op kan met je gebaar.** Lang geleden zo'n programma als hond.. uhhmm bijt bijt (JH+J: Man bijt hond) man bijt hond ja, uhm dan gaat er iemand in Noord Nederland aanbellen rond een uur of zeven dus het eten is net op, uhm dat hij onderweg is en een slaapplek zoekt. Nul. Nul. Ongelofelijk. Mensen die een ander niet binnenlaten. **Dus wederkerigheid is cultuurbepaald.** En dan nog kan je zomaar gezinnen tegenkomen die er ook helemaal niets van wil weten. Dan merken we vooral dat binnen de Marokkaanse gemeenschap het ook heel naar kan voelen dat ze mekaar kennen uit stukken van het Rif gebergte, 80% van de Marokkanen uit Amsterdam komen uit het Rifgebergte en dat is weer gebiedsbepaald (M:hmhm)'onverstaanbaar'... en dat soort plekken, uhm, waar ze elkaar gewoon kennen en dan maakt het soms heel erg lastig om iets te geven en die warmhartigheid en menselijkheid, het is net alsof dat bij de ene familie gewoon ook doorgegeven is en bij de ander is alleen maar die vreselijke venijn doorgegeven en moeten we helemaal niet zien en die komt niet over de vloer en weet ik wat. Nou ja dat daarom is in Samendoen het **doelgroep isolement ook meegenomen, van op het moment dat je daar mee aan de slag gaat dan ben je eigenlijk al bezig van waar zou de stap in de buurt kunnen zijn, wat zou je prettig vinden, met wie, met je netwerk. Iedereen heeft netwerk zeggen wij ook altijd.** Ja. Dus ja dat stimuleren doen we door een collega die alle informatie heeft, die sturen we elke week rond naar alle teamleden en uhm we moeten er eens een keer wat tijd aan wijden denk ik, om daar gewoon eens bij stil te staan van in hoe verre zetten wij het in, want er is heel veel en hoe doen wij het met onze gezinnen ook om die stappen te maken. J: De informatie die krijg je wel, daar ligt het niet aan(D:ja) maar om ja je moet natuurlijk op zoveel gebieden stappen maken dus kies je ook voor dit ja (D: ja ja ja). D: **He, we denken nog veel in dit heeft meneer nodig of dit heeft het gezin nodig en de volgende stap is van nou, we zijn lekker op weg, plan van aanpak. We gaan nog even een doelletje er bij verzinnen, namelijk uw stap de buurt in en waar zullen we eens langs gaan lopen?** Dus die medewerker zit ook aan tafel en die zegt dan: 'Uhm, vergeet niet te vragen wat meneer of mevrouw leuk vindt he?', want hij heeft dat veel scherper als participatiemakelaar om ons te wijzen op: **blijf die verbinding maken.** J: Want er is echt veel, maar ik moet wel zeggen van nu werk ik in watergraafsmeer, dat is een ander deel en hier voor in oud oost en oud oost heeft echt veel. Dat is ook echt een uhm toch wel ..'onverstaanbaar'... probleemwijk (D:ja, vogelaarwijk) ja, dus daar is ook van alles zegmaar en watergraafsmeer heeft echt veel minder of het is echt veel verder dus dat is wat ingewikkelder om daar iets uhm. D:Ja, dat is een anders opgebouwde wijk. M: Dus als ik het goed gebruik maken jullie gebruik van het netwerk in de buurt door middel van die participatie (D: participatiemakelaar) makelaar. D: Ja, dat zijn bewuste beleidskeuzes vanuit stadsdeel Oost en nu ook de hele stad om de initiatieven van de mensen te stimuleren, dus niet vanuit je bedenkt iets, je bent een clubje je gaat subsidie aanvragen, dat is old-school, dat is weg en dat wat mag gebeuren is ook onze families mogen gewoon zeggen van: nou, ik zou maar wat graag met vier vrouwen een kookclub want we hebben we zagen elkaar op school we hebben alle drie dikke kinderen, he dus obesitasaanpak en uhm, dat is een initiatief en dan hebben we, ik heb het me net vanochtend uit laten leggen, hebben we een aantal steunpunten die helpen op te richten, dus helpen initiatief uit te werken en uhm dat wordt wel gefaciliteerd en daar kan en het faciliteren doet de gemeente stadsdeel oost nu door de de oude buurthuizen, dat zijn nu plekken waar je gewoon kan zijn en daar heb je dan in ieder geval een ruimte al voor die vier vrouwen. Daar heb je bijvoorbeeld ook zo'n grote keuken en daarvan zeggen we tegen de beheerders van: alle initiatieven moeten daar hun plek kunnen krijgen. Dus dat is heel anders dan aanbod gericht werken. M: ja, ja. Dat is misschien wat ik mij nu afvraag, uhm, je hebt dan een participatiemakelaar. Dat is eigenlijk een beetje jullie netwerk in de wijk dan? (J:Ja. D: Ja) maar bestaat jullie netwerk dan uit één persoon? D: Nee joh dat netwerk is giga. J: Die iss echt zo groot! D: Ja, noem maar eens wat. J: Narissa, die er gisteren was. Narissa is van de regenbooggroep, die is coördinator van al het vrijwilligerswerk. **Nou dat is echt heel veel wat**

er allemaal gebeurd en die vrijwilligers kunnen wij ook allemaal inzetten voor onze cliënten of onze cliënten kunnen vrijwilligers worden, dus ook daar in kan je wederkerigheid in zien (JH: hmmm) Uhm, wat hebben we allemaal in de buurt, uhm ja. JH: je hoeft het hele netwerk niet op te noemen hoor. J: nee het is echt, bedenk het en het is er. Vanuit verschillende organisaties wordt van alles georganiseerd wat we allemaal kunnen, inzetten.... D: Ja de stad is nu zo als beleid en waar laat je je geld. Dure hulpverlening kan alleen maar gedragen zijn door he, de mensen aan wie je dat niet dragen de samenleving. Daarop zijn, nou al die mensen zijn lekker bezig, werk enzovoorts, heb je basisvoorziening die voor iedereen toegankelijk moet zijn. Dan krijg je voorzieningen die voor specialistische groepen toegankelijk moeten zijn. Wmo aanvraag, loketten, burgerservice, gewoon de basisdingen die iedereen moet kunnen bereiken, maar de basisvoorzieningen (*telefoon Marèse gaat af*) in maatschappelijke participatie dat is onder andere die collega, dat is er één van, maar uhm dat is ook de maatschappelijke dienstverlening. Dus ook de loketten van uhm sociaal raadsman, activiteiten in het participatiecentrum, samen cv maken, uhm pff taaltrajecten, J: cursussen, wandelgroepen, sportactiviteiten. D: de basisvoorzieningen zijn allemaal betaald en die worden uitgevoerd door twee grote organisaties van de maatschappelijke dienstverlening en daar gaat veel geld in zitten. Dat zie je in oost alleen al, vijf miljoen per jaar wat die naam (*onverstaanbaar*) voor zijn aanbod. En dat aanbod moet echt voor iedereen zijn dat zijn afspraken met het beleid en daar op zie je dan het professionele specialistische uhm he (*telefoon Marèse gaat af*) Ja iemand die probeert het gewoon hardnekkig he. Hallo met Marèse (J: En het werkt) Hallo, naja dan niet. Oke, lekker. Bedoelde je dat? M: dat ik wat bedoelde? D: Dat aanbod in de wijk? M: Ja, dat ik denk van uhm, dat jullie echt ook gebruik maken van jullie eigen netwerk, ook waar dus je hulpvrager ook gebruik van kan maken. Dus de linken leggen van he, ik weet daar nog iets of ik weet zus nog iets (J: ja) of ik weet zo nog iets. J: En als we het niet weten weet ik precies wie ik moet bellen wie dat wel weet (D: ja) en kijk, mensen moeten natuurlijk ook vanuit uhm, het heet niet meer DWI, vanuit het uhm (D: participatie) ook niet de sociale dienst. Hoe heet het? D: participatie. J: Oh, participatie. Als ze een uitkering hebben moeten ze natuurlijk ook vrijwilligerswerk doen en soms lukt dat he vanuit hoe ze het daar organiseren en soms ook niet en dan helpen wij ook zoeken naar wat er allemaal is. Er is echt heel veel dat is heel leuk.. D: ennnn de mensen zelf weten het. (J: ze weten het echt ja) ik zeg altijd van: iedereen heeft zijn loopje, en wij in oost weten niet wat er in west is, echt niet. Je gaat je buurt eigenlijk niet uit. Als je er werkt, als je er woont dan ken je het wel omdat je die blaadjes krijgt, dan zie je ook het aanbod eigenlijk. Dus daar is in voorzien, maar dat kent iedereen gewoon je dorp. Amsterdam heeft ook dorpen. Hebben ze ook een keer onderzoek naar gedaan, dat ook de mensen die uit de indische buurt bijvoorbeeld komen omdat ze geboren zijn, ook als voorkeur aangeven waar ze het liefste willen wonen, dat is in oost, en het liefst nog in de Indische buurt. Daar is een keer onderzoek naar gedaan. Dus mensen zijn eigenlijk gewoon zo trouw en zo simpel en mensen met kinderen die hebben loopjes naar scholen, en loopjes naar winkels, en loopjes naar ziekenhuizen of naar huisartsen. J: En overal waar je komt is ook geïnf.. op scholen heb zijn er honderd informatieochtenden over allemaal onderwerpen, uhm, bij de huisarts heb je overal folders, er wordt echt op geïnvesteerd dat mensen het weten en ze weten het ook. D: En mensen praten heel veel met elkaar (J: ja) geven ook heel veel aan elkaar ook door. Dat is eigenlijk wel spannend, want een dorp wordt vaak opgehemeld als een ouderwetse hechtheid, maar als je investeert op vanuit visie van dat je een maatschappij wil creëren die zo functioneert en dat was hard nodig, want 80 90er jaren, toen jullie net zo'n beetje om de hoek kwamen kijken denk ik, uit het heelal (JH: ja. J: lacht) toen zagen we dus wat we met elkaar hadden, want Amsterdam brulde mekaar gewoon uhm, gewoon de lol van de dag toe. Zo trof ik Amsterdam aan toen ik kwam. En daarna krijg je een verstillings en een verijzing en een verkillings waarvan ik me nog steeds afvraag van: hoe heeft dat kunnen gebeuren. Portiekwoningen waar mensen alleen nog maar elkaars naambordjes zien, hele wijken waar gewoon geen enkele voorziening meer is. Dit zijn de wijken waar nu de juppen willen wonen. Hier leeft en bruist het. Hier zitten cafe's, hier loopt alles door elkaar. Hier zijn moskeeën, kerken, juppententen uhm en het verdraagt elkaar. Er was een keer politie uit Amerika op bezoek en die zeiden van: 'hoe kan dit?', want oosterpark heeft 110 verschillende nationaliteiten (M: zo), tweede plaats na New York (M: absurd) heel bijzonder en die zeiden dus toen ze weer terug kwamen na de wijk loop van:

‘dit kan niet, dit kan niet. Niemand heeft een wapen, dit kan niet. Men moet elkaar doodschieten. Dat doen ze gewoon bij ons. Ze gewoon al die kleuren naast elkaar zet en ze knallen elkaar af. Dat kan niet!’. Ze waren hogelijk verbaasd dat hier gewoon op de tappenmarkt iedereen gewoon, (JH: ja), bij elkaar is. JH: Ja ik zei ook nog tegen Marnix toen we hier aan kwamen, (D: ik ben zo trots op ons) ik kom uit een veilige omgeving en ik merk gewoon dat ik ergens spanning ervaar als ik heel veel allochtonen zie, dat werkt gewoon zo, dat kan ik niet uitschakelen. Ik wil het wel uitschakelen, maar... (D: ja omdat je) het voelt zo, omdat ik het niet gewend ben, zegmaar om dat te zien. D: ja dat is vreemd (JH: ja). D: Maar vlak niet uit wat er in twintig jaar tijd aan indoctrinatie ingepompt is. J: Dat wou ik zeggen, want daar zit wat achter... D: Vlak dat niet uit hoe jullie al vergiftigt zijn met met met (J: vooroordelen) allerlei politieke tekst die gewoon twintig jaar geleden er niet was. En Cohen die heeft hier keihard 10 jaar gewerkt, hoe houd ik de boel bij elkaar en echt, het is ongeloofelijk hoe uhm.. ik stond op het station, er stapten twee vrouwen uit op zijn Brabants en ze zeggen: ‘Ooh kijk eej uhh hier staat ook al een moskee’. Dat is de koepelkerk, de koepelkerk aan het singel (J: oohh gatv..) en ze zeggen: ‘oh hier staat ook al een moskee’ (M: ja,) één van de oudste monumenten van het centrum. Nou dan denk je ook van: waar moet dit in Godsvredesnaam heen, deze domheid. Maar spreek het uit en kijk er naar en nodig een Marokkaan of een Turk uit, een keer bij jou thuis, een collega van school of wat dan ook. JH: Ja die zijn schaars hoor, in Ede. D: Nou hier stikt het er van. J: Kom hier (M: lacht), alleen maar.. D: Nou ik had, we hebben een nieuwe collega en die zei van: ‘jeetje wel wennen zeg, in west (hij is in west geplaatst) hier tussen al die boerka’s’. En daar lopen veel meer vrouwen echt zwaar gesluierd. Dan niet in nicap, maar gewoon echt met een spleetje. Die zie je hier nauwelijks. En dat is mijn nieuwe collega en dan denk ik: oh my God, dit kan niet waar zijn. Een teamleider die dat zegt. Ja, moet kunnen nietwaar. Dus we hebben meteen gezegd: wat bedoel jij? En hij was hier vanochtend en hij zei: ‘het is een verademing deze buurt’. Ik zei: ‘joh, je hebt tunnelvisie. Je kijkt daarheen omdat jij die witte wijk wil zien’. Dat noemen ze, je.. dit noemen ze klein zuid. Daar zitten de rijken, Watergraafsmeer. Loop daar heen of daarheen, indische buurt en transfaal. Ik zei: ‘je kijkt de verkeerde kant op. Daar zitten twee vogelaarwijken’. Dus het is ook, het heeft zo met beeldvorming te maken. Ja. J: gewoon even lekker op de koffie gaan bij uhm een paar Turkse gezinnen en dan ga je veel meer snappen van hoofdoeken, geloof en cultuur en het.. JH: ik heb het ,we hebben ook stage gelopen in Wageningen in een achterstandswijk. M: Nou ja goed, dat was dan in een wijk met tussen de 60 en de 70 verschillende nationaliteiten ongeveer (J: Oh ja). JH: Ja dat leefde voor geen meter, was echt dood, (D: ja en dat..) maar wel veel van geleerd ja. D: Ja en wij, ons badinerende denken uhm, heeft er iemand in die iets o.. tegen buitenlanders heeft, zegt die iets over de vreselijkste tokkies die er rondlopen in alle achterbuurten van heel Nederland. Hengelo, Enschede, Tilburg. Trek ergens een blik tokkies open en dan heb je echt hulpverlenerstalent nodig, (M: ja) want daar kom je dus echt niet binnen in combinatie met vetzucht, alcoholverslaving en totale zorgmijding en en.. Nou, dat zijn pas heftige gezinnen. Maar daar hebben de pvv’ers het niet over. Nee, ik ga door.. ik verdedig onze allochtonen wel (M+J+JH: lachen). JH: Mooi om te zien. J: We hebben nog acht minuten. Ik dan tenminste. M: Ja, nou ja het is. Ik moet zelf zeggen ik vind het wel echt ontzettend ja bijzonder dan om ook te horen dat je dan zegt van ja, we hebben zo’n grote verscheidenheid in de wijk, maar het leeft allemaal zo gigantisch, dat ik echt denk van: nou, daar kan iedereen echt wat van leren joh (D: Het is echt super leuk) , want als je praat over wederkerigheid, ja loop hier rond, als ik jullie zo hoor praten (D:ja). J: Maar, Marèse, we gaan niet helemaal in de hemel zitten, want uhm (D: een beetje) een beetje, maar de realiteit is natuurlijk wel dat **dat uhm groepen onderling elkaar tegenkomen, met elkaar naar school gaan, maar mensen blijven wel allemaal in hun eigen groep. De wederkerigheid zit hem wel in de eigen groep.** Ik weet niet of dat erg is hoor.. (D: je bedoelt dat een Turk zomaar iets doet voor een rijke Watergraafsmeerder? En visa versa?) M: Dus dat is dan de andere kant eigenlijk. D: ja. J: En er is ook een hele grote sociale controle binnen de Marokkaanse gemeenschap die ook niet altijd even leuk is. En een grote sociale controle binnen de Turkse gemeenschap die ook niet altijd even leuk is voor de groep zelf zegmaar.. D: En de segregatie in de maatschappij is gewoon tijdbom. J: ja dat is.. JH: Soort van de keerzijde eigenlijk. J: Ja, maar ik denk verder dat het gewoon een super wijk is, dat vind ik wel. D: Ja, die intentie die moet er steeds blijven en de visie, van dat je dat aan het doen bent, als dat verdwijnt vanuit de politiek dan uhm dan

zijn de rapen gaar. Dan gaat het niet meer goed. J: Trouwens, mijn uhm ik heb een Marokkaanse cliënt en die heeft een Surinaamse buurvrouw en die hebben heel veel met elkaar. Vrouwen onderling kunnen dat dan toch wel weer wat beter (D: ja) (JH: Ja dat is wel waar.) D: Een Marokkaanse vriendin van mij die zegt ook van uhm: 'neem alsjeblieft mee en uhm, leer mijn kinderen maar pannenkoeken bakken'. En zij zoekt het echt op, heel gericht. **Opzoeken, verbindingen maken, interesses. Ja anderen hebben dat dan weer helemaal niet, maar ja, doe daar iets mee met iedereen die uhm ja, en dat dat is wel leuk van de stad** (J: ja). Het is heel dynamisch er gebeurd echt wel heel veel. Zet mij alsjeblieft niet in één of ander Veluwedorp of zo.. JH: Ede M: Ede (J+D+JH+M: Lachen) (J: nee joh, we veroordelen haha) Nee het gaat om mensen met hart en die zijn er genoeg. Gelukkig zijn die er ook genoeg. M: Als je kijkt naar uhm, wil jij iets vragen trouwens? (JH: Nee hoor) als je kijkt naar de wederkerigheid ook zoals Dichterbij het beschrijft en goed jullie spreken dan nu vanuit het stuk Amsterdam waar jullie werken, maar denken jullie dat het haalbaar is om echt te gaanwerken met wederkerigheid? D: **Ja want het zit in de mens. He, daar begonnen we mee. Mens wil echt graag iets terug doen.** J: Ja maar dan weet ik niet als je dan zegt hoe het boek het beschrijft, dan denk ik ja, welke uhm, wat bedoel je dan precies? Wat is er anders wat het boek beschrijft dan wat wij verteld hebben? M: Uhm, (J: Welk deel hebben we niet aangeraakt?) Nou ja, niet per se echt aangeraakt, want eigenlijk wat jullie hebben verteld is ook gewono bijna volledig zoals het boek het beschrijft. Ook gewoon het vrijwillige stuk van de wederkerigheid (JH: ja) uhm de balans in je eigen hoofd van he, als ik iets geef mag ik iets terug ontvangen, maar het is iets wat je in het sociaal werk wel hier en daar terugziet. Ook in andere steden, van er wordt wel wat mee gedaan maar het heeft nog niet echt de noemer wederkerigheid en zou het haalbaar zijn om echt die noemer wederkerigheid gewoon, bam, hier en zus en zo gaan we er mee werken? J: Nou ja kijk, wij **wij hulpverleners oude stempel daar wordt het denk ik wel wat ingewikkelder zegmaar, maar bijvoorbeeld ik begeleid een stagiaire die geef ik het meteen mee. Ik denk dat je het gewoon het moet zien in..** D: **In de flow van de ontwikkeling..** (J: ja). JH: **Ja wij weten al niet beter dat dit het is. J: Precies! Jullie gaan werken en jullie nemen dat mee en de oude stempel, de hele oude stempel die doet dat niet. Die verdwijnt op een gegeven moment...** D: **En de hele hele hele oude stempel wel,** want die weten van (J: lacht) nou ja, vroeger stond je voor elkaar klaar. (J: Ja precies) vroeger stond je voor elkaar klaar (JH: Ja dat zijn de opbouwwerkers van uhm..)en zeggen, nou, we hebben de oorlog toch meegemaakt, nou hoppatee, daar heb je hem. J: Ja maar ja, oke.. D: **Door welvaart is wederkerigheid verdwenen denk ik.** J: Ja, maar het feit dat ik als als de kleren van mijn kinderen te klein zijn, ik ik fiets regelmatig met een hele grote vuilniszak de stad in en dat geef ik dan aan aan de cliënten en dat weten ook mensen uit de buurt. Ohh ik heb nog wat voor die, daar ga ik weer met een zak zegmaar. Ik weet niet of, omdat het van mijn kinderen komt zullen er een aantal hulpverleners zeggen van: ik doe dat niet. (D: ja, ja ja ja) JH: Is dat dan te persoonlijk? J: Dat is dan weer dat persoonlijke wat dan niet kan weet je wel? D: Ja ik vind dat dat wel kan. J: Ja maar dat ben jij. D: Ja, (JH: ik ook. Het is wel een uitdaging). J: Nee maar dat gaat niet ineens veranderen, dat gaat langzamerhand veranderen en daar heb je een teamleider als Marèse voor die uhm, maar jij doet ook heel veel in wederkerigheid in het team als teamleider. D: ja, hm, oh ja? Ja, dat is dat is toch lastig weetjewel, waar dat dan vandaan komt. Sommige mensen willen dat ook gewoon niet, willen niet met anderen bezig zijn. J: **Je moet jezelf heel kwetsbaar op durven stellen** (JH: Dat is de uitdaging) ja dat is het. M: Op durven stellen. J: ja, **als jij een onzekere hulpverlener bent dan ga je in je positie...** M: Dan ga je toneelstukjes uitvoeren (JH: of dan ga je *onverstaanbaar*) **ga je vertellen hoe het moet.** M: ja! JH: Nou de slotvraag. Hebben jullie nog iets gemist of hebben we jullie iets nog ons meegeven ten opzichte van wederkerigheid, mag ook iets heel anders zijn hoor. Laatste vraag is echt iets dat we bij jullie neer willen leggen van he, kijk hier nog eens naar of uhm, wat willen jullie meegeven? D: Ja wat, wat ik meegekregen heb, is van jullie, door hierover te praten, uhm, is dat we in het team er gewoon weer over gaan praten, van wat is het eigenlijk. **Het is gewoon een heel interessant onderwerp omdat het ook zo persoonlijk kan worden en het raakt dan aan het waarden- en normensysteem van jezelf dus dat uhm, dat haal ik er uit. En om voor jullie om mee te geven is dat ik gemerkt heb dat het om op verschillende niveaus uhm bekeken kan worden. Dus vanuit.. jij vatte het ook goed samen van, hulpverlener en de persoon, dus in die relatie en uhm naar buiten toe**

in de wijk met activiteiten wat je daar in terug kan doen. En dan vanuit de organisatie en het beleid, dus vanuit de overheid, dat je ook echt keuze maakt van dan vliegen we dit ook zo aan (M:ja) net zoals iets in de buurt. Maatschappelijke participatie, eigen kracht zijn ook termen geworden, hebben we ook lang over gedaan om dat vorm te geven, dus wederkerigheid kun je ook wel degelijk nog verder op doorbouwen. Punt. JH: Heb je er nog iets aan toe te voegen? J: ja uhm, heb ik helemaal niets op toe te voegen, maar wat ik wel, ik denk dat het wel leuk is voor jullie om als je nog iets gaat doen in de stad dat je nou, wat je net beschreef van : als ik hier kom dan voel ik dit of dat, weet je ik zou het leuk vinden als je dat toch ergens zou kunnen tackelen door door bezoeken ofso, want ik denk het is toch iets wat wij witte Nederlanders die dan he, ik ben ook in een dorp opgegroeid. Er is een wereld waar helemaal je niets van weet (M:ja). JH: En wat zei jij nou? Dat was toch iets..... M: Ik zei net, ik zei net toen ik hier zat: soms als ik hier dan zit dan voel ik me echt wereldvreemd. Ik kom uit een dorpje uit Zeeuws-Vlaanderen, ja (D: Ja), dat weet je en ik denk ook gewoon kijk, jij zit al een aantal jaren in het werkveld, ik neem aan u veel langer, ervaring (D: Nou zo oud ben ik nog helemaal niet hoor) (J: lacht) nee, maar ik schat wel dat u langer werkt dan,(D: geeft niet hoor) dus ik denk ja, de ervaring die missen wij nog en daar gaan wij van leren, dus inderdaad is dat voor ons de uitdaging. D: Nou wat je dan heel concreet kan doen, wat jij ook zegt van doe iets wat je nu meemaakt en uhm, je gaat op straat en jullie zien uhm uhm een Marokkaanse met een hoofddoek, uhm die je wel sympathiek over komt waarvan je denkt nou, klik, en ze loopt met nog iemand en dan zeg je: Mag ik even iets vragen. En dan heb je al contact, jullie zijn ook hulpverleners, en dan zeg je waar je net vandaan komt en dat je dat heel erg graag met haar wilt delen. Ik weet gegarandeerd dat je een heel erg leuk gesprek gaat krijgen. (M: ja) Dat is echt zo. (M: Mooi). Dat is echt zo hartverwarmend als je dat gewoon, dan ben je er namelijk voor de rest van je leven klaar mee, dan heb je het afgebouwd, heb je gewoon emdr gedaan, met jezelf (JH + J: lachen) . Ja het werkt echt zo. Want we blijven anders gewoon heel erg coconnen. J: En andersom doe ik het ook he, ik zeg want want ik kom natuurlijk bij Marokkanen en mijn vader woont in Israël en daar schrikken mijn cliënten heel erg van huuuh, de vijand. Ik vind jou heel aardig maar jou vader die woont in het land van de vijand... D: en jij bent zelf waarschijnlijk ook fout dus, zo denken zij dan. J: Ja maar dat is voor hun dan ingewikkeld. Mijn man is zwart en ik werk met moslims (JH: lacht). Hoe leuk, dus dat is toch fantastisch? Hoe wil je het hebben en zij leren iets met iemand met een link van Israël heeft ons, ik heb niks met Israël maar mijn vader wel dus zij vinden mij iemand met een link met Israël, die heeft mij heel erg geholpen dus hun blik verandert daar in (M:ja) hun discriminatie naar zwarte mensen verandert ook, want ineens, wij worden wel uitgenodigd voor de barbecue, we zijn niet gegaan hoor, maar bij wijze van spreken. Je doet heel veel, het is niet alleen naar jullie maar ook naar hun en ook natuurlijk naar jezelf. M: Mooi (D: ja, leuk) M: Dankjulliewel. D: Was het voor jullie ook oké! M: Ja. JH: ja zeker. M: ik moet zelfs zeggen dat ik heel weinig op mijn blaadje heb gekeken voor de vragen. J: ik hoop dat ze beantwoord zijn! D: Ja!

2B. Fragmenten en SVFs interview Marèse Deckers en Jiska Doekes

SVF 2.1: Oude manier van hulpverleners loslaten en vragen wat de burger terug wil doen

Fragment 1:

dan hoe laat je die eigen oude pet van de hulpverlening los waarin je eigenlijk alles wil doen, je bedoelt het zo goed enzovoorts. En dan zie je ze ineens iets gaan doen en dan moet je ook nog gaan vragen: wat wil je nou terug doen? Wil je iets terug doen?

SVF 2.2: Wederkerigheid is een basismenselijke waarde

Fragment 2:

Omdat dat een basismenselijke waarde is eigenlijk

SVF 2.3: Wederkerigheid is de echte kern onder de eigen kracht

Fragment 3:

dat eigenlijk onder de eigen kracht de echte kern is

SVF 2.4: Als hulpverlener ben je de gever en ontvangen is erg moeilijk

Fragment 4:

Je bent namelijk de grote gever en ontvangen is heel erg moeilijk!

SVF 2.5: Alleen als hulpverlening draait kan je iets bieden wat mensen willen ontvangen.

Fragment 5:

van kijk alleen als hulpverlening al draait dan kan je iets aan gaan bieden en anders willen mensen niks ontvangen, dus de vraag van wederkerigheid komt daar achter pas.

SVF 2.6: Als je hulpverlening of geld geeft dan zet je mensen klem en leren ze niets. Ze mogen iets terug gaan doen.

Fragment 6:

Dus als je de fout maakt dat je hulpverlening geeft of geld, dan zet je mensen eigenlijk klem. Dan leren ze al helemaal niks. Ik mag iets terug gaan doen

SVF 2.7: Maatschappelijk iets bedenken met elkaar, de basis is om iets terug te kunnen doen

Fragment 7:

dat je onder die eigen kracht moet gaan zitten, dus dat we maatschappelijk iets gaan bedenken met elkaar, zelfredzaam, eigen kracht, en dan slaan we eigenlijk die wederkerigheid, dus de beleving en dan ook iets terug kunnen doen, die basis leggen, daar hebben we het niet over.

SVF 2.8: Vroeger vertelde jij als professional hoe het moest, nu kijk je samen met het gezin

Fragment 8:

vroeger was je de professional, jij ging het vertellen en nu uhm, ga je veel meer samen met het gezin, vanuit wat het gezin belangrijk vindt, vanuit de religie van het gezin,

SVF 2.9: Een cliënt mag een cadeau teruggeven, jij mag als hulpverlener dit aannemen

Fragment 9:

maar nu mag bijvoorbeeld ook een cliënt mij een cadeau geven als ze dat heel graag wil. Vroeger moest ik het echt inleveren bij mijn baas he! M: Ja? J: Ja, wat ik kreeg moest ik naar mijn baas toegaan (D: wij mogen ook niks ontvangen) en het geven, en nee, en je zei dan ook altijd tegen die cliënt want ze willen, ja je bent toch een jaar betrokken, anderhalf jaar misschien langer, ze willen jou heel graag iets geven en de boodschap is dan: nee ik mag niet aannemen dus uhm bewaar je geld maar voor jezelf weet je wel. Uhm, maar dat veranderde langzamerhand. Nou, je mocht dan kleine cadeaus aannemen

SVF 2.10: Voor de hulpverlener is het een proces om te leren aannemen

Fragment 10:

En daar moet ik het leren aannemen zegmaar. Dat is voor ons hulpverleners een proces,

SVF 2.11: Jezelf als hulpverlener kwetsbaar neerzetten mag, je laat jezelf zien als mens

Fragment 11:

Vroeger oeh, je gaat toch niet over jezelf vertellen? Het zit hem ook in als de kinderen van haar iets hebben meegemaakt wat ingewikkeld is en ik heb dat ook meegemaakt, dan mag ik dat best zeggen. Ik heb dat ook met mijn kind meegemaakt en dat vind ik ook heel erg moeilijk. Dat is mijn overtuiging dat je dat mag zeggen, want je zet jezelf meer als mens neer en je zet jezelf veel kwetsbaarder neer en vroeger zette jezelf als dit neer, en dat werkt niet

SVF 2.12: In het contact met de cliënt is wederkerigheid belangrijk. Het creëert openheid

Fragment 12:

ja natuurlijk, het grote verhaal is dat ze iets terug gaan doen naar de maatschappij en dat het heel belangrijk is, maar in jouw contact met jouw cliënt is het belangrijk dat daar ook wederkerigheid in zit want dat maakt mij meer mens voor mijn cliënt en daardoor is er veel meer openheid.

SVF 2.13: Valkuil van wederkerig contact met je cliënt is dat je bijna lid van het gezin kan worden

Fragment 13:

Maargoed er zit ook een valkuil in he, ik word lid van het gezin bijna of van de familie en hoe ga je daar mee om?

SVF 2.14: Wederkerigheid maakt het contact met de cliënt anders

Fragment 14:

Het maakt het contact gewoon heel erg anders, de wederkerigheid, maar ik vind het wel goed dat er verandering is gekomen

SVF 2.15: Doordat je d.m.v. wederkerigheid deel wordt van het gezin krijg je wel meer mandaat

Fragment 15:

want ik krijg ook mandaat doordat ik meer deel wordt van, heb ik tegelijkertijd ook mandaat op moment dat het naja, dat er echt iets gezegd moet worden van dit kan wel of dit kan echt niet. Ik mag het zeggen op dat moment

SVF 2.16: Risico van wederkerig contact is dat cliënten je als vrienden gaan zien

Fragment 16:

Nou ja een risico is inderdaad dat je uhm ik heb wel eens iemand gehad die zei: 'jij bent echt mijn allerbeste vriendin' en dan stopt de hulpverlening!

SVF 2.17: Het systeem sterker maken door zoveel mogelijk mensen er bij te vragen

Fragment 17:

Ik zorg dat ik zoveel mogelijk mensen leer kennen om ze uiteindelijk in te zetten, om uiteindelijk te zeggen van: 'hee weetje, we gaan het over je dochter hebben, zou je misschien.. wie was dat ook al weer die je laatst aan de telefoon had of zullen we die er even bijvragen? '. Nou zo maak je een systeem sterker en ik heb ook wel eens gezien dat een cliënt van mij in haar familie waar ze de aanmelding had gedaan een heel andere positie innam, echt de sterke positie. Nou ja, als je dat ziet, dat complimenteer je natuurlijk alleen maar

SVF 2.18: Als professional draag je het verbindings leggen en nieuwe denkstructuren over, wat de cliënt weer overneemt

Fragment 18:

Ze nemen iets van jou als professional over en gaan iets begrijpen, want daar werk je aan, maar soms is het heel moeilijk als het lvb is dan kan je dan zie je ook dat dat begrip werkt helemaal niet, want het gaat ook om het voortgaan in dat hoofd van verbindings leggen en nieuwe, over nieuwe denkstructuren want dat ben je eigenlijk als professional aan het overdragen, als het goed is he

SVF 2.19: Onderzoek wat de hobby's en krachten van de cliënt zijn

Fragment 19:

goed gaat kijken waar de krachten van de cliënt zitten, en de hobby's en wat ze leuk vinden

SVF 2.20: Niet materiële wederkerigheid is ook dat mensen graag doorvertellen wat ze meegemaakt hebben

Fragment 20:

Want we hebben het eigenlijk over niet materiële wederkerigheid he, dat wat in de beleving ontstaat en hoe mensen het dan ook uit gaan dragen. Het versterkt ze, uhm, ja het heeft me altijd gefascineerd dat sommige mensen het ook heel erg graag door vertellen wat ze meemaken en dat effect heb je dan eigenlijk ook

SVF 2.21: Door te praten over wat je hebt meegemaakt als cliënt empower je anderen

Fragment 21:

werkt dus echt als een voorbeeldfunctie en zij wil ook echt dat terug geven aan anderen. Dus zij heeft ook echt een grote behoefte in zichzelf om daarover te praten om anderen weer te empoweren

SVF 2.22: Kom binnen met een menselijke houding, niet als probleem- en oplossingszoekende hulpverlener

Fragment 22:

daar geef ik ook iets van mezelf aan dat dit iets is wat jij heel goed kan en ik helemaal niet. Daar heb ik echt iets te leren, maar dat is een hele andere houding dan als jij binnenkomt he, als de professional die denkt: wacht even, hier zijn zoveel kinderen, waar is het speelgoed? Het is hier allemaal zo schoon! Ik bedoel, hetzelfde huis terwijl mijn insteek is van: jeetje wat knap! En dat meen ik ook he! Ik bedoel, ik kom in mijn eigen huis en denk ja, (D: Lekker rommeltje he) ik moet nog wel wat doen

SVF 2.23: Kom op gelijkwaardig niveau door toe te geven als een cliënt iets beter kan dan jij

Fragment 23:

en ook laten zien dat ik het ook niet, ik ben ook mens net als jij en ik kan bepaalde dingen wel en andere dingen kan ik niet die jij wel kan. Dus daar zet ik mezelf op gelijkwaardig niveau

SVF 2.24: Een niet veroordelende houding tegenover je cliënt. Jij kan ook in lastige situaties komen

Fragment 24:

maar ook ja, ja, ik denk ook gewoon niet de arrogantie hebben om te denken dat ik ook nooit in een moeilijke positie zou kunnen komen, snap je? Dat zit hem in een niet veroordelende houding

SVF 2.25: Professioneel handelen is weten wat je waarden en normenpatroon is en niet veroordelen. Gebruik je intellect, dat roept wederkerigheid op

Fragment 25:

en niet veroordelen betekent dat je daar al over nagedacht hebt en wat je waarden- en normenpatroon is, hoe je denkt hoe je kijkt, hoe je je nek wel of niet uitsteekt en dat vind ik professioneel handelen, want dan gebruik je je intellect, en uhm dat vind ik natuurlijk heel spannend als je met die houding binnenkomt, roept dat ook wederkerigheid op

SVF 2.26: Wederkerigheid in het team is het leren van elkaars werkwijze

Fragment 26:

En dat zie ik wel terug in het team ook, dat vind ik eigenlijk heel fijn, en wat ik dan vooral heel fijn vind is dat samen doen altijd met zijn tweeën start op een huisbezoek. Dat heeft best wel effect op de mensen, want die krijgen twee vreemde mensen, uhm maar je leert daardoor van elkaars leerstijl en nou ja, hoe lang je al in de hulpverlening zit zien ze al van elkaar, hoe je gesprekstechniek is, welke creativiteitstrucjes je toepast en dat is dat waarden en normenpatroon eigenlijk nog eens een keertje opschudden (M:Ja) nog eens een keer zien van o, doe jij het zo, dan doe ik het zo. Ja en dat verschilt, dat verschilt heel erg

SVF 2.27: Je mag kwetsbaar zijn bij je cliënten, dat roept kwetsbaarheid op (wederkerigheid)

Fragment 27:

Die lui waar je over de vloer komt zijn al zo kwetsbaar en dan zou je zelf niet kwetsbaar zijn of mogen zijn, als houding he

SVF 2.28: Allochtone culturen geven al van nature en hebben een wederkerige manier van leven

Fragment 28:

Maar wat ik kijk, wij werken dan mee met Turkse mensen, Marokkaanse mensen, Surinaamse mensen die zijn van nature al heel erg geveilig naar elkaar. Ik hoef mijn cliënten, ik kan niet een cliënt bedenken aan wie ik dat zou moeten leren het enige wat ik kan doen is gewoon mijn verbazing uitspreken van wauw (D: hoe aardig ze zijn he ja,) zo gastvrij zo hun spullen geven ze aan anderen, de burens kunnen altijd komen eten, ze helpen die op school en ook de kinderen die helpen weer een stiefoma daar en dat is niet iets, dat zit er al in bij onze doelgroep (JH:hmm). Het zijn ontzettend geveilige mensen, (D: veel meer dan)wij, ik, dan mij.

SVF 2.29: Vanuit het calvinistisch denken is ontvangen moeilijk en geven is zelfverheerlijking.

Fragment 29:

uhm dat er ook uitgelegd wordt hoe erg het is om te ontvangen, dat is al heel moeilijk, maar ook om te geven vraagt om aandacht vanuit het calvinistische denken, namelijk als je geeft ben je aan het show-off. Dat mag helemaal niet, maar daardoor krijg je wel een verkramping dat je geen kant meer op kan met je gebaar

SVF 2.30: Wederkerigheid is cultuurbepaald

Fragment 30:

Dus wederkerigheid is cultuurbepaald

SVF 2.31: Vanuit isolement al bezig met de stap tot het netwerk. Iedereen heeft een netwerk

Fragment 31:

doelgroep isolement ook meegenomen, van op het moment dat je daar mee aan de slag gaat dan ben je eigenlijk al bezig van waar zou de stap in de buurt kunnen zijn, wat zou je prettig vinden, met wie, met je netwerk. Iedereen heeft netwerk zeggen wij ook altijd

SVF 2.32: We denken nog in wat iemand nodig heeft. Volgende stap is doel er bij, namelijk de buurt in

Fragment 32:

He, we denken nog veel in dit heeft meneer nodig of dit heeft het gezin nodig en de volgende stap is van nou, we zijn lekker op weg, plan van aanpak. We gaan nog even een doelletje er bij verzinnen, namelijk uw stap de buurt in en waar zullen we eens langs gaan lopen

SVF 2.33: Blijf de verbinding met de buurt maken

Fragment 33:

blijf die verbinding maken

SVF 2.34: Vrijwilligers inzetten voor cliënten, cliënten worden vrijwilligers. Dat is ook wederkerigheid

Fragment 34:

Nou dat is echt heel veel wat er allemaal gebeurt en die vrijwilligers kunnen wij ook allemaal inzetten voor onze cliënten of onze cliënten kunnen vrijwilligers worden, dus ook daar in kan je wederkerigheid in zien

SVF 2.35: Wederkerigheid zit hem bij de burger vooral in de eigen groep

Fragment 35:

dat uhm groepen onderling elkaar tegenkomen, met elkaar naar school gaan, maar mensen blijven wel allemaal in hun eigen groep. De wederkerigheid zit hem wel in de eigen groep

SVF 2.36: Opzoeken van mensen, verbindingen maken en iets doen met interesses van mensen

Fragment 36:

Opzoeken, verbindingen maken, interesses. Ja anderen hebben dat dan weer helemaal niet, maar ja, doe daar iets mee met iedereen die uhm ja, en dat dat is wel leuk van de stad

SVF 2.37: Wederkerigheid zit hem in de mens, de mens wil graag iets terug doen

Fragment 37:

Ja want het zit in de mens. He, daar begonnen we mee. Mens wil echt graag iets terug doen

SVF 2.38: Inzetten van wederkerigheid is voor de oude stempel ingewikkelder dan voor de nieuwe en de hele hele oude

Fragment 38:

wij hulpverleners oude stempel daar wordt het denk ik wel wat ingewikkelder zegmaar, maar bijvoorbeeld ik begeleid een stagiaire die geef ik het meteen mee. Ik denk dat je het gewoon het moet zien in.. D: In de flow van de ontwikkeling.. (J: ja). JH: Ja wij weten al niet beter dat dit het is J: Precies! Jullie gaan werken en jullie nemen dat mee en de oude stempel, de hele oude stempel die doet dat niet. Die verdwijnt op een gegeven moment... D: En de hele hele hele oude stempel wel,

SVF 2.39: Door welvaart is wederkerigheid verdwenen

Fragment 39:

Door welvaart is wederkerigheid verdwenen denk ik

SVF 2.40: Stel je kwetsbaar op en ga niet vertellen hoe ze het moeten doen

Fragment 40:

Je moet jezelf heel kwetsbaar op durven stellen, als jij een onzekere hulpverlener bent dan ga je in je positie ga je vertellen hoe het moet

SVF 2.41: Wederkerigheid raakt het waarden- en normensysteem van jezelf

Fragment 41:

Het is gewoon een heel interessant onderwerp omdat het ook zo persoonlijk kan worden en het raakt dan aan het waarden- en normensysteem van jezelf dus dat uhm, dat haal ik er uit.

SVF 2.42: Wederkerigheid kan bekeken worden vanuit het niveau hulpverlener persoon, naar buiten toe in de wijk, organisaties en het beleid en dus ook vanuit de overheid

Fragment 42:

En om voor jullie om mee te geven is dat ik gemerkt heb dat het om op verschillende niveaus uhm bekeken kan worden. Dus vanuit.. jij vatte het ook goed samen van, hulpverlener en de persoon, dus in die relatie en uhm naar buiten toe in de wijk met activiteiten wat je daar in terug kan doen. En dan vanuit de organisatie en het beleid, dus vanuit de overheid, dat je ook echt keuze maakt van dan vliegen we dit ook zo aan (M:ja) net zoals iets in de buurt

SVF's Interview Marèse Deckers en Jiska Doekes

- SVF 2.1: Oude manier van hulpverlenen loslaten en vragen wat de burger terug wil doen
- SVF 2.2: Wederkerigheid is een basismenselijke waarde
- SVF 2.3: Wederkerigheid is de echte kern onder de eigen kracht
- SVF 2.4: Als hulpverlener ben je de gever en ontvangen is erg moeilijk
- SVF 2.5: Alleen als hulpverlening draait kan je iets bieden wat mensen willen ontvangen.
- SVF 2.6: Als je hulpverlening of geld geeft dan zet je mensen klem en leren ze niets. Ze mogen iets terug gaan doen.
- SVF 2.7: Maatschappelijk iets bedenken met elkaar, de basis is om iets terug te kunnen doen
- SVF 2.8: Vroeger vertelde jij als professional hoe het moest, nu kijk je samen met het gezin
- SVF 2.9: Een cliënt mag een cadeau teruggeven, jij mag als hulpverlener dit aannemen
- SVF 2.10: Voor de hulpverlener is het een proces om te leren aannemen
- SVF 2.11: Jezelf als hulpverlener kwetsbaar neerzetten mag, je laat jezelf zien als mens
- SVF 2.12: In het contact met de cliënt is wederkerigheid belangrijk. Het creëert openheid
- SVF 2.13: Valkuil van wederkerig contact met je cliënt is dat je bijna lid van het gezin kan worden
- SVF 2.14: Wederkerigheid maakt het contact met de cliënt anders
- SVF 2.15: Doordat je d.m.v. wederkerigheid deel wordt van het gezin krijg je wel meer mandaat
- SVF 2.16: Risico van wederkerig contact is dat cliënten je als vrienden gaan zien
- SVF 2.17: Het systeem sterker maken door zoveel mogelijk mensen er bij te vragen
- SVF 2.18: Als professional draag je het verbanden leggen en nieuwe denkstructuren over, wat de cliënt weer overneemt
- SVF 2.19: Onderzoek wat de hobby's en krachten van de cliënt zijn
- SVF 2.20: Niet materiële wederkerigheid is ook dat mensen graag doorvertellen wat ze meegemaakt hebben
- SVF 2.21: Door te praten over wat je hebt meegemaakt als cliënt empower je anderen
- SVF 2.22: Kom binnen met een menselijke houding, niet als probleem- en oplossingszoekende hulpverlener
- SVF 2.23: Kom op gelijkwaardig niveau door toe te geven als een cliënt iets beter kan dan jij
- SVF 2.24: Een niet veroordelende houding tegenover je cliënt. Jij kan ook in lastige situaties komen
- SVF 2.25: Professioneel handelen is weten wat je waarden en normenpatroon is en niet veroordelen. Gebruik je intellect, dat roept wederkerigheid op
- SVF 2.26: Wederkerigheid in het team is het leren van elkaars werkwijze
- SVF 2.27: Je mag kwetsbaar zijn bij je cliënten, dat roept kwetsbaarheid op (wederkerigheid)
- SVF 2.28: Allochtone culturen geven al van nature en hebben een wederkerige manier van leven
- SVF 2.29: Vanuit het calvinistisch denken is ontvangen moeilijk en geven is zelfverheerlijking.
- SVF 2.30: Wederkerigheid is cultuurbepaald
- SVF 2.31: Vanuit isolement al bezig met de stap tot het netwerk. Iedereen heeft een netwerk
- SVF 2.32: We denken nog in wat iemand nodig heeft. Volgende stap is doel er bij, namelijk de buurt in

SVF 2.33: Blijf de verbinding met de buurt maken

SVF 2.34: Vrijwilligers inzetten voor cliënten, cliënten worden vrijwilligers. Dat is ook wederkerigheid

SVF 2.35: Wederkerigheid zit hem bij de burger vooral in de eigen groep

SVF 2.36: Opzoeken van mensen, verbindingen maken en iets doen met interesses van mensen

SVF 2.37: Wederkerigheid zit hem in de mens, de mens wil graag iets terug doen

SVF 2.38: Inzetten van wederkerigheid is voor de oude stempel ingewikkelder dan voor de nieuwe en de hele hele oude

SVF 2.39: Door welvaart is wederkerigheid verdwenen

SVF 2.40: Stel je kwetsbaar op en ga niet vertellen hoe ze het moeten doen

SVF 2.41: Wederkerigheid raakt het waarden- en normensysteem van jezelf

SVF 2.42: Wederkerigheid kan bekeken worden vanuit het niveau hulpverlener persoon, naar buiten toe in de wijk, organisaties en het beleid en dus ook vanuit de overheid

Interview 3. Interview Maries van der Hek

Het derde interview was voor ons erg dichtbij. We zijn in gesprek gegaan met Maries van der Hek, werkzaam bij Netwerk Dien je Stad Ede en TijdVoorActie. We hebben Maries van der Hek geïnterviewd op aanraden van Anne van de Pol.

3A. Interview Maries van der Hek geschrapte tekst

27 maart 2015 10:00-11:00 uur

Duur audiofragment: 55 minuten en 54 seconden

Maries van der Hek (H)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

H: Dus niet te veel hummen en zo. JH: Dat hebben we al afgeleerd na het eerste interview. M: Hebben we inderdaad afgeleerd ja, dus nu merk je wel hoe vaak je het doet. H: Ja. JH: Het is echt bizar, maar goed. Maar je begint zelf over wederkerigheid, dat is ook onze openingsvraag. Of je in eigen woorden een definitie kan geven aan het begrip. En hoe je het voor je ziet. H: Eigen definitie van wederkerigheid. Ja ik heb het nu net weer in dien je stad zien wervv.. (onverstaanbaar) van he als, je kan hulp vragen, uhm, en daardoor hulp ontvangen, maar je kan zelf ook hulp bieden aan iemand anders en uhm ik denk dat ieder mens uiteindelijk wederkerige relatie kan hebben. Misschien is die wederkerigheid dan niet per se dat dat gelijk staat aan elkaar, in ieder geval de een kan iets groots bieden en de ander iets kleins terug geeft. Soms kan het ook een stukje waardering zijn waardoor je als vrijwilliger zijnde groeit in je zelfwaardering zelfbeeld. Maar het is wel een soort, niet echt maandtransactie, maar het is wel van het geven en ontvangen en dat ieder mens dat in zijn leven heeft. In ieder geval zo zie ik wel wederkerigheid. JH: Oke. Zie je dat ook wel terug in je werk dan? Kun je een voorbeeld geven? H: Ja nou een mevrouw, uhm, jaren geleden kwam ze bij ons in beeld, ze was in de 60, man lag op sterven, was terminaal, zij vroeg toen om ondersteuning in haar leven voor het uitlaten van een hond. Het is heel praktisch. Vrijwilligers zijn daar geweest, hebben met elkaar dat een periode gedaan tot de man overleden was, vervolgens wel die relatie gebleven met die mevrouw. Dat was best wel heel intensief. En vervolgens die mevrouw is ook heel veel andere mensen gaan helpen wat ze voor die tijd nog niet echt deed. Ze was heel veel bezig met de zorg voor haar man al jaren lang. En uhm toen is ze een buurtgenoot gaan helpen met de hond uitlaten en is ze jongeren gaan ontvangen om de jongeren leerervaring te geven. Niet per se omdat ze zelf heel eenzaam was, maar om juist jongeren die ervaring te geven van he, hoe ga je om met ouderen hoe kan je die gesprekjes met ouderen houden en deze week nog kreeg ik een mailtje van een maatjes koppel, dat is een uhm, ja een vrouw van eind 20 die is maatje voor een uhm meid van begin 20 met lichtverstandelijke beperking, met autisme, en nou ja, die hebben dat zo ingtestoken dat het een soort vriendschap is, maar goed uiteindelijk wel maatje en uhm een jongeren die toch ook wel cliënt is en die woont ook in een uhm, in een instelling en die gaan nu samen, dus het voorstel gedaan om eenzame ouderen bezoeken. Dus zij heeft heel lang in die ontvangfase gezeten en nu gaan ze samen dat gaan doen, waardoor ze uiteindelijk ook gaat zien van: he, ik kan ook hulp bieden ik ben niet in afwachting, ik ben niet alleen maar aan het ontvangen van mijn maatje (JH: Cool) daar ontstaan hele mooie dingen in dat is iets wat best vaak gebeurt. JH: Hele mooie, concrete voorbeeld eigenlijk, hoe het kan werken in de praktijk, al binnen jullie instelling eigenlijk, jullie organisatie (H: Ja) absoluut. We gaan hem even doorpakken, uhm. Jij hebt hem wel mee genomen (M: ja) Hebben jullie ook al binnen je instelling een visie op wederkerigheid? Is het ergens genoemd of uhm. H: Op papier staat het niet, nee nee. Uhm, we hebben sowieso niet heel veel op papier staan (JH: lacht), het zit voornamelijk in ons hart en in ons hoofd en uhm nu we wat groeiende zijn ook met het team komt er wel wat meer op papier te staan hoor. We hebben wel officiële projectplannen en zo, maar het woord wederkerigheid komt daar niet in voor. Wat er wel in naar voren komt is dat regelmatig hulpontvangers hulpbieders worden en dat is ook wel onderdeel van onze missie zeg maar, wat wij voor ogen hebben. JH: En wat is die missie dan, kun je dat verwoorden? H: Uiteindelijk

is de missie van Dien je stad: hulp en netwerk bieden aan mensen die weinig of geen netwerk hebben. Uhm, maar goed, daar onder valt ontzettend veel. **Eén van die dingen is dat eigenlijk iedereen in zijn leven een bepaalde fase hulpontvanger is. Dat kan zijn dat je psychisch in de problemen komt, maar het kan ook zijn dat je been gebroken is, waarbij je afhankelijk bent om boodschappen te doen, in ieder geval dan ben je ook hulpontvanger.** En het is natuurlijk gek dat we met elkaar die termen bedacht hebben, van hulpontvanger en hulpbieder, omdat er verschil in zit, **maar uiteindelijk zijn we het allemaal, geven we allemaal iets en ontvangen we allemaal iets, dat is samenleven, en daarin vindt heel veel wederkerigheid plaats.** JH: En is er ook sprake van wederkerigheid tussen collega's? Zie je dat terug? H: Uhm, ja. Ik heb binnen Dien je stad twee betaalde collega's, dat zijn Eelke en ik, uhm, **daarin gebeurt het al eigenlijk omdat we twee verschillende personen zijn, ieder met zijn eigen kwaliteiten. We hebben elkaar nodig om het netwerk te leiden, uhm, dus daarin zijn er momenten dat ik hem help en hij mij helpt om iets voor elkaar te krijgen en dat maakt je tot een krachtig team.** Ook het erkennen zeg maar, dat je niet alles kan. Denk dat dat ook wel een mooie waarde is in het leven van uhm, je hoeft ook niet alles te kunnen (JH: nee), en uhm, je mag je basis gewoon zijn. Nou ja, dus daar gebeurt, maar het binnen het team. Verder hebben we stagiaires dan en ook een aantal personen met afstand tot de arbeidsmarkt. We hebben twee personen rondlopen die hebben een wijong uitkering, eentje loopt nu al een jaar bij ons, iets meer dan een jaar en de ander een aantal maanden en die zijn bij ons uhm, eentje is via een jobcoach binnen gekomen en de andere die woont bij mij in de straat die kwam ik tegen en ik zei: je moet eens langskomen, (M: Dat is mooi) want volgens mij wordt je alleen maar depressiever in een kamer boven en uhm gaat het helemaal niet goed, misschien eens buiten de deur komen, dus als je bij ons op het kantoor gaat zitten dan uhm, ben je in ieder geval er even uit en dan zien we wel hoe het gaat lopen. Ja, bleek hij wat kennis te hebben van ICT (JH: handig) en uhm, dus die uhm is met wordpress aan de gang gegaan en een beetje een website aan het bouwen met de insteek van we weten niet waar we uit gaan komen, maar dat maakt ook helemaal niet uit. Het gaat om het proces, maar uiteindelijk is hij wel iets moois aan het maken. Het duurt wel een tijd, maar dat geeft niet, dat uhm, hij is goed bezig. **En, nou ja dat is ook geven en ontvangen, want hij kan iets bieden. Hij heeft een kwaliteit die ik niet heb, uhm, en wij hebben een stukje thuis voor hem. In ieder geval waar hij zichzelf mag zijn en waar die uhm, ontzettend depressief binnenkomt maar toch met een wat rechtere rug en uhm het vrolijke gezicht de deur uit loopt aan het einde van de middag.** Dus zo probeer je wel mensen een plek te bieden, dat geldt voor die vrouw ook, die ook beneden zat net. Die heeft een chronische aandoening, komt niet aan betaald werk, wijong uitkering, en die is met 1 dagdeel in de week begonnen, met twee uurtjes. JH: Gewoon vrijwillig dan of,.. H: Vrijwillig inderdaad, uhm, **maar ja je kan het zien vrijwillig is ook een stukje tegenprestatie voor je uitkering.** Uhm, en dan was de koek op. Nou met haar zijn we gaan kijken van hoe kunnen we dat uit gaan bouwen. Dus je biedt haar een soort traject en helpt haar om te groeien als persoon zijnde, maar ook hoe ga je om met je werkgever. Nou ja door haar een veilige plek te bieden waarin ze fouten mag maken, waarbij ze uhm, die ruimte heeft zeg maar om zichzelf te ontwikkelen, te ontplooiën, maar ook haar grenzen aan te geven en daarover in gesprek te gaan, dat die eerlijkheid en openheid er is. Nou ja, het is uiteindelijk haar gelukt om van die twee uurtjes naar drie volle dagdelen te gaan (JH: wow) en doet ze weer een opleiding in de avonduren, op het ROC voor secretaresse. M: Dat is echt wel een hele vooruitgang zeg. H: Ja, en nu is ze lekker aan het sporten en uhm, nou ja uiteindelijk hoop je dat zij een betaalde baan gaat vinden en dat ze van die rugzak WAJONG af gaat komen en dat ze gewoon ergens uhm gewoon voor een x aantal uren betaald aan de slag kan. In ieder geval dat hebben we altijd voor ogen, in ieder geval zij moet ook uitstromen op een gegeven moment. Tot die tijd zijn we ontzettend blij dat ze er is en hebben we haar eerlijk gezegd broodnodig, want ze doet zo ontzettend veel werk, ze is gewoon verantwoordelijk voor heel veel trajecten. Maar goed, uiteindelijk hebben we wel voor ogen dat ze die die dat verleden of die stempel zeg maar kwijtraakt, want uiteindelijk is dat wel wat ze graag willen. JH: Gewoon doorstromen, jullie bieden dan kansen. H: Ja. Maar daarin ontvangen wij ontzettend veel van hun, uhm, en bieden wij hun ontzettend veel. Dus je hebt elkaar gewoon nodig wat dat betreft. Ja. JH: Het is ook mooi dat je het gewoon eerlijk aangeeft dat het ook gewoon echt zo is, denk ik. Dat je, je haalt iemand binnen terwijl die bijna niks

kan en uiteindelijk kan die toch heel veel en heb je haar of hem gewoon nodig. Dat is wel mooi. H: Ja, ja, **en die personen die geloven bij het begin zelf niet dat ze dat kunnen**. Die geef je een telefoon in handen en zeg je nou, ga die persoon maar even bellen en een tijd later mogen ze zelf een intake doen met een vrijwilliger, een keer. Nou Maries, hoe moet ik dat gaan doen. **Nou dan gaan we het samen doen. Nou ja en op een gegeven moment heb je er geen omkijken meer naar want dan regelen ze gewoon alles.** (JH: lacht) **en dan uhm, maar daarom maak je zoveel. In ieder geval je zelfbeeld, je zelfwaardering groeit enorm daardoor.** En dat is leuk, uiteindelijk lopen hun dat weer te vertellen aan nieuwe vrijwilligers die binnen komen hoe het werkt, nou ja daar hoop je op. Dat uhm JH: Dan geven ze het weer door zeg maar. H: ja. Dan gaan zij andere personen meenemen in gesprekken en het aanleren. En ook weer in alle kwetsbaarheid want het is ook doodeng, want dan moet je wat je zelf geleerd hebt overbrengen aan iemand anders. M: En doe je dat dan wel goed. H: En doe je dat dan wel goed inderdaad, ja ja. **Maar goed die basis van vertrouwen en fouten mogen gemaakt worden. Je kunt het altijd wel weer lijmen, zeg je een keertje sorry of zo en gaan we gewoon weer verder met elkaar,** dat is niet erg. M: Ja het is knap want je zegt ook dat je, je zet ze heel erg in hun kracht. Tenminste dat is wat ik hoor, want net zoals je zei van die man die bezig is met de ICT, ik denk van ja, in principe is dat een hulpvrager eigenlijk. Iemand die voor je gevoel meer hulp nodig heeft dan kan geven, maar je geeft wel gewoon toe dat hij iets kan, veel beter kan dan jij terwijl jij wel de “professional” bent, dus in die zin laat je wel uhm, geef je ook wel een beetje de gelijkwaardige positie aan, tussen jullie, dat jullie relatie gewoon gelijkwaardig is (H:ja). Want hij kan iets heel goed en kan ook iets heel goed en dat, ja dat matcht weer dat pas je weer op elkaar aan en daarmee help je elkaar ook. (H:ja) En dat is ook het principe van wederkerigheid, dus ik vind dat ja, ik vind dat gaaf dat ik dat terug mag horen. H: Ja mooi ja, ja. Ik heb ook altijd bij mensen van je bent niet vrijwillig bij ons op het kantoor, je bent medewerker. **Maar in ieder geval soms zit dat dan in woorden ook he? Van uhm, je hoort er helemaal bij, je bent personeel. Ook al heb je geen salaris van ons. En net van die kleine dingetjes dat helpt de ander zeg maar om gewoon die positie in te nemen ook** (JH: ja). M: Dat kan veel doen. H:Ja. JH: Absoluut. M:Ja. JH: Maar jij bent ook betrokken bij tijd voor actie. Wat is dan precies het verschil? Kun je dat uitleggen? H: Ja wat we hier in ede doen, uhm, zijn we bezig om landelijk dat via inspiratienetwerk tijd voor actie ook in andere steden in Nederland aan het opzetten. Dus nu is er ook een lokaal jongerenvrijwilligersnetwerk in Arnhem, Veenendaal, Zwolle, Gouda zijn ze bezig, in Utrecht zijn ze bezig. Dus dat zijn we helemaal aan het door ontwikkelen in heel veel steden in Nederland, vanuit die lokale ervaring die we hier hebben. Dus we begeleiden, in ieder geval we zoeken dan jonge mensen tussen de 20 en de 30 die net van de opleiding afkomen of ergens anders gewerkt hebben en willen gaan pionieren, dus willen gaan ondernemen in de stad uhm, dus ja dan heb je wel een persoon met een bepaald profiel he, en die daar dat van van niets iets gaat maken en wij begeleiden die persoon daarin dan. Dus dan uhm, het zijn allemaal ondernemers dan uiteindelijk, die moeten kunnen netwerken, die uhm, heel veel gaan samenwerken, heel veel vrijwilligers gaan coachen, die moeten gaan kunnen inspireren om jongeren in beweging te gaan krijgen en uhm, nou ja wij begeleiden hun daar in dat proces, en uiteindelijk ook richting de fondsaanvragen zodat ze uiteindelijk ook part-time betaald aan de slag kunnen. JH: Dus dat is jouw extra werk of zo. H: ja. Ja. Dus ik werk part- time voor dien je stad en part-time voor tijd voor actie en Eelke ook. JH: ook voor allebei? Ja en samen doen we beide netwerken leiden. JH: Want ik dacht, ik dacht even dat jij alleen betrokken was bij tijd voor actie, want we hadden jouw naam doorgekregen van Anne van de Pol, (H: Ja omdat hij mij kent en ik denk dat hij Eelke niet kent) dat zal dan het verschil zijn (H: ja ja) . H: Maar we doen het beide samen. Ja en Eelke die is initiatief nemer er van en uhm, ik ben daar wel vanaf het begin af aan bij betrokken geweest en uhm, maar eerst als vrijwilliger en toen pas in 2011 voor de eerste keer betaald, naast mijn werk in de hulpverlening. Ik heb, in die tijd dat jij bij ons binnen kwam, werkte ik in de jeugdzorg en uhm, werkte ik een paar uur voor Dien je stad. Op een gegeven moment heb ik hier volledig mijn baan van gemaakt. JH: Want nu werk je niet meer hier naast gewoon.. H: Nee nee het is alleen maar full- time voor de stichting dan. Parttime lokaal, parttime landelijk. Dus ik heb de hulpverleningskant uhm eerst in jeugdzorg, later in volwassenzorg bij het leger des heils met chronisch ...(onduidelijk)..verslaafden paar jaar voor gewerkt, dat heb ik allemaal achter gelaten om uhm hier volle bak aan de slag te gaan.

Ja. (JH: Dat is wel anders) Dan zie je wel hoe een verschuiving, maar die die ervaring die ik daar heb opgedaan die maakt het wel een stuk makkelijker om dit werk goed te doen, want het brengt hulpv. in ieder geval formele en informele zorg heel dicht bij elkaar en het voordeel is van he, ik snap hoe de formele zorg hoe dat werkt, uhm, ik kom in aanraking met heel veel mensen met best wel zware problematiek, uhm, maar van mij wordt wel verwacht dat die vrijwilligers goed begeleid worden in het omgaan met die personen en natuurlijk schakelen we op de juiste momenten de professional in als die er bij betrokken is, van dan geef je die rol zeg maar van educatie, voor een stukje begeleiding uhm om het goed te kunnen doen, en als het niet aanwezig is dan pak ik die rol op of pak Rik, de stagiaire bij ons die rol op. Dus het helpt wel enorm uhm, in het werk. JH: Dat je die ervaring hebt zeg maar. H: Ja. JH: Want dat is wel best een bizarre groei eigenlijk in korte tijd, dat je gewoon van ene paar uur dien je stad naar een volledige baan bent door gegroeid, dat het gewoon nog mogelijk is in deze tijd nog, dat is wel uhm. H: Ja, ja. In 2012 was het naar 12 uur, 2013 ook nog 12 uur en in 2014 werd het meer. Toen ben ik v. denk rond de 20 uur voor dien je stad en de rest voor tijd voor actie. Dat is bij elkaar 36. JH: Dat is gewoon een volledige werk week (M: Ja, H: lacht). H: Uiteindelijk ben je veel meer bezig, in ieder geval dat is het werk ook wel weer (M: ja precies), dat je weken van 50-60 uur er bij hebt zitten, maar je bent met een bepaalde missie bezig en je hebt iets voor ogen uhm, daar ga je nou eenmaal voor (M: ja tuurlijk) en uhm binnen het werkveld is het geen vette hap, dus je moet wel wat harder lopen om het wel voor elkaar te krijgen en je bent aan het pionieren, je bent nieuwe dingen aan het doen. Nou ja, en dat ondernemen dat uhm, daar ben je altijd veel mee bezig dan dat je ergens in loondienst bent bij een organisatie waar je gewoon kantoortijden hebt. Maar goed, nu moet ik ook in het weekend aan de slag of af en toe 's avonds, dat er ergens een uhm, iets extra's is, visie overleg of netwerkbijeenkomst dat je zelf organiseert. Maar goed, overdag loopt ook gewoon door. Het zijn wel kansen die je hebt, maar ook op conferenties spreken, dat is ook wel weer een kans, dus die grijp je dan aan en dan uhm, het is ontzettend leuk werk, heel divers. JH: Dus je wordt inderdaad 36 uur betaald maar eigenlijk in praktijk is het eigenlijk altijd wel meer. H: Ja. M: Je moet gewoon heel flexibel zijn volgens mij ook he? H: Best wel flexibel zijn ja, ja. Maar als je iets wil bereiken, sowieso als ondernemer zijnde, maakt niet uit in wat voor product je op de markt brengt, het is altijd een veel groter investering dan uhm, dan een ja normale werkweek. Je moet veel harder lopen. JH: Zie je dat wederkerige dan ook terug in je eigen werk, gewoon dat je, je steekt er inderdaad meer uur in, en krijg je dan ook uhm, omdat je er meer uur in steekt krijg je er ook meer voor terug? H: Uhm, je komt dichterbij je ideaal, van hoe je het voor ogen hebt. Uhm, kijk alles wat je geïnvesteerd hebt nu de afgelopen jaren heeft nu geresulteerd in netwerk dien je stad die nu zover, die nu zo'n rol vervult hier in Ede, maar dat heeft er ook geresulteerd in dat al die netwerken door het land heen ontstaan waarbij jongeren betrokken bij het samenleven en uhm, dat in al die steden nu zo veel meer mensen geholpen worden die normaal gesproken niet geholpen werden omdat die op wachtlijsten stonden of uhm niet bereikt werden of misschien wel ergens anders aan gelinkt waren. Dus uiteindelijk je output is enorm groot en voor die mensen in Nederland doe je het. En dan is de rest een middel tot. Nou ja je hebt jongeren en je hebt kwetsbare mensen, nou hoe breng je die bij elkaar dat is ook wat we hier mee bezig zijn. JH: Nice. M: Dus je kan wel zeggen dat alles wat je er insteekt dat je dat er ook wel weer voor jezelf uit haalt. H: Ja veel wel ja, soms lukken dingen ook niet. Je hebt ook te maken met overheid, je hebt te maken met ja, belangen die spelen in het sociale domein en dat maakt het soms bere ingewikkeld omdat je heel veel politiek moet gaan bedrijven, waar je helemaal geen zin in hebt, maar het is wel nodig om overeind te blijven staan en mee te kunnen doen anders wordt je ingesneeuwd. JH: En jullie krijgen subsidie van de gemeente? H: Ja onder andere ja, ja. Ja eigenlijk al die netwerken die ontstaan die beginnen vaak met wat grote fondsen en dat wordt aangevuld met wat lokale middelen, dus dan moet je gaan lobbyen bij gemeenten, bij wat ondernemers, misschien bij wat kerken of andere partijen en die ook allemaal een duit in het zakje doen dat uiteindelijk je begroting rondkomt. Maar al die fondsen zeggen van he, we gaan nu drie jaar mee doen uhm, en daarna moet je zorgen dat het lokaal mogelijk gemaakt wordt. Dus van het begin af aan heb je een afbouw van fondsen, er moet steeds meer lokaal mogelijk gemaakt worden, maar wat je nu die beweging ziet is dat lokaal minder gaat investeren, nou even reden van de bezuinigingen die plaatsvinden, nou ja al die transitie zorgen voor enorme

bezuinigingen in de formele zorg, maar dat wat daar bezuinigt wordt, wordt niet altijd geïnvesteerd in de informele zorg, in ieder geval vaak wordt er ook nog eens extra bezuinigd in de informele zorg, terwijl juist de vraag daar groter wordt omdat er meer hulpvragen zijn. Dus heel veel nieuwe netwerken die komen niet per se in de subsidieregeling bij het nieuwe netwerk, dus dat is wel een spanningsveld hoe, dat je creatief moet blijven. Dat je veel vriendjes moet maken, ook binnen bedrijfsleven, binnen business-clubs en dat soort dingen, om uiteindelijk uhm, je werk te kunnen voortzetten en de kracht is om met weinig middelen veel te doen (M: Ja.). Dus hoe kan je met jongeren, nou je was zelf ook bij ons stagiaire natuurlijk, op een gegeven moment 20 stagiaires rondlopen die zorgen voor enorme output, maar dat zijn wel hele personen die heel betrouwbaar zijn, die er voor willen gaan, die een jaar lang betrokken zijn die enorm veel te bieden hebben. Uhm, dus dan maak je slimme connecties die uiteindelijk voor een heel groot rendement zorgt. Het levert heel veel continuïteit op. Daarnaast heb je nog alle andere jongeren in Ede die je er bij betreft. JH: En een super groot netwerk. H: Ja, en je probeert goed samen te werken met verschillende partijen, dus je hoeft niet alles zelf te kunnen en te doen, als een andere partij dat in huis heeft dan moet je kijken hoe je die in kan schakelen. Dus dat helpt ook wel, in ieder geval creatief en slimme connecties maken en dat helpt om het, de begroting laag te houden. JH: En kun je die connecties en dat netwerk ook concreet inzetten voor de hulpvragers hier in Ede? Is dat makkelijk, lijntjes leggen? H: Uhm, nou ja we zijn af en toe wel aan het proberen om bijvoorbeeld ook van hoe kan je hulpontvangers met hulpontvangers in contact brengen. Uhm, en nu is er ook trouwens een mevrouw die maakt, in ieder geval gisteren belde ze weer en zei ze van hee Maries, uhm, ik zag dat er allemaal van die paaspotjes in de aanbieding waren en uhm, ik weet niet precies hoe het er uit ziet hoor, die paaspotjes, maar ik dacht nou ja fantastisch (M+JH: Lacht), en uhm, ik wil er een paar gaan maken, leuk opmaken en willen jullie er een paar hebben? Dan kan je ze uitdelen in het netwerk. Dus ik van nou ja, kom maar op, wanneer kan ik ze komen ophalen? Dus nou, afgesproken dat ik volgende week donderdag even bij haar 's ochtends bij haar langs ga, net voor de pasen en dan zorg ik dat ik hier een vrijwilliger heb of misschien wel een hulpontvanger die dat rond gaat brengen bij mensen die dat kunnen gebruiken. Die mevrouw heeft dat ook een keer met kerstpakketten dat gedaan. Die heeft allemaal kerstpakketten gemaakt. Dat gaat allemaal weer naar mensen toe die het minder goed hebben. Dus zo probeer je wel de krachten te benutten van de mensen die soms zelf uhm, eigenlijk hulpbehoevend zijn en van mensen die gewoon betrokken zijn bij het netwerk en het gewoon tof vinden om iets leuks voor iemand anders te doen en zelf niet in de schijnwerper te staan, dus die brengen het hier en wij delen het dan weer uit. JH: Ze hoeven niet de credits te hebben zeg maar. H: nee nee. JH: Maar ze willen toch iets kunnen doen en iets kunnen betekenen voor de ander. H: Precies, ja. JH: Dat ze gewoon hun eigen kwaliteiten weer inzetten voor een ander zeg maar, dat niet een probleem maar gewoon bijvoorbeeld een talent juist wordt ingezet. Dat is natuurlijk ook een mooie manier van wederkerigheid. Dat ons eerste interview, de vrouw die we interviewden die vond het heel lastig om in gesprekken minder te vragen naar problemen, want zo worden wij ook opgeleid nog steeds, nou ja, wij minder omdat we samenlevingsopbouw hebben gedaan maar wij zitten natuurlijk ook veel meer van: wat kun je nou zelf doen als cliënt, maar voor die vrouw was dat heel moeilijk om dat te pakken zeg maar, van huh, kan ik in een gesprek ook vragen naar de hobby's bijvoorbeeld. Voor ons is dat heel normaal, misschien voor jou ook wel, maar voor heel veel mensen nog steeds niet zeg maar, voor heel veel hulpverleners. M: Die moeten echt nog heel bewust die knop omzetten van ik ga nu richten op wat ze kunnen in plaats van dat ik blijf zitten op de problemen. H: Ja precies, ja ja. Terwijl binnen vrijwilligerswereld dat veel normaler is, tenminste, als je een vrijwilliger aan iemand koppelt, ben je op een stukje kwaliteit aan het matchen. Zeker bij maatjescontact. In ieder geval je kan niet een willekeurig persoon aan een willekeurig persoon koppelen, ja kan je proberen maar je wil van tevoren weten of het kans van slagen heeft (M: ja. JH: ja.) dat er een stukje chemie gaat ontstaan in het contact en dat werkt vaak op het moment dat er die personen overeenkomsten hebben en die overeenkomsten kunnen heel divers zijn. Dat kan met achtergrond te maken hebben van die persoon, identiteit, uhm het kan ook zijn met een hobby of een bepaalde gekte die ze allebei hebben (M+JH: lacht) in ieder geval daar wil je wel naar kijken van wat sluit goed aan en daarin vinden ze elkaar. En dan wordt het leuk, dat uhm. JH: We hebben nu

best uhm, nou ja ik hoor allemaal positieve dingen (H: lacht) we gaan altijd ook in het gesprek een beetje kijken van hoe in hoeverre is wederkerigheid haalbaar en uhm, wat zijn dingen die beter kunnen of. H: Nou wat ik nu zie, de ontwikkeling die komt, in ieder geval ik was gister nog bij een sociaal team, uhm, daar proberen we ook allemaal aan te schuiven en was wel mooi, want die hulpverleners die daar allemaal aan tafel zaten van verschillende organisaties die zeiden ook van uhm, ja ik heb echt heel wat cliënten er bij zitten dat gaat sowieso niet leuk worden, het zijn gewoon geen leuke mensen. En dan kan je als hulpverlener daar komt dan kom je gewoon met een naar mens in contact en dan gaat die vrijwilliger ook vinden. En uhm, dat is wel de ingewikkeldheid een beetje, in ieder geval wij hebben ook heel wat mensen in ons netwerk zitten en dat zijn hele moeilijke, vervelende mensen. Ja, die zijn er gewoon en toch ben je aan het kijken van hoe kan je voor die doelgroep toch iets bieden zonder dat je als vrijwilliger die daar naar toe gaat al heel snel teleurgesteld raakt, uitgeput, ingezogen in uhm, gemanipuleerd wordt, uhm, want als vrijwilliger, in ieder geval nou ja, sommige kiezen er voor van he, ik ben bereid om 1x in de twee weken een offer te brengen. Uhm, het klinkt heel bijbels, maar het is wel een offer brengen, en ik hoef er niet per se iets voor terug te ontvangen. Dat wil ik gewoon doen voor die ander, ook al is het voor mijzelf akelig naar, ga ik met een hele vervelende bijsmaak misschien wel weer naar huis, maar dat heb ik er voor over. Het mag energie kosten. Uhm, maar de meeste vrijwilligers die zijn wel op zoek naar een stukje gezelligheid, in ieder geval het mag ook wel leuk zijn, vrijwilligerswerk. En nou ja dat is natuurlijk ook wel wat, ja het kaartje wat er een beetje aan hangt van uhm, zo wordt het ook heel veel gepromoot, van je wordt er zelf rijker van, het is goed voor je cv, het levert jezelf een hoop op, het is heel dankbaar werk. Nou ja, ongetwijfeld is het allemaal waar, maar niet met alle mensen is dat mogelijk. En moet je die mensen dan vervolgens in de steek laten dat ze er helemaal alleen voor staan of ga je toch kijken naar de mogelijkheden om iets voor die personen te doen. EN nou ja een zoektocht daarin is wel van hoe kan je dan de juiste persoon daar aan koppelen en op zo'n manier dat het wel haalbaar blijft en dat leuk blijft en niet dat het alleen maar eenmalige dingen zijn, in ieder geval dat je elke keer, misschien bij sommige personen is het wel nodig hoor, dat je elke keer een ander persoon naar die persoon toe stuurt. We hebben wel een mevrouw in het netwerk, nou daar gaat vaak een klein groepje heen, maar dan veel ook ander personen end daardoor blijft het goed gaan, maar ten diepste gun je die persoon een langdurige relatie met iemand waar mee ze echt iets op bouwt, maar met haar problematiek past dat niet zo erg. Dus dat is af en toe wel een zoektocht van wat sluit aan en wat is goed en die vraag neemt enorm toe dus dat ben ik wel benieuwd hoe dat zich gaat ontwikkelen en of wij daar als dien je stad een antwoord op hebben. JH: Hoe zie je dat zelf? Denk je dat? H: Uhm, nou ja kijk het is ook uhm, je moet het durven aan gaan. In ieder geval als ik als die vragen toenemen en je hoort de hulpverleners al zo er over praten op dit moment en dat is ook logisch, want zij zijn ook een stukje beschermend bezig van ja, als ik als hulpverlener er al last van hebt en uhm, het moeilijk vind om met die persoon om te gaan, terwijl ik wordt er gewoon uhm, ik krijg er gewoon goed salaris voor (M: ja), laat staan dat daar uhm andré die 22 jaar is en uhm journalistiek studeert op de hogeschool in Ede, ja, die misschien geen hulpverleners achtergrond heeft en uhm, nou ja misschien heb je dan wel iemand van de sociale opleiding er bij zitten die wel van wanten heeft en dat een beetje kan inschatten en je kan die persoon natuurlijk een beetje voor uhm, in ieder geval een stukje educatie geven wat kan je verwachten, wat is dat voor persoon, uhm, maar ja die vrijwilliger moet natuurlijk geen professional worden. Hoe houden we het zo dicht mogelijk bij het normale leven. En dat is ook wel een ontwikkeling die ik nu ook veel zie plaatsvinden, van al die vrijwilligers, heel veel vrijwilligers moeten getraind worden. Een opleiding hiervoor, een opleiding daarvoor, cursussen, workshops, komt een hele grote academie voor vrijwilligers, zijn ze mee bezig om te ontwikkelen. Dan denk ik ja, allemaal leuk en aardig, misschien ook wel nodig om met bepaalde mensen om te kunnen gaan, maar hoe.. wordt de vrijwilliger niet steeds meer een professional en zijn we straks niet als samenleving, uhm, haalt het niet een beetje het normale er uit of moeten we allemaal vaardigheden gaan ontwikkelen om iets voor iemand anders te kunnen betekenen? Of houden we het een beetje bij het uhm, uit het gehalte van zet gewoon de mensen bij elkaar en dan moet het ook wel lukken (JH: kijk maar hoe het gaat). Bij de meet in bijvoorbeeld, komen hele diverse mensen samen. Vanuit alle problematiek die je kan bedenken komt daar bij

elkaar rondom de maaltijd. Dat is echt uhm, hele gekke combinaties, maar het werkt. En die vrijwilligers allemaal die daar zijn echt niet opgeleid. Dat zijn gewoon allemaal normale mensen. JH: Mijn zwager loopt daar ook rond, die heeft HRM gedaan en die vindt dat helemaal leuk (H: Ja) maar die heeft er ook geen opleiding voor gedaan. H: Maar op het moment dat hij nou gaat bedenken van o ja, nu zit die persoon met die problematiek zit met die problematiek aan tafel, ja maar dat kan normaal gesproken helemaal niet want in de hulpverlening scheiden ze die personen juist want dat gaat niet goed. Als je zo naar het leven gaat kijken, uhm, dan wordt het wel heel ingewikkeld. Het is geen behandelsetting, nee het is gewoon een inloophuis. En zij doen dat op een hele mooie manier, dat is gewoon laagdrempelig houden en uhm het gaat niet mis. Natuurlijk wordt er af en toe gebeurt er wat, maar waar niet? JH: Dat is eigenlijk wel het normale leven. H: Ja en op het moment ga je het allemaal... vrijwilligerswerk gaat professionaliseren, door al die mensen te gaan trainen, dan ben ik benieuwd waar je uit komt want dan ga je er ook anders naar kijken. En juist door een beetje nonchalante, uhm, zonder al te veel kennis van de problematiek ga je er gewoon het beste mee om in zo'n setting. JH: Misschien het minste met vooroordelen of zo. H: Ja, ja ja en dat je minder aangepast gaat gedragen. In ieder geval als je weet van uhm, Joop heeft klassiek autisme en die komt wekelijks bij de meet in en je gaat je gedrag zoveel mogelijk aanpassen om Joop het helemaal naar zijn zin te maken, ja, wie het is de vraag of hij dat nodig heeft, in ieder geval in die setting omdat er allemaal mensen zijn die allemaal een rugzak hebben en die hebben het hartstikke gezellig met elkaar, dus laten we ook gewoon dat houden met elkaar of zo, ja. (JH: Ja). Het is wel een zoektocht denk ik hoor, maar ik denk voor sommige denk ik is er wel een stukje training nodig, maar laten we alsjeblieft niet dat teveel gaan doen, dat uhm, proberen we iets zelf wel een beetje verre van te blijven. JH: Want ik weet nog bij mijn stage dat netwerk dien je stad ook wel trainingsdagen had voor stagiaires en zo, hebben jullie dat ook voor vrijwilligers? H: Nee, voor vrijwilligers niet, nee. Alleen voor de stagiaires inderdaad. Uhm, dat het goed aansluit he, in ieder geval als stage. Als iemand bij ons stage komt lopen hebben we altijd meerdere pilots die we belangrijk vinden. Aan de ene kant willen we je de bagage meegeven dat je voor je eerste jaar een goede stap maakt opgeleid worden tot professional, want je doet de opleiding sociale studies. Uhm, maar wat we ook belangrijk vinden is de visie op samenleven die wij hebben om je die mee te geven. Uhm, vanuit de , aan de ene kant gewoon van hoe kijk je naar het leven naar het samenleven en ook een stukje Bijbelse principes, van he maar wie was Jezus en hoe leefde hij op aarde. Wat kwam hij doen? Nou ja dus die lijn probeer je ook mee te nemen. Nou ja binnen die traingsdagen kun je die drie dingen bij elkaar samenbrengen, en het heeft denk ik ook heel veel met elkaar te maken, hoe je naar het leven kijkt en hoe je mensen ziet. Dus dat passen we heel veel op trainingsdagen toe, maar het netwerk is voor iedereen. Nou binnen die stagiaires is over het algemeen 80% wel christelijk, uhm, een aantal personen niet, maar goed die kiezen er van tevoren wel voor om bij ons stage te komen lopen en die weten dat dit gaat komen (M:Ja), nou die vinden het prima om daarin mee te draaien, vinden ze ook verrijkend en leuk. En uhm, op andere vlakken doen we dat niet, want het is gewoon een netwerk voor en met iedereen gewoon midden in de samenleving. En toevallig zijn wij zelf christelijk dan, maar gewoon het netwerk zelf ja, eigenlijk niet. En we worden juist het meest mogelijk gemaakt door partijen die niet Christelijk zijn. Die investeren allemaal er in en die willen samenwerken. JH: Dat is wel cool eigenlijk. H: Ja, ja dat is wel heel bijzonder ja. JH: Oké. M: Jullie, je zegt dat je met Dien je stad heel veel werkt met het inzetten van vrijwilligers, uhm maar als ik dan kijk naar bijvoorbeeld de methodiek Dichterbij die zegt ook van mensen moeten onderling ook uhm, burens met elkaar uhm kunnen gaan samenleven, samenwerken (H: hmhm ja) en daarin ook die wederkerigheid gebruiken, en hoe zie je dan dat voor je, ook met dien je stad? H: Ja, wat we uhm, nou daar sturen we een klein beetje op, uhm, maar soms ook wel een beetje open, in ieder geval als we een vraag hebben en we zetten die bijvoorbeeld online op facebook bijvoorbeeld, dan geven we altijd even de wijk aan, waar woont die persoon. Dus dat maakt het heel aantrekkelijk voor mensen die in de buurt wonen, oh het is voor mij even makkelijk om te doen want ik woon om de hoek. Uhm, maar je stuurt niet tot het zover dat je zegt van: he het hulpaanbod moet uit de wijk zelf komen. Dus je laat het wel open, maar heel veel mensen denken van, he het is in de buurt dus kan ik wel even snel even langs gaan en het bed voor die persoon opmaken of tijdelijk de was doen voor die persoon of iets anders. En, daarnaast

bellen we ook wel eens mensen in de buurt op. Dus de vrijwilligers die bij ons in het bestand staan die wonen bijvoorbeeld in de wijk de Maandereng. Komt een hulpvraag vanuit de Maandereng en dan gaan we die personen even bellen om te vragen van he, er is een hulpvraag bij jou in de buurt, zie jij kans om langs te gaan. Kijk en het idee achter dien je stad is uiteindelijk ook van nou, hulp en netwerk bieden en, niet eenmalig, maar wij willen dagelijks mensen de mogelijkheid bieden om iets te betekenen voor iemand anders en waar wij het belangrijk vinden is dat uiteindelijk relaties ontstaan. Goed, dat hebben wij niet in de hand maar je ziet het wel veel gebeuren. **Dus op het moment dat jij een keer bij iemand de tuin gaat doen bij een oudere mevrouw die financieel weinig te besteden heeft, weinig netwerk heeft, want anders had ze uit haar netwerk wel de hulp gehaald. Uhm, nou ja dan kan het ontstaan dat jij tijdens het kopje koffie met haar in één keer een hele klik hebt, dat er iets ontstaat, waarop jij zegt van he, vind u het leuk als ik over twee weken nog eens langs kom. En dat gebeurt vrij vaak en dat kunnen we niet sturen, maar daar hopen we wel op. Dus dat er langdurige relaties ontstaan tussen mensen.** JH: Daar richten jullie niet specifiek op, maar dat is wel wat jullie hopen. H: Ja, we kunnen daar niet in sturen(M: nee tuurlijk niet), kijk als je iets eenmaligs doet dan is het ook goed, net zo goed zelfs. Uhm, want uiteindelijk ben je hulp aan het bieden en dat andere laten we los. Uhm, maar het is wel fantastisch als het gebeurd. Een tijdje terug, dat was vorig jaar was er een miejse van het roc, die had werkveldoriëntatie gedaan bij ons via dien je stad. Dus dan zijn was ze gekoppeld aan instellingen of bij personen en zij was in die periode bij een mevrouw geweest, was in oktober en november en dat meisje die is op uhm eerste kerstdag, als mevrouw alleen zat, met haar vriendje daar kerst gaan vieren. (JH: Fantastisch) M: Dat is wat je wil toch eigenlijk. H: Dat kan je niet van tevoren bedenken, ja je kan het bedenken maar goed je kan niet claimen dat het uitkomt, maar dat zijn de mooie dingen. M: Dus dat mensen echt ook gewoon eigenlijk doordat jullie een beetje de pion zijn door mensen met elkaar te linken dan toch wel een netwerk kunnen gaan creëren wat dan langduriger is. H: Ja, ja. En het zegt ook heel veel over de jongeren van deze tijd denk ik. JH: Als het gebeurt. H: Ja maar die doen het uiteindelijk. Kijk wij faciliteren, bieden de mogelijkheid en we hopen op dingen, maar de jongeren van tegenwoordig die kijken anders naar het leven dan volwassenen en ouderen. Die denken minder in uhm, in ieder geval er zijn veel meer geparticipeerd zeg maar dan wat nu geroepen wordt in Den Haag. De jongeren die willen wel samenleven en uhm, die zitten meer in dat soort verbanden en zij maken uiteindelijk de keuzes om uiteindelijk die relatie met mensen op te bouwen, omdat ze he mooi vinden, omdat ze het waardevol vinden om iemand anders te spreken die in een andere levenswereld zit door een verstandelijke beperking of een lichamelijke beperking, niet aangeboren hersenletsel of ouderdom. JH: Gewoon leeftijdsverschil. H: Je kan er iets van leren, dat is interessant. En tuurlijk zijn dat niet alle jongeren, maar heel veel jongeren die kijken wel zo naar het leven. JH: Want jullie richten je specifiek op de jongeren. H: Ja, ja ja. En uiteindelijk doen er steeds meer volwassenen mee omdat de methodiek die we gebruiken, in ieder geval het flexibele karakter van ons netwerk dat dat aanspreekt, waarbij je eigenlijk niet zegt van als je bij ons vrijwilliger wil worden dan kan je over zes weken aan de slag, want we moeten eerst even een officiële grote intake doen, moeten we er nog even over nadenken, een verklaring omtrent gedrag aanvragen. En dan uhm, mag je uiteindelijk iets gaan doen. We proberen dat gewoon heel snel te matchen waardoor het iets uhm, in ieder geval die wensen liggen heel veel bij mensen en die sluit gewoon heel erg aan. JH: Want jullie doen geen verklaring omtrent gedrag of wel? H: Nee, nee. Met hoge uitzondering dat we een keer aanvragen, maargoed dat betekent dat je onderbuik gevoelens hebt. **En het maakt eigenlijk geen drol uit wat uit die verklaring komt want je gaat die persoon toch niet inzetten, in ieder geval niet op dat vlak, maar dan ga je wel meekijken met die persoon van he, maar dit voelt niet goed, wat zijn nog meer mogelijkheden waardoor we jou kunnen helpen dat je iets kan gaan doen voor iemand anders en dat we uiteindelijk wel allebei blij zijn. Dus je probeert hem ook niet af te schrijven dan.** We hebben he wel een keer gehad met een meneer. Die was een man van in e 50 en die wilde iets met kinderen. Nou ja, kom maar eens langs. Ik vind dat een andere vraag dan dat een jonge vrouw van 19 jaar huiswerkbegeleiding wil geven aan een kind en weet ik veel, bij een studentenvereniging of een sportvereniging zit hier in Ede en uhm, netwerk heeft waar we ook wel personen uit kennen. Nou ja, in dat gesprek voelde dat gewoon niet lekker aan. Nou toen hebben we maar een verklaring omtrent

gedrag aan laten vragen, maar ja uiteindelijk kwam er niets uit voort. Maar goed, het voelde nog steeds niet goed. Ja, ga je die persoon dan wel inzetten met risico van dien. Dat hebben we toen niet gedaan, maar die man had ook een leuke fotohobby. Die hebben we dan in contact gebracht met iemand anders die uhm, die exposities had, dan mocht hij foto's maken. Nou toen is hij dat gaan doen en was hij toch blij, ja (JH+M: lachen) ja. JH: Dus dat is wel.... H: en uiteindelijk is het nooit mis gegaan. En tuurlijk er lopen in vrijwilligersland wat linke freaks rond en gaat het denk ik uhm is de kans dat het mis gaat heel groot en uhm, misschien heb ik wel geluk gehad dat het bij ons nog nooit gebeurd is. JH: Ja. M: Wie weet. H: Maar ja, dat uhm, dat heb je niet helemaal in de hand natuurlijk dat uhm, als iemand verkeerde intenties heeft dan kan het altijd mis gaan, maar ja als je zo uit angst helemaal gaat leven. Natuurlijk moet je altijd kijken, zeker bij maatjescontact, moet je uitgebreide intake doen dat je die persoon gesproken hebt en even flink door vraagt. Dus dat je weet waaraan je begint. Maar vaak is een het, een verklaring omtrent gedrag, puur om jezelf in te dekken dat als het mis gaat dan heb je zelf er in ieder geval alles aan gedaan (M: Ja. JH: Ja). Maar goed, het is een lange tijd geweest. Dat ding kost 31 euro of zo en als we dat met al die vrijwilligers die we hebben rondlopen gaan doen dan moet de begroting keer twee of drie. Ja laten we daar niet aan beginnen. JH: Want hoeveel vrijwilligers hebben jullie? H: Ja nu van, we hebben, we zetten op een jaarbasis zo'n 1000 jongeren in. En dat zijn jongeren die soms eenmalig iets doen he, bijvoorbeeld er komen ook zomerkampen richting Ede Otterlo en die zeggen dan één dag binnen het kamp willen we iets voor iemand anders gaan doen, kunnen jullie iets voor ons organiseren. Goed, dan zet je op één dag zet je 50 jongeren in en doe je dat een paar keer in de zomermaanden, dus dat zit ook allemaal bij die 1000 inbegrepen. En er zitten er ook heel veel bij die ook structureel dingen doen. Dus ik denk dat het rond de 80 structurele trajecten hebben waarbij wekelijks of 1 keer in de twee weken hulp geboden wordt bij iemand door een vast persoon. En daar omheen zitten al die eenmalige dingen van een tuintje, van een schilderijtje een lampje. JH: Ja wij hebben het met de studentenvereniging ook al gedaan ja. H: Ja, ook heel veel met studentenverenigingen inderdaad. Ichtus, NSEde, jeugdgroepen uit kerken, hopelijk ook binnenkort met sportverenigingen, ja. JH: Het kan allemaal. H: Het kan allemaal ja. M: Maar jullie krijgen dus, uhm, hulpvragen binnen en die zetten jullie dan uit als het ware, maar zie je dan ook wel eens dat iemand die een hulpvraag heeft gehad later ook anderen gaat helpen? H: Ja. **Er zijn meerdere hulpontvangers die staan ook in ons systeem als vrijwilliger, maar die hebben nog steeds hup nodig af n toe van een vrijwilliger van ons, maar die zet weer, die staan in twee lijsten. Er zijn er meerdere van.** Dat is wel grappig. JH: Die wordt geholpen en dan vervolgens.. H: **Die helpt zelf ook iemand anders via ons.** Ja. JH: Het is gewoon waar.... H: En soms denk je van nou, het gaat goed, ga maar proberen hoor, en anders zet je die persoon in een groeje. Ga maar met andere personen dan iets doen, want dan valt het minder op of kan het gered worden. Ja. **Zo hebben we wel bijvoorbeeld een jongen met een lichtverstandelijke beperking of een jongere met best wel uhm zwaar autisme. Die kunnen we niet alleen op pad sturen, maar als hij met een vrijwilliger mee gaat die de persoon wat begeleid in het bieden van hulp om bij iemand een tuin te doen bijvoorbeeld, ja. Fantastisch, kom maar op. In ieder geval ik heb liever veel meer van dat soort trajecten. Zo is er een keer een man bij ons geweest die uhm, nam ook een man mee van het leger des heils en die had nou ook een probleem, die woonde in begeleid wonen en die ging mee op pad om bij mensen tuintjes te doen. Nou ja, hoe beter kan het? (M: Ja) Dus daarin geloof ik wel.** M: Dat je ziet dat dat ook eigenlijk de mensen die moeten ontvangen of veel moeten ontvangen toch ook wel weer kunnen uitstralen door een kleinigheidje voor iets anders iets of iemand anders terug te doen (H: Ja absoluut), want dat is ook echt waar deze methodiek ook om draait dus van er staat een zinnetje van 'als de geholpene helper wordt' of andersom. En dat is eigenlijk de kern of essentie van wederkerigheid. En dat is dan bijzonder dat je dat dan ook zo praktisch terug kan zien, dat het dan wel gewoon zo werkt. H: Ja ja, en ik zie het best veel in ede gebeuren ook wel. Er is ook een groep van ontmoeten en verbinden, kennen jullie dat, ontmoeten en verbinden? (JH+M: Nee) In ieder geval verschillende partijen die zijn daar bij betrokken en het gaat over de mensen die dak of thuislozen zijn in Ede. Dat is een vrij grote groep. Je hebt ook de streetpastor Max, in ieder geval dat is een pastoor die op straat, die heeft zelf ook een verslaving gehad, en die uiteindelijk mensen op straat gaat begeleiden. Hij heeft een vriendengroep die hem ondersteund daarin, een stichting en uhm, die

is nu samen met een groep mensen van de straat is hij de straat aan het opruimen. Zijn ze papier aan het prikken, zijn ze nu een tijdje mee bezig en die mensen die gaan zich actief inzetten voor de leefbaarheid van de stad, terwijl ze weten van nou eigenlijk hebben we zelf voor veel overlast gezorgd, want we zitten vaak voor de aldi met elkaar bier te drinken en daar hebben mensen last van, maar ie gaan nu ook met elkaar mooie dingen doen. **Maar die mensen die komen in beweging, die krijgen weer zin in het leven . He ik doe iets wezenlijks, draag ik bij voor de mensen hier in de stad, voor de samenleving, en nou dat doet wat me de eigenwaarde. En het kan een mooi opstapje zijn om vervolgens uhm, ergens anders binnen te komen.** Dat zijn mooie dingen (JH: Ja absoluut) M: He, jullie zien denk ik vooral veel praktische hulpvragen neem ik aan, (H: Sociale en praktische) zijn er ook, wat zijn dan voorbeelden van sociale hulpvragen? H: Uhm, huiswerkbegeleiding aan kinderen met een achterstand in taal. Dat zijn vaak buitenlandse kinderen waarbij de vrijwilliger thuis aan de keuken tafel huiswerkbegeleiding geeft en nou ja, dat heeft meerdere doelen. Aan de ene kant het kind begeleiden met het huiswerk, een stukje taal ontwikkeling, uhm, maar er zijn ook andere vakken die daarmee ook geholpen worden zodat het kind over kan naar de volgende klas en bij blijft lopen of bij gaat lopen weer, maar het heeft ook direct invloed op het gezin. De andere kinderen, uhm, de ouders, waarbij de ouders vaak geen Nederlands spreken, uhm, je komt vaak in hele gastvrije gezinnen dus je wordt gevraagd om mee te eten. Nou ja, jij hebt het ook een jaar lang gedaan (JH: Klopt) en uhm, dus het heeft uiteindelijk enorme waarde, zit er in. Dat is één van de dingen, sociale dingen. Maatjescontact, een project laten we welzijn, hebben we opgezet samen met stichting Artha en stichting Breder, Uhm, allebei jeugdhulporganisaties, hulpverlening. Nou in het kader ook van die transities he, van nou ja je moet minder betaald, meer vrijwillig, dus uiteindelijk zijn er vrijwilligers die uren van professionals zijn gaan inkleden door bijvoorbeeld te werken aan sociale vaardigheden, zelfredzaamheid, verantwoordelijkheid dragen in het leven. Dus die gaan met elkaar een traject aan van, vaak ook met best wel pittige problematiek, maar die gaan bijvoorbeeld samen in het centrum een kopje koffie drinken. Uh, dus die gaan gewoon een leuke activiteit doen eigenlijk, maar ja, je moet wel koffie besteld worden, uhm, je ontmoet andere mensen. Nou ja, dus sommige zitten te breien op de bank of gaan naar de film, of ja, sommige gaan samen voetballen. Ja er is ook een jongen die uhm, stond een jongetje op uit huisplaatsen, een jongetje van 14 jaar, en die woonde samen met zijn moeder en 2 zusjes, had vaak last van woede aanvallen, het ging echt compleet mis. Het was echt wekelijks was het bonje thuis, moeder kon het niet meer aan en hij stond op het punt zegmaar dat de maat vol was en van nou, ga maar naar een instelling toe. Toen dacht de hulpverlener van he wat nou als we een stukje vaderfiguur aan hem koppelen, of een maatje, dus dan hebben we een vrijwilliger aan hem gekoppeld en die is samen met die jongen gaan optrekken, samen gaan boksen om die woede kwijt te kunnen. Ze zijn samen lekker naar buiten gegaan, aan het gamen geweest en die woede aanvallen zijn drastisch verminderd. Na die tijd nog maar twee keer een woedeaanval gehad. Een keer was zijn laptop helemaal finaal naar de klote (M: lacht) haha, uhm, maar uiteindelijk wat voor impact dat heeft. En die jongen gaat vervolgens ook vertellen hoe het met hem gaat, wat hij niet aan zijn moeder verteld, niet aan zijn zussen verteld, niet aan de hulpverlener verteld, op school niet verteld maar wel aan aan die jongen, die maatje voor hem is. Nou ja. Vervolgens meteen veel meer. Die jongen wordt verliefd op iemand en nou ja, daar kun je het ook weer met je maatje over hebben, van hee hoe ga je om met die verliefdheidsgevoelens en wat betekend dat dan en uhm wat moet ik er mee, moet ik het gewoon zeggen of wat dan ook. In ieder geval het zijn hele simpele dingen eigenlijk, waar iedereen in het leven tegenaan loopt, maar dat kan je wel als rolmodel voor zo'n jongen van 14 betekenen die eigenlijk er gewoon een beetje alleen voor staat en dat niet binnen het gezin vindt omdat hij geen vader heeft, dus hij kan zich aan niemand optrekken. En dat zijn bijzondere dingen. Dus dat is ook sociale (M:Ja) en maatjescontact en uhm, dat is weer een beetje mentoring is dat, en dan hebben we nog maatjescontact voor volwassenen, dus bijvoorbeeld ene mevrouw die ook bij de meetin komt die verder een beetje een sparringpartner zoekt en daar koppelen we dan een jongere aan en die gaat dan 1x in de week of 1x in de twee weken maar een boodschapje doen. Of iemand me een chronische aandoening, die in een scootmobiel zit bijvoorbeeld, en dan gaat iemand met haar wekelijks ene boodschap doen. Of eenzame ouderen bezoeken. Dus zo gebeuren er best veel verschillende dingen. Dus dat is wel leuk.

Elke keer als er een vraag binnen komt gaan we, zijn we aan het kijken van he, kunnen we hier wat mee. En uhm, we hebben niet echt een strak profiel, dus we proberen alles. Sommige dingen zijn iets minder geschikt, zoals financiële administratie. Nou ja, daar hoeft je geen 19 jarige op te zetten, dat uhm, of uhm, naar het ziekenhuis toe voor een uitslag van een onderzoek. Nou ja, je hoeft geen 19 jarige mee te sturen met iemand van in de 50, want als een uitslag negatief is dan heb je toch iemand nodig die een beetje emotionele ondersteuning kan bieden. Maar goed, er zijn een paar dingen die misschien niet zo handig zijn en die we dan ook niet op pakken, maar heel veel dingen die wel kunnen die pakken we wel op en dat is wel heel breed. En ook gewoon hele nieuwe vragen die binnen komen om creatief mee te denken. Hoe kunnen we daar voor een oplossing vinden. Ja. JH: Zullen we gaan afronden Marnix? M: Ja. JH: We hebben nog een slotvraag (H:Oke, nou), uhm, hoe had ik hem nou geformuleerd, weet jij hem nog? Ja ik weet hem nog wel denk ik. H: lacht. Ja ik ben hem vergeten op papier te zetten, maar goed. M: Maar je had hem bij die van jezelf er onder geschreven volgens mij. JH:Ja? M:Ja. JH: Heb je nog iets wat je ons mee wilt geven, we hebben natuurlijk veel gevraagd, heb je nog iets gemist of uhm, gewoon iets wat je kan bedenken rondom wederkerigheid? Wat je belangrijk vindt om mee te geven. H: Ja, in ieder geval van wat ik al eerder vertelde van **je hebt een doelgroep die eigenlijk de samenleving voornamelijk heel veel energie kost, en uhm, ik vind dat wel een interessante doelgroep kijk bij heel veel doelgroepen zie je wel voor je hoe wederkerigheid kan ontstaan en hoe je het kan beïnvloeden als professional en uhm, dat vraagt misschien meer een andere houding als professional zijnde van hoe kan je dat aanpakken, maar je houd een bepaalde groep over denk ik waarbij het gewoon veel moeilijker is omdat die zo knettergek zijn dat je twijfelt van he maar, ik weet het allemaal niet. Maar ik ben wel benieuwd van he, hoe hoe nou ja als jullie met dat thema bezig zijn he, hoe kan je dan als professional of als samenleving toch die persoon toch betrekken bij, bij uhm, ja wat er buiten de deur gebeurt.** JH: een nadenkertje, ja precies. H: Ja. JH: Het is wel een goeie. M: Of het ook echt voor iedereen weg gelegd is. H: Ja, voor iedereen weg gelegd of vallen er altijd mensen buiten de boot en moet dat geaccepteerd worden. M: Ja. JH: Nou bedankt. M: Ja. Dankjewel. H: ja. Leuk onderwerp om met elkaar over in gesprek te zijn.

3B. Fragmenten en SVFs interview Maries van der Hek

SVF 3.1: Ieder mens kan een wederkerige relatie hebben door hulp te vragen, ontvangen en te bieden

Fragment 1:

als, je kan hulp vragen, uhm, en daardoor hulp ontvangen, maar je kan zelf ook hulp bieden aan iemand anders en uhm ik denk dat ieder mens uiteindelijk wederkerige relatie kan hebben.

SVF 3.2: Wederkerigheid is niet gelijk. De één geeft groter dan de ander

Fragment 2:

Misschien is die wederkerigheid dan niet per se dat dat gelijk staat aan elkaar, in ieder geval de een kan iets groots bieden en de ander iets kleins terug geeft.

SVF 3.3: Wederkerigheid kan ook waardering zijn waardoor je zelfbeeld en zelfwaardering groeit

Fragment 3:

Soms kan het ook een stukje waardering zijn waardoor je als vrijwilliger zijnde groeit in je zelfwaardering zelfbeeld

SVF 3.4: Wederkerigheid is geen vaste maandtransactie.

Fragment 4:

Maar het is wel een soort, niet echt maandtransactie,

SVF 3.5: Ieder mens heeft het geven en ontvangen in zijn leven

Fragment 5:

maar het is wel van het geven en ontvangen en dat ieder mens dat in zijn leven heeft

SVF 3.6: Mensen die hulp ontvangen kunnen ook hulp bieden

Fragment 6:

Dus zij heeft heel lang in die ontvangfase gezeten en nu gaan ze samen dat gaan doen, waardoor ze uiteindelijk ook gaat zien van: he, ik kan ook hulp bieden ik ben niet in afwachting, ik ben niet alleen maar aan het ontvangen van mijn maatje

SVF 3.7: Wederkerigheid is niet opgenomen in het beleid

Fragment 7:

Op papier staat het niet, nee nee. Uhm, we hebben sowieso niet heel veel op papier staan (JH: lacht), het zit voornamelijk in ons hart en in ons hoofd en uhm nu we wat groeiende zijn ook met het team komt er wel wat meer op papier te staan hoor. We hebben wel officiële projectplannen en zo, maar het woord wederkerigheid komt daar niet in voor

SVF 3.8: Hulpontvangers worden hulpbieders

Fragment 8:

Wat er wel in naar voren komt is dat regelmatig hulpontvangers hulpbieders worden en dat is ook wel onderdeel van onze missie zeg maar, wat wij voor ogen hebben

SVF 3.9: Iedereen is hulpontvanger (geweest) in zijn leven

Fragment 9:

Eén van die dingen is dat eigenlijk iedereen in zijn leven een bepaalde fase hulpontvanger is. Dat kan zijn dat je psychisch in de problemen komt, maar het kan ook zijn dat je been gebroken is, waarbij je afhankelijk bent om boodschappen te doen, in ieder geval dan ben je ook hulpontvanger

SVF 3.10: In het samenleven vindt wederkerigheid plaats. Iedereen ontvangt en geeft iets

Fragment 10:

maar uiteindelijk zijn we het allemaal, geven we allemaal iets en ontvangen we allemaal iets, dat is samenleven, en daarin vindt heel veel wederkerigheid plaats

SVF 3.11: Door wederkerigheid in het team leer je van elkaar en bouw je op elkaar

Fragment 11:

daarin gebeurt het al eigenlijk omdat we twee verschillende personen zijn, ieder met zijn eigen kwaliteiten. We hebben elkaar nodig om het netwerk te leiden, uhm, dus daarin zijn er momenten dat ik hem help en hij mij helpt om iets voor elkaar te krijgen en dat maakt je tot een krachtig team

SVF 3.12: Als sociaal werker zien dat iedereen ergens goed in is (soms zelfs beter dan jij)

Fragment 12:

En, nou ja dat is ook geven en ontvangen, want hij kon iets bieden. Hij heeft een kwaliteit die ik niet heb, uhm, en wij hebben een stukje thuis voor hem. In ieder geval waar hij zichzelf mag zijn en waar die uhm, ontzettend depressief binnenkomt maar toch met een wat rechtere rug en uhm het vrolijke gezicht de deur uit loopt aan het einde van de middag

SVF 3.13: Vrijwilligerswerk als tegenprestatie voor je uitkering

Fragment 13:

maar ja je kan het zien vrijwillig is ook een stukje tegenprestatie voor je uitkering

SVF 3.14: Zelfbeeld en zelfwaardering van de cliënt groeit als hij iets kan

Fragment 14:

en die personen die geloven bij het begin zelf niet dat ze dat kunnen. Nou dan gaan we het samen doen. Nou ja en op een gegeven moment heb je er geen omkijken meer naar want dan regelen ze gewoon alles. (JH: lacht) en dan uhm, maar daarom maak je zoveel. In ieder geval je zelfbeeld, je zelfwaardering groeit enorm daardoor.

SVF 3.15: In de relatie mogen fouten gemaakt worden

Fragment 15:

Maar goed die basis van vertrouwen en fouten mogen gemaakt worden. Je kunt het altijd wel weer lijmen, zeg je een keertje sorry of zo en gaan we gewoon weer verder met elkaar

SVF 3.16: In de kleine dingen zoals woorden de relatie gelijkwaardig maken

Fragment 16:

Maar in ieder geval soms zit dat dan in woorden ook he? Van uhm, je hoort er helemaal bij, je bent personeel. Ook al heb je geen salaris van ons. En net van die kleine dingetjes dat helpt de ander zegmaar om gewoon die positie in te nemen

SVF 3.17: Krachten benutten van hulpbehoevende mensen

Fragment 17:

zo probeer je wel de krachten te benutten van de mensen die soms zelf uhm, eigenlijk hulpbehoevend zijn en van mensen die gewoon betrokken zijn bij het netwerk en het gewoon tof vinden om iets leuks voor iemand anders te doen en zelf niet in de schijnwerper te staan

SVF 3.18: Mensen koppelen op basis van krachten, achtergronden, identiteiten, hobby's, gekten

Fragment 18:

je een vrijwilliger aan iemand koppelt, ben je op een stukje kwaliteit aan het matchen. Zeker bij maatjescontact. In ieder geval je kan niet een willekeurig persoon aan een willekeurig persoon koppelen, ja kan je proberen maar je wil van tevoren weten of het kans van slagen heeft dat er een stukje chemie gaat ontstaan in het contact en dat werkt vaak op het moment dat er die personen overeenkomsten hebben en die overeenkomsten kunnen heel divers zijn. Dat kan met achtergrond te maken hebben van die persoon, identiteit, uhm het kan ook zijn met een hobby of een bepaalde gekte die ze allebei hebben

SVF 3.19: Hoe bied je de moeilijke doelgroep hulp zonder dat de vrijwilliger de dupe is?

Fragment 19:

En uhm, dat is wel de ingewikkeldheid een beetje, in ieder geval wij hebben ook heel wat mensen in ons netwerk zitten en dat zijn hele moeilijke, vervelende mensen. Ja, die zijn er gewoon en toch ben je aan het kijken van hoe kan je voor die doelgroep toch iets bieden zonder dat je als vrijwilliger die daar naar toe gaat al heel snel teleurgesteld raakt, uitgeput, ingezogen in uhm, gemanipuleerd wordt

SVF 3.20: Het mag wel eens energie kosten om te geven zonder direct iets terug te ontvangen

Fragment 20:

Uhm, het klinkt heel bijbels, maar het is wel een offer brengen, en ik hoef er niet per se iets voor terug te ontvangen. Dat wil ik gewoon doen voor die ander, ook al is het voor mijzelf akelig naar, ga ik met een hele vervelende bijsmaak misschien wel weer naar huis, maar dat heb ik er voor over. Het mag energie kosten

SVF 3.21: Wederkerigheid in de buurt heeft prioriteit, maar mag ook buiten de buurt

Fragment 21:

Dus dat maakt het heel aantrekkelijk voor mensen die in de buurt wonen, oh het is voor mij even makkelijk om te doen want ik woon om de hoek. Uhm, maar je stuurt niet tot het zover dat je zegt van: he het hulpaanbod moet uit de wijk zelf komen. Dus je laat het wel open, maar heel veel mensen denken van, he het is in de buurt dus kan ik wel even snel even langs gaan en het bed voor die persoon opmaken of tijdelijk de was doen voor die persoon of iets anders. En, daarnaast bellen we ook wel eens mensen in de buurt op

SVF 3.22: Door mensen te koppelen hoop je op langdurige relaties

Fragment 22:

Dus op het moment dat jij een keer bij iemand de tuin gaat doen bij een oudere mevrouw die financieel weinig te besteden heeft, weinig netwerk heeft, want anders had ze uit haar netwerk wel de hulp gehaald. Uhm, nou ja dan kan het ontstaan dat jij tijdens het kopje koffie met haar in één keer een hele klik hebt, dat er iets ontstaat, waarop jij zegt van he, vind u het leuk als ik over twee weken nog eens langs kom. En dat gebeurt vrij vaak en dat kunnen we niet sturen, maar daar hopen we wel op. Dus dat er langdurige relaties ontstaan tussen mensen.

SVF 3.23: Mensen niet afschrijven, maar zoeken naar maatwerk

Fragment 23:

En het maakt eigenlijk geen drol uit wat uit die verklaring komt want je gaat die persoon toch niet inzetten, in ieder geval niet op dat vlak, maar dan ga je wel meekijken met die persoon van he, maar dit voelt niet goed, wat zijn nog meer mogelijkheden waardoor we jou kunnen helpen dat je iets kan gaan doen voor iemand anders en dat we uiteindelijk wel allebei blij zijn. Dus je probeert hem ook niet af te schrijven dan

SVF 3.24: Hulpontvangers zijn vaak ook hulpgevers

Fragment 24:

Er zijn meerdere hulpontvangers die staan ook in ons systeem als vrijwilliger, maar die hebben nog steeds hulp nodig af en toe van een vrijwilliger van ons, maar die zet weer, die staan in twee lijsten. Er zijn er meerdere van. Dat is wel grappig. Die helpt zelf ook iemand anders via ons.

SVF 3.25: Kwetsbaren burgers (kunnen) geven

Fragment 25:

Zo hebben we wel bijvoorbeeld een jongen met een lichtverstandelijke beperking of een jongere met best wel uhm zwaar autisme. Die kunnen we niet alleen op pad sturen, maar als hij met een vrijwilliger mee gaat die de persoon wat begeleidt in het bieden van hulp om bij iemand een tuin te doen bijvoorbeeld, ja. Fantastisch, kom maar op. In ieder geval ik heb liever veel meer van dat soort trajecten. Zo is er een keer een man bij ons geweest die uhm, nam ook een man mee van het leger des heils en die had nou ook een probleem, die woonde in begeleid wonen en die ging mee op pad om bij mensen tuintjes te doen. Nou ja, hoe beter kan het? (M: Ja) Dus daarin geloof ik wel.

SVF 3.26: Door iets te doen komen mensen in beweging, krijgen zin in het leven

Fragment 26:

Maar die mensen die komen in beweging, die krijgen weer zin in het leven . He ik doe iets wezenlijks, draag ik bij voor de mensen hier in de stad, voor de samenleving, en nou dat doet wat me de eigenwaarde. En het kan een mooi opstapje zijn om vervolgens uhm, ergens anders binnen te komen.

SVF 3.27: Is wederkerigheid ook voor de moeilijke doelgroep weggelegd?

Fragment 27:

je hebt een doelgroep die eigenlijk de samenleving voornamelijk heel veel energie kost, en uhm, ik vind dat wel een interessante doelgroep kijk bij heel veel doelgroepen zie je wel voor je hoe wederkerigheid kan ontstaan en hoe je het kan beïnvloeden als professional en uhm, dat vraagt misschien meer een andere houding als professional zijnde van hoe kan je dat aanpakken, maar je houdt een bepaalde groep over denk ik waarbij het gewoon veel moeilijker is omdat die zo knettergek zijn dat je twijfelt van hem maar, ik weet het allemaal niet. Maar ik ben wel benieuwd van hem, hoe hoe nou ja als jullie met dat thema bezig zijn hem, hoe kan je dan als professional of als samenleving toch die persoon toch betrekken bij, bij uhm, ja wat er buiten de deur gebeurt.

SVF's interview Maries van der Hek

SVF 3.1: Ieder mens kan een wederkerige relatie hebben door hulp te vragen, ontvangen en te bieden

SVF 3.2: Wederkerigheid is niet gelijk. De één geeft groter dan de ander

SVF 3.3: Wederkerigheid kan ook waardering zijn waardoor je zelfbeeld en zelfwaardering groeit

SVF 3.4: Wederkerigheid is geen vaste maandtransactie.

SVF 3.5: Ieder mens heeft het geven en ontvangen in zijn leven

SVF 3.6: Mensen die hulp ontvangen kunnen ook hulp bieden

SVF 3.7: Wederkerigheid is niet opgenomen in het beleid

SVF 3.8: Hulpontvangers worden hulpbieders

SVF 3.9: Iedereen is hulpontvanger (geweest) in zijn leven

SVF 3.10: In het samenleven vindt wederkerigheid plaats. Iedereen ontvangt en geeft iets

SVF 3.11: Door wederkerigheid in het team leer je van elkaar en bouw je op elkaar

SVF 3.12: Als sociaal werker zien dat iedereen ergens goed in is (soms zelfs beter dan jij)

SVF 3.13: Vrijwilligerswerk als tegenprestatie voor je uitkering

SVF 3.14: Zelfbeeld en zelfwaardering van de cliënt groeit als hij iets kan

SVF 3.15: In de relatie mogen fouten gemaakt worden

SVF 3.16: In de kleine dingen zoals woorden de relatie gelijkwaardig maken
SVF 3.17: Krachten benutten van hulpbehoevende mensen
SVF 3.18: Mensen koppelen op basis van krachten, achtergronden, identiteiten, hobby's, gekten
SVF 3.19: Hoe bied je de moeilijke doelgroep hulp zonder dat de vrijwilliger de dupe is?
SVF 3.20: Het mag wel eens energie kosten om te geven zonder direct iets terug te ontvangen
SVF 3.21: Wederkerigheid in de buurt heeft prioriteit, maar mag ook buiten de buurt
SVF 3.22: Door mensen te koppelen hoop je op langdurige relaties
SVF 3.23: Mensen niet afschrijven, maar zoeken naar maatwerk
SVF 3.24: Hulpontvangers zijn vaak ook hulpgevers
SVF 3.25: Kwetsbaren burgers (kunnen) geven
SVF 3.26: Door iets te doen komen mensen in beweging, krijgen zin in het leven
SVF 3.27: Is wederkerigheid ook voor de moeilijke doelgroep weggelegd?

Interview 4. Interview Lenie Draaijer

Lenie Draaijer is mantelzorgconsulent bij steunpunt mantelzorg 'Het Venster' in Nunspeet. Wij hebben met Lenie Draaijer contact opgenomen op aanraden van Anne van de Pol en Heleen Dekker-van Vuuren. Wij hebben haar geïnterviewd omdat ze zich bezig houdt met de doelgroep ouderen in de wijk in Nunspeet en de doelgroep ouderen vaak als kwetsbare doelgroep gezien wordt. Tevens waren onze opdrachtgevers benieuwd welke rol wederkerigheid in de organisatie heeft.

4A. Interview Lenie Draaijer geschrapte tekst

2 april 2015 11:15-12:15 uur

Duur audiofragment: 1 uur, 3 minuten en 20 seconden

Lenie Draaijer (L)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

M: uh, we zullen ons eerst even voorstellen (JH: ja). L: hmhm. M: ik ben Marnix van Westen, 21 jaar oud, uh, studeer Maatschappelijk Werk & Dienstverlening jaar vier (L: hmhm), minor Samenlevingsopbouw, vorig jaar stage gelopen in een wijkteam en uuh, ja, ik richt me helemaal ook eigenlijk in alles op het nieuwe werken en uuh, dat boeit me echt gigantisch. Voor mij is het helemaal en afstudeeropdracht is dus Dichterbij. L: ja, want waar heb je, mag ik even, stage gelopen, in wijkteam waar? M: ja, we liepen samen stage (JH: samen hetzelfde) in dezelfde organisatie, dezelfde, uuh, wijkcentrum, in Wageningen. L: in Wageningen. M: wijk de Nude. L: oké, zegt me niks, maar uuh oké. JH: ja, daar hebben we, sindsdien zijn we goede vrienden ook en uuh, zijn we aan het afstuderen. Ik ben Jan-Henk, ik doe SPH en samen is dat dan Sociale Studies, maar ik studeer af op de MWD-route, moest ik even bepalen wat ik wilde, het is niet, het is een heel klein verschil, maar uuh, ik ben 23 inmiddels en ja, ik hoop ook in het welzijnswerk aan de slag te gaan, wijkgericht werken, en uuh, ik heb ook dezelfde minor gevolgd, Samenlevingsopbouw, dus ja. L: leuk, en nou samen aan de slag. JH: ja. M: ja. JH: en interviews houden, zeker, uuhm. M: kunt u wat over uzelf vertellen? L: ja, uuh, ik ben Lenie Draaijer, ik uuh, vertelde net al even, ik werk in Nunspeet bij Steunpunt Mantelzorg, dus uuh, mijn taak bestaat, uuh nou ja, enerzijds het coördineren van het steunpunt, maar ook gewoon een stuk hulpverlening als maatschappelijk werker, uuh, aan mensen die in hun eigen familie of vriendenkring zorg verlenen en uuh, ja, wat ik daar gewoon heel erg merk is, uuh, eigenlijk heeft vooral zeg maar de cliënt heel erg centraal gestaan, staat die natuurlijk nog, uuh, zo van hee, wat hebben mantelzorgers nodig om het, uuh, de zorg die ze geven vol te kunnen houden, terwijl als je het hebt over verschuivingen in de samenleving, ik merk zeg maar dat mijn taak, mijn takenpakket zeg maar bij het steunpunt ook wel veranderd in, uuhm, hoe kan het steunpunt ook zeg maar van invloed zijn, uuh, eigenlijk op de hele samenleving, om in de hele samenleving zeg maar die mantelzorger in beeld te brengen of te houden en of om ook, uuhm, collega-organisaties, andere welzijnswerkers, andere pionnen in het veld zeg maar, dat die ook mantelzorg op een goede manier, nou ja, eigenlijk signaleren, maar ook, uuh, versterken. Dus en dat valt dus uiteindelijk nu zeg maar steeds meer onder dat hele steunpunt, dus daar waar het eerst alleen eigenlijk ook meer over die mantelzorger ging, individueel of collectief, groepswork of wat dan ook, zie ik nu mijn takenpakket heel erg verbreden. M: doelgroep wordt dan ook steeds groter dan? L: uuhm, ja, wat versta je onder doelgroep hè, zo van uuh, kijk doelgroep, uuh, als je het hebt gewoon over de mantelzorger als doelgroep, die doelgroep is hetzelfde, alleen de vindplaatsen en mijn taak zeg maar om daar anderen op attent te maken en te versterken en misschien te trainen of uuh, wat dan ook, die wordt wel breder, ja ja. JH: oké, dus eigenlijk wordt u meer een soort generalist dan? L: uuh ja, eigenlijk zou je het zo ook kunnen noemen, ja ja. JH: het is natuurlijk ook wel wat de bedoeling is zeg maar, wij worden opgeleid als generalist, wel met eigen specialisme natuurlijk, dus oké. M: bent u, uhm, allereerst bekend met de methodiek Dichterbij? L: uh, via Heleen, ja, laat ik het zo zeggen, echt heel erg zeg maar ingelezen of wat dan ook heb ik niet. Kijk, ik weet van Heleen dus zeg maar wel, uuhm, wat ideeën over de methodiek, uuhm, maar om ze zo 1-2-3 te kunnen noemen, zou ik niet kunnen,

nee, nee, het past wel tegelijkertijd zeg maar heel erg bij de werkwijze die wij in onze organisatie waar ik werk zeg maar wel steeds meer ook willen gaan uitrollen, uuh, omdat we ook gewoon merken van ja, we moeten gewoon ook steeds meer zeg maar met, nou ja, enerzijds eropaf zeg maar, dus mensen zelf gaan opzoeken en, uuh, tegelijkertijd dus ook, zeg maar, echt gewoon de nabije, uuh, sociale kring van cliënten, uuh, eigenlijk nog meer betrekken, want wij zeggen wel eens van ja, eigenlijk deden we dat altijd al, maar dat, ja, willen we eigenlijk gewoon nog meer doen, ook wel, nou ja, aangedrongen, opgelegd, hoe je het zeggen wil zeg maar, door de overheid. JH: dus ook weer meer netwerken, het netwerk nog meer betrekken. L: ja, ja, en dat nog meer uitvouwen, nog wat steviger zeg maar eigenlijk de dialoog daarop aangaan, zo van, wat maakt dat u iemand wel of niet vraagt voor een hulpvraag die u heeft of uuh, wat dan ook, ja. M: en uuhm, wij doen ons onderzoek over wederkerigheid, uuh, kunt u, voordat we over het thema zelf beginnen, een eigen definitie geven aan het woord wederkerigheid? L: uuh, even denken, **voor mij zeg maar klinkt dat in mijn oren zeg maar, iets als, geven en ontvangen en uuh, dat is tegelijkertijd eigenlijk ook wel wat ik, uuhm, in mijn hulpverlening aan cliënten ook vaak wel, uuh, probeer wat vorm of inhoud te geven,** omdat ik bij cliënten dus ook vaak merk van, mensen vragen geen hulp aan een buurvrouw, omdat ze dan denken van ja, en wat moet ik dan terug doen en daar denk ik dan even aan zeg maar, terwijl uuhm, **wederkerigheid kan ook betekenen in mijn optiek in ieder geval, dat als jij aan je buurvrouw vraagt of zij iets voor jou wil doen, dan vraag jij een gunst, maar jij geeft vertrouwen, voor mij is dat ook wederkerig** en ik weet zeg maar dat veel mensen dat niet zo zien. JH: dat is wel nieuw inderdaad, heb ik nog niet eerder gehoord. L: oké, maar goed, **dat is even mijn definitie op dit moment van wederkerigheid, dus zeg maar het geven en ontvangen, geven en nemen hoe je het ook noemen wil, dat je dat ergens, uuh, in balans hebt of houdt en is, dat vind ik dan ook wel de vraag, is geven per definitie ook altijd geven of kan geven ook een vorm van ontvangen zijn.** Nou ja, dat heeft daar dus mee te maken. JH: ja, interessant. L: volgens mij aan jullie gezichten te zien, hebben jullie er hele andere ideeën bij. JH: nee, niet andere ideeën, het is wel, ik vind het wel, uuh, het is wel het eerste interview waarbij wij van u terughoren, uuh, van je terughoren. L: net wat je wil. JH: uuh, ja, u zegt vertrouwen geven is ook een vorm van wederkerigheid zeg maar dat je, je vraagt een gunst, maar je geeft vertrouwen. Dat is nieuw, voor ons in ieder geval, om dat te horen, omdat het ook niet in de literatuur terugkomt, meer voor wat hoort wat zeg maar wat vaak terugkomt en, maar de manier van Dichterbij is inderdaad dat, meer dat ongedwongen van je geeft zonder iets terug te verwachten of je vraagt zonder dat je per se iets terug kan geven. Dat komt later, dus uuh, vertrouwen geven is wel weer een mooi nieuw inzicht denk ik, die we zeker gaan meenemen. Dat is dan wel leuk dat u dat zegt. L: ooh joh, wat komisch. M: waar Dichterbij dus heel erg op hamert, is het ongedwongen, niet verplichtende karakter en dat is, ja, je kan het idealistisch noemen, maar het is ook gewoon een heel mooi streven om gewoon, ja, ook onderling met mensen samen te kunnen leven zonder dat je dingen van elkaar verwacht, maar elkaar wel dingen geeft en van elkaar dingen kan ontvangen, zeg de good old samenleving, zoals we dat vroeger deden. L: want even voor mijn beeldvorming hè, heb je daar gewoon een mooi voorbeeld bij? JH: wederkerigheid of? L: nou ja, en dat ongedwongen geven zonder de intentie te hebben daar ook iets voor terug te verwachten, dan wel, ik vraag iets zonder dat ik me geappelleerd voel om iets terug te moeten doen. Heb je daar een voorbeeld bij? JH: dat is een goede vraag. M: of we daar een voorbeeld bij hebben. Ja, het staat allemaal wel mooi beschreven, uuhm, ja, we zijn inderdaad ook op zoek geweest naar praktijkvoorbeelden, omdat ook gewoon echt te vinden of het werkt, maar wat de methodiek zelf heel erg zegt, is van, als je als burgers onderling, uuhm, de één doet de was voor de ander, de ander kookt weer eens een keer voor die ene en dat ze dat gewoon doen voor elkaar, omdat ze dat fijn vinden om te doen voor elkaar, maar niet dat ze dan zeggen van, hee, ik doe nu de was voor jou, maar dan wil ik dat jij zo mijn heg gaat knippen. L: het is geen ruilhandel. M: het is geen ruilhandel. JH: het kan bijvoorbeeld ook uitgestelde wederkerigheid zijn dat ik morgen voor iemand de was doe en dat diegene over een half jaar een keer denkt, hee, laat ik diegene eens uitnodigen voor het eten, zoiets, dat zou ook kunnen, dus maar dat is meer dat ongedwongen dat je niet verplicht voelt om echt gelijk iets terug te doen. Dat zie je wel vaak gebeuren dat mensen denken, hoo, nu ben ik geholpen, nu moet ik iets terug doen. L: ja, en **dat weerhoudt, tenminste dat merk ik in mijn werk, dat weerhoudt mensen er**

dus van om dus hulp te vragen en dus uiteindelijk alles zelf te blijven doen. M: heeft u daar een specifiek voorbeeld van, hoe u dat merkte? L: uuhm, nou, bij wijzen van een overbelaste moeder, uuh, met twee kinderen, waarbij één kind echt een hele zware, meervoudig gehandicapt, zeg maar, is en dus heel veel zorg vraagt en de ander, nou ja, bij wijzen van een jaar of vijf is en naar school moet, uuhm, maar bij wijzen van die moeder is zo druk met dat jongste kind van drie dat ze eigenlijk, uuh, ze wil dat andere kindje wel naar school brengen, maar ja, dat kan eigenlijk niet, ze weet niet hoe ze dat moet organiseren, wat dan ook. Nou, mijn logische vraag is dus van nou, wie is er in uw omgeving die u dat zou kunnen vragen, uuh, wat dan ook, maar wat zij dus bij mij antwoordt, is zo van, ja maar ik kan wel mijn buurvrouw vragen of die dat jochie naar school brengt, maar wat kan ik dan terug doen, dus zit ik klem. Dat is dus eigenlijk een gedachtegang van, oké, ik kan alleen iets vragen, als ik ook daadwerkelijk iets kan doen en dat is dus tegelijkertijd voor mij de vraag en dus blijkbaar voor jullie ook vanuit jullie methodiekvisie zeg maar de vraag wat de noodzaak is. JH: dus ook de vraag of het ongedwongen karakter echt haalbaar is in de praktijk zeg maar, dat vragen wij onszelf af. Uw voorbeeld laat wel zien dat mensen het zich inderdaad wel sterk afvragen van, hee, als ik hulp vraag, dan, ooh, wat kan ik dan terug doen, al voordat je hebt gevraagd überhaupt. L: ja, uuh, ja, en er vliegen van allerlei dingen door mijn hoofd, ik denk dat het, uuh, kijk jouw vraag was net zo van, is het überhaupt haalbaar hè, om ongelimiteerd zo maar vragen te stellen aan de ander, uuhm, kan dat? Ik denk dat het wel kan, maar ik denk dat het ook heel erg mee te maken heeft in hoeverre we dat met elkaar ook weer gewoon gaan vinden, waar jullie natuurlijk het ook al een beetje over hadden hè, dat we weer terug willen naar ooit, toen, en ook denk ik, maar dat is meer een psychologisch stuk zeg maar, van hoe je er zelf als mens in staat, heb je het geleerd om ook te mogen ontvangen, zonder iets terug te moeten of te willen doen. M: zit het in je. L: ja. JH: eigenlijk ontvangen kinderen ook van ouders, zonder iets per se terug te hoeven moeten doen. L: dat is de ideale situatie, maar er zijn natuurlijk ook veel mensen die in een minder ideale situatie zijn opgegroeid en ik zit dus ook even aan zulk soort settingen te denken dat ik denk van nou, als je niet geleerd bent om, of hebt, om, uuh, echt onbevange te mogen ontvangen, dan lijkt het me heel lastig om hulp te mogen vragen voor iets. JH: zonder dat je een schuld opbouwt of iets. L: ja, want daar gaat het dan bijna over hè, zo van, voel je voor jezelf een soort disbalans ten opzichte van de ander. JH: hmhm, absoluut. M: kijkende naar het voorbeeld wat u, wat je net noemde, uuhm, wat is jouw rol daarin dan, als sociaal werker, als je zo iets hoort? L: uuhm, nou sowieso vind ik het dan wel mijn rol om eigenlijk uit te vragen van überhaupt wat is de vraag hè, gewoon praktisch gezien al, feitelijk, uuhm, dus wat heeft zo'n overbelaste moeder eigenlijk nodig en of waar is zo iemand dan ook écht mee geholpen, uuhm, en ook van, als dat dan toch hulp uit de omgeving zou kunnen zijn, wie is dan zeg maar voor deze mevrouw het meest dichtbij, heb je het toch daarover hè, om dat te mogen vragen van zichzelf, welke drempels heeft ze dan over te gaan, wat is passend voor zo'n mevrouw en wat is zeg maar ook de mindset bijna van zo iemand, zo van, uhm, moet alles met gelijke munt terug betaald worden. JH: ja. L: kijk, en aan de andere kant, nou ja, dan kom ik ook wel situaties tegen dat mensen wel zeggen van, nou, ik vind het gemakkelijker om gebruik te maken van een vrijwilliger die zo lang even, of mijn kind naar school brengt of bij die ander even thuis blijft, zodat ik zelf mijn kind naar school, want daar kan je natuurlijk ook nog in schuiven. Dan is een vrijwilliger zeg maar weer anders dan bijvoorbeeld een buurvrouw vragen. JH: wat maakt dat anders? L: uuhm, een vrijwilliger geeft zich op voor een klus bij een organisatie, dus die heeft zelf al die bereidheid aangegeven om iets te willen doen en bij een buurvrouw die van niks weet zeg maar is het bijna de vraag om die bereidheid als het ware nog te prikkelen, dus dat vraagt gevoelsmatig van een klant soms meer. JH: extra, überhaupt die vraag al stellen, ja, een vrijwilliger is daarin dan anders. L: voor een klant kan het soms gevoelsmatig anders voelen, ja. JH: heeft het ook met afstand te maken? L: uuhm, ja, dat kan, ik kan me voorstellen, laat ik het zo zeggen, dat dat invloed kan hebben voor een klant dan. Ja, maar ook daarin is het denk ik heel verschillend van hoe je zelf daarin staat en hoeveel ruimte je jezelf geeft om van een ander iets te mogen ontvangen. JH: ja, de buurvrouw woont natuurlijk altijd naast je en een vrijwilliger komt misschien een half jaar je kind naar school brengen en daarna gaat hij weer weg. L: klopt. JH: dus dat is ook wel weer... M: is, uuhm, de instelling waar je werkt, Het Venster, uuhm, hoe gaan zij om met wederkerigheid, staat het... hoe

kijkt het beleid er tegenaan, uhm, werken jullie er misschien al mee, hoe ziet dat eruit? L: even denken, uh, wij hebben wel heel veel vrijwilligers, uuh, vind ik een lastige vraag weet je dat, ja, je hebt het over beleid zo van, en **bij mij schiet dan omhoog van staat er ergens netjes in een protocol dat onze werkwijze is dat wij wederkerigheid doen, dan wel bevorderen. Nou, het staat niet netjes in een protocol, waar we wel, wat we wel als organisatie belangrijk vinden, is om, uuhm, de samenleving van, de lokale samenleving van Nunspeet laat ik maar zo zeggen, als het ware wel op een positieve manier te beïnvloeden bijvoorbeeld door onze Vensterkrant die eens per drie maanden uitkomt om eigenlijk als het ware die mindset bij de samenleving gewoon weer te prikkelen om het weer wat normaler te gaan vinden om gewoon soms ook onbetaald iets te doen zeg maar zonder daar ook per se een tegenprestatie voor te ontvangen, uuhm, en tegelijkertijd ook in het besef dat er ook gewoon of cliëntsituaties zijn of cliëntsoorten die bij wijze van een hele kleine kring hebben zeg maar die geen hulp uit hun eigen kring kunnen halen en die dus wel degelijk aangewezen zijn op een stukje vrijwilligershulp, wat wij dan ook kunnen bieden, dus maar om even terug te gaan naar je vraag van, uh uh, hoe zijn we daar al mee bezig, ja, vind ik een lastige om dat heel concreet te maken. M: omdat het gewoon nog niet, nog niet de noemer heeft in het beleid of jullie werkwijze. L: nog niet die naam denk ik. M: ja. L: en **aan de andere kant wil ik het ook weer niet groter maken dan het is, want wat ik zeg van, ergens zijn we als welzijnsorganisatie daar eigenlijk altijd ook tegelijkertijd al wel weer mee bezig geweest, ook als je het hebt over bijvoorbeeld nou, we moeten meer hulp halen bij cliëntsituaties uit de eigen kring, zeg maar zo'n slogan zeg maar die de overheid roept, terwijl wij intern wel zeggen van, ja, misschien hebben wij daar nu nog iets meer aandacht voor dan eerder, maar eigenlijk deden we het altijd al, want wat is er normaler dan dat je gewoon, uuh, eerst gewoon even kijkt in je eigen club zeg maar of er iets te vinden is wat jou helpen kan, dus ja, geen idee, nee. JH: u hoeft het ook inderdaad niet groter te maken dan het is, maar wij zijn gewoon op zoek naar, gewoon, is er iets binnen uw instelling wat gelinkt kan worden, dat, zo kunt u de vraag zien, van wat gelinkt kan worden aan een stukje wederkerigheid of bevorderen van netwerken, dat soort dingen. L: weet je, **ik blijf steken op dat woord wederkerigheid, dat is het gewoon, uuhm, want als ik jullie hoor zeggen wederkerigheid is voor jullie dat je eigenlijk gewoon weer gaat samenleven, zoals we, onze vorige generaties dat een halve eeuw geleden deden, namelijk je doet dingen voor en met elkaar, omdat je bij elkaar hoort en niet zo zeer zeg maar omdat je daar zelf ook weer wat van terug wil ontvangen, dus eigenlijk heel berekend geeft, dat maar even, dan voelt dat voor mij niet zo zeer zeg maar gevangen in de term wederkerig, maar goed, dat is denk ik meer mijn punt, wel als je het er gewoon over hebt zo van hee, **zijn wij binnen de organisatie bezig met het versterken van netwerken of het gebruiken van relaties zeg maar, netwerken en relaties die er al liggen, dan denk ik ja, daar zijn we heel duidelijk mee bezig** en we hebben bij wijze ook een apart project sociale netwerkondersteuning, bij wijze van rondom een eenzame burger, zeg maar eigenlijk die persoon helpen om zijn eigen netwerk wat op te bouwen en om eerst heel kunstmatig dat te organiseren en te volgen, maar dan als hulpverlener je steeds meer iets terug trekken, zodat het uiteindelijk zeg maar een natuurlijk verloop krijgt, ik noem maar wat. Kijk, als ik het heb over Steunpunt Mantelzorg waar ik werk, ja, **mantelzorg is niet anders dan dat je zorgt voor je naaste, omdat je een relatie met elkaar hebt, juist om de relatie zorg je en dat heeft absoluut niet altijd te maken zeg maar met datgene dat je zorgt zeg maar voor dat wat je terug ontvangt, nee, dat gaat soms over hele zware, hele diepe wegen zeg maar, maar waarbij mensen dus eigenlijk zeggen, nou ik wil de ander trouw zijn of ik heb heel veel van de ander ontvangen en dus wil ik me nu ook daar zeg maar voor inzetten of ik geef, maar ik ontvang ook heel veel liefde terug, ik noem maar wat, weet je dus, ja, we doen niet anders. M: je ziet het dus wel terug dat iemand die eigenlijk heel veel geholpen wordt later ook zo iets heeft van hee, ik doe misschien iets terug, dat zei je net van, ik doe een keer iets terug voor diegene of het stukje vertrouwen waar je het in het begin over had. L: ja. M: dat zie je wel gebeuren. L: ja. M: hoe concreet? L: uuhm, even denken hoor, ja, ik zit nog even, ik zal even hardop denken, kijk, dan is het even de vraag vanuit welke hartsgesteldheid het gebeurt, want daar kan je het dan ook nog bijna over hebben, kijk, ik hoor bijvoorbeeld heel veel midlifers zeggen van, nou, ik zorg voor mijn ouders, ik zorg voor mijn ouders punt. De motivatie waarom ze het doen, dat kan verschillend zijn, de één die zegt van, ik zorg voor mijn ouders, want zij hebben altijd voor mij klaar gestaan, dus********

doe ik het ook voor hen. De categorie zeg maar die het moeilijk krijgt, is, ik zorg voor mijn ouders, omdat mijn ouders dat van mij verwachten en ouders zeggen dan zo van, ik heb altijd voor jou klaar gestaan, dus nou is het jouw beurt. Dat is een iets onvrijwilligere manier van zorgen, maar gebeurt ook en uuhm... maar dat heeft wel tegelijkertijd te maken met de investeringen die je hebt gedaan in de relatie die je met elkaar hebt, de één heeft geïnvesteerd en de ander gaat investeren, bijvoorbeeld. Is dat voor jou concreet genoeg? M: ja. L: waar je naar op zoek bent of wil je andere voorbeelden? M: ja, ziet u het ook tussen, zeg maar, kijk bij het stukje ouders – kinderen kan je ook nog praten over een stukje loyaliteit, zie je het ook gebeuren bij iemand die dus wel in de netwerkkring zit of misschien in de netwerkkring komt door middel van jullie hulp en dat dan de hulpvrager eigenlijk iets terug doet voor diegene, omdat die heel lang geholpen is. L: uuhm, nou ik zit nu even te denken van, ik weet ook niet zeg maar of het altijd per se zeg maar linearecta terugkomt zeg maar, dus zeg maar, naar per se ook de oorspronkelijke gever zeg maar uiteindelijk het ook terug wordt gegeven, maar wat er wel is gebeurd, is bijvoorbeeld dat, stel, een ouder echtpaar zeg maar, mevrouw wordt ziek, meneer kan het niet meer aan, uiteindelijk zeg maar zetten we vrijwilligers in, ik noem maar wat, bij die vrouw, dat is voor haar heel erg helpend, nou uiteindelijk zeg maar valt misschien die vrouw weg, doordat ze overlijdt, dat zo'n man of bij wijze van kinderen zeggen van hee, wat een mooi werk hebben die vrijwilligers bij mijn partner of bij mijn moeder gedaan, ik wil ook vrijwilliger worden van die groep, dat natuurlijk een andere, maar dat kan zeg maar, dus op die manier gebeurt het wel, ook, ja. JH: daar hebben jullie eigenlijk weer profijt van zeg maar. L: of de samenleving. JH: ook ja, dat is ook een manier van netwerken. L: ja ja, klopt. JH: maar het is inderdaad ook zo dat, de methodiek Dichterbij ook spreekt van indirecte wederkerigheid, dus dat je, ik leid of nou ja, ik ben coach van iemand en die geeft die lessen die die geleerd heeft weer door aan iemand anders, dus dan krijg je zo'n, soort... L: ja, olievlek idee ja. JH: verspreiding. L: ja. JH: dus dat kan inderdaad ook. L: ja. JH: weet niet of jij daar naar op zoek was. M: ja, nou, ik was dus vooral gewoon erg benieuwd van, zie je mensen die ontvangen ook dingen terug geven? L: uuhm, ik ben even heel hard op zoek hoor, uuhm, ja weet je, ik blijf hangen, dat vind ik een beetje het lastige in mijn hoofd op dit moment, op het praktische stuk van wat geef je dan terug, uuhm, terwijl, nou ja, wat ik aan het begin al zei van vertrouwen vind ik toch ook wel een heel belangrijk iets wat je geeft, als je hulp ontvangt en soms komt het ook gewoon voor dat op het moment zeg maar, dat, stel ik heb een vraag en aan mij wordt door een ander iets gegeven, dan kan het zijn dat dat mij ruimte geeft, uuh, stel iemand past op mijn man, omdat ie ziek is, ik noem maar wat, geeft mij dat ruimte om op dat moment bij mijn moeder te zijn die het ook moeilijk heeft, weet je wel zo, dus dat is, dus **dan kan ik gaan geven, omdat ik ontvang**, maar ik weet niet of dat ook zeg maar is wat jij bedoelt of dat jij nog op een ander spoor zit. M: het verraderlijke van het thema wederkerigheid en ook wel het mooie is dat het eigenlijk op ontzettend veel sporen kan zitten en dat is eigenlijk ook maar net hoe je het zelf invult en het zelf ziet en het zelf wilt zien, maar, wat echt gewoon hier ook gezegd wordt, is gevers worden ontvangers en ontvangers worden gevers en dat kan je heel groot trekken, maar dat is wel een proces wat gaande blijft, want steeds weer, het gaat door, het is niet dat als je ontvangt, dat je denkt van ik stop het, dat is dan een beetje het opstandige type die denkt van ik ontvang heel veel, maar het is goed. L: ik baad me in alles wat ik ontvang. M: ja, dus ja ik snap dat wederkerigheid toch best wel een beetje een begrip is waarover je kan struikelen, maar het is ook gewoon heel groot of juist heel klein, het is maar net hoe je het wilt zien. L: ja. JH: en een hulpontvanger kan tegelijkertijd weer iemand anders hulp geven zeg maar. L: ja, ja, want ik zit ook te denken, als je dit zo zegt van, bij wijze van, ik heb bijvoorbeeld een echtpaar, mevrouw heeft niet-aangeboren hersenletsel, nou, die kan thuis wonen met al haar mankementen zeg maar, dankzij haar man die haar compleet, 24 uur per dag, verzorgt. Nou, die kwam zeg maar zo uiteindelijk bij mij, omdat ie na drie jaar helemaal zich leeg gegeven had, dus dan denk ik van, ja, wat ga ik dan doen, ik ga uiteindelijk aan hem geven, zeg maar, soepeler inzicht, weet ik veel, waardoor hij zeg maar weer voor zichzelf dingen meer wat op een rijtje krijgt, dus hij ontvangt om weer te kunnen gaan geven en aan de andere kant zeg maar, ik zet ook bepaalde hulpmiddelen in of bij wijze van mevrouw regel ik naar de dagbesteding, zodat meneer even vrijaf heeft, ik zit even te denken op welke lijn werk ik dan, soms werk ik op de lijn van mevrouw ten dienste van meneer, weet je, daar krijg je hele leuke dingen

uit ja. JH: ja, het is heel dynamisch zelfs. L: heel dynamisch, ja, dat is heel dynamisch, ja, en het gaat soms zelfs zo ver dat we dus intern zeggen van, waar rapporteren we dit nou, onder mevrouw of onder meneer? Weet je wel, zulk soort, ja, nou goed. Het is een heel, het is een heel, het is bijna een begrip met heel veel uitlopers. M: dus het heeft wel een beetje afbakening nodig hier en daar natuurlijk, maar het is in zekere zin ook heel nieuw of het wordt weer nieuw, dat is maar net de vraag, maar zoals ik u hoor praten, ook in het zoeken naar netwerken bij mensen, ondersteunen mensen, dan hoor ik voor mijn gevoel al heel veel terug van hee, jullie werken echt al heel veel met wederkerigheid. JH: ja, alleen heeft het misschien niet die naam. L: die naam, nee. JH: nee, en dat hoeft ook niet, maar... L: nee, **ik zit dan veel meer, zeg maar als je het hebt over definiëring zeg maar, denk ik van, wat ben ik aan het doen, ik ben heel erg aan het verbinden en dat misschien een heel ander woord zeg maar dan wederkerigheid.** JH: wat bedoelt u met verbinden? L: nou, uuhm, eigenlijk zo van hee, uuhm, dat is wel grappig ja, **je hebt zeg maar hulp of iemand zeg maar die hulp nodig heeft en je hebt vast zeg maar mensen in de samenleving die dat kunnen gaan geven en waar kunnen we die aan elkaar verbinden, zodat het uiteindelijk gaat stromen** en voor de één zit dat dus in zijn eigen straat en bij de ander zit dat juist, als iemand zit aangesloten bij een kerk of een vereniging, daar. Ja, **hoe kan je verbinden en hoe kan je kijken van, kan je eigenlijk de samenleving gebruiken om alles gesmeerd te laten verlopen** en dat vind ik tegelijkertijd, maar dat is een hele andere dimensie, ook wel, **de hele omslag waar we nu in zitten zo van, ja, ga je van formele naar informele zorg. Dan kan je veel meer volgens mij ook kijken van hee, wat kan de samenleving echt wel zelf, sommige dingen kan de samenleving gewoon niet zeg maar, als burgers, maar sommige dingen wel** en dat zeg ik ook wel eens zo van stel je hebt zeg maar een gezinssituatie en, nou even dat, die overbelaste moeder met die twee jongetjes, dat jongetje van vijf of zes zeg maar die wil eigenlijk op zaterdag iets gaan doen en wat laat je zo iemand dan doen of zeg maar, waar laat je bijvoorbeeld het kind zeg maar met die grote beperking, zet je die dan zeg maar juist op een dagbesteding op een zorgboerderij of zeg maar kan je kijken van hee, wie vindt dat juist in het eigen netwerk heel erg mooi om zo iets te gaan doen zeg maar ten dienste van het gezin, dan heb je het net zo goed over geven en ontvangen. Je kan der ook, bij wijze van, al doe je het één keer in de maand zeg maar zo'n zaterdag, kan je der als tante of weet ik veel wie zeg maar ook heel veel plezier aan beleven om jouw neefje met een handicap, nou lekker te vertroetelen of weet ik veel, weet je wel gewoon zo, dus ik bedoel, wat is zeg maar ook uiteindelijk de de, het betalingsmiddel, daar heb je het dan bijna over, waar het over gaat, heb je het over geld of heb je het over plezier. JH: ja, nou wij hebben het niet over geld in ieder geval. L: nee, nee, maar dat zijn wel leuke dingen om, ja, om over na te denken. JH: ja, die economische rol zien we ook wel terug in de literatuur. M: heel veel, het werkt wel op een of andere manier werkt het wel, je kan mensen wel in zekere zin dwingen, door middel van een ruilhandel, je krijgt iets goeds, maar je moet er wel iets voor terug doen en je krijgt mensen wel in beweging, maar of dat nou de ideale manier is, dat. JH: ja maar tegenwoordig als je een werkloosheidsuitkering hebt, moet je ook vrijwilligerswerk doen, dat was eerst nog niet zo. L: nee, klopt. JH: worden mensen daar slechter van? Ik denk van niet. Ja, sommige mensen zitten daar niet op te wachten. L: nee, maar je krijgt er dan geen geld van, uhm, door zeg maar, maar je krijgt er wel zeg maar extra ervaringen door en leuke dingen op je CV, ja ritme, contacten, teamgeest, je hoort weer ergens bij, zingeving. JH: dat zit er allemaal achter denk ik, maar dat is een beetje dubbel, soms is het heel dubbel denk ik, je wordt ergens toe verplicht, maar uiteindelijk kan die verplichting ook weer zorgen dat je er juist plezier in krijgt. L: het kan heel veel rendement geven, ja ja, klopt. JH: dus een tante kan inderdaad ook wel eens denken, hè, dat is wel zwaar om te doen, maar uiteindelijk wel weer denken, oh ja, ik doe het ook wel ergens voor. L: ja, ja, het kan bijna ook je rol als tante versterken, weet je wel, dat is natuurlijk weer wat anders, maar je valideert je zelf als tante in die zin, dus je geeft je zelf ook waarde daarmee, door te geven ontvang je dus zelf ook eigenwaarde bijvoorbeeld. JH: het kan ook de band met je zus of schoonzus versterken, dat is ook weer een beetje, er zitten heel veel dingen achter, denk ik. M: ik vind het zelf heel mooi dat je zelf die, die extra link legt van wederkerigheid is ook verbinden en zie je dat dan als sociaal werker bij Het Venster, zie je dat dan ook als je rol? L: eh ja, volgens mij doe ik niet anders, ja, want wat is anders mijn rol, even de vraag omdraaiend. M: ja, wat wij zelf in andere interviews ook terug hebben gehoord, is dat je dus nog steeds ook de

maatschappelijk werker hebt die dus focust op de problemen, ja, juist echt het probleemgericht werken en niet de sociaal werker die dus automatisch, wat dan voor u dan wel een automatisme is om linken te gaan leggen, om krachten te gaan gebruiken, dus die rol is er ook nog, dus vandaar dat ik denk van, nee maar, het zit volgens mij gewoon al in je. L: haha, ja, blijkbaar ja, maar ik denk, ja, misschien heeft het ook wel te maken, maar dat weet ik niet hoor, ja, ook wel een beetje met de organisatie waar je zit of zo, zo van, wat is de focus van je organisatie of wat is het tot nu toe geweest en ik weet dat er gewoon een hele categorie maatschappelijk werkers zijn zeg maar die heel erg, ja, natuurlijk gewoon via kortdurende oplossingsgericht werken en weet ik veel allemaal, probleemgericht werken, het probleem moest aan de kant zeg maar, terwijl ik denk van, er is tuurlijk heus, er is een probleem, want anders komt iemand niet, maar hoe kan je iemand versterken om daar zelf weer mee verder te kunnen en ja, daarin zie ik wel een hele duidelijke rol in het verbinden van krachten die aanwezig zijn, ja. M: hoe maakt u dan gebruik van de eigen kracht van de hulpvrager? L: nou, dat vind ik zeg maar wel het stukje coachende van hee, wat heb je dan al in huis of wat zou je willen en hoe denk je dat dan te kunnen gaan bereiken of wie zou jou daarbij kunnen helpen of wie zou je daarbij kunnen vragen of wat maakt zeg maar dat je dat iets jou nu niet lukt wat jou vorig jaar nog wel lukte, ik noem maar wat, dus eigenlijk op zoek gaan naar iemand z'n kracht en dat proberen te vergroten of bij wijze van mensen die contacten zijn kwijtgeraakt, ik noem maar wat, als je het toch even hebt over sociaal netwerken, van hee, wat heeft iemand dan nodig om weer in contact te komen met mensen en moet je dat dan zeg maar gewoon in het informele circuit doen, dus bij wijze van echt in je eigen familie of wil iemand gewoon weer lid worden van een vereniging, ja, maar dat kan niet, want mijn man zit thuis, weet ik veel, moet ik allemaal dingen regelen, oké, maar wat heb je daar dan voor nodig en wie zou dat dan, weet je wel zo, dus eigenlijk bijna stap voor stap iemand meenemen of volgen bijna, zodat iemand weer, nou ja, iets buitenshuis zou kunnen gaan doen. JH: mooi, ja. M: zijn der ook, even goed zeggen hoor, zijn der ook mensen die, ja, misschien raar gezegd, maar niet te verbinden zijn, zijn der mensen die eigenlijk, zijn der mensen die buiten de boot vallen? L: ja, ja, ja, nee, er zijn mensen die buiten de boot vallen, dat vind ik ook kwetsbare mensen en dat heeft bij wijze van te maken met of een stukje psychiatrische aanleg wat dan zo op de voorgrond staat zeg maar dat eigenlijk je eigen competenties als mens zeg maar wat minder uit de verf komen. Wat ik ook zorgelijk vind of kwetsbaar, laat ik het zo zeggen, is bijvoorbeeld mensen met een laag verstandelijke beperking, die wel bijvoorbeeld genoodzaakt worden om zelfstandig te wonen en dan begeleiding op afstand krijgen, terwijl ze eigenlijk gewoon in mijn optiek in ieder geval iets meer nodig hebben om echt het goede te doen en wat mij dan zorgen baart, is zeg maar dat ze eigenlijk in hun eigen kring bijvoorbeeld of geen verbinding maken of een minder constructieve verbinding zeg maar, dus oftewel iedereen voor hun karretje spannen en dan eigenlijk alle weerstand oproepen die niet wenselijk is, maar wat wel gebeurt en dat familie of vrienden of wat dan ook, zoiets hebben van, dag, de groeten en die mensen, dat vind ik dan wel zorgelijk, want dan denk ik van eigenlijk hebben zij juist zeg maar hun eigen kring nodig, zou het ook heel mooi zijn als ze door hun eigen kring zeg maar worden versterkt, maar gebeurt het niet doordat er eigenlijk andere krachten zeg maar tegen werken en dat vind ik jammer of bij wijze van, nou wat ik net zei, mensen met een psychiatrische beperking of zo die dan zeg maar zichzelf zo vervuilen of hun eigen huis of leven niet op orde hebben of houden, dat ze zoveel weerzien, weerzin oproepen bij familie, mensen in de straat, wat dan ook, door hun gedrag of wat ook, dat ergens dat de verbinding in de weg staat en dat vind ik dan tegelijkertijd voor mijzelf als hulpverlener wel weer zeg maar een taak om daarin te kijken van, hee, hoe kunnen we daarin toch gaan verbinden en wat heeft zowel de persoon in kwestie als de samenleving daarin nodig en wat kan een samenleving daar dan ook in, nou ja, dan heb je het opnieuw over wat gaat ieder investeren, maar ik vind het wel kwetsbaar, ja. JH: kunt u daar een voorbeeld van geven, dat ook Het Venster daarin een rol heeft gespeeld, dat het weer beter gaat met een persoon die in de kwetsbare groep viel? L: nou, bij wijze van een mevrouw die dus heel erg vervuult, in een huurwoning woont zeg maar, 25 vuilniszakken in de achtertuin heeft staan en alles stinkt en er wordt door muizen aan geknaagd en weet ik veel allemaal, dat burens uiteindelijk gaan klagen bij de woningbouw, de woningbouw naar ons belt zo van, ja, kunnen jullie iets doen, maar goed mevrouw heeft alle gordijnen dicht en de ramen afgeplakt, dus nou ja, das in

ieder geval eerst een uitdaging om daar al binnen te komen, maar dan gaat het dus eigenlijk opnieuw hè, over verbinden, van hoe kan ik mij gaan verbinden met deze mevrouw. Nou, dat vraagt tijd en vertrouwen en heeft de samenleving dat dan hè, tijd, want het stinkt in onze tuin, weet ik veel allemaal, dus ik moet ook daar gaan verbinden, want daar even respijt vragen zeg maar om eigen tijd en ruimte te kunnen innemen. Ja, en als zeg maar we dan contact hebben met zo'n mevrouw, wat gaan we dan doen en als we dan dingen signaleren, ook bijvoorbeeld gewoon medische dingen, dat mevrouw zeg maar niet naar de huisarts gaat of niet haar medische afspraken nakomt of wat dan ook zeg maar. Nou ja, hoe kan je dan verbinden en toch zeg maar tegelijkertijd zorgen dat er iets verbetert, in onze optiek in ieder geval. Ja, en tegelijkertijd ook de vraag van hoe lang verbind ik mij dan als hulpverlener aan haar of wanneer laat ik het weer los, omdat ik denk, vind dat zo iemand het zelf moet doen, moet kunnen, dan wel dat de samenleving dat moet doen en kunnen, nou, dat is wel een traject en ik kan bij wijze van wel zeggen van, oké, ik stuur stichting present op pad zeg maar om een zaterdag flink huis te houden in haar huis en dan is het drie dagen schoon, ja. M: is dat dan de oplossing? L: is dat dan de oplossing en is mijn oplossing ook de oplossing van de burens en is de oplossing van de burens dan de oplossing voor deze mevrouw, dat weet ik niet, ja, maar dat zijn dus concrete vragen dan, maar daar zou ik dan het wel heel mooi vinden, dat is denk ik nog wel een stap die wij als organisatie mogen gaan zetten om daarin nog meer zeg maar eigenlijk ook een soort, misschien wel een soort straatberaad te gaan houden, zo van hee, kan je zeg maar die burens optrommelen, gewoon om eens een keer met elkaar op hetzelfde moment op bezoek te zijn bij deze mevrouw, gewoon eens met mevrouw zeg maar gewoon eens uit te leggen hoe het zit of hoe het werkt of misschien ook zonder mevrouw als dat beter is, gewoon een stukje informatie geven en wat, hoe is het dan zeg maar voor deze mensen, voor deze burens, maar ook voor deze mevrouw nodig zeg maar om het weer leefbaar te houden met elkaar, hoe kan je weer burens zijn van elkaar, wat vinden mensen dan belangrijk. M: want dat doen jullie nu te weinig? L: ja, ergens vind ik wel, **ergens vind ik dat we daar nog een slag mogen slaan om daarin nog meer burens zeg maar te betrekken, ook bij datgene wat wij aan het doen zijn. Ik heb het gevoel zeg maar dat wij nu nog te veel de klus klaren zeg maar van, met bijvoorbeeld deze mevrouw, zodat het weer leefbaar wordt voor de burens, zonder de burens er voldoende bij te betrekken, ten minste, ja, gebeurt wel, maar ik zou het mooi vinden om het nog iets meer te doen, want volgens mij heb je dan ook nog meer draagvlak in de samenleving**, hoe om te gaan met mensen die net iets anders leven en doen dan jij of der misschien net iets anders uit zien. JH: hoor ik je dan zeggen dat het belangrijk is om de burens erbij te betrekken om ook hun houding richting mevrouw te veranderen, ook uit te leggen hoe het precies zit, dat ze, dat zij ook snappen van, hoe die mevrouw in elkaar zit, gewoon die diepere laag? L: ja, bijvoorbeeld, of misschien soms ook wel afspraken te maken van oké, je mag wel vuilniszakken in de tuin, maar dan max vijf, ik noem maar wat of zijn burens bereid dat op het moment zeg maar dat die mevrouw weer zes of tien of hoeveel vuilniszakken ook in de tuin heeft zeg maar, om dat dan bijvoorbeeld op te halen en weg te brengen, ik noem maar wat en geeft mevrouw daar dan ook de burens ruimte voor bijvoorbeeld weet je, dus ik bedoel daarin kan je dan ook opnieuw verbinden en nou ja, geven en ontvangen en samen zorgen voor een leefbare samenleving en dan zou ik me dan dus ook meer gerust voelen zeg maar om dat wat meer los te laten om het meer op afstand te houden. JH: en nu minder? L: nou, ik vind het altijd een beetje eng, zo van, ook wel omdat ik wel een stuk zorg voel, ook bijvoorbeeld soms dan wel voor een stuk gezondheid van zo'n mevrouw zo van, als mevrouw zelf niet zichzelf op de rit houdt bijvoorbeeld qua medische afspraken of wat dan ook, ja, dat vind ik altijd weer het spanningsveld van hoe, hoe lang zeg maar laat je iemand lopen om het in de crisis te laten komen om uiteindelijk gewoon een interne motivatie te hebben zeg maar om te kunnen handelen, dan wel, wil je iemand behoeden voor een crisis en wat is daar dan het effect van, heeft dat überhaupt rendement. JH: ja, dat spanningsveld ja. L: ja. M: dus eigenlijk wat u ook zegt, is de buurt een heel belangrijk, ja, een heel belangrijk netwerk voor de draagkracht van zo iemand. L: **ik denk wel, zeg maar, ja, dat je ergens wel ook in de buurt moet werken, want volgens mij is vrijwel voor elk mens zijn huis toch zijn eigen plek en ik denk van als je daar je als burens of wie dan ook niet prettig voelt, dat het wel belangrijk is om daar dus ook op die plek te werken** en dan kan ik wel zeggen van, nou, ik zet bij die mevrouw zeg maar een paar mensen van, weet ik veel, de kerk in of zo,

met alle goedwillende motieven die zij dan kunnen hebben, maar ja, dan komen ze bijvoorbeeld op donderdagmiddag twee uurtjes, ja, lost dat dan wat op, echt in de, in het punt waar het om gaat. JH: ja, je hebt het heel erg over leefbaarheid zeg maar dan. L: dan over leefbaarheid, dat klopt, ja. JH: en echt een eigen thuis hebben waar je je veilig voelt, in je omgeving zeg maar. L: ja, en dan is het natuurlijk nog de vraag, wil ik alleen werken aan de leefbaarheid of wil ik ook werken aan het welzijn van deze mevrouw, hoe prettig voelt zij zich überhaupt, waar heeft ze het voor nodig om zes, zeven, acht of twintig vuilniszakken in de tuin te zetten, bijvoorbeeld, ja. M: dus dat is dan de vraag van welke kant kies je bijna. L: ja, of waar begin je eerst en waar ga je verder mee uiteindelijk, kijk het kan ook zijn dat als mevrouw geholpen wordt zeg maar om zich wat beter in haar vel te voelen dat het ook allemaal niet meer zo nodig is om alle ramen af te plakken of met een stok te slaan buiten, noem maar wat, ja. M: is dat haalbaar voor zo'n buurt, want ten minste ik hoor nu heel erg ook weer terug als je zegt van we willen de leefbaarheid of de buurt er meer bij betrekken dat is ook gewoon ook weer de wederkerigheid om daar op terug te komen, mensen onderling, is dat haalbaar volgens u, dat op die manier zo, dat mensen op die manier weer bij elkaar gaan, met elkaar gaan leven, met elkaar dingen gaan doen. L: uuhm, ja, wat is haalbaar, wat is je norm weet je, dat is natuurlijk ook de vraag. Tuurlijk lopen we daar tegen hobbels aan, dat is zeker zo, **zeker ook niet iedereen is bereid, mensen hebben ook wel tegelijkertijd zoiets zo van, oké, niet in mijn achtertuin en ik wil gewoon mijn eigen leven en tegelijkertijd als je mensen wel weer appelleert om verantwoordelijkheid te nemen, ook dus voor de leefbaarheid in je eigen straat, geloof ik wel zeg maar dat je daarin mensen wel kan meenemen en prikkelen, maar dan is het ook wel aanspreken op verantwoordelijkheid en nou ja, wel ook tegelijkertijd in het besef dat niet iedereen daarvan gediend is, dat is ook zeker zo, ja.** M: dus het kan wel, maar er zijn altijd groepen die zoiets hebben van, het feestje is niet voor mij. L: ja, en dat is dan, ja, dan heb je het natuurlijk weer over maatwerk, maar ook wel van wat is, wat is passend bij elke buurman/vrouw, familielid, broer, zus, wat ook, binnen zijn of haar eigen context, mogelijkheden, ruimte, agenda, taken, rollen, wat ook. **Daarom vind ik het wel, zou ik het wel heel mooi vinden, juist om mensen bij elkaar te brengen om daar de dialoog, het gesprek met elkaar over aan te gaan, omdat ik ook vaak merk van mensen hebben hele ideeën over hoe de ander zou moeten of kunnen doen, terwijl ik denk, ik kan niet zeggen dat jij wel iets kan doen, want ik weet helemaal niet hoe jouw leven in elkaar zit en het is soms wel goed voor mij om van jou te horen hoe jouw leven in elkaar zit, zodat ik ga begrijpen dat jij iets niet doet of wel doet of op jouw tijd doet.** JH: dus echt die, echt de dialoog aangaan van hee, wat beweegt iemand om iets wel of niet te doen. L: ja, want **ik geloof wel dat begrip, begrip en kennis over situaties, dat dat ook helpend is om, als je het hebt over wederkerigheid om dat te bewerkstelligen.** Ik hoor nu bij wijze van ook veel klanten zeggen, die dan zeg maar helemaal tot over hun oren in de zorg zitten voor de partner of voor een kind of wat dan ook, mensen komen hier niet meer, want ja, ze vinden het allemaal maar lang duren en wij hebben nooit iets anders te vertellen dan alleen maar al die ziekte en ellende en enzovoorts enzovoorts, ja, en ik kom ook nergens meer, want ik heb geen tijd om de deur uit te gaan, dus dan krijg je al een hele verschraving zeg maar van je eigen netwerk en als ik mensen vraag van, wat denk jij dat jouw zus in Utrecht weet over hoe jij je op dit moment voelt, nou ja, nee, weet ze überhaupt zeg maar wat er in jouw gezin achter de voordeur afspeelt, nou ja, dat ga ik allemaal niet vertellen, maar wat verwacht je dan van je zus, verwacht je wel begrip, terwijl ze eigenlijk van niks weet, weet je dus, dat is ook, dat zijn gedachtegangen die, waarvan ik het wel belangrijk vind om dat bij mensen wel te prikkelen, van hee, hoe zou het dan voor je zijn om gewoon eens wat te vertellen, ja, maar ze luistert toch niet, nee, dat is jouw idee. JH: das invullen. L: das invullen, dus ja, dat is ook verbinden, ja, ik kan er niks anders van maken. JH: verbinden is het woord. L: ja, sleutelwoord, ja. JH: het is wel mooi dat u dat woordje wederkerigheid eigenlijk voor u zelf dan verandert in verbinden, dat is het wel natuurlijk, want het wordt nu ook wel gevraagd als sociaal werker dat je heel erg bezig bent met verbinden en dat je inderdaad ziet van hee, die heeft hulp nodig, ik heb iemand die dat graag, leuk zou vinden om te doen, hoe breng ik die bij elkaar. L: ja, maatjesprojecten worden ook steeds populairder. JH: oh ja, dat is wel echt het. L: hot, het hot, ja. JH: zullen we afsluiten? M: ja, ik denk dat wij door onze lijst heen zijn, laatste vraag, heeft u nog iets wat u ons wilt meegeven rondom het thema wederkerigheid van hee, kijk daar nog eens naar of let daar nog eens op of tips, maakt niet

uit, of u nog iets kwijt wil. L: uuhm, dat vind ik een hele lastige. JH: is ook een beetje deze vraag stellen we... L: een hele grote vraag. JH: is een beetje soort, nou het is een soort wederkerige vraag van, wij vragen natuurlijk veel aan u en wij geven ook veel input en dan aan het eind vinden wij het leuk om iets terug te horen van hee, of dit neemt u mee of dit wilt u dat wij meenemen, dat vinden wij altijd leuk om te horen, daarom hebben we die als slotvraag. L: ja ja ja, heb je speciaal niet aan het begin gedaan, uuh, sowieso vind ik het leuk om het hier over te hebben, dus als je het dan even over het punt hebt hè, zo van, jullie vragen aan mij allerlei vragen, informatie waar jullie dan mee verder kunnen en tegelijkertijd merk ik door dit gesprek dat ik dus zelf ook weer ga nadenken en eigenlijk me, onze eigen werkwijze weer tegen het licht ga houden, dus dat is het rendement wat ik dus weer mee neem, dat dan wel weer het leuke, dus dat ook net zo goed geven en ontvangen, uhm, even denken hoor... Nou, ik vind het nog wel een interessante vraag, waar ik ook zelf niet uit ben hoor, zo van, hoe kan dus een samenleving, ook juist zeg maar voor die kwetsbare mensen een samenleving zijn, een zorgzame samenleving zijn, vooral als mensen zich niet willen verbinden en wat is daar dan zeg maar de rol van het sociale werk in, uhm, wat ik zelf ook nog steeds wel ook een vraag vind, is hoe ga ik om, als hulpverlener zeg maar, met mensen met echt een klein netwerk, waar ze tegelijkertijd eigenlijk zelf niet zo veel aan kunnen doen doordat hun omstandigheden zo geworden zijn, dus wat ik net al zei, bijvoorbeeld door een zorg of ziekte, chronische ziekte, waardoor mensen eigenlijk al heel lang gewoon in de ellende zitten of heel veel aandacht en tijd en energie aan hun eigen leven moeten besteden en eigenlijk dus te weinig tijd hebben om zich te kunnen verbinden met anderen en dan kom ik aan en dan zeg ik, ja, wie zou u vragen, ja, ik heb niemand. Kijk, en dat zeg ik dan intern bij ons ook wel zo van, voor mij is het een snellere manier van werken om te zeggen van hupsakee, ik zet een vrijwilliger in, dan dat ik iemand helemaal activeer om zijn eigen netwerk te gaan bouwen. JH: dat veel makkelijker natuurlijk. L: dus als je het hebt over economische belangen, krijg je dat hè, dus ik heb bij wijze van bijna toen een jaar geleden aan de leidinggevende gevraagd van hoe wil je dat ik dat ga doen. JH: mooie vraag ja. L: nou, dan heeft hij zoiets van, nou, dan doe je om en om. M: om en om? L: ja, om gewoon eens mee te beginnen of zo van, ik zeg ja, want het kost gewoon meer tijd, een klant kost gewoon per stuk meer tijd als ik gewoon echt moet investeren op netwerken. JH: ja, als iemand moet leren netwerken of je dat wil gaan verbreden voor iemand, dat vraagt zeker meer tijd. L: ja ja ja, en wat ik zelf ook telkens weer een soort spanningsveld vind, is mijn eigen taakverdeling dus tussen de individuele klant en de samenleving, dus als ik te veel op de klant ga zitten zeg maar dan verandert er niks in de samenleving, dus bij wijze van dan doen kerken gewoon wat ze nog steeds doen en dan doet iedereen gewoon wat ie doet zeg maar, maar ik denk van ja, ik kan hier heel hard trekken en sjoeren en douwen, maar als er daar niet wat verandert, heeft dat eigenlijk weinig zin, ik kan ook heel erg daarop gaan zitten op de samenleving zeg maar, maar dan denk ik van ja, en dan, hoe bereiken we dan zeg maar die klant achter die voordeur die zich niet laat horen en zien en wel eenzaam is en eigenlijk een verbinding nodig heeft. Nou, dat is gewoon wel... JH: is ook weer verbinden. L: dat ook een leuke vraag, ja, en verder vind ik het gewoon een heel mooi onderzoek wat jullie doen, want ik denk van, hier gaat het om, hier gaat het echt nu om en hier worden we en tegelijkertijd natuurlijk met z'n allen als hulpverleners toe opgeroepen, maar ik merk ook in het werkveld echt nog wel een zoektocht van, hoe doen we dat dan en durven we überhaupt van onze geijkte paadjes af te stappen en dingen te gaan doen die we nog niet kennen of ja, verbindingen te maken met partijen die we nog niet kennen en zien we elkaar, dat vind ik dan ook een vraag, zien we elkaar dan als collega's of als concurrenten, dat krijg je dan ook nog. JH: dat wel waar, ja, dat is ook weer, daar hebben we het niet eens over gehad, maar dat is misschien ook het wederkerige tussen collega's, de ene collega kan supergoed aanbellen en laat hem dat maar doen en een ander kan veel beter het tweede gesprek doen met iemand, dus dat is weer... L: en wie is dan de regievoerder? JH: ja, elkaar in de kracht zetten. L: wat gun je elkaar en als ik aan jou vertrouwen geef, omdat jij nou een klant mag doen, heb ik dan het vertrouwen dat ik de volgende keer zoiets mag of wil je altijd alles hebben en hoe zit het met terugkoppelingen, dat zijn ook van die grappige vragen. JH: oh ja, rapportages enzo, sommige collega's kunnen dat supergoed en anderen... L: ja, maar ook wel als een collega-organisatie belt zo van joh, ik zit in een gezinssituatie en hebben jullie een paar vrijwilligers zeg maar ter ontlasting van

het gezin, dan zeg ik ja, ik wil wel vrijwilligers inzetten, maar ik wil wel dan dat ik ook weet dat er wat gedaan wordt in het gezin, zodat we uiteindelijk die vrijwilliger na een paar maanden er weer uit kunnen halen, dus ik vind dat er dan een netwerkanalyse moet worden gedaan in dat gezin en ga jij dat dan doen of ga ik dat doen, nee, dat ga ik wel doen, zegt dan die ander, ik zeg nou, dan wil ik wel graag een terugkoppeling, zodat ik ook weet zeg maar dat ik uiteindelijk te, nou, dat krijg ik niet altijd. Ja, dus dan heb je het over collegiale wederkerigheid, ook als organisaties onderling. JH: je werkt, je blijft, je werkt gewoon alleen maar met mensen en dat is de uitdaging. L: ja, en dan is dus de uitdaging om dus te gaan verbinden, ja, soms ook in de confrontatie. Leuk! JH: nou bedankt. M: dank u wel inderdaad. L: alsjeblieft, veel succes. JH: dank u.

4B. Fragmenten en SVF's interview Lenie Draaijer

SVF 4.1: Geven en ontvangen in hulpverlening vorm of inhoud geven

Fragment 1:

voor mij zeg maar klinkt dat in mijn oren zeg maar, iets als, geven en ontvangen en uuh, dat is tegelijkertijd eigenlijk ook wel wat ik, uuhm, in mijn hulpverlening aan cliënten ook vaak wel, uuh, probeer wat vorm of inhoud te geven

SVF 4.2: Wederkerigheid kan betekenen dat je om een gunst vraagt, maar zelf vertrouwen geeft

Fragment 2:

wederkerigheid kan ook betekenen in mijn optiek in ieder geval, dat als jij aan je buurvrouw vraagt of zij iets voor jou wil doen, dan vraag jij een gunst, maar jij geeft vertrouwen, voor mij is dat ook wederkerig

SVF 4.3: Definitie wederkerigheid is het geven en ontvangen in balans houden, waarbij geven ook een vorm van ontvangen kan zijn

Fragment 3:

dat is even mijn definitie op dit moment van wederkerigheid, dus zeg maar het geven en ontvangen, geven en nemen hoe je het ook noemen wil, dat je dat ergens, uuh, in balans hebt of houdt en is, dat vind ik dan ook wel de vraag, is geven per definitie ook altijd geven of kan geven ook een vorm van ontvangen zijn

SVF 4.4: Mensen weerhoudt het om hulp te vragen en dus blijven ze alles zelf doen

Fragment 4:

dat weerhoudt, tenminste dat merk ik in mijn werk, dat weerhoudt mensen er dus van om dus hulp te vragen en dus uiteindelijk alles zelf te blijven doen

SVF 4.5: Alleen iets kunnen vragen, als je zelf ook iets kan doen

Fragment 5:

Dat is dus eigenlijk een gedachtegang van, oké, ik kan alleen iets vragen, als ik ook daadwerkelijk iets kan doen

SVF 4.6: Ongelimiteerd vragen aan de ander is haalbaar, maar hoe gewoon vindt men dat

Fragment 6:

kijk jouw vraag was net zo van, is het überhaupt haalbaar hè, om ongelimiteerd zo maar vragen te stellen aan de ander, uuhm, kan dat? Ik denk dat het wel kan, maar ik denk dat het ook heel erg mee te maken heeft in hoeverre we dat met elkaar ook weer gewoon gaan vinden, waar jullie natuurlijk het ook al een beetje over hadden hè, dat we weer terug willen naar ooit, toen

SVF 4.7: Heb je geleerd om ook te mogen ontvangen, zonder iets terug te moeten/willen doen

Fragment 7:

ook denk ik, maar dat is meer een psychologisch stuk zeg maar, van hoe je er zelf als mens in staat, heb je het geleerd om ook te mogen ontvangen, zonder iets terug te moeten of te willen doen

SVF 4.8: Als je niet geleerd bent om onbevangen te mogen ontvangen, is het lastig om hulp te mogen vragen

Fragment 8:

er zijn natuurlijk ook veel mensen die in een minder ideale situatie zijn opgegroeid en ik zit dus ook even aan zulk soort settingen te denken dat ik denk van nou, als je niet geleerd bent om, of hebt, om, uuh, echt onbevangen te mogen ontvangen, dan lijkt het me heel lastig om hulp te mogen vragen voor iets

SVF 4.9: Uitvragen wat de vraag is, wat is passend daarbij en wat is de mindset van iemand

Fragment 9:

sowieso vind ik het dan wel mijn rol om eigenlijk uit te vragen van überhaupt wat is de vraag hè, gewoon praktisch gezien al, feitelijk, uuhm, dus wat heeft zo'n overbelaste moeder eigenlijk nodig en of waar is zo iemand dan ook écht mee geholpen, uuhm, en ook van, als dat dan toch hulp uit de omgeving zou kunnen zijn, wie is dan zeg maar voor deze mevrouw het meest dichtbij, heb je het toch daarover hè, om dat te mogen vragen van zichzelf, welke drempels heeft ze dan over te gaan, wat is passend voor zo'n mevrouw en wat is zeg maar ook de mindset bijna van zo iemand, zo van, uhm, moet alles met gelijke munt terug betaald worden

SVF 4.10: Vrijwilliger is al bereid om iets te doen en bij buurvrouw moet bereidheid nog geprikkeld worden

Fragment 10:

een vrijwilliger geeft zich op voor een klus bij een organisatie, dus die heeft zelf al die bereidheid aangegeven om iets te willen doen en bij een buurvrouw die van niks weet zeg maar is het bijna de vraag om die bereidheid als het ware nog te prikkelen, dus dat vraagt gevoelsmatig van een klant soms meer

SVF 4.11: Staat niet netjes in een protocol dat werkwijze doen van wederkerigheid is

Fragment 11:

bij mij schiet dan omhoog van staat er ergens netjes in een protocol dat onze werkwijze is dat wij wederkerigheid doen, dan wel bevorderen. Nou, het staat niet netjes in een protocol

SVF 4.12: Mindset samenleving prikkelen om normaal te vinden om onbetaald iets te doen zonder tegenpresentatie te ontvangen

Fragment 12:

wat we wel als organisatie belangrijk vinden, is om, uuhm, de samenleving van, de lokale samenleving van Nunspeet laat ik maar zo zeggen, als het ware wel op een positieve manier te beïnvloeden bijvoorbeeld door onze Vensterkrant die eens per drie maanden uitkomt om eigenlijk als het ware die mindset bij de samenleving gewoon weer te prikkelen om het weer wat normaler te gaan vinden om gewoon soms ook onbetaald iets te doen zeg maar zonder daar ook per se een tegenprestatie voor te ontvangen

SVF 4.13: Cliënten met kleine kring zijn aangewezen op aangeboden vrijwilligershulp

Fragment 13:

tegelijkertijd ook in het besef dat er ook gewoon of cliëntsituaties zijn of cliëntsoorten die bij wijze van een hele kleine kring hebben zeg maar die geen hulp uit hun eigen kring kunnen halen en die dus wel degelijk aangewezen zijn op een stukje vrijwilligershulp, wat wij dan ook kunnen bieden

SVF 4.14: Organisatie haalt bij cliëntsituaties hulp uit eigen kring

Fragment 14:

aan de andere kant wil ik het ook weer niet groter maken dan het is, want wat ik zeg van, ergens zijn we als welzijnsorganisatie daar eigenlijk altijd ook tegelijkertijd al wel weer mee bezig geweest, ook als je het hebt over bijvoorbeeld nou, we moeten meer hulp halen bij cliëntsituaties uit de eigen kring, zeg maar zo'n slogan zeg maar die de overheid roept, terwijl wij intern wel zeggen van, ja, misschien hebben wij daar nu nog iets meer aandacht voor dan eerder, maar eigenlijk deden we het altijd al, want wat is er normaler dan dat je gewoon, uuh, eerst gewoon even kijkt in je eigen club zeg maar of er iets te vinden is wat jou helpen kan

SVF 4.15: Dingen voor elkaar doen omdat je bij elkaar hoort, voelt niet gevangen in term wederkerig

Fragment 15:

ik blijf steken op dat woord wederkerigheid, dat is het gewoon, uuhm, want als ik jullie hoor zeggen wederkerigheid is voor jullie dat je eigenlijk gewoon weer gaat samenleven, zoals we, onze vorige generaties dat een halve eeuw geleden deden, namelijk je doet dingen voor en met elkaar, omdat je bij elkaar hoort en niet zo zeer zeg maar omdat je daar zelf ook weer wat van terug wil ontvangen, dus eigenlijk heel berekend geeft, dat maar even, dan voelt dat voor mij niet zo zeer zeg maar gevangen in de term wederkerig

SVF 4.16: Organisatie is bezig met versterken netwerken en gebruiken van relaties

Fragment 16:

zijn wij binnen de organisatie bezig met het versterken van netwerken of het gebruiken van relaties zeg maar, netwerken en relaties die er al liggen, dan denk ik ja, daar zijn we heel duidelijk mee bezig

SVF 4.17: Mantelzorg is zorgen voor je naaste om de relatie die je met elkaar hebt

Fragment 17:

mantelzorg is niet anders dan dat je zorgt voor je naaste, omdat je een relatie met elkaar hebt, juist om de relatie zorg je en dat heeft absoluut niet altijd te maken zeg maar met datgene dat je zorgt zeg maar voor dat wat je terug ontvangt, nee, dat gaat soms over hele zware, hele diepe wegen zeg maar, maar waarbij mensen dus eigenlijk zeggen, nou ik wil de ander trouw zijn of ik heb heel veel van de ander ontvangen en dus wil ik me nu ook daar zeg maar voor inzetten of ik geef, maar ik ontvang ook heel veel liefde terug

SVF 4.18: Kunnen gaan geven omdat je ontvangt

Fragment 18:

dan kan ik gaan geven, omdat ik ontvang

SVF 4.19: Verbinden is ander woord dan wederkerigheid

Fragment 19:

ik zit dan veel meer, zeg maar als je het hebt over definiëring zeg maar, denk ik van, wat ben ik aan het doen, ik ben heel erg aan het verbinden en dat misschien een heel ander woord zeg maar dan wederkerigheid

SVF 4.20: Iemand die hulp nodig heeft, verbinden met mensen die kunnen geven

Fragment 20:

je hebt zeg maar hulp of iemand zeg maar die hulp nodig heeft en je hebt vast zeg maar mensen in de samenleving die dat kunnen gaan geven en waar kunnen we die aan elkaar verbinden, zodat het uiteindelijk gaat stromen

SVF 4.21: Verbinden en de samenleving gebruiken

Fragment 21:

hoe kan je verbinden en hoe kan je kijken van, kan je eigenlijk de samenleving gebruiken om alles gesmeerd te laten verlopen

SVF 4.22: Omslag van formele naar informele zorg en dan kijken wat de samenleving zelf kan

Fragment 22:

de hele omslag waar we nu in zitten zo van, ja, ga je van formele naar informele zorg. Dan kan je veel meer volgens mij ook kijken van hee, wat kan de samenleving echt wel zelf, sommige dingen kan de samenleving gewoon niet zeg maar, als burgers, maar sommige dingen wel

SVF 4.23: Heeft te maken met de focus van je organisatie

Fragment 23:

misschien heeft het ook wel te maken, maar dat weet ik niet hoor, ja, ook wel een beetje met de organisatie waar je zit of zo, zo van, wat is de focus van je organisatie of wat is het tot nu toe geweest

SVF 4.24: Iemand versterken om zelf met probleem verder te kunnen

Fragment 24:

ik weet dat er gewoon een hele categorie maatschappelijk werkers zijn zeg maar die heel erg, ja, natuurlijk gewoon via kortdurende oplossingsgericht werken en weet ik veel allemaal, probleemgericht werken, het probleem moest aan de kant zeg maar, terwijl ik denk van, er is natuurlijk heus, er is een probleem, want anders komt iemand niet, maar hoe kan je iemand versterken om daar zelf weer mee verder te kunnen en ja, daarin zie ik wel een hele duidelijke rol in het verbinden van krachten die aanwezig zijn, ja

SVF 4.25: Op zoek gaan naar iemands kracht en deze vergroten

Fragment 25:

dat vind ik zeg maar wel het stukje coachende van hee, wat heb je dan al in huis of wat zou je willen en hoe denk je dat dan te kunnen gaan bereiken of wie zou jou daarbij kunnen helpen of wie zou je daarbij kunnen vragen of wat maakt zeg maar dat je dat iets jou nu niet lukt wat jou vorig jaar nog wel lukte, ik noem maar wat, dus eigenlijk op zoek gaan naar iemand z'n kracht en dat proberen te vergroten

SVF 4.26: Mensen die contacten zijn kwijtgeraakt en die weer in contact laten komen met mensen

Fragment 26:

mensen die contacten zijn kwijtgeraakt, ik noem maar wat, als je het toch even hebt over sociaal netwerken, van hee, wat heeft iemand dan nodig om weer in contact te komen met mensen en moet je dat dan zeg maar gewoon in het informele circuit doen, dus bij wijze van echt in je eigen familie of wil iemand gewoon weer lid worden van een vereniging

SVF 4.27: Kwetsbare mensen met psychiatrische aanleg vallen buiten de boot

Fragment 27:

er zijn mensen die buiten de boot vallen, dat vind ik ook kwetsbare mensen en dat heeft bij wijze van te maken met of een stukje psychiatrische aanleg wat dan zo op de voorgrond staat zeg maar dat eigenlijk je eigen competenties als mens zeg maar wat minder uit de verf komen

SVF 4.28: Zorgelijk zijn mensen met een laag verstandelijke beperking

Fragment 28:

Wat ik ook zorgelijk vind of kwetsbaar, laat ik het zo zeggen, is bijvoorbeeld mensen met een laag verstandelijke beperking, die wel bijvoorbeeld genoodzaakt worden om zelfstandig te wonen en dan begeleiding op afstand krijgen, terwijl ze eigenlijk gewoon in mijn optiek in ieder geval iets meer nodig hebben om echt het goede te doen

SVF 4.29: Taak als hulpverlener om te kijken wat zowel persoon als samenleving nodig heeft

Fragment 29:

dat vind ik dan tegelijkertijd voor mijzelf als hulpverlener wel weer zeg maar een taak om daarin te kijken van, hee, hoe kunnen we daarin toch gaan verbinden en wat heeft zowel de persoon in kwestie als de samenleving daarin nodig en wat kan een samenleving daar dan ook in

SVF 4.30: Buren meer betrekken om meer draagvlak in samenleving te hebben

Fragment 30:

ergens vind ik dat we daar nog een slag mogen slaan om daarin nog meer buren zeg maar te betrekken, ook bij datgene wat wij aan het doen zijn. Ik heb het gevoel zeg maar dat wij nu nog te veel de klus klaren zeg maar van, met bijvoorbeeld deze mevrouw, zodat het weer leefbaar wordt voor de buren, zonder de buren er voldoende bij te betrekken, ten minste, ja, gebeurt wel, maar ik zou het mooi vinden om het nog iets meer te doen, want volgens mij heb je dan ook nog meer draagvlak in de samenleving

SVF 4.31: In de buurt werken, want voor elk mens is zijn huis zijn eigen plek

Fragment 31:

ik denk wel, zeg maar, ja, dat je ergens wel ook in de buurt moet werken, want volgens mij is vrijwel voor elk mens zijn huis toch zijn eigen plek en ik denk van als je daar je als buren of wie dan ook niet prettig voelt, dat het wel belangrijk is om daar dus ook op die plek te werken

SVF 4.32: Niet iedereen is bereid, daarom mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid

Fragment 32:

zeker ook niet iedereen is bereid, mensen hebben ook wel tegelijkertijd zo iets zo van, oké, niet in mijn achtertuin en ik wil gewoon mijn eigen leven en tegelijkertijd als je mensen wel weer appelleert om verantwoordelijkheid te nemen, ook dus voor de leefbaarheid in je eigen straat, geloof ik wel zeg maar dat je daarin mensen wel kan meenemen en prikkelen, maar dan is het ook wel aanspreken op verantwoordelijkheid en nou ja, wel ook tegelijkertijd in het besef dat niet iedereen daarvan gediend is, dat is ook zeker zo, ja

SVF 4.33: Gesprek aangaan om elkaar te gaan begrijpen

Fragment 33:

Daarom vind ik het wel, zou ik het wel heel mooi vinden, juist om mensen bij elkaar te brengen om daar de dialoog, het gesprek met elkaar over aan te gaan, omdat ik ook vaak merk van mensen hebben hele ideeën over hoe de ander zou moeten of kunnen doen, terwijl ik denk, ik kan niet zeggen dat jij wel iets kan doen, want ik weet helemaal niet hoe jouw leven in elkaar zit en het is soms wel goed voor mij om van jou te horen hoe jouw leven in elkaar zit, zodat ik ga begrijpen dat jij iets niet doet of wel doet of op jouw tijd doet.

SVF 4.34: Begrip en kennis is helpend om wederkerigheid te bewerkstelligen

Fragment 34:

ik geloof wel dat begrip, begrip en kennis over situaties, dat dat ook helpend is om, als je het hebt over wederkerigheid om dat te bewerkstelligen

SVF 4.35: Hoe kan de samenleving en sociaal werk voor kwetsbare mensen zorgzaam zijn

Fragment 35:

ik vind het nog wel een interessante vraag, waar ik ook zelf niet uit ben hoor, zo van, hoe kan dus een samenleving, ook juist zeg maar voor die kwetsbare mensen een samenleving zijn, een zorgzame samenleving zijn, vooral als mensen zich niet willen verbinden en wat is daar dan zeg maar de rol van het sociale werk in

SVF 4.36: Hoe als hulpverlener om te gaan met mensen met een klein netwerk

Fragment 36:

wat ik zelf ook nog steeds wel ook een vraag vind, is hoe ga ik om, als hulpverlener zeg maar, met mensen met echt een klein netwerk, waar ze tegelijkertijd eigenlijk zelf niet zo veel aan kunnen doen doordat hun omstandigheden zo geworden zijn

SVF 4.37: Klant kost meer tijd als je investeert op netwerken

Fragment 37:

het kost gewoon meer tijd, een klant kost gewoon per stuk meer tijd als ik gewoon echt moet investeren op netwerken

SVF 4.38: Te veel op klant gaan zitten, verandert niks in de samenleving

Fragment 38:

wat ik zelf ook telkens weer een soort spanningsveld vind, is mijn eigen taakverdeling dus tussen de individuele klant en de samenleving, dus als ik te veel op de klant ga zitten zeg maar dan verandert er niks in de samenleving

SVF 4.39: Te veel gaan zitten op de samenleving, dan worden klanten achter de voordeur niet bereikt

Fragment 39:

ik kan ook heel erg daarop gaan zitten op de samenleving zeg maar, maar dan denk ik van ja, en dan, hoe bereiken we dan zeg maar die klant achter die voordeur die zich niet laat horen en zien en wel eenzaam is en eigenlijk een verbinding nodig heeft

SVF 4.40: Hier gaat het nu echt om, maar is tegelijkertijd nog een zoektocht voor het werkveld

Fragment 40:

verder vind ik het gewoon een heel mooi onderzoek wat jullie doen, want ik denk van, hier gaat het om, hier gaat het echt nu om en hier worden we en tegelijkertijd natuurlijk met z'n allen als hulpverleners toe opgeroepen, maar ik merk ook in het werkveld echt nog wel een zoektocht van, hoe doen we dat dan en durven we überhaupt van onze geijkte paadjes af te stappen en dingen te gaan doen die we nog niet kennen of ja, verbindingen te maken met partijen die we nog niet kennen

SVF 4.41: Elkaar als collega's of als concurrenten zien

Fragment 41:

zien we elkaar dan als collega's of als concurrenten, dat krijg je dan ook nog

SVF 4.42: Elkaar vertrouwen geven en elkaar wat gunnen

Fragment 42:

wat gun je elkaar en als ik aan jou vertrouwen geef, omdat jij nou een klant mag doen, heb ik dan het vertrouwen dat ik de volgende keer zoiets mag of wil je altijd alles hebben

SVF 4.43: Collegiale wederkerigheid, ook als organisaties onderling

Fragment 43:

als een collega-organisatie belt zo van joh, ik zit in een gezinssituatie en hebben jullie een paar vrijwilligers zeg maar ter ontlasting van het gezin, dan zeg ik ja, ik wil wel vrijwilligers inzetten, maar ik wil wel dan dat ik ook weet dat er wat gedaan wordt in het gezin, zodat we uiteindelijk die vrijwilliger na een paar maanden er weer uit kunnen halen, dus ik vind dat er dan een netwerkanalyse moet worden gedaan in dat gezin en ga jij dat dan doen of ga ik dat doen, nee, dat ga ik wel doen, zegt dan die ander, ik zeg nou, dan wil ik wel graag een terugkoppeling, zodat ik ook weet zeg maar dat ik uiteindelijk te, nou, dat krijg ik niet altijd. Ja, dus dan heb je het over collegiale wederkerigheid, ook als organisaties onderling

SVF's interview Lenie Draaijer

SVF 4.1: Geven en ontvangen in hulpverlening vorm of inhoud geven

SVF 4.2: Wederkerigheid kan betekenen dat je om een gunst vraagt, maar zelf vertrouwen geeft

SVF 4.3: Definitie wederkerigheid is het geven en ontvangen in balans houden, waarbij geven ook een vorm van ontvangen kan zijn

SVF 4.4: Mensen weerhoudt het om hulp te vragen en dus blijven ze alles zelf doen

SVF 4.5: Alleen iets kunnen vragen, als je zelf ook iets kan doen

SVF 4.6: Ongelimiteerd vragen aan de ander is haalbaar, maar hoe gewoon vindt men dat

SVF 4.7: Heb je geleerd om ook te mogen ontvangen, zonder iets terug te moeten/willen doen

SVF 4.8: Als je niet geleerd bent om onbevragen te mogen ontvangen, is het lastig om hulp te mogen vragen

SVF 4.9: Uitvragen wat de vraag is, wat is passend daarbij en wat is de mindset van iemand

SVF 4.10: Vrijwilliger is al bereid om iets te doen en bij buurvrouw moet bereidheid nog geprikkeld worden

SVF 4.11: Staat niet netjes in een protocol dat werkwijze doen van wederkerigheid is

SVF 4.12: Mindset samenleving prikkelen om normaal te vinden om onbetaald iets te doen zonder tegenpresentatie te ontvangen

SVF 4.13: Cliënten met kleine kring zijn aangewezen op aangeboden vrijwilligershulp

SVF 4.14: Organisatie haalt bij cliëntsituaties hulp uit eigen kring

SVF 4.15: Dingen voor elkaar doen omdat je bij elkaar hoort, voelt niet gevangen in term wederkerig

SVF 4.16: Organisatie is bezig met versterken netwerken en gebruiken van relaties

SVF 4.17: Mantelzorg is zorgen voor je naaste om de relatie die je met elkaar hebt

SVF 4.18: Kunnen gaan geven omdat je ontvangt

SVF 4.19: Verbinden is ander woord dan wederkerigheid

SVF 4.20: Iemand die hulp nodig heeft, verbinden met mensen die kunnen geven

SVF 4.21: Verbinden en de samenleving gebruiken

SVF 4.22: Omslag van formele naar informele zorg en dan kijken wat de samenleving zelf kan

SVF 4.23: Heeft te maken met de focus van je organisatie

SVF 4.24: Iemand versterken om zelf met probleem verder te kunnen

SVF 4.25: Op zoek gaan naar iemands kracht en deze vergroten

SVF 4.26: Mensen die contacten zijn kwijtgeraakt en die weer in contact laten komen met mensen

SVF 4.27: Kwetsbare mensen met psychiatrische aanleg vallen buiten de boot

SVF 4.28: Zorgelijk zijn mensen met een laag verstandelijke beperking

SVF 4.29: Taak als hulpverlener om te kijken wat zowel persoon als samenleving nodig heeft

SVF 4.30: Buren meer betrekken om meer draagvlak in samenleving te hebben

SVF 4.31: In de buurt werken, want voor elk mens is zijn huis zijn eigen plek

SVF 4.32: Niet iedereen is bereid, daarom mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid

SVF 4.33: Gesprek aangaan om elkaar te gaan begrijpen

SVF 4.34: Begrip en kennis is helpend om wederkerigheid te bewerkstelligen

SVF 4.35: Hoe kan de samenleving en sociaal werk voor kwetsbare mensen zorgzaam zijn

- SVF 4.36: Hoe als hulpverlener om te gaan met mensen met een klein netwerk
- SVF 4.37: Klant kost meer tijd als je investeert op netwerken
- SVF 4.38: Te veel op klant gaan zitten, verandert niks in de samenleving
- SVF 4.39: Te veel gaan zitten op de samenleving, dan worden klanten achter de voordeur niet bereikt
- SVF 4.40: Hier gaat het nu echt om, maar is tegelijkertijd nog een zoektocht voor het werkveld
- SVF 4.41: Elkaar als collega's of als concurrenten zien
- SVF 4.42: Elkaar vertrouwen geven en elkaar wat gunnen
- SVF 4.43: Collegiale wederkerigheid, ook als organisaties onderling

Interview 5. Interview Bilal Belhadj

Bilal Belhadj is werkzaam als sociaal makelaar bij de organisatie Alleman Welzijn in Rhenen en Elst. Wij hebben Bilal Belhadj geïnterviewd omdat hij net van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening aan de Academie Sociale Studies af komt en nog niet heel lang in het werkveld werkzaam is. Bilal Belhadj komt uit het persoonlijk netwerk van ons beiden.

5A. Interview Bilal Belhadj geschrapte tekst

16 april 2015 14:30-15:30 uur

Duur audiofragment: 1 uur en 51 seconden

Bilal Belhadj (B)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

M: Uhm, ja wij doen onderzoek naar wederkerigheid. Dat is een onderdeel van de methodiek Dichterbij en onze eerste vraag is uhm, als je het woord zo hoort, wederkerigheid, kan je daar een eigen definitie aangeven? B: **Ja, als ik het zo hoor dan denk ik uhm, het moet van beide kanten komen.** Wederkerigheid in de zin als ik het terugblik naar mijn werk uhm, simpel voorbeeld, als de ouders er belang bij hebben dat het kind niet op straat hangt en dat het met verkeerde vrienden om zou gaan, dan willen ze daar wel dat er zicht op is als het buiten is, aan het spelen is of aan het hangen is. Uhm, de nieuwe aanpak wat betreft het sociaal makelaarschap vraagt ook heel veel van de mensen als je het allemaal zo achter elkaar plaatst. **De vrijwillige inzet, eigen kracht van de burger dus daarin proberen wij wel de bijdrage van de betrokkenheid, hetzij de jongeren, hetzij de ouders wie dan ook wel te vragen.** Van joh, de jongere staat dan in dat geval centraal. Het gaat om hem of om haar en hoe kunnen wij samen eens kijken een plan neer te kunnen zetten wat uiteindelijk ook wel werkt. M: Ja, dus het van twee kanten laten komen. B: Ja. Nee want zeg ik het goed? M: Ja zeg je het goed, het is uhm, een vrij nieuw begrip. Wel iets wat inde vorige interviews naar voren kwam toch ook wel redelijk bekend was maar niet met de noemer wederkerigheid zelf. Uhm, Ja het is zoals de definitie het zegt is het een wederzijdse uitwisseling van materiele en niet materiele zaken en diensten en weet ik veel wat, uhm, op vrijwillige basis, dat is ook belangrijk. JH: Ongedwongen. M: Ja inderdaad, het ongedwongen karakter van wederkerigheid. Uhm, tussen burgers onderling, tussen cliënt hulpverlener, uhm, en dat moet dus een systeem gaan worden of iets gaan worden wat je dus in kan gaan zetten om het samenleven krachtiger te maken. Wij willen dus gaan onderzoeken in ons onderzoeken wat dus wederkerigheid kan toevoegen of kan bieden voor de sociaal werker in het werk wat hij doet en daar willen wij graag met jou over in gesprek gaan. B: Dat is goed. JH: Want je gaf eigenlijk al een voorbeeld over ouders die betrokken worden. En uhm, jij bent jongerenwerker? B: Uhm, ja. Voor de oude begrippen kan je het wel het jongerenwerk noemen slash het opbouwwerk. En uhm, wat het nu nieuw maakt, want het heet nu sociaal makelaar, en uhm dat is ook kijk, expres zo genoemd om uhm, ja want het woord zegt het al he, als je stilstaat bij gewone makelaar, dus als je een huisje nodig hebt, dan ga je er heen en hij zorgt er voor dat de koper en de verkoper met elkaar in contact komen en vervolgens ja is dat proces gaande en is dat klaar. Dat is ook de rol die van ons wordt gevraagd als sociaal makelaar moet je de verbinding zien te leggen tussen de partijen die er toe doen. Hetzij de ouders met school, hetzij de ouders met politie, gemeente met bewoners, jongeren samen of onderling, dus uh, ja het komt wel het jongerenwerk komt er in terug, want je moet eigenlijk wel constant in contact zijn met de jongeren en die zijn meestal wel echt op straat en ja dus het jongerenwerk komt er in terug en het opbouwwerk zelf ook. JH: Maar uit wat voor organisatie werk jij? B: Uit een welzijnsorganisatie genaamd: Alleman welzijn, die verantwoordelijk is voor drie kernen. Rhenen, Elst en Achterberg. JH: En jij zit dan hier in Rhenen? B: Ja, ook in Elst en Achterberg (M: Ook?). Ja want de locatie is wel hier gevestigd, maar wij zijn ook verantwoordelijk voor de jeugd in Elst en Achterberg dus het is niet zo dat we dagelijks hier zijn. Ik ben ook geen voorstander van om constant ergens te zijn, he, in uhm, bijvoorbeeld de locatie of achter je laptop.

Nee, ik ben toch wel ene voorstander van de wijken in, de mensen spreken die in contact komen, gezien worden, dus de presentietheorie daarin staat wel centraal in mijn werk ja. M: Kan je, uhm, tenminste, ik heb net wel ongeveer gezegd wat wederkerigheid inhoud, het is een best wel groot begrip nog, maar zou je uhm, voorbeelden kunnen geven van wederkerigheid in je werk? B: Ja dan heb ik het over verschillende niveaus, uhm, kijk wij werken heel veel samen met samenwerkingspartners. Uhm, onder andere de politie. De politie die heeft er belang bij dat ze gegevens hebben waar ze iets mee kunnen doen als het gaat over de overlast gevende jongeren of de probleemjongeren zoals ze dat noemen en wij voeren daar regelmatig overleggen mee, maar uhm wel met een duidelijke kanttekening. Kijk in mijn werk wordt gevraagd als het echt om gevallen gaat wat strafrechtelijk gewoon niet door de beugel kan, uhm, dan ben ik verplicht om daar een melding van te maken. Tegelijkertijd is dit ook wel een dilemma in dit werk, want jongens die wij kennen en spreken die, ja die uhm die hebben toch wel een bepaald vertrouwen en uhm, zodra ze zien dat je in contact bent of ze weten dat je in contact met de politie bent en ze doen soms dingen die niet kunnen, ja dan heb je kans dat ze daar ook wel vraagtekens bij hebben. Sterker nog, dat je ze uit het oog verliest. Dus wat ik heel erg probeer te doen is zo open mogelijk te communiceren naar de jongeren toe en ook duidelijk te maken van joh, het feit dat wij in overleg zijn met de politie betekent niet dat ik gegevens doorspeel, ook ik ken het stukje privacy wetgeving wat daar toch wel heel duidelijk maakt van joh, ik bepaal zelf uiteindelijk als jongerenwerker om iets te doen met de gegevens te ja of te nee. Ik doe er wel iets mee als ik zie dat het in het belang is van de jongeren, als ik zie dat het ook wel iets uhm, zeg maar met zich meebrengt wat de jongere een stapje verder brengt. De politie ziet dat toch wel op een andere manier, dus we hebben regelmatig ook wel discussies of verschillen van mening, maar tegelijkertijd probeer ik daarin ook iets uit te halen. Als de politie mij vraagt naar een bepaalde buurt of straat waar overlast is, ken jij die jongens die daar komen? Ja dat klopt die ken ik, maar wat is je bedoeling daar mee als ik de gegevens doorspeel en de namen noem. Ga je er dan heen en deel je de bonnen uit of neem je het contact met de ouders op of sterker nog, bel je aan? Nou dat wil ik eerst weten. En daarin proberen we wel toch ook elkaar toch te ondersteunen en te versterken waar nodig is. Als de politie er van plan is en er belang bij heeft dat de buurtbewoners niet meer klagen, en een bijdrage wil leveren door simpelweg gewoon in contact te gaan met de jongeren en duidelijk te maken van joh, mijn rol als agent is dit. En dit wordt er van mij verwacht dus als ik hier langs kom rijden dan hoeven jullie mij niet uit te schelden of weg te lopen. Nee ik kom gewoon een praatje met jullie maken en gewoon kenbaar maken van joh, het is niet prettig als je hier woont en je constant harde muziek hoort, er liggen overal bierblikjes, of jij zou dat toch ook niet leuk vinden? Nee dus op die manier probeer je dan wel van elkaar zeg maar van de samenwerking gebruik te maken waar je uiteindelijk het belang centraal stelt van de jongeren daar in. En nog een ander voorbeeld uhm. Dit pand waar we nu echt in zitten uhm, ik vind dat niet geschikt voor het werk wat we doen, los daarvan is het best wel duur. In deze tijd is het gewoon heel erg zoeken naar potjes geld, subsidie, gemeente is heel kritisch, dus uhm, wat heb ik gedaan, ik ben in gesprek gegaan met de woningstichting, uhm, een gesprek aangegaan over eventueel waar kunnen we elkaar tegemoet komen als het gaat om het werk wat we doen. Ik weet dat er in bepaalde straten veel jeugd overlast is, dat daardoor ook mensen veel klagen. Zo'n woningstichting die heeft er baat bij dat ja dat de mensen toch ook wel gebruik maken van de diensten die ze aanbieden, hetzij koophuizen, hetzij een huurhuis. Mijn focus gaat uit naar een ontmoetingsplaats wat een huiskamer dient te worden voor niet alleen de jongeren, maar voor de hele gemeente of voor de hele wijk waar je op dat gegeven moment ben. Ik ben in gesprek gegaan en kenbaar gemaakt van joh, kunnen wij elkaar daar niet in versterken. Nou dan praat je heel snel over de financiële bijdrage. Er staan een aantal huizen leeg een lange tijd. Ik heb aangeboden om gebruik te mogen maken om daar eigenlijk een huiskamer neer te zetten en dat vonden ze eigenlijk heel interessant. Ze hebben er niet meteen ja op gezegd, maar de gesprekken die lopen nog. En op die manier probeer je ook wel gebruik te maken van elkaars samenwerking en tot een bepaald resultaat te komen wat voor beiden, ja eigenlijk in het voordeel werkt. M: Zie je, uhm, je wil hier ook en op andere plaatsen zeg je echt een huiskamer bieden voor jongeren. B: Onder andere. M: Dus je geeft ze eigenlijk een plaats. (B: Ja) En zie je dan ook dat ze dingen aan jullie terug geven? B: Jazeker, uhm het klinkt heel krom

maar de gemeente die is de opdrachtgever en de gemeente die heeft er belang bij dat er geen klachten binnen komen. De gemeente die heeft er belang bij dat de punctualiteit in dit werk gewaarborgd blijft, dat er simpel geen overlast is. Van ons wordt verwacht dat als er overlast is we daar iets aan doen. Uhm, door een plek te bieden aan de jongeren of aan de wijkbewoners creëer je daarmee een grote kans om verbinding te maken om elkaar in contact te brengen. **We zien in dit werk dat het belangrijk is en dat het een hoop scheelt als de mensen elkaar kennen, als de mensen met elkaar in contact zijn.** Simpelweg, als jij de buurman bent van drie huizen verderop en je durft de jongeren bijvoorbeeld niet aan te spreken omdat er een bepaalde angst bij komt kijken **en je krijgt de kans om in een ruimte in contact te komen met dat soort jongens en je leert ze kennen en je komt er achter dat er eigenlijk niks m.. niks aan de hand is en het zijn gewoon doodgewone jongens die af en toe op straat hangen, dan creëert dat een grote kans om om elkaar aan te spreken op de dingen, natuurlijk op respectvolle manier om uiteindelijk toch wel samen te blijven wonen waar je woont en een prettige leefomgeving te creëren.** Wat ik merkte, want ik werk hier nu zo lang sinds augustus 2014, het viel mij op dat de mensen hier gewoon totaal niet met elkaar in contact zijn. Dus een simpel voorbeeld. Ik heb de eerste drie maanden heel veel door verschillende wijken rondgelopen. Ja de mensen die groeten elkaar gewoon niet. Er wordt gewoon niet gegroet. Uhm, ik weet niet of het met mij te maken heeft, met mijn leeftijd of jong, of he, dat weet ik niet, maar dat viel mij wel op. Dus ik heb hier met de jongens om tafel gezeten en ik heb van hen gevraagd van valt dat jullie dat op? Ja nee, klopt maar uhm, dat is gewoon doodnormaal. Dus toen heb ik met ze afgesproken van zou het een idee zijn om ene maand lang te experimenteren hoe het uitpakt als jullie iedereen die je tegenkomt onderweg naar de bus, onderweg naar de school of de supermarkt gewoon vriendelijk groet. Hetzij goedemiddag, hetzij goedenavond. Drie weken later krijg ik van verschillende mensen terug te horen, ook van gemeente of politie van ja, ik weet niet wat er aan de hand is maar uh, heel veel jongeren die groeten de mensen heel vriendelijk. Dan denk ik joh, zo'n praktisch voorbeeld daarin **toont wel aan dat er behoefte is aan de mensen met elkaar in contact brengen. Ik hoef niet per se die verbinding te creëren maar ik wil wel zo laagdrempelig mogelijk de kans bieden dat mensen met elkaar in contact komen. Wat je met dat contact doet dat moeten ze zelf weten, maar doordat je constant in beeld bent kan je de mensen wel de mogelijkheden bieden om iets te ondernemen.** Nou er is bijvoorbeeld hier een mevrouw die met een koffiekar door verschillende straten heen rijdt. En op die manier probeert zij in gesprek te komen, probeert ze de mensen met elkaar te verbinden zoals ze dat zegt, maar simpelweg door alleen over hobby's te praten. Je krijgt iets te drinken mits je over je hobby gaat praten. En dat heeft ze heel slim bekeken want als je over elkaars hobby gaat praten dan zie je ook wel raakvlakken. Als jij bijvoorbeeld gek bent van welk spel dan ook en ik toevallig ook, ja misschien kan jij daar iets in betekenen voor je buurt of je straat of misschien weet je wel een clubje te vormen wat elke donderdagavond, ik noem maar wat, bij elkaar komt en op die manier ja toch wel steeds meer mensen bij elkaar brengt om op die manier thema's centraal te stellen. Wat hier ook wel speelt is de spanning tussen de jongeren en de bewoners. Er woont hier in Rhenen, over het algemeen, het is best wel klein, maar een relatief grote groep Nederlands-Marokkaanse jongeren. De afgelopen drie vier maanden ook natuurlijk met de verschrikkelijke gebeurtenissen in Parijs, in België uh, wat er ook toen op het mediapark in Hilversum plaatsvond met die jongere die het NOS gebouw binnen liep, ja dat roept allemaal vragen op bij verschillende mensen, maar die vragen worden niet gesteld. Men trekt gewoon een conclusie en vanuit van uit dat standpunt handelt men en dat brengt heel veel spanning met zich mee. De jongens die voelen dat aan, de mensen ook, waardoor er uiteindelijk toch wel een bepaalde spanning zorgt voor dat de afstand langer wordt. En als je de mensen bij elkaar brengt, hetzij op het gebied van sport, dan kan je uiteindelijk stapsgewijs een thema centraal stellen. Dat heb ik hier geprobeerd te doen, heb helaas niet voldoende tijd voor gehad, maar ik wilde, was van plan om hier 1x in de week een filmavond te organiseren en uhm, met elke week of elke maand een ander thema, dus dat er bijvoorbeeld ik noem maar wat, drugs, dat er dan een film zouden zien dat over drugs gaat. En dan zie je zo'n film, is het harstikke gezellig, is er iets te drinken, is er iets te eten, maar dan grijp je uiteindelijk je kans om na de film met elkaar in gesprek te gaan over het thema drugs. En dan krijg je de verhalen van joh, heb je wel eens drugs gebruikt, zou je het willen doen, of ken je mensen, wat

zijn de symptomen er van, wat kan je zelf doen als je het signaleert en op die manier probeer je de jongeren een leuke avond aan te bieden, maar tegelijkertijd ook wel iets mee te geven waar ze eventueel iets aan kunnen hebben. M: Wat zou uhm, net zoals zo'n zo'n koffiemevrouw die zei die dan de wijk door gaat en uhm, mensen op die manier met elkaar verbindt, uhm, wederkerigheid is ook een stukje van: ik geef jou iets en.... bijvoorbeeld ik geef Jan-Henk iets en daarmee heeft Jan-Henk het besef van oh, hij heeft mij iets gegeven dus ik geef hem iets terug of ik ga iets voor hem terug doen. Het maakt niet uit wat, al is het een dienst of een iets, hoe zou dat een rol kunnen spelen in jullie manier van werken? B: Uhm, daar kan ik wel een voorbeeld van opnoemen, uhm, ik heb geconstateerd dat ik in dit pand eigenlijk op deze locatie eigenlijk heel veel tijd kwijt was aan de inloopavonden. Er komen zeg maar jongeren hier over de vloer en die vragen de aandacht en je bent eigenlijk genoodzaakt om aanwezig te zijn. Je kan hier niet zeg maar een groep alleen laten, want dit is niet het enige wat ik doe in mijn werk. Ik noemde net al Rhenen, Elst en Achterberg. Dus dat betekent dat ik ook soms gewoon niet hier kan zijn, naast de vergaderingen, de bijeenkomsten en de verplichtingen die er nog bij komen kijken. Ik heb uhm, stapsgewijs verschillende vaders, want het voordeel wat we hebben is dat dit de weg is naar de moskee, dus heel veel vaders die lopen wel eens hier langs, stapsgewijs sprak ik ze buiten aan, praatje maken en nu komen ze ook wel binnen. En uhm, ik heb een vader weten te motiveren die de inloopavonden gaat draaien. Hij heeft er belang bij dat zijn kinderen hier liever zijn dan dat ze buiten zijn. Ik heb toen kenbaar gemaakt van joh, ik kan hier niet altijd zijn. Wie van jullie zou mij daar eventueel in kunnen ondersteunen om de jongeren nog meer tijd te bieden om hier te kunnen zijn. Het zij alleen maar playstationen of aan een project te werken. En op die manier gaan die vaders nu de inloopavonden draaien. Het is niet zo dat ik het helemaal overlaat, nee ik hou de sleutels zelf nog wel bij me, ik open de deuren. Ik kan in die drie uur dat ik hier moet zitten kan ik tegelijkertijd ergens anders zijn, bijvoorbeeld in Elst om daar eens met de jongeren in contact te komen en op die manier ze in beeld te brengen wat daar speelt. En dat is, dat vind ik denk ik wel een goed voorbeeld van wederkerigheid daarin, en nou is het ook dat er steeds meer vaders betrokken worden hier, simpelweg omdat dat een ander gedrag laat zien van de jongens zelf. Ze weten dat Paps hier over de vloer komt, ze weten dat ik in contact ben met de vader, en dat doe ik niet zomaar, omdat de vaders nogmaals belang bij hebben dat de jongeren, hun eigen kinderen, in beeld zijn als ze buiten de deur zijn. Want de Marokkaanse cultuur is nog steeds een cultuur waar men uhm, handelt vanuit het principe van oké, de maatschappij zorgt wel voor mijn kind als ik dat niet kan doen. En als zo'n kind dan buiten de deur is heeft de vader geen zicht op, weet hij niet waar die is. Ja hij is met zijn vrienden, maar wat hij doet dat mag Joost weten. Dus die vaders die hebben er heel veel belang bij dat wij met hen aan de slag gaan en wij hebben er ook uiteindelijk ook belang bij dat het kind een stapje verder komt, dus dan daag je ze uit en nodig je ze ook uit van welke bijdrage kunnen jullie daar bij leveren en zij leveren dan hun eigen tijd in. En op die manier probeer je elkaar daar in te versterken. M: Ja mooi voorbeeld. JH: Je werkt vanuit een instelling? Allemaal.... B: Alleman welzijn ja, dat is een welzijnsinstelling. JH: Heb je collega's? B: Ja, ik heb uhm, ik werk voornamelijk samen met mijn collega, we doen zoveel mogelijk met zijn tweeën, uhm, ook om, en het mooie daarvan is de diversiteit die wij hebben. Hij is echt puur Fries, om het zo maar te zeggen, en dat komt goed uit in Elst bijvoorbeeld, of in Achterberg. Dat is toch wel een andere cultuur, een andere mentaliteit.... JH: Je hebt een bloedneus volgens mij. B: Ja ik heb uh, ik pak ff, wacht ff hoor, ik pak ff een doekje. B: Ja dat krijg je met kickboxen hea, ik heb gisteravond getraind. Ja en uhm, maar goed, waar waren we gebleven. Ja. Ik werk voornamelijk zoveel mogelijk samen met hem en hij ook met mij omdat dat in het jongerenwerk toch wel uhm, een sterk punt is want als je toch bij een groepje echt alleen komt en je gaat in gesprek met die jongeren, ja dan geeft dat een andere houding en ook omdat je met zijn tweeën sterker bent natuurlijk en je vult elkaar aan en op die manier toon je ook wel aan van joh, als wij hier voornamelijk in Rhenen te maken hebben met Nederlands Marokkaanse jongeren en in Elst voornamelijk met Nederlandse jongeren, ja dan kan je daarin elkaar heel goed in versterken. Los daarvan uhm, hebben wij nog even kijken, vijf ander collega's. Drie die voornamelijk gefocust zijn op het vrijwilligerswerk, wijkkoppels creëren en voornamelijk met de ouderen bezig zijn hier in Rhenen en daar hebben wij eigenlijk ja, wij vergaderen wel, wij spreken elkaar ook regelmatig, maar dat is wel een hele andere tak van sport. En

die zitten dan op een andere locatie ja. JH: En als je het dan hebt over de collega waar je het meest mee samenwerkt, zie je daar ook wederkerigheid in terug? B: Je bedoeld naar mij toe? JH: Ja ook, of jij naar hem toe. B: Ja, jajaja, **wat ik net zeg van uhm, je vult elkaar aan, je versterkt elkaar waar nodig is.** Simpelweg om even een gek voorbeeld op te noemen, wij worden steeds gevraagd om deel te nemen aan verschillende overleggen, bijeenkomsten of dat soort dingen. Wij hebben er nu voor gekozen dat hij zich focust op Achterberg, simpelweg omdat daar toch een ander aanpak vraagt. Klinkt heel krom maar in dit werk komt het wel voor. Ik met mijn zwarte haren, om het zo maar te zeggen, zou het mij wat extra tijd kosten om daar echt binnen te komen, binnen de cultuur wat daar heerst. Hij daarentegen heeft het minder moeilijk, maar dat geldt tegelijkertijd ook hiervoor. Hij, de acceptatie als het gaat om de Nederland Marokkaanse jongeren, dat kost hem nog steeds veel tijd terwijl dat bij mij gewoon heel snel ging. Dus hij focust zich daarop, en ik focus me hierop en op die manier proberen we elkaar aan te vullen en simpelweg als hij soms de tijd niet heeft om aan te sluiten bij welk overleg dan ook, ja dan vraagt hij mij daarvoor en andersom ook, dus je probeert elkaar wel natuurlijk... kijk je bent een team en je probeert stapsgewijs uhm, een stapje verder te komen en als dat zoals vandaag, dat is dan heel toevallig. Hij had mij gebeld met de mededeling dat zijn vrouw ziek is en hij heeft een kind en hij voelt zich ook niet helemaal top, ja ik heb tegen hem gezegd van blijf jij maar lekker thuis, ik doe het wel vandaag. En op die manier vul je elkaar ook wel aan als dat uitkomt. JH: Als je ook maar goed blijft communiceren daarin. B: Exact, constant in contact blijven, dat scheelt ook een hoop. Ook zeker met de jongeren, niet alleen met de collega's. Ik heb verschillende groepsapps aangemaakt met verschillende groepen en uhm, je ziet ook gewoon dat als je een week lang niks post of niks bericht, ja dan zie je al dat er een aantal de groep verlaten. Die hebben zoiets van joh, wat heb ik er aan die hebben zoveel groepen dan denk ik en dan zien ze toch wel van ja, gewoon op die manier laten zien van joh, er gebeurt niets. JH: Wat voor groepsapp's bedoel je dan? B: De groepsapp met verschillende jongeren, je hebt verschillende vriendengroepen, bijvoorbeeld die met Nederlands- Marokkaanse jongeren, daar heb je twee groepen van, daar heb je twee groepsapps van. In Elst, daar heb je ook wel verschillende groepen vrienden om het zo maar te zeggen, en we hebben ook een damesgroep die hier over de vloer komt, daar heb je dan ook een groepsapp mee. En op die manier is dat wel de techniek wat wel helpt om heel snel met elkaar in contact te komen, want voorheen, ja dan was het gewoon constant op straat zijn om in contact te komen en dan moet je echt het geluk hebben om die jongens aan te treffen en dat is niet altijd zo. M: En dat is jouw initiatief geweest om die apps te openen? B: Ja. M: en daar zit jij ook zelf bij? B: Ja, ja ja, en ik kan je zeggen dat daar heel veel dingen ter sprake komen die normaal gesproken niet op tafel worden gegooid. Je kan zien aan de berichtgeving, aan de plaatjes en aan de filmpjes, niet zo de filmpjes van Facebook of iets dergelijks, maar gewoon filmpjes die ze zelf maken. Dan kan je meteen ook zien van oké, die zijn dus de hele avond aan het zuipen, of laatst werd dan een filmpje gemaakt waar meer dan 20 bierflesjes op tafel stonden. Nou dan vraag ik met hoeveel zijn jullie? Nou, met zijn vieren. Ja dan denk ik van oké, gezellig. En dan vraag ik joh, waar zijn jullie dan? Ja we zijn bij die en die, vind je het goed als ik langs kom? Ja tuurlijk, dan ga ik daar langs, dan check ik kijk ik hoe de sfeer is, het zijn dan jongens van allemaal boven de zeventien. Het mag officieel niet. Dan weet je van oké, er wordt gedronken, weten jullie paps en mams daarvan? Ja joh joh joh, het wordt daar wel een beetje.. Kijk als het allemaal binnen de mate blijft en je hebt er zicht op en je weet wat er gebeurt dan kan je daar wel natuurlijk, hoe heet het, bepaalde afspraken over maken. En ja goed, kijk op die manier kom je echt, ja dan win je heel veel tijd, in plaats van dat je echt op de ouderwetse manier stapsgewijs allemaal verschillende hangplekken langs moet om eens te kijken of er iemand is of niet en waar ze dan zijn. JH: Dus eigenlijk een hele laagdrempelige, korte manier van communiceren. B: Ja, ja ja ja. M: Wat vinden zij daar van dat jij bij hun in zo'n groep zit dan? B: Uhm, vinden ze geen probleem. Waarom, omdat ik de groepsapp pas heb aangemaakt op het moment dat ik ze had leren kennen en ook het voorstel had gedaan van joh, zouden jullie het oké vinden als we een groepsapp aanmaken. Ja dan is het prima. Dus ik probeer mijn rol ook te vervullen op een manier dat het voor hun acceptabel is. Ik ga geen politieagentje spelen of een vader of wie dan ook. Ik wijs ook nooit met de vinger. Ik probeer hen daardoor ook echt op hun gemak te stellen van joh, als je iets te vragen hebt of als je iets wil weten, vraag het me gewoon, er is helemaal niks aan de hand en ze weten ook.

Maar zodra je het vertrouwen hebt dan kan je alles, dan kan je echt heel veel dingen en de valkuil daarin is dat je het wel constant even moet checken. Vind je het goed als ik dit of zus of dat. Dus het is er niet meteen vanuit gaan van joh, oke, Klaasje is oké dus ik kan wel heel veel dingen met hem, nee. Dus dat straatmentaliteit straatcultuur ook daarin wat altijd constant centraal staat als het gaat om respect is heel belangrijk. Ik probeer me ook altijd te verplaatsen in hun schoenen als ik kijk van he, hoe zou dat bij mij overkomen voordat ik een vraag stel denk ik er twee keer over na. Soms moet je om heel veel dingen heen draaien maar soms is het ook nodig om direct te zijn en dat respecteren ze ook. Van joh, je moet eens luisteren, uhm, ik maak me zorgen om je. Ja wat voor zorgen? Nou elke keer als ik je spreek ben je gewoon hartstikke stoned. Ja, weetje, jij kan het wel normaal vinden maar ik denk dat er iets aan de hand is. Johjohjohjaja. Nee, het is benoemen wat je ziet daarin en confronteren, dat is bij sommigen wel nodig en het is voornamelijk, wat het belangrijkste is wie het zegt en de manier waarop je het zegt. Als je iemand langer kent ja dan kan je het op een andere manier zeg maar brengen, en constant in je achterhoofd houden van joh mijn doel is om niet het contact te verliezen. Als je dat een beetje centraal stelt dan kan je daar heel veel mee. M: Uhm, zie je in het samenleven in de buurt, dus bewoners onderling, jongeren ouderen onderling, zie je daarin ook wederkerigheid? B: Weinig, weinig en onze taak is natuurlijk om dat zoveel mogelijk te creëren. Simpelweg buurvrouw hier onderaan, zeg maar hoe heet het, dit appartementencomplex, uhm, die krijgt nu huishoudelijke hulp van de jongere die bij ons over de vloer komt. Hoe is dat tot stand gekomen? Toen ik hier kwam, toen viel mij op dat, want als je hier naar buiten loopt dan zijn de ramen, ja weetje je kan er niet doorheen kijken, dus dus het is allemaal gespiegeld. Uhm, heel veel mensen, met name de burens, die zagen heel veel jongeren over de vloer komen, in en uit lopen maar die hadden geen flauw idee wat hier allemaal plaatsvindt. Wat doe je dan? Uhm, we hebben gebruik gemaakt van de kerst. We hebben een soort van open dag kerst borrel georganiseerd voor de burens. Daar zijn best wel veel mensen op af gekomen, dat had ik niet verwacht. Dat was heel erg positief, met name ook de buurvrouw. Die vonden het heel erg leuk en het was geruststellend van joh, ik heb tegen de jongeren gezegd: we nodigen de mensen uit, jullie zorgen voor een drankje een hapje, je geeft ze een rondleiding, jullie vertellen ze wat jullie hier doen, waarom het belangrijk is dat jullie hier over de vloer komen. Dat hebben ze heel goed gedaan en waardoor dus de mensen zoiets hebben van oké, ik weet wat er gebeurd, ik weet wie er allemaal betrokken bij zijn, ze hebben, ik heb toen mijn visitekaartjes op tafel gelegd, iedereen die het nodig vond die kon er één meenemen, staat mijn telefoonnummer op, mijn mailadres, dus je maakt het toegankelijk als dat nodig is. En uhm, de buurvrouw die kwam er later op terug van joh, ik sprak één van de dames tijdens de kerstborrel en ik had een vraagje: zouden ze mij misschien voor ene uurtje of twee in de week kunnen helpen aan bijvoorbeeld het huishouden. Ze kan bijvoorbeeld niet op de kast met een doekje of even dweilen of iets dergelijks. Nou dat meisje vond het een fantastisch idee, was van plan om dat vrijwillig te doen, uhm, het was heel leuk om te horen van joh dat zij een zakcentje meekrijgt. En uhm, dat is ook wel een vorm van wederkerigheid en dat meisje vindt het fantastisch om te doen. En de buurvrouw die vindt het hartstikke leuk dat ze hulp krijgt. En op die manier probeer je als burens een voorbeeld te zijn voor de rest, van joh op deze manier kan je elkaar versterken als dat nodig is. En de buurvrouw die komt nu ook wel eens hier over de vloer met weet ik veel, een appeltaart of zo. Van hier jongens... M: Dus dat dat dat is wat je nu zegt, dat is eigenlijk ook de kern, van iemand die wordt geholpen met iets wat ze niet kan (B: Ja) die gaat ook iets terugdoen uiteindelijk (B:Ja), vanuit haarzelf (B: Ja). Zie je dan ook dat uhm, of zie je dat of zei dat kunnen zien dat in een buurt waar bijvoorbeeld mensen niet heel erg samenleven met elkaar, en dat is misschien hier ook wel zo, uhm, juist door iets te gaan geven aan een andere groep uhm, het contact te maken, zie je dat ook terug? B: Uhm, mondjesmaat, omdat het niet vanzelfsprekend is. Men is het niet gewend, lijkt het wel. En dan praat ik over een gemeente waar mensen niet vanzelfsprekend vinden om met elkaar in contact te komen. Natuurlijk heb je in bepaalde buurten burens die heel close met elkaar zijn, ja, die doen dat al zo veel jaren achter elkaar dat dat.. gewoon echt heel, ja, heel normaal lijkt. En uhm, wij proberen zelf daar eigenlijk als voorbeeld te zijn om de mensen te triggeren van joh, op deze manier kan je ook zaken met elkaar doen, op deze manier kan je elkaar ook versterken daarin. Simpelweg ik heb geconstateerd dat de jongeren die hier komen, die nemen ook wel eens broertjes of zusjes mee.

Praat ik over 3,4,5 jaar. En op zich is dat geen ramp, het is harstikke leuk, alleen het signaal wat ik daar bij opving is dat de broertjes die meekomen, die die die moeten mee omdat paps en mams andere dingen te doen hebben, en op een dag kwam ik hier zo binnen en trof ik zeven van die kleintjes aan en dacht ik ja dat is best wel een behoorlijke groep om zo maar te zeggen en verantwoordelijkheid die zo'n jongen met zich mee krijgt. Toen heb ik het met de ouders er over gehad. Ik zeg de ruimte die is er sowieso, zou het bijvoorbeeld niet een idee kunnen zijn om eens een rooster te maken, om uhm een soort van een niet een kinderdagverblijf te willen maken, maar gewoon een ontmoetingsplaats voor de kleintjes waarbij één of twee vaders, of weet ik veel misschien ook wel een moeder op die manier uhm, zorg draagt voor die twee uurtjes of drie uurtjes dat die jongens en dames hier zijn. En op die manier kan je elkaar, zeg maar hoe heet het aflossen waar dat nodig is aan de hand van een rooster, en die gesprekken lopen nog en ik denk dat dat ook wel aan zou slaan omdat dat gewoon.. Eén, het belangrijkste daarin is, het is gratis, omdat uhm, de meeste die hier toch ook wel wonen kindjes hebben die stellen meteen de vraag van joh het financiële plaatje, dat bied niet de ruimte om datgene te kunnen doen wat ik wens. Breng je je kind naar een kinderdagverblijf of iets anders dan kost dat allemaal geld en dat hebben ze meestal niet. Dus ik probeer altijd te communiceren met een duidelijke kanttekening van hoe kunnen we op vrijwillige basis zonder aan centen te hoeven denken toch iets voor mekaar te kunnen betekenen. En als ze weten dat er op die manier..... En ze kennen elkaar allemaal al, dus als je je zeg maar je zoon of dochtertje hier naar toe brengt, je kent of je weet wie de vader of de moeder is dus dan weet je van het komt wel goed. En uhm, ja ik denk dat dat ook een goed voorbeeld is van wederkerigheid daar in, maar dan faciliteer je eigenlijk een ruimte waar wederkerigheid plaats kan vinden, waar de ouders in dit geval echt onderling elkaar, iets voor elkaar terug kunnen doen. En uhm, ik ben daar ook een groot voorstander van omdat ik vind dat uhm, in dit werk wordt veel te snel geneigd naar geld. Van joh, alles, als er geen geld is dan is er niets mogelijk. Nee dat is onzin, er zijn heel veel dingen mogelijk. En het wordt het nieuwe werken genoemd, maar dat is het helemaal niet, want als je zo'n dertig, vijfendertig jaar de geschiedenis induikt, misschien wel veertig, dan was het gewoon heel normaal om iets voor elkaar te kunnen betekenen. Hee joh, ik heb geen suiker in huis, ding dong, hee joh buurvrouw, zou ik misschien een potje suiker kunnen lenen, ja natuurlijk! Of zou je op mijn hond willen passen want ik heb een afspraak of iets anders. Weet je dus dat, dat was ook een heel heel saamhorigheid wat steeds terugkwam. Het was natuurlijk een andere tijd en nu met de techniek en de drukke agenda en alles, ja zie je dat dat wel.. Ja je hebt hier bepaalde wijken en die noem je ook wel slaapwijken, niet dat er niets gebeurt, maar de mensen die zijn er zo wat alleen maar om te slapen. Zijn overdag druk met werken, of met andere dingen en 's avonds zijn ze thuis en in de ochtend gaan ze weer weg. Dus ja, het wordt het nieuwe werken genoemd maar ik heb zo iets van joh, ik ben niks anders gewend, en de angst en de drempel om die stap te zetten naar wederkerigheid, daar zijn wij denk ik deels verantwoordelijk voor om die drempel te kunnen verlagen en de mensen uit te nodigen van joh, het is geen ramp om hulp te vragen. Het is ook geen ramp om iets te bieden. Wacht niet totdat er hulp wordt gevraagd. Als je zelf iets signaleert waar je denkt van joh, mijn buurman of buurvrouw kan wel wat ondersteuning gaan gebruiken, ga met elkaar eens op de koffie, en en en bied dat zelf wel aan, en inderdaad wat jij zelf ook net zegt: als je iets geeft ja, dan voelt men zich ook wel, ja, verantwoordelijk om iets terug te doen en als dat prettig is dan slaat dat aan en de hoop is natuurlijk dat dat straks over de hele gemeente gaat gebeuren, maar dat gene wat we kunnen doen daar doen we ons best voor, dus maar het zou fantastisch zijn inderdaad. Dan zou het social work en al dat soort dingen, ja, dat zou dan straks overbodig zijn. M: Ja. Zitten er ook min, of mindere kanten aan? Voor jouw gevoel? B: Wederkerigheid? M: Ja. B: Uhm, ik denk dat daar wel minkanten aan zitten, uhm. Eén van de voorbeelden, uhm, een bewoner die vertelde mij dat zijn buurvrouw wel eens past op zijn kind en ook omdat zij toevallig ook een dochtertje heeft in dezelfde leeftijd, uhm, alleen de buurvrouw die op haar kind past, ja die die heeft eigenlijk zo wel, ja die heeft veel dingen wat ze wenst. Ze heeft een top baan, heeft het financieel breed, weet je wel, die kan alles wel. Zij voelt zich eigenlijk een beetje schuldig omdat ze niets terug kan doen. Zegt van joh, ik zou graag iets willen doen, maar ik weet niet wat en en en.. Ik zei joh, maar waarom communiceer je dat niet gewoon met je buurvrouw, waarom zeg je, zeg maar dat gene wat je nu tegen mij zegt geef

dat ook gewoon terug van joh buurvrouw, moet je eens luisteren ik waardeer het enorm dat je op mijn kind past, ik zou graag iets terug willen doen maar ik weet niet wat, waar zou ik je mee kunnen helpen? **Dus, schuldgevoel daarin dat je niet altijd iets terug kan doen zou misschien wel een minkantje zijn.** Nee, ik zelf zie daar niet echt minkanten in of waar ik van denk dat zou voor problemen kunnen zorgen of iets dergelijks, dat uhm. **Ja goed, wat ik net noemde is gewoon die drempel denk ik, van he, je moet echt met elkaar in contact komen wil je wederkerigheid centraal kunnen stellen. Het vertrouwen daarin is natuurlijk enorm belangrijk, he, je staat niet zomaar dingen af en je laat ook niet zomaar iedereen over de vloer komen, dus het contact dat is echt het aller belangrijkste daarin, en daarmee, ja dan kan je pas verder komen. Verbinding, of elkaar beter leren kennen op die manier. Als je elkaar kent dan ben je ook geneigd, dan ben je ook bereid om iets voor de ander te kunnen betekenen.** M: Dus echt wat je zegt is alle doelgroepen alle mensen in de wijk zouden, door middel van wederkerigheid, met elkaar kunnen samenleven. B: Ja. **Juist door wederkerigheid kan je een prettige samenleving creëren. Ik denk dat iedereen het zou waarderen als de ander iets voor je kan betekenen. Al is het maar praktisch.** Stel je voor je bent een hoogbejaarde mevrouw en het boodschappen doen dat lukt niet elke dag. Dit voorbeeld dit noem ik omdat ik het ken van een van de jongeren die hier komen. Die belt zowat dagelijks bij de buurvrouw aan van joh, buurvrouw, mijn vader gaat nu naar de winkel of mijn moeder gaat naar de winkel, heeft u nog wat nodig? Ja dit heb ik nodig, neem maar mee alsjeblieft. Dus op die manier uhm, toont het ook wel aan **dat wederkerigheid juist de mensen bij elkaar brengt,** want diezelfde buurvrouw die kent mensen die eigenlijk een negatief beeld hebben van Nederlands-Marokkaanse mensen om het zo maar te zeggen. En door het feit dat in dit geval een Nederlands- Marokkaans gezin op die manier aantoont van joh, wij zijn ook gewoon maar mensen, wij zijn burens wij vinden het belangrijk om met elkaar in contact te zijn en simpelweg een praktische ondersteuning bied door boodschappen mee te nemen, brengt dat de mensen weer bij elkaar in contact. Want zoals ze laatst heeft gedaan die vrienden van haar die dan wat kritisch beeld hebben, die komen wel eens bij haar op de koffie en laat nou eens toevallig zo zijn dat dat jongetje op dat moment aanbelt van buurvrouw, heeft u iets nodig? En wat deed die buurvrouw dan, die vroeg aan het bezoek van joh, hebben jullie gew. Nee, oja ze zei: zouden jullie een koekje willen hebben bij de koffie? Ja zeiden ze, maar die heb ik niet in huis. Maar toevallig, mijn Marokkaanse buurjongetje die zou dat voor mij willen halen, vinden jullie dat oké? En dat vond ik een prachtig voorbeeld, ik moest er echt keihard om lachen, ja maar natuurlijk vinden we dat oké. Heb je meteen een aanleiding om over dat thema verder te praten en alles en en ja, dat zijn dan wel hele mooie voorbeelden, dus als je het aan mij zou vragen, **juist door wederkerigheid creëer je een prettige samenleving en breng je de mensen dichter bij elkaar en pas dan kan je praten over eenheid** en en een ander voorbeeld. Ik ben nu bezig om whatsapp groepen te introduceren voor verschillende buurten waar heel veel overlast is. Doordat bewoners met bewoners in contact zijn en heel snel met elkaar in contact kunnen komen als er iets signaleren wat niet klopt, kunnen ze elkaar daar op de hoogte houden. Simpelweg, als ik als buurman een weekje op vakantie ga, dan zou ik het prettig vinden als iemand een oogje in het zeil houdt. Dan communiceer je dat in die groepsapp, van joh, moet je eens luisteren burens, ik ga een weekje weg, zouden jullie een oogje in het zeil kunnen houden. Ja tuurlijk. En op die manier zie je dat wederkerigheid ook tot stand kan komen door simpel gebruik te maken van van het aanbod, in dit geval een whatsappgroep. En uhm, ja nee, klopt, als je het mij zou vragen: **juist door wederkerigheid creëer je een prettige samenleving.** M: En is dat haalbaar? B: **Het is zeker haalbaar met, het is zeker haalbaar komma, als men daar het belang van in kan zien. Als men belang bij heeft, dan is het zeker haalbaar.** M: En denk je dat iedereen daar belang bij heeft? JH: In ziet? B: Uhm, iedereen is natuurlijk nooit het geval, maar als we het hebben over 95% jaz.. Jawel, stiekem denk ik iedereen, maar of dat ook uitgesproken kan worden dat weet ik niet, want **sommige mensen verwarren wederkerigheid met kwetsbaarheid of zwakte, van hoezo? Dat kan ik zelf toch ook? Ja nee dat regel ik zelf wel weet je wel. Dus, uhm, uiteindelijk wel maar als men niet ervaart hoe prettig dat kan zijn en als je die mogelijkheid niet aanbied van joh kom met elkaar in contact en proef nou eens hoe het voelt om iets voor de ander te betekenen.** Ik zeg altijd, ik ben dit werk gaan doen simpelweg omdat ik een bijdrage wil leveren aan andermans glimlach. En, door alleen in gesprek te gaan met een buurvrouw die bijvoorbeeld een rottag heeft of toevallig een

datum is waar haar man overleed, door alleen een luisterend oor te bieden is dat al een bijdrage die je levert aan wederkerigheid, he, je hebt een luisterend oor geboden en op die manier kan je toch wel wederkerigheid centraal stellen. En voor de volgende keer ben jij misschien iemand die dan op die dag niet lekker in zijn vel zit en kom je toevallig diezelfde mevrouw tegen of welke vragen je dan ook hebt. Dus uhm, ja. JH: In eerdere interviews hebben we ook wel uhm, gehoord dat er soms moeilijke doelgroepen zijn die gewoon heel erg op zichzelf wonen en zich heel erg schamen voor de zozi die ze in huis hebben enzovoort enzovoort. Uhm, is het voor die doelgroepen ook mogelijk en heb je die in beeld hier in Rhenen of in Elst of in Achterberg? B: Ook voor die doelgroepen is het uiteindelijk mogelijk. Het zou eerst wel wat tijd kosten, uhm, het is denk ik ook wel afhankelijk van de manier waarop je wederkerigheid centraal stelt. Kijk als ik weet dat er een doelgroep is die bijvoorbeeld het lastig vindt om het huis schoon te kunnen houden, die het lastig vindt om mensen over de vloer te laten, dan dan zou ik dat zou ik daar toch een andere aanpak voor kiezen dan iemand die daar geen last van heeft. Simpelweg door diegene uhm, bijvoorbeeld niet thuis te ontmoeten maar gewoon buiten, door juist de deur te openen voor diegene van joh.. Maar het zit hem ook voornamelijk in en ik denk ook dat dat het verschil maakt in acceptatie. Accepteer ik hoe je bent hoe je doet en wie je bent. Als ik jou in je waarde kan laten dan dan dan is dat al een hele grote stap en als dat wederzijds is dan is die klik al gemaakt dus , en door juist te omschrijven een doelgroep die het lastig vindt en een huisje op te ruimen en er een zootje van maakt heb je al een beeld en een oordeel. Weliswaar misschien onbewust, maar je weet van joh, hij valt of zij valt eigenlijk buiten de boot want het is heel normaal om je huis schoon te houden en als jij dat niet kan dan heb jij een sterretje achter je naam, want he. Dus ik zou juist de focus leggen op acceptatie en wat zijn nou de kwaliteiten, wat is nou de kracht. Hij kan misschien zijn huisje niet zo schoon houden, maar misschien is die gozer superslim in het computergebeuren en de ict wereld, en jij bakt er niets van en je laptop loopt al drie jaar vast en je weet er geen raad mee. He, waar kunnen wij dus.. **Ga op zoek naar acceptatie, respect speelt natuurlijk ook wel een rol en van joh, wat zijn nou de krachten. Wat zorgt er voor dat we nog dichter bij elkaar komen en ja, zolang je elkaar in waarde laat en probeert te accepteren dan is dat een hele grote stap naar wederkerigheid.** M: En dan kijkende naar uhm, de methodiek die spreekt ook van: juist door te geven kan je weer dingen ontvangen. Uhm, je hebt ook moeilijke doelgroepen of cliënten die gewoon zwaar in de shit zitten, uhm, zou je die kunnen stimuleren om te geven en wat zou dat opleveren? B: Ja ik denk dat je iedereen eigenlijk moet stimuleren. Juist omdat ze misschien een moeilijker doelgroep zijn. Door alleen het woord moeilijk doelgroep te kiezen vallen ze eigenlijk al zowat een beetje buiten de boot. Door hen alleen te zien als de bewoners van, uhm, zou je juist hen denk ik moeten stimuleren omdat zij dat gevoel en de ervaring ook wel hebben van oké, wij zijn anders dan misschien de rest van de bewoners in welke straat of in welke wijk dan ook. Uhm, de kunst daarin is wel in kaart te kunnen brengen van joh, hoe zorg ik er eerst voor dat ik er mee in contact kom. En als je daar mee in contact bent, dat geeft dan mogelijkheden om eens stil te staan bij de kwaliteiten die die moeilijke doelgroep dan wel bezit en de ander dan misschien niet en de vraag is joh, wat maakt zij dan dat ze moeilijke doelgroep worden genoemd. Uhm, ja dat voorbeeld waar we net over hadden gehad als jij moeite hebt om je huis schoon te houden, ja dat betekent nog niet dat jij afgeschreven bent, dat betekent niet dat jij geen bijdrage kan leveren als het gaat om wederkerigheid. Dus ik zal altijd die deur gewoon voor iedereen openstellen en maken, ook gewoon de deur openhouden en geen onderscheid te maken in of het nou een moeilijke doelgroep is of niet. De benadering daarin, dat dat maakt ook wel echt het verschil, want ik zie het niet zo. Als ik nu bij iemand over de vloer zou komen denk ik van joh, wat een bende man, het ziet er echt niet uit. Ja daar ga ik het zeker niet over hebben. Hij voelt zich prettig daarbij. Hij vindt dat oké. Wie ben ik om daar een oordeel over te geven. Wie ben ik om als buitenstander in jou huis.. je komt bij iemand thuis he, dus dat is ook wel een ding wat sommige mensen heel snel over.. zeg maar over het hoofd zien. Je komt bij iemand thuis, en als dat thuis is voor diegene in wat, om zomaar te zeggen in een bende, ja maar dan is dat niet het gespreksonderwerp om met hem in contact te komen. In zijn waarde laten, contact aangaan, opzoek gaan naar waar blinkt hij in uit, wat zijn zijn kwaliteiten. M: En wat levert dat voor hem op als jij je daar op richt? B: Acceptatie, hij voelt zich geaccepteerd in wat hij is en wat hij doet. Naarmate het

contact verdergaat en en hij komt bij mij eens over de vloer zonder niks te zeggen, zou bij mij wel wat netter zijn dan, geeft dat voor hem misschien de inzicht van joh, zo kan het ook. Zonder dat ik daarover begin te praten. Hij ziet gewoon van oké, misschien is dat juist de reden waarom het bij hem thuis een zootje is, omdat hij bij de rest van de mensen misschien niet over de vloer komt. Hij denkt of hij vindt dat dat normaal is, maar als hij wel ziet van het is schoon, ik ruim wel de spullen op. Ja misschien zet dat hem uiteindelijk tot iets anders, of het zou fantastisch zijn als hij uiteindelijk met de vraag komt van joh, je bent bij mij thuis geweest en bij jou ziet het er wat netter uit, ja ik zou dat ook wel willen maar ik zou niet weten hoe. Het zou fantastisch zijn om daarmee uiteindelijk wel aan de slag te gaan, maar om echt met iemand in contact te komen van joh, ik kan jou helpen of ik weet het wel beter of ik zal wat voor je doen want je hebt het nodig, dat kan niet bij iedereen goed landen, dan uhm is het van joh, uhm, **zeg maar die verhouding van ik oké jij oké en op die manier het contact aan te gaan en dat zie je denk ik in verschillende lagen, met kinderen, met volwassenen, met jongeren, de politiek, overal. Het contact datje maakt bepaald of je ermee verder komt. En de benadering, de manier waarop je het doet** en als je nu ook kijkt naar de maatschappij en de samenleving met al die spanningen, die onzekerheid en dan denk ik van joh, soms vergeten wij ook om gewoon mens te zijn. Ik bedoel uhm, ik vergelijk sommige mensen, naja niet sommige mensen. Uhm, sommige gevallen sommige, uhm, hoe zou ik dat zeggen, incidenten ook wel een beetje met dieren. Uhm, ik zou het geen dieren willen noemen maar meer beesten, omdat ik dan de dieren tekort doe. Simpelweg als je naar de dieren kijkt, zij communiceren op een heel andere manier. Als ze er niet uitkomen, wat doen ze dan, ze gaan knokken. En degene die wint die heeft het voor het zeggen. Dat zie je soms ook heel vaak terug bij mensen. Wij hebben juist de kracht en de luxe om te communiceren met woorden, zonder met elkaar in gevecht te hoeven raken. En dan heb ik het niet over een straatgevecht hier om de hoek, nee politiek niveau ook. Ik denk van joh, laten we nou eens alsjeblieft gewoon niet vergeten om mens te zijn. Laten we nou eens een paar stappen terug doen en een centraal stellen waarom leven we, waarvoor, en als je dat gewoon duidelijk maakt en eens gaat kijken van joh, waar draait het nou eigenlijk om. **Om wederzijds respect. Als ik jou in je waarde laat en jij doet dat andersom ook, dan kunnen we samen door een deur, uh door een deur. En dan hoeven we niet elkaar echt de haren in te vliegen of iets ander. Het klinkt misschien heel knullig als je het zo verteld, maar daar komt het uiteindelijk op neer. En vanuit respect, dat is echt voor mij de basis om om welke stap dan ook te zetten.** Het zou fantastisch zijn als wederkerigheid daar ook in straks natuurlijk ja, wat centraler komt te staan, maar als ik kijk naar hoe ik zelf in het leven sta en hoe ik sta in dit werk dan is respect voor mij echt het allerbelangrijkste. **En het hoeft niet echt altijd wederzijds te zijn, maar zolang jij dat zelf centraal stelt kan je de ander aan het denken zetten en dan hoeft dat voldoende te zijn. Want ja natuurlijk, we zijn niet allemaal perfect of fantastisch, maar ik zou zeggen begin maar bij jezelf en als iedereen dat doet dan komen we veel verder.** M: Ik denk dat wij zo gaan afronden of niet. B: Als jullie geen vragen meer hebben dan uhm.. M: Ja, misschien nog één vraagje voor onze laatste vraag. Is wederkerigheid volgens jou iets wat de hulpverlening in kan zetten in de wijken, in de hulpverlening, in alles? B: Absoluut, ja. Maar heb je voor wederkerigheid hulpverlening nodig, dat hoeft niet altijd, maar belangrijk is wel wat zou dan de rol kunnen zijn van de hulpverlening in wederkerigheid. Ik ben geen voorstander om dat over te nemen. Ik als sociaal makelaar ga voor wederkerigheid zorgen of ik.. nee. **Mijn taak daarin is de mensen in beweging te zetten om zelf wederkerigheid te creëren. En heeft de hulpverlening dat nodig? Nee, de mensen die hebben dat nodig en het is niet altijd de taak van de hulpverlening om dat voor elkaar te krijgen.** Niet iedereen staat te popelen om de hulpverlener die even om de hoek komt kijken. Heel veel mensen verwarren dat ook van joh, denk je dat ik het zelf niet kan of uhm, ik wil er helemaal niets mee te maken hebben. De kunst is, wat gaat jouw rol daarin worden. Wat ga jij, wat zou jouw bijdrage kunnen zijn in dat verhaal en ja en dat vind ik belangrijker in plaats van of de hulpverlener dat nodig heeft. **De hulpverlening heeft al een duidelijke taakomschrijving daarin en wederkerigheid is een middel om uiteindelijk ergens te komen en uhm, wederkerigheid moet ook bij de mensen blijven. Dat hoeft niet opgenomen te worden in je takenpakket als hulpverlener of iets dergelijks. Nee, het is iets wat van de maatschappij en de samenleving is en ja wij in mijn geval dan als sociaal makelaar, ja hoe probeer ik dat toch centraal te stellen al is het maar met woorden of stel jezelf als voorbeeld he. Wij**

betekenen al heel veel voor verschillende mensen, maar het hoeft niet altijd zo te zijn dat ik iets terug hoef. Ik bedoel ik wordt er voor betaald om iets voor de ander te betekenen en dat is een hele andere insteek dan wanneer je dan iets terugkrijgt van degene die er niet voor betaald wordt en dan uhm, daarom is het heel erg belangrijk voor diegene die dit werk willen gaan doen om eens stil te staan van joh, waarom wil ik dit werk eigenlijk gaan doen. Kijk als je dit werk doet omdat je er alleen maar voor wordt betaald, nee, dan ga je het niet volhouden. Dan ben je er gauw echt klaar mee. En soms ervaar ik ook gewoon, dan denk ik van ja, ik heb eigenlijk vandaag niet gewerkt omdat het je voldoening geeft. He, simpel voorbeeld daarvan, een aantal weken geleden sprak ik een hele drukke moeder, overstuur, gestrestst, zich zorgen maken over het kind en school en alles. **En uhm, als je nu ziet hoe zij uiteindelijk het contact met je aangaat, de rust en de waardering die je er voor terug krijgt dan denk ik van joh, dat je daar toevallig betaald voor krijgt dat zie ik gewoon echt als een extra.** JH: Een bonus. B: Ja echt, dat dat dat, als ik nu bijvoorbeeld mijn baan zou verliezen dan zou ik dit gewoon vrijwillig blijven doen. Kijk natuurlijk, en dat is dan een hele andere kant van het verhaal, je moet je vaste lasten zien te betalen. Je moet jezelf niet inde problemen brengen. Ik heb zoiets van joh, als ik op een andere manier mijn vaste lasten weet te kunnen betalen aan het einde van de maand en ik heb daarvoor, daarnaast geen andere centen nodig, ja dan zou ik dit werk wel vrijwillig blijven doen ja. Er is niets beters dan een goed gevoel krijgen van, of de waardering van joh, ik heb iets voor de ander betekend en ik hoef er niets voor terug. Ik hoef er echt niets voor terug. Ja de voldoening en de energie die je krijgt om verder te kunnen. Dat is zo, ja dat is echt onbetaalbaar. Kijk goed je kan zeggen ik geef je geld om je beter te voelen, nee er zijn genoeg rijke mensen die alles hebben en toch dood ongelukkig zijn, dus dat dat dat vind ik wel belangrijk. JH: We hebben nog een laatste vraag, je hebt al heel veel over verteld ook wel, vanuit jezelf dan, uhm, wij sluiten meestal ons interview af met de vraag van he, heb je iets gemist in het interview of wil je ons nog iets meegeven vanuit jouw manier van werken over het thema wederkerigheid? B: Ja goeie vraag, uhm, ik zou zelf daar niet weten wat jullie gemist hebben, uhm, ik vind het wel een heel mooi, gebaar om een ook een fantastisch denk ik onderzoek om dit te doen. Ik ben ook heel benieuwd naar de resultaten. Van ja, wat zou ik jullie mee kunnen geven. Naast het feit dat ik jullie heel veel succes wil wensen denk ik dat het uhm, ja. Ik vind het jammer dat dat, want we praten nu over wederkerigheid alsof het nieuw is alsof het, weet je wel alsof het om de hoek komt kijken. **Ik baal daar van omdat het juist vanzelfsprekend had moeten zijn, uhm, het feit dat wij hier nu over zitten te praten geeft ook aan dat het vervreemd is of zo.** Uh het klinkt nu heel raar, maar als ik nu iets voor de ander zou kunnen betekenen dan denk ik, waarom doe je dat? Huh, hij geeft mij iets van huh, dus dat vind ik wel jammer en dat zegt ook wel wat pover de samenleving en de maatschappij waar we in leven, dus dus als ik jullie toch iets mag meegeven dan zou ik in de presentatie zou ik iets terug willen horen van het baal moment dat het vervreemd en dat het heel raar klinkt om iets voor de ander te kunnen betekenen, dus het klinkt misschien heel vaag maar.. M: Dat het gewoon eigenlijk jammer is dat uhm, wederkerigheid opnieuw ingezet moet worden door de hulpverlening om mensen onderling met elkaar te laten samenleven. B: Jij verwoordt het mooier dan ik. M: Ik vat hem samen, ja. B: Ja, exact. M: Ja leuk. JH: Bedankt. B: Jullie bedankt, graag gedaan.

5B. Fragmenten en SVF's interview Bilal Belhadj

SVF 5.1: Komt van beide kanten

Fragment 1:

Ja, als ik het zo hoor dan denk ik uhm, het moet van beide kanten komen.

SVF 5.2: De bijdrage van jongeren en ouderen vragen door vrijwillige inzet en eigen kracht

Fragment 2:

De vrijwillige inzet, eigen kracht van de burger dus daarin proberen wij wel de bijdrage van de betrokkenheid, hetzij de jongeren, hetzij de ouders wie dan ook wel te vragen

SVF 5.3: In het werk scheelt het als mensen elkaar kennen en met elkaar in contact zijn

Fragment 3

We zien in dit werk dat het belangrijk is en dat het een hoop scheelt als de mensen elkaar kennen, als de mensen met elkaar in contact zijn

SVF 5.4: Als je elkaar leert kennen, kan je elkaar aanspreken en creëer je een prettige leefomgeving

Fragment 4:

en je krijgt de kans om in een ruimte in contact te komen met dat soort jongens en je leert ze kennen en je komt er achter dat er eigenlijk niks m.. niks aan de hand is en het zijn gewoon doodgewone jongens die af en toe op straat hangen, dan creëert dat een grote kans om om elkaar aan te spreken op de dingen, natuurlijk op respectvolle manier om uiteindelijk toch wel samen te blijven wonen waar je woont en een prettige leefomgeving te creëren.

SVF 5.5: Er is behoefte in contact tussen mensen, als sociaal werker biedt je deze mogelijkheid

Fragment 5:

toont wel aan dat er behoefte is aan de mensen met elkaar in contact brengen. Ik hoef niet per se die verbinding te creëren maar ik wil wel zo laagdrempelig mogelijk de kans bieden dat mensen met elkaar in contact komen. Wat je met dat contact doet dat moeten ze zelf weten, maar doordat je constant in beeld bent kan je de mensen wel de mogelijkheden bieden om iets te ondernemen

SVF 5.6: Als collega's vul je elkaar aan en versterk je elkaar

Fragment 6:

omdat je met zijn tweeën sterker bent natuurlijk en je vult elkaar aan en op die manier toon je ook wel aan van joh, als wij hier voornamelijk in Rhenen te maken hebben met Nederlands Marokkaanse jongeren en in Elst voornamelijk met Nederlandse jongeren, ja dan kan je daarin elkaar heel goed in versterken.

SVF 5.7: Je versterkt elkaar waar nodig is

Fragment 7:

wat ik net zeg van uhm, je vult elkaar aan, je versterkt elkaar waar nodig

SVF 5.8: Als je als burens elkaar versterkt probeer je ook een voorbeeld te zijn voor de rest

Fragment 8:

En de buurvrouw die vindt het hartstikke leuk dat ze hulp krijgt. En op die manier probeer je als burens een voorbeeld te zijn voor de rest, van joh op deze manier kan je elkaar versterken als dat nodig is. En de buurvrouw die komt nu ook wel eens hier over de vloer met weet ik veel, een appeltaart of zo

SVF 5.9: Het is niet vanzelfsprekend en men is het niet gewend om met elkaar in contact te komen

Fragment 9:

omdat het niet vanzelfsprekend is. Men is het niet gewend, lijkt het wel. En dan praat ik over een gemeente waar mensen niet vanzelfsprekend vinden om met elkaar in contact te komen.

SVF 5.10: Je bent zelf een voorbeeld en je versterkt daardoor de ander

Fragment 10:

wij proberen zelf daar eigenlijk als voorbeeld te zijn om de mensen te triggeren van joh, op deze manier kan je ook zaken met elkaar doen, op deze manier kan je elkaar ook versterken daarin.

SVF 5.11: Het is niet het nieuwe werken. Vroeger was het normaal om iets voor elkaar te betekenen

Fragment 11:

En het wordt het nieuwe werken genoemd, maar dat is het helemaal niet, want als je zo'n dertig, vijfendertig jaar de geschiedenis induikt, misschien wel veertig, dan was het gewoon heel normaal om iets voor elkaar te kunnen betekenen

SVF 5.12: De drempel van angst voor de stap naar wederkerigheid verlagen en mensen uitnodigen

Fragment 12:

en de angst en de drempel om die stap te zetten naar wederkerigheid, daar zijn wij denk ik deels verantwoordelijk voor om die drempel te kunnen verlagen en de mensen uit te nodigen

SVF 5.13: Hulp vragen en bieden is geen ramp

Fragment 13:

het is geen ramp om hulp te vragen. Het is ook geen ramp om iets te bieden. Wacht niet totdat er hulp wordt gevraagd. Als je zelf iets signaleert waar je denkt van joh, mijn buurman of buurvrouw kan wel wat ondersteuning gaan gebruiken, ga met elkaar eens op de koffie, en en en bied dat zelf wel aan,

SVF 5.14: Als je geeft voelt men zich verantwoordelijk terug te geven en hopelijk slaat dat aan

Fragment 14:

en inderdaad wat jij zelf ook net zegt: als je iets geeft ja, dan voelt men zich ook wel, ja, verantwoordelijk om iets terug te doen en als dat prettig is dan slaat dat aan en de hoop is natuurlijk dat dat straks over de hele gemeente gaat gebeuren, maar dat gene wat we kunnen doen daar doen we ons best voor, dus maar het zou fantastisch zijn inderdaad

SVF 5.15: Schuldig voelen omdat je niets terug kan geven

Fragment 15:

Zij voelt zich eigenlijk een beetje schuldig omdat ze niets terug kan doen

SVF 5.16: schuldgevoel dat je niet altijd iets terug kan doen

Fragment 16:

Dus, schuldgevoel daarin dat je niet altijd iets terug kan doen zou misschien wel een minkantje zijn.

SVF 5.17: Eerst in contact komen wil je wederkerigheid centraal stellen. Vertrouwen is belangrijk

Fragment 17:

Ja goed, wat ik net noemde is gewoon die drempel denk ik, van he, je moet echt met elkaar in contact komen wil je wederkerigheid centraal kunnen stellen. Het vertrouwen daarin is natuurlijk enorm belangrijk, he, je staat niet zomaar dingen af en je laat ook niet zomaar iedereen over de vloer komen, dus het contact dat is echt het aller belangrijkste daarin, en daarmee, ja dan kan je pas verder komen.

SVF 5.18: Als je elkaar beter kent ben je geneigd om ook iets voor de ander te kunnen betekenen

Fragment 18:

Verbinding, of elkaar beter leren kennen op die manier. Als je elkaar kent dan ben je ook geneigd, dan ben je ook bereid om iets voor de ander te kunnen betekenen.

SVF 5.19: Iedereen zou het waarderen als je iets voor de ander kan betekenen

Fragment 19:

Juist door wederkerigheid kan je een prettige samenleving creëren. Ik denk dat iedereen het zou waarderen als de ander iets voor je kan betekenen. Al is het maar praktisch.

SVF 5.20: Wederkerigheid brengt mensen bij elkaar

Fragment 20:

dat wederkerigheid juist de mensen bij elkaar brengt,

SVF 5.21: Door wederkerigheid creëer je een prettigere samenleving

Fragment 21:

juist door wederkerigheid creëer je een prettige samenleving en breng je de mensen dichterbij elkaar en pas dan kan je praten over eenheid

SVF 5.22: Als iedereen het belang van wederkerigheid kan in zien is het haalbaar

Fragment 22:

Het is zeker haalbaar met, het is zeker haalbaar komma, als men daar het belang van in kan zien. Als men belang bij heeft, dan is het zeker haalbaar

SVF 5.23: Mensen verwarren wederkerigheid met kwetsbaarheid of zwakte

Fragment 23:

sommige mensen verwarren wederkerigheid met kwetsbaarheid of zwakte, van hoezo? Dat kan ik zelf toch ook? Ja nee dat regel ik zelf wel weet je wel. Dus, uhm, uiteindelijk wel maar als men niet ervaart hoe prettig dat kan zijn en als je die mogelijkheid niet aanbied van joh kom met elkaar in contact en proef nou eens hoe het voelt om iets voor de ander te betekenen

SVF 5.24: Stap naar wederkerigheid is zoeken naar acceptatie, respect, kracht en elkaar in waarde laten

Fragment 24:

Ga op zoek naar acceptatie, respect speelt natuurlijk ook wel een rol en van joh, wat zijn nou de krachten. Wat zorgt er voor dat we nog dichterbij elkaar komen en ja, zolang je elkaar in waarde laat en probeert te accepteren dan is dat een hele grote stap naar wederkerigheid

SVF 5.25: Het contact aangaan met de verhouding van ik oké jij oké

Fragment 25:

zeg maar die verhouding van ik oké jij oké en op die manier het contact aan te gaan en dat zie je denk ik in verschillende lagen, met kinderen, met volwassenen, met jongeren, de politiek, overal. Het contact dat je maakt bepaald of je ermee verder komt. En de benadering, de manier waarop je het doet

SVF 5.26: Vanuit wederzijds respect kan je volgende stappen zetten

Fragment 26:

Om wederzijds respect. Als ik jou in je waarde laat en jij doet dat andersom ook, dan kunnen we samen door een deur, uh door een deur. En dan hoeven we niet elkaar echt de haren in te vliegen of iets anders. Het klinkt misschien heel knullig als je het zo verteld, maar daar komt het uiteindelijk op neer. En vanuit respect, dat is echt voor mij de basis om om welke stap dan ook te zetten.

SVF 5.27: Begin bij jezelf met het respect voor de ander

Fragment 27:

En het hoeft niet echt altijd wederzijds te zijn, maar zolang jij dat zelf centraal stelt kan je de ander aan het denken zetten en dan hoeft dat voldoende te zijn. Want ja natuurlijk, we zijn niet allemaal perfect of fantastisch, maar ik zou zeggen begin maar bij jezelf en als iedereen dat doet dan komen we veel verder

SVF 5.28: Mensen in beweging zetten om wederkerigheid te creëren.

Fragment 28:

Mijn taak daarin is de mensen in beweging te zetten om zelf wederkerigheid te creëren.

SVF 5.29: De mensen hebben wederkerigheid nodig.

Fragment 29:

En heeft de hulpverlening dat nodig? Nee, de mensen die hebben dat nodig en het is niet altijd de taak van de hulpverlening om dat voor elkaar te krijgen

SVF 5.30: Wederkerigheid is een middel om ergens te komen

Fragment 30:

De hulpverlening heeft al een duidelijke taakomschrijving daarin en wederkerigheid is een middel om uiteindelijk ergens te komen en uhm,

SVF 5.31: Wederkerigheid moet bij de mensen blijven

Fragment 31:

wederkerigheid moet ook bij de mensen blijven. Dat hoeft niet opgenomen te worden in je takenpakket als hulpverlener of iets dergelijks. Nee, het is iets wat van de maatschappij en de samenleving

SVF 5.32: Je krijgt er rust en waardering voor terug, salaris is extra

Fragment 32:

En uhm, als je nu ziet hoe zij uiteindelijk het contact met je aangaat, de rust en de waardering die je er voor terug krijgt dan denk ik van joh, dat je daar toevallig betaald voor krijgt dat zie ik gewoon echt als een extra

SVF 5.33: Wederkerigheid had juist vanzelfsprekend moeten zijn, maar het is vervreemd

Fragment 33:

Ik baal daar van omdat het juist vanzelfsprekend had moeten zijn, uhm, het feit dat wij hier nu over zitten te praten geeft ook aan dat het vervreemd is of zo

SVF's interview Bilal Belhadj

SVF 5.1: Komt van beide kanten

SVF 5.2: De bijdrage van jongeren en ouderen vragen door vrijwillige inzet en eigen kracht

SVF 5.3: In het werk scheelt het als mensen elkaar kennen en met elkaar in contact zijn

SVF 5.4: Als je elkaar leert kennen, kan je elkaar aanspreken en creëer je een prettige leefomgeving

SVF 5.5: Er is behoefte in contact tussen mensen, als sociaal werker biedt je deze mogelijkheid

SVF 5.6: Als collega's vul je elkaar aan en versterk je elkaar

SVF 5.7: Je versterkt elkaar waar nodig is

SVF 5.8: Als je als burens elkaar versterkt probeer je ook een voorbeeld te zijn voor de rest

SVF 5.9: Het is niet vanzelfsprekend en men is het niet gewend om met elkaar in contact te komen

SVF 5.10: Je bent zelf een voorbeeld en je versterkt daardoor de ander

SVF 5.11: Het is niet het nieuwe werken. Vroeger was het normaal om iets voor elkaar te betekenen

SVF 5.12: De drempel van angst voor de stap naar wederkerigheid verlagen en mensen uitnodigen
SVF 5.13: Hulp vragen en bieden is geen ramp
SVF 5.14: Als je geeft voelt men zich verantwoordelijk terug te geven en hopelijk slaat dat aan
SVF 5.15: Schuldig voelen omdat je niets terug kan geven
SVF 5.16: schuldgevoel dat je niet altijd iets terug kan doen
SVF 5.17: Eerst in contact komen wil je wederkerigheid centraal stellen. Vertrouwen is belangrijk
SVF 5.18: Als je elkaar beter kent ben je geneigd om ook iets voor de ander te kunnen betekenen
SVF 5.19: Iedereen zou het waarderen als je iets voor de ander kan betekenen
SVF 5.20: Wederkerigheid brengt mensen bij elkaar
SVF 5.21: Door wederkerigheid creëer je een prettigere samenleving
SVF 5.22: Als iedereen het belang van wederkerigheid kan in zien is het haalbaar
SVF 5.23: Mensen verwarren wederkerigheid met kwetsbaarheid of zwakte
SVF 5.24: Stap naar wederkerigheid is zoeken naar acceptatie, respect, kracht en elkaar in waarde laten
SVF 5.25: Het contact aangaan met de verhouding van ik oké jij oké
SVF 5.26: Vanuit wederzijds respect kan je volgende stappen zetten
SVF 5.27: Begin bij jezelf met het respect voor de ander
SVF 5.28: Mensen in beweging zetten om wederkerigheid te creëren.
SVF 5.29: De mensen hebben wederkerigheid nodig.
SVF 5.30: Wederkerigheid is een middel om ergens te komen
SVF 5.31: Wederkerigheid moet bij de mensen blijven
SVF 5.32: Je krijgt er rust en waardering voor terug, salaris is extra
SVF 5.33: Wederkerigheid had juist vanzelfsprekend moeten zijn, maar het is vervreemd

Interview 6. Interview Niels Verboom

Voor het interview met Niels Verboom konden wij in Ede blijven. Niels Verboom is werkzaam als opbouwwerker bij Welstede in Ede. Ook Niels Verboom komt uit ons eigen netwerk. Hij was vorig jaar werkzaam bij Solidez in Wageningen waar wij beiden stage hebben gelopen. Hij was daar stagebegeleider van Marnix. Wij hebben Niels Verboom geïnterviewd omdat hij zich echt alleen bezighoudt met openbare en sociale vraagstukken in de wijk waar meerdere mensen bij betrokken zijn.

6A. Interview Niels Verboom geschrapte tekst

22 april 2015 13:15-14:15 uur

Duur audiofragment: 55 minuten en 8 seconden

Niels Verboom (N)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

JH: Ga jij maar jongen. M: ik jij ja je zit nog te eten. N: Ga jij nog even lunchen, haha eet smakelijk. M: Uhm, wij doen onderzoek naar uhm de bouwsteen wederkerigheid van deze methodiek, Dichterbij. Uhm, en daar willen wij ook met jou over in gesprek en voordat wij zelf eventueel gaan uitleggen wat het is, eerst aan jou de vraag van, kan je zelf een definitie geven over het, over wederkerigheid? N: **Wederkerigheid is volgens mij een uhm, iets als je uhm, iets voor iemand wil betekenen of betekent zeg maar dan, ja dan komt er ook weer wat terug zeg maar dat dat wederkerigheid is, of dat je dus allebei als je allebei iets voor elkaar betekent dat je allebei er op ene bepaalde manier profijt van hebt zeg maar, dus dat er een win win situatie is, of hij dan voor beide personen is of voor een buurt of een samenleving dat is dan, dat is even in het midden.** Maar dat is volgens mij een beetje, voor mij wederkerigheid. M: Heb je dat al meegemaakt in je werk? N: Uhm, **nou ja je probeert er altijd wel naar te zoeken zeg maar uh, naar uh, dat je wederkerigheid uhm kunt bewerkstelligen zeg maar, dus dat als bewoners dus iets willen betekenen in de buurt dat zij er ook, ja dat zij er of zelf een prettige buurt aan overhouden of een betere omgang met bewoners,** of dat als je kijkt naar individuele basis dat ze bijvoorbeeld een uhm, heel simpel met een nieuwsbrief in een buurt dat zij bijvoorbeeld hun capaciteiten kunnen ontwikkelen op het gebied van een interview afnemen of een uhm, een stukje beter kunnen schrijven zeg maar. Hun taalvaardigheid verbeteren. M: Ja. Ja uhm, nou ja goed de definitie die je zelf geeft is ook wel heel erg rakend aan wat de methodiek zelf zegt en daarbij komt ook nog het stukje ongedwongen karakter, uhm, van hé, ik beteken iets voor jou of ik geef iets aan jou maar ik verwacht niet direct iets terug of ik ga je niet de last op leggen dat ik iets meteen terug wil, dus het is vrijwillig, uhm, ja en het heeft ook te maken met de eigen kracht van de burger en dergelijke. N: **En het heeft ook te maken met het uhm, ja in plaats van dat je kijkt naar tekortkomingen van mensen van wat kan je allemaal niet, gewoon kijken naar oké, wat kun je wel en wat zou je daarvan willen inzetten, met een hele kwetsbare situatie of die dus in de eerstelijns hulpverlening zorgverlening hulpverlening zitten, kunnen hebben wel bepaalde talenten zegmaar waarmee ze zich misschien wel meer heel erg kunnen uiten, op wat voor manier dat ook is.** JH: Hoe doe je dat in je werk? N: Nou ja bijvoorbeeld iemand die uhm, stel je komt bij iemand thuis en die is heel geordend zeg maar, die heeft heel goed de administratie op orde, nou er zijn tig mensen die financieel een grote puinhoop hebben, maar die persoon zelf met de administratie op orde die misschien zelf wat teruggetrokken, maar als je toch gesprekken met die persoon er toe komt dat hij ook voor betekenis kan zijn voor de buurt dan komt hij er ook weer meer uit, komt hij misschien wat meer uit zijn isolement al of uit zijn eenzaamheid en is hij weer voor betekenis voor die mensen die hun eigen administratie of financiën een puinhoop hebben. M: En is het iets wat je zelf hebt gezien of meegemaakt? N: Uhm, nou je komt het wel met enige regelmaat tegen dat je of de verhalen hoort zeg maar weer van andere professionals of dat je dus uhm, zelf uhm gewoon tegenkom aan bewoners die zich spontaan gewoon inzetten voor de buurt, ook soms omdat ze, **dat is misschien ook wel een soort van wederkerigheid, juist omdat ze anderen al bezig zien in de buurt, soms**

bijvoorbeeld met sommige klusdagen in openbare ruimte dan uhm, nou dan begint er een groepje mensen en andere bewoners die kijken van he wat is hier aan de hand, hebben misschien al een keer een briefje ontvangen van dat het die dag is, maar zijn het misschien een beetje vergeten of naar de achtergrond gedrongen maar juist het anderen zien doen, iets zien doen laat mensen ook zelf iets gaan doen, dan zie je ook wel regelmatig dat mensen zich spontaan daar bij aansluiten. Dat is ook eigenlijk een soort van wederkerigheid, dan komt er misschien wel een soort van schuldgevoel of zo bij bewoners van ja dan moet ik eigenlijk iets doen. JH: Een soort indirecte oproep om iets te gaan doen. N: Ja. JH: Oké. Uhm, door wederkerigheid wordt natuurlijk de geholpene ook helper en andersom. Dus dat de hulpontvanger kan ook wat doorgeven, zoals jij ook al zei, die man is dan goed in, die heeft zijn administratie goed op orde, maar hij is wel wat eenzamer. Dus hij wil graag in contact komen met en dat wil je dan zelf als sociaal werker regelen. N: Nou ja tenminste, vanuit mijn rol als opbouwwerker als ik dat soort zaken signaleer dan kan ik dus, afhankelijk van het vraagstuk, doorverbinden met het sociaal team of doorverbinden nu ook sinds kort met de sociale entree van de medewerker waar allerlei vragen en aanbod, vooral veel vragen binnen komen en waar gewoon een ja, nu een sociale kaart wordt opgebouwd van al het aanbod wat er is in Ede. Nou is het bijvoorbeeld gewoon ja als de vraag nabij is ook kijken naar wat kan een wijkcentrum daar in betekenen met alle activiteiten die er zijn, of eventueel misschien wel een kerk of uhm, ja. M: En wat is dan de visie van Welstede, de visie van de wijkcentra op wederkerigheid? N: Uhm, **Ja de visie. Ja dat gewoon door vraag en aanbod met elkaar te matchen van ja ontstaat er open vanzelf die wederkerigheid** en ja je als werkers in de wijk, tenminste vanuit Welstede dan probeer je dat gewoon zoveel mogelijk te ontsluiten, ja te verbinden en ook te stimuleren zeg maar van mensen duidelijk ja, bij mensen ook aangeven van ja weet dat al die mogelijkheden er zijn. **Niet van je moet dat maar mensen in ieder geval informeren en kennis laten nemen van, want als mensen gaan moeten dan uhm, dan gaan ze met de hakken in het zand.** Dus het is meer eerst informeren, een paar keer er over hebben en dan gaat het wat sudderen en dan na verloop van tijd popt het vanzelf wel links en rechts wat op. JH: Dus meer dingen aanbieden dan dat je mensen gaat verplichten om deel te nemen. N: Naja, niet zozeer aanbieden, want dat is een beetje het oude welzijn, dat je echt zelf met een aanbod aankomt, **maar gewoon mensen laten weten dat je er bent en dat er ook van alles is in de buurt of in de wijk of in heel Ede waar mensen gebruik van kunnen maken. Dus of een ander van dienst te zijn of een groep personen die iets doen.** JH: Meer informeren dan. N: Ja gewoon meer informeren en het moet gewoon ja, dat het uiteindelijk gewoon land bij bewoners van he, dat wil ik wel. Het moet vaak even doorwerken zeg maar in plaats van dat je er meteen vol op zit je moet dat gaan doen. JH: Hoe lang neemt dat in beslag qua tijd, hoelang duurt dat voordat het land? N: Ja dat kan variëren van een week tot een jaar. JH: Kost dat veel tijd voor jullie? N: Uhm, ja dat is lastig te meten of ja dat is lastig als je mensen dus face to face informeert dan kost dat veel tijd zeg maar, het kost minder tijd als je gewoon een hele groep kunt informeren alleen een hele groep heeft altijd weer uiteenlopende interesses dus uhm, face to face of met een paar mensen kun je wel dieper ingaan op hun eigen interesses waar hun eigen kwaliteiten liggen zeg maar. Dus ja dat is vaak wel een afweging in tijd van uhm, ga je dan voor een groep, als opbouwwerker moet ik altijd of ja ga ik altijd uit van een groep bewoners die samen iets willen gaan doen, uhm, maar ja face to face kun je wat dieper in gaan op wat specifiek bij die persoon hoort. M: En hoeveel gebeurt dat, dat mensen daar gebruik van maken? N: Uhm, gebruik maken van wat? M: De dingen die jullie aanbieden of dingen van dat en dat en dat is er, maken bewoners daar gebruik van? N: Uhm, bewoners maken daar wel gebruik van, maar uhm, ja, ik kan het niet zo uit mijn hoofd meteen opnoemen in welke mate dat is of in welke getallen dat is zeg maar. M: Maar bereiken jullie dan wel heel de wijk er mee? N: Uhm, nee we bereiken ook niet heel de wijk er mee zeg maar, want ja je hebt natuurlijk, als je bijvoorbeeld kijkt naar veldhuizen, nou je hebt heel veldhuizen, maar veldhuizen A dat zijn dan de burgen en de horsten, nou daar zitten relatief grote percentages kwetsbare bewoners en dan heb je verder nog de Mariëndaalflats en achterin veldhuizen B nog de buurt die noem je dan de hondenkop, die bestaat uit een aantal straten als Jaarsveld en Opveld en dergelijke, waar ook net wat meer kwetsbare bewoners wonen, maar waar ook de buiten, ja de openbare ruimte er iets wat verloedert uit ziet zeg maar, en daar focus je je wel op als Welstede zijnde ook samen met, ik dan als

opbouwwerker samen met wijkteam, maar dat zijn wel een beetje je kerngebieden binnen veldhuizen waar je je op richt zeg maar in je doen en soms ook laten. JH: Je noemt kwetsbare burgers. Wat zijn dat volgens jou? N: Nou kwetsbare bewoners zijn uiteindelijk die bewoners die vaak een combinatie hebben van laag opleidingsniveau relatief vaak of misschien wel altijd werkloos zijn, dus ook laag inkomen, uhm, ja, al dan niet gebroken gezinnen of een slechte gezinssituatie of daaruit voortkomen, uhm, ja dus dat zijn van die typische kenmerken zeg maar voor kwetsbare bewoners, vooral dus als twee of meer van dat soort zaken samengaan. Dan kunnen problemen zich soms vrij snel opstapelen. JH: En hoe kun je die bereiken dan? N: Uhm, ja informeren, **bereiken is soms heel lastig omdat veel van dit soort problematiek zich ook ja, veel van dit soort kwetsbare bewoners zitten ook vaak achter de voordeur waar wij als Welstede niet direct, ja niet direct komen**. Wij werken altijd ja, preventief en voor groepen zeg maar, dus je komt niet zo heel snel achter de voordeur maar wel bijvoorbeeld in samenwerking met een sociaal team die dus op de eerste lijn zit en wel in die multi-problem situatie achter de voordeur komen, die kunnen juist wel weer bepaalde talenten of kwaliteiten van mensen als die weer even de zaken op de rit hebben, wel er uit filteren en kijken van hoe of die mensen misschien bereid zijn iets te willen betekenen voor anderen in de buurt. Al is het alleen maar om te kunnen vertellen welke stappen je juist niet of welke fouten of welke stappen je juist niet moet nemen om in zo'n situatie te belanden. M: En wat levert, wat levert het op voor zowel de mensen die dat gaan vertellen als de mensen die dat ontvangen? N: Wat levert het op voor mensen die dat zowel gaan vertellen als degene die dat ontvangen. Ja dat levert dus gewoon op A: **mensen, heel simpel leren elkaar beter zeg maar of dat nou is voor mensen zonder problematiek of mensen met problematiek, dus mensen leren elkaar beter kennen en weten van elkaar dat ze er ook zijn dus dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen en dat geeft denk ik mensen ook een goed gevoel als ze als zij door hun, misschien ook kwaliteiten die ze zelf van tevoren niet eens dachten dat ze die hadden maar wel naar boven komen, dat ze dan zien van he, ik kan juist door mijn verhaal of door wat ik inbreng, kan ik andere mensen helpen of dus juist voorkomen dat andere bewoners ook in een uhm, ja hoe het dat, zo'n negatieve spiraal terecht komen dat hun ja, kwaliteiten van leven achteruitgaat door welk probleem dan ook**. M: Ja nou ja.. N: En een van de kenmerken nog, die zijn we vergeten voor kwetsbare mensen, zijn is natuurlijk ook de slechte gezondheid, de mate van gezondheid die wordt ervaren, even tussendoor. M: Maar is dat een ideaalscenario wat je nu schept of zie je dat ook gebeuren in je wijken zelf? N: **Ja, uiteindelijk hoop je gewoon dat dat automatisch gebeurt zeg maar, dat mensen dat zelf zien en dat het als het ware automatisch gebeurt en dan heb je eigenlijk ook als een organisatie als Welstede je ideële of ideale doel bereikt, namelijk je kunt jezelf opheffen omdat de buurt omdat de wijk zich geheel zelf redzaam is en zich geheel kan voorzien**, maar dat is denk ik een utopie zeg maar, maar je probeert toch gewoon groepjes bewoners uhm, ja, door met wat je doet en wat je ook soms dus aanbied, ja je probeert dus te voorkomen dat bijvoorbeeld kinderen of jongeren verder afglijden in een situatie dus dat het wel op een bepaald niveau blijft waardoor je echt mee blijft doen in de samenleving en je niet terug moet trekken omdat je niet meer meekan of omdat het is uit schaamte bijvoorbeeld, voor al je problemen. M: Ja, en hoe is de de realiteit zeg maar nu in Ede. Hoe leven mensen nu samen, of niet, dat kan ook? N: Ja dat hangt af van ja, van de hele situatie zeg maar. **Hoe beter je het voor elkaar hebt, om zo maar te zien met goede baan, goed inkomen, weinig tot niet ziek. Ja hoe onafhankelijker je ook kunt leven zeg maar, dat zie je dus bijvoorbeeld in Kernhem waar ik juist de kwetsbaarheid vind, dat je daar zo veel gezinnen hebt met tweeverdieners, die mensen zijn allemaal zo gigantisch druk, hebben het individueel als huishouden vaak heel goed voor elkaar qua inkomen, maar uhm, hebben zo'n vol bezette agenda dat ze juist niet meer toekomen om ook nog iets te kunnen of te willen betekenen in de wijk zelf zeg maar, dus dat is een soort omgekeerde kwetsbaarheid, noem ik het wel eens**. M: Dus het individualistische dan. N: Dat is weer het individualistische ja, dat zie je ook in de wijk rietkampen terug in Ede Zuid. M: Dus eigenlijk wat je zegt is je hebt groepen kwetsbare bewoners waar ze veel dingen achter de voordeur samen speelt, of afspeelt ja, en doen niet heel veel samen, en je hebt ook de groep ja rijkere, (N: Te zelf redzame) te zelfredzame mensen die doen ook niet veel samen, is er ook een middengebied? En hoe ziet dat er uit? N: Ja daarnaast heb je dus een uhm, ook een middengebied van bewoners die uhm, die denk ik gewoon ook vanuit hun eigen intentie het beste

voorhebben met de buurt of met, ja dat ze voor betekenis willen zijn voor de buurt of andere bewoners, uhm, en in die groep zitten denk ik ook de meeste betrokken bewoners die dus echt van betekenis willen zijn voor de buurt, maar exact is dat niet af te meten, want er zijn ook mensen met een goed inkomen die hartstikke veel betekenen voor de buurt en er zijn ook mensen die echt helemaal niets te makken hebben maar bijvoorbeeld in de meest goedkope flatjes in veldhuizen wonen maar wel uhm, garagebox helemaal hebben ingericht met allerlei spulletjes zeg maar en die dan elke woensdagmiddag als de kinderen vrij zijn opentrekken om met de kinderen allerlei activiteiten te doen. Dus ja, dat uhm, is heel verschillend. Het hangt toch af van de situatie zeg maar. Dan kom je toch uit op het maatwerk. M: Ja precies. JH: En verder over uw werkzaamheden ook, uhm, wat doet u precies? N: Ahh, zeg maar je hoor. JH: Wat voor uhm, baan, wat voor naam kan ik daar aan geven. N: Ja mijn functie is dus opbouwwerker, dat is eigenlijk meer een term uit de jaren zeventig misschien wel letterlijk het opbouwen van de samenleving. Dat was in eerste instantie vooral als opbouwwerker dat je echt uhm, voorop als het ware, vol op de bres gaat voor het belang van de bewoners en dat je dus eigenlijk bijna altijd aanbod gericht bezig bent om zoveel mogelijk van betekenis te kunnen zijn voor bewoners en nu is dat de laatste jaren, of ja de laatste tien jaar is dat steeds meer veranderd dus naar uhm: oké bewoners, ik ben er in de buurt, ik maak me wel zoveel mogelijk kenbaar overall zodat zoveel mogelijk bewoners van mijn bestaan op de hoogte zijn, ik probeer ook een netwerk te krijgen tussen bewoners met andere wijkwerkers. Uhm, en bewoners kunnen naar mij toekomen met de vraag van wij willen dit of dit betekenen in de buurt, maar wij weten niet precies hoe en wat, kan ik ze dus daarbij ondersteunen, begeleiden, adviseren, faciliteren maar uiteindelijk is het aan de bewoners zelf om het uit te voeren, het is hun feestje. Want het is hun eigen buurt, ik woon of leef er niet, dus ik heb er geen persoonlijk belang bij. Mijn enige belang is van ik wil bewoners zoveel mogelijk te stimuleren en zoveel mogelijk betrokken maken bij hun eigen buurt en onderling wijkbewoners. JH: Oké, helder. N: Ja. JH: En tussen collega's? Hoe is de samenwerking daar mee? Zie je daar ook wederkerigheid en de vorm van wederkerigheid? N: Gewoon dat je onder collega's onderling ook uhm, nou als de een wat doet dan doe je een keer wat terug. Ja nee dat zie ik ook, dus als de ene keer iemand het heel druk heeft dan gaat er soms een ander even naar een bepaald overleg toe en een tijdje later ja, dan sta je dus bij hem of haar in het krijt, dus ja, dan ga je dat later weer een keer vereffenen, want vroeg of laat heeft iedereen een keer, dat ook weer nodig, dus uhm, dat verloopt vaak relatief automatisch, maar wel in goed overleg. JH: Communicatie is belangrijk. N: Communicatie is altijd heel belangrijk inderdaad en dat is uhm, lijkt heel makkelijk maar het is ook soms heel lastig en zeer tijdrovend om ook in de juiste communicatie de juiste toon aan te slaan, ja. JH: En als je het hebt over, je noemde al een stukje netwerken en bewoners verbinden, uhm, hoe doe je dat? Hoe netwerk je tussen bewoners? N: Uhm, hoe ik netwerk tussen bewoners is uhm, nou als je bijvoorbeeld de hondenkop hebt, klein buurtje achter in Veldhuizen B, dat zijn, kerngebied zijn zo'n 200 huishoudens bij elkaar. Nou ja langzamerhand leer je steeds beter die buurt kennen zeg maar en weet je ook waar de bewoners zitten die wel wat willen en wat hun interesses zijn en als je dan weer nieuwe bewoners ontmoet dan heb je in je hoofd en ook gewoon uhm geregistreerd waar uhm, op papier waar die bewoners wonen waar je, zodat je die met elkaar kunnen verbinden zeg maar omdat ze een gemeenschappelijke interesse hebben. Zo had je bijvoorbeeld uhm, richting eind van het jaar, eind vorig jaar, was er begon daar een renovatie van woonstede. Er werden een aantal kozijnen vervangen, houtrot en dergelijke, maar vooral die kozijnen werden dus vervangen en in die buurt heb je dus heel wat kopers die ooit hun woning van woonstede hebben gekocht, die kopers konden ook mee met dat om de kozijnen te laten vervangen alleen dat bedrag wat die aannemer daar voor vroeg was echt belachelijk, dus uhm, ja, die kopers hadden iets van ja, dat slaat nergens op maar we willen er wel wat mee want wij willen ook graag onze kozijnen vervangen, dus toen heb ik dus aangegeven van ja, als je je kozijnen wil vervangen en ik hoor dat die behoefte er her en der ligt, waarom zou je dan niet met elkaar met elkaar, ja, een kopers coöperatie gaan vormen om te kijken of je dus 10, 20, 30 mensen uit de buurt kopers uit de buurt kunt krijgen en gezamenlijk rond gaat kijken bij twee drie aannemers, je noemt het maar uhm, om te kijken of je ergens een goedkoop aanbod kan krijgen voor het goedkoop vervangen van kozijnen omdat je dus met een grote groep ben je aantrekkelijker voor een aannemer als individu en

heb je ook een sterkere positie waardoor je ook weer wat korting kan bedingen. En ik heb ook dan een paar mensen met elkaar, een paar van die kopers met elkaar verbonden die uhm interesse hadden en voor de rest heb ik uhm, die heb ik gewoon met elkaar verbonden ben ik er verder tussen uitgegaan en ze hebben het zelf verder aangepakt? JH: En je ziet dat dat werkt? N: Dat werkt wel, want er hebben zich al een aantal mensen aangemeld, maar het is nu wel zaak van die bewoners om daarin door te willen pakken maar dat is, maar dat zijn behoorlijk zelfredzame bewoners, dus daar ga ik verder ook niet verder op inzitten zeg maar. JH: En is dat ook een vorm van wederkerigheid? Kun je dat ook zo.. N: Ja hoe kun je de weder... **Ja ik zie het dan als wederkerigheid ik ben dan aan het verbinden zeg maar en door mijn korte interventie leren een aantal bewoners elkaar kennen omdat ze een gemeenschappelijk belang hebben, namelijk het vervangen van die kozijnen, terwijl ze misschien daarvoor maar 50 meter uit elkaar woonden maar elkaar eigenlijk helemaal niet of nauwelijks kenden.** En omdat zij elkaar beter leren kennen vervul ik weer een deeltje van de doelen van mijn bestaan als opbouwwerker. Ik heb er verder dan geen persoonlijk belang bij, maar voor hun persoonlijke belang is wel dat ze elkaar en de buurt beter leren kennen waardoor hopelijk ook weer die leefbaarheid in de buurt weer een klein beetje verbetert. JH: Is dat zo? Verbetert de leefbaarheid? N: Uhm, **als bewoners beter elkaar beter leren kennen is wordt de onderlinge betrokkenheid ook groter en zullen ze zich ook iets minder terug gaan trekken in de eigen woning maar ook zich meer gaan bemoeien met wat er om hun heen gebeurt,** ja, dus wel de fysieke omgeving als soms ook de sociale omgeving als je dan vervolgens weet van hee, ik weet van die ben ik heb ik een jaar geleden gesproken zeg maar bijvoorbeeld nog, maar ik weet nu dat hij bijvoorbeeld ziek is, maar uhm, mijn vrouw is bijvoorbeeld verpleegster, ja ik noem maar even wat hoor, dus die zou misschien wel even langs kunnen gaan om te kijken of zij wat, iets kan betekenen. Dus uiteindelijk dat soort onderlinge burenhulp ontstaat als vanzelf en dat moet je gewoon een beetje informeel en spontaan laten ontstaan en daar niet te veel formaliteit en zo aan gaan ophangen. M: En hoe, wat is jouw rol om dat informele spontane laten bestaan van mensen die elkaar leren kennen? N: Uhm, proberen die verbindingen tot stand te brengen en waar nodig vooral met iets meer kwetsbare bewoners dat ook een paar keer nog weer herhalen of waar nodig hen ook echt ondersteunen of misschien wel blijvend ondersteunen of faciliteren zeg maar. M: En hoe, zeg maar die, wederkerigheid is ook van iemand die een hulpvrager is, Jan-Henk gaf dat ook aan, uhm, juist doordat een hulpvrager iets gaat geven, dus een kwetsbare burger iets gaat geven, wordt hij uiteindelijk ook sterker. Hoe zou je dat kunnen implementeren in jouw manier van werken? N: Uhm, **nou ik denk allereerst dat die hulpvrager afhankelijk van zijn vraagstuk of probleem zeg maar zal hij eerst wel op het niveau voor hem of haar zou moeten komen dat hij of zij denkt van ja ik kan er weer tegenaan zeg maar, want mijn eigen problemen zijn voldoende opgelost of afgerond, maar uhm, dan wil ik die, dan neem ik die persoon graag mee als betrokken bewoner om hem of haar dan te verbinden te koppelen of in te zetten** op uhm op bijvoorbeeld een buurtfeest of een onderlinge bewonersdienst of dat die persoon zich bijvoorbeeld bezig gaat houden met uhm, ja het interviewen van ander bewoners zeg maar omdat blijkt dat die bewoner toch wel heel veel menseninteresse heeft. Maar ja daar heb ik nooit een vast antwoord voor want elke situatie is gewoon anders dus uhm, M: Nee dat is natuurlijk ook gewoon zo. N: Maar ja, zo probeer je dus wederkerigheid uhm, zo veel mogelijk toe te passen. En ik heb vorig jaar ook wel eens nagedacht over een project de wederkerige student. Nou ja er studeren hier nog flink wat mensen aan de CHE en ROC wonen hier ook deels, dus waarom zouden bijvoorbeeld die studenten, die wonen ook voor een deel dus op studentenkamers, steeds meer op de Campus en zo, maar ook in de verschillende woningen in bijvoorbeeld de veldhuizen en elders ook vooral in zuid, waarom als die studenten zich bijvoorbeeld inzetten voor iets in de, ja voor iets in de samenleving of iets in de buurt, is er dan niet te overleggen met de verhuurder dat ze dan bijvoorbeeld als je zoveel uur per maand inzet voor bewoners of voor iets of voor een fysieke openbare ruimte in de buurt, dat je dan bijvoorbeeld 50 – 100 euro korting krijgt op je huur. Dus daar zit ook een soort van wederkerigheid in. M: Ja dat zou je bij mij in de buurt ook wel in mogen brengen, haha. JH: Volgens mij doen ze dat in Amsterdam al. N: Ja het gebeurt al her en der, maar helaas is mijn tijd ook te beperkt om dat soort leuke ideeën uitvoerbaar te kunnen brengen. M: Want als je kijkt naar je eigen werk, uhm, haal je er voldoende uit in vergelijking met

wat je er in stopt? N: Uhm, haal ik er voldoende uit wat ik er in stop uhm, ja dat is zo lastig te meten zeg maar omdat heel veel gewoon van ja, van de contacten die je hebt met bewoners daar van hoop je dus dat ze al dan niet zelfstandig op een later moment daar iets aan hebben, maar uhm, regelmatig haal je er wel uit wat er in zit. Bijvoorbeeld gewoon ook in de uitvindersbuurt in Ede zuid heb ik nu ook drie bewonersmomenten, bewonersavonden gehad met verschillende bewoners uit die buurt, die buurt bestaat nu enkele jaren, een aantal woningen is net opgeleverd, en nou ja, op die avonden hebben bewoners heel veel aangegeven wat zij hoe zij tegen de buurt aan kijken en wat ze zouden willen en dat proberen ze om te zetten in ideeën en daar probeer je dan ook weer uhm de bewoners aan te koppelen en uhm, tegelijkertijd kan de gemeente Ede, die was ook aan het nadenken van hoe kunnen wij aantrekkelijker bewonersinitiatieven ondersteunen of dat initiatief echt ook in financiële zin in eigendom blijft, eigendom liggen bij bewoners dus uhm, zij kwamen begin dit jaar met een pilot voor uhm, of ja ideeën voor een pilot voor wijkvouchers, Dan ontvangt elke bewoner in een buurt van ongeveer 1000 woningen een bon die zij dan online kunnen opwaarderen en dan komt er een bedrag van 7,50, dus dat zou in principe betekenen dat je een bedrag van 7500 euro in potentie in een wijk hebt die je dan in een klein aantal maanden kan uitgeven aan bewonersinitiatieven en dan is het aan bewoners zelf die het initiatief hebben om langs de deuren te gaan en die bonnen zoveel mogelijk op te halen, dus als jij een initiatief hebt wat bijvoorbeeld 500 euro kost, of even iets makkelijker voor mij, 750 euro kost, dan hoeft je maar 100 adressen langs om die bonnen op te halen zeg maar en die pilot heb ik hebben wel de wijkregisseur dus mee geadviseerd van haal die dan ook naar de uitvindersbuurt toe want dat is dan bijvoorbeeld de ideale buurt om dit te gaan doen of te gaan proberen. Dus ja, dan heb ik ook wel weer, dan vind ik dat ook wel weer fijn om zo'n resultaat te hebben en die pilot gaat binnenkort starten vanaf 1 juni, dus dan hoop ik dat daar ook flink wat bewonersinitiatieven uit gaan ontstaan want het ligt dan geheel bij bewoners die dan hun eigen potje van in potentie 7500 euro kunnen gaan beheren. M: Dat is mooi dat je zo dan het balletje echt bij hun legt. N: Ja precies, dan ligt het geheel bij hun. Oké, zij vinden van alles en nog wat van de buurt, dan heb je hier je kans om nu in de komende maanden en er mag dan nog een keer in een volgende ronde komt volgend jaar in september of oktober dan vervolgens nog een keer in het najaar om je eigen buurt te verbeteren zonder dat er heel veel, zonder dat je echt superveel in de slag moet met allerlei organisaties en partijen om iets van de grond te krijgen. Dus dat kan gaan van heel kleinschalige initiatieven die 200 euro kosten tot uhm, iets grotere zaken die meer dan 1000 tot 2000 euro kosten. JH: Je zegt de hele tijd, al een paar keer van ik leg vaak het balletje bij de bewoners neer, dat ze ik informeer ze en dan mogen ze het verder uitzoeken, soort van. En het ook zelf gaan doen. Wat zijn de voor en nadelen daarvan, als je dat bij bewoners legt? N: **Nou ja een voordeel is dat zij zelf zelfredzamer zijn in plaats van uhm, help mij en doe.. wil je dit en dit ook nog doen, want dan ben je zelf heel erg bezig voor die bewoner, aanbodgericht bezig en dat kost gigantisch veel tijd en die tijd is er gewoon niet meer.** Uhm, maar om door hun gewoon op de achtergrond wel aanwezig te zijn, is gewoon het principe van u vraagt mij, ik faciliteer ondersteun adviseer je, maar je moet dan wel zelf gaan draaien. En op de achtergrond ben ik altijd wel aanwezig en ik zal altijd wel wat zaken links en rechts regelen rondom vergunningen of bijvoorbeeld algemene evenementen is dat bijvoorbeeld voor bewoners wel lastig om aan te vragen dus dan gaan we gewoon eens een half uurtje of een uurtje samen zitten om zo'n vergunning in elkaar te zetten. Dus ja dat is dan de ondersteuning die je dan biedt. JH: En wat is dan het nadeel? N: Oja het nadeel, het nadeel kan dus zijn dat je het heel vaak gewoon loslaat en dat je soms dan ja, niet weet of daar dan een vervolg aan komt zeg maar, dat blijft dan vaak soms misschien soms een beetje in het midden en dan weet je niet of er dan resultaat van komt of niet, en wat je dan heel vaak ook ziet is dat bewoners onderling het niet eens gaan worden, dus dat er vaak een uhm, als er tien bewoners zijn zijn er ook tien meningen. Dus ja, dan moet je vaak wat voorsorteren door gewoon heel helder te zijn dat er maar twee of drie opties zijn en probeer daar met elkaar uit te komen. En wat je ook doet, wat je ook als buurt wil doen zeg maar, of wat je ook als bewoners wil doen voor je buurt, er zullen altijd bewoners het niet met je eens zijn. Er zal altijd gewoon weerstand zijn, dus als je dat van tevoren, vaak van te voren ook meegeeft dat niet altijd alles gladjes verloopt maar dat het met hobbels gaat, ja. JH: Je hebt het al over hobbels, uhm, wij doen ons onderzoek naar

wederkerigheid, denkt u dat wederkerigheid altijd haalbaar is in de buurt, omdat te bevorderen of te creëren? N: Uhm, nou wederkerigheid is niet altijd haalbaar want uhm, als je het bijvoorbeeld hebt ja heel veel buurten, uhm, **dat kom ik vaak genoeg tegen dat men bijvoorbeeld als je met de buurt in gesprek gaat je eerst een gigantische lading aan kritiek en ergernis uit het verleden, want elke buurt heeft gewoon een geschiedenis, dus dat je al eerst al die ellende over je uitgestort krijgt zeg maar, omdat de bewoners het blijkbaar ervaren dat ze geen wederkerigheid hebben bijvoorbeeld hebben gekregen van een woonstede of een gemeente, uhm, of soms ook een Welstede zeg maar omdat er blijkbaar in het verleden niet goed is geluisterd naar bewoners of dat bepaalde afspraken niet zijn nagekomen. Dus ja, dan moet je eerst heel wat hobbels of drempels over voordat je voordat je in een situatie komt waarin je wel wederkerig voor elkaar zou kunnen zijn, dus iets voor elkaar zou kunnen betekenen. Dus dat ervaar ik wel vaak als lastig en nadelig.** JH: Een soort belemmering. N: Dat is vaak wel belemmerend zeg maar, maar ja, het uhm, wat in het verleden is gebeurd ja, daar kan ik verder weinig aan doen. Dat is dan een gegeven en ik weet van als je als ik dan zeg als vrij nieuw iemand van uh ja daar heb ik niets mee te.. als ik dat meteen in die eerste minuut zeg tegen bewoners van ja uhm, heb ik niets mee van doen dus we gaan door naar het samen plannen maken, dan kan ik beter meteen stoppen, want dan stijgt de ergernis in de zaal alleen maar, dus het is wat meebuigen en terugveren. M: Je praat nu over wederkerigheid tussen jou, dus Welstede en organisaties tegenover de buurt, uhm, ja wederkerigheid, wederkerig contact is eigenlijk ook een beetje de basis maar hoe mensen met elkaar gaan samenleven. Dat is ook waar de methodiek op doelt van het moet een middel gaan zijn om mensen weer met elkaar te laten samenleven, dus burens onderling, uhm, is dat haalbaar voor jou, voor een buurt, wederkerigheid zo in te zetten dat mensen weer met elkaar gaan samenleven? N: Uhm, **nou dat is niet voor een hele buurt haalbaar volgens mij omdat A het heel simpel ze daar de tijd niet voor hebben en B omdat mensen, ja omdat mensen nog altijd zelf bepalen hoe zij hun leven in willen richten zeg maar en of ze dus wederkerig of in een grote mate wederkerig zouden willen zijn dus voor andere mensen,** dus het enige wat ik kan doen is toch een bepaald niveau te behouden of waar nodig te verbeteren, maar voor een hele buurt ja, daar maak ik niet al te veel illusies, dat gaat mij niet lukken zeg maar. **Dus dat is niet haalbaar en als je helemaal kijkt naar het grotere plaatje van nu met de decentralisaties die zijn ingevoerd of de transities, uhm, en dat we nu dus in een zogenaamde participatiemaatschappij leven, ja ik denk dat het nog wel 10, 20 jaar gaat duren voordat we, voordat het bij echt iedereen is geland van de overheid trekt zich steeds meer terug en we zullen steeds meer van elkaar gebruik moeten maken om het ja, te bolwerken.** M: En zou iedereen dat kunnen? N: Uhm, ja in potentie wel, maar ik denk dat niet iedereen dat kan. Gewoon als je al uhm, flink wat andere problemen hebt, dan dan is het heel lastig om wat voor anderen te betekenen. Ja dat is gewoon de piramide van Maslow, dat je eerst boven een bepaald niveau moet zitten wat voor jezelf voldoende is voordat je ook nog gaat bekommeren om je medemensen en om uhm, gewoon ja de buurt waar je woont en leeft. JH: Je zegt wijkbewoners met veel problemen. Is dat dan, zijn er groepen wijkbewoners die er dan buiten vallen? Die je niet kan bereiken? N: Uhm, ja kijk naast bijvoorbeeld financiële problemen, administratie noem maar op, wat heel veel bewoners hier hebben is ook gewoon eenzaamheid een heel groot vraagstuk, ja en eenzaamheid zijn weer allemaal verschillende definities van en betekenis van mensen soms. Ik heb vorige week een vrouw gesproken die dus echt zelf er voor kiest om regelmatig eenzaam te mogen zijn omdat zij nog in een rouw fase zit vanwege het verlies van haar man, dat is dan twee jaar geleden, maar zij kiest er heel erg bewust voor van ik kies mijn bewust om eenzaam te zijn omdat ik daar gewoon aan toe ben, dus ja, dan is het een hele sterke zelfbewuste vrouw die daar zelf voor kiest, **maar je hebt ook heel wat mensen die soms wegwijnen in een soort van eenzaamheid je mag geen familie of vrienden om je heen hebben en ook haast dus niet zichtbaar zijn in de buitenwereld omdat of ja, gewoon in de openbare ruimte omdat ze vaak alleen maar thuis zitten en uhm, ja gewoon heel weinig sociale contacten hebben.** JH: Ik doe even de deur dicht. M: Moet ik het even doen? JH: Dus uhm, zeg je dan dat die eenzame mensen moeilijk te bereiken zijn, ook om wederkerigheid daarmee een rol te laten spelen? N: Uh, ja die mensen, als, kijk als mensen echt niet bereikt willen worden, ja dan zullen ze zich ook niet snel spontaan aandienen van nou uh, ik wil geholpen worden of uh ja, die zullen in het via via circuit zeg maar dus in het netwerk of ja met met

bewoners hoop je ook op die signalen te komen dat je mogelijk wel zo iemand zou kunnen helpen, maar die persoon moet er wel zelf open staan en dat proces kan, zoals ik aan het begin al een keer zei, kan variëren van een week twee weken tot misschien wel een jaar of soms nog wel langer, maar uhm, en is ook de vraag van ja, is een eenzaam iemand is die dan per definitie kwetsbaar of uhm, ja als hij daar zelf voor kiest dan hoeft die persoon niet kwetsbaar te zijn als hij verder zelf alles op orde heeft. Dan is het gewoon zelf gekozen, zelf gekozen eenzaamheid of een soort van kluizenaar, ja. Als je maar niet tot overlast bent voor anderen zeg maar, tenminste zo noem ik het vaak. Ja. JH: Oké.

M: Uhm, ja het stukje wederkerigheid is ook geven en nemen, dus geven en ontvangen. Je zei net van he als ik een groep bewoners bij me krijg die iets willen gaan doen in de buurt, die iets willen gaan betekenen. Dan geven ze iets. En zie je dan ook dat ze iets terug krijgen, dat ze iets terug ontvangen?

N: Ja wat je bijvoorbeeld ziet is heel praktisch, als bewoners met elkaar aan de slag willen in bijvoorbeeld de openbare ruimte dan uhm dan kunnen ze een plannetje, dan kan ik bijvoorbeeld samen met hen een plannetje er voor maken om straks dan ook de nieuwe wijkbeheerder, maar dat is even niet van belang, maar uhm, dan kan er dus een plannetje worden gemaakt om te kijken van nou, wat zouden wij als bewoners kunnen doen in die openbare ruimte om te doen en wat hebben we daar voor nodig? Nou dan hebben ze dus een aantal gereedschappen die ze zelf waarschijnlijk wel hebben, maar misschien wel een grasmaaiertje of wat dan ook of een zaag, heggenschaar zeg maar, waarin dan bijvoorbeeld de gemeente Ede in kan faciliteren dat die bewoners dan zowel machinaal als met elkaar een stukje openbare ruimte kunnen beheren omdat ze dat gewoon leuk vinden en omdat dat beter is voor de leefbaarheid in de buurt en dan leren ze elkaar ook weer beter kennen enzovoorts. Dus, dan zit het ook weer oké, ze geven dus hun ja, vrijwillige bijdrage of ja hun vrijwillige deelname om in openbare ruimte iets te betekenen en wat ze dan terugnemen is wat ze dan nodig hebben is een aanvulling in bijvoorbeeld dus in een de vorm van bijvoorbeeld een heggenschaar, zo'n automatische, ja. M: Plus ook het sociale stukje terugkrijgen. Als ik je zo hoor zeggen van.. N: Ja precies, dan zie je ook dat ze dan ook bijvoorbeeld dat ze aan het eind van de dag gaan barbecueën en een biertje met elkaar drinken en dan zie je dat er wel wat ontstaat in plaats van he, ja die kwam ik altijd tegen maar ik heb hem nog nooit eigenlijk aangesproken terwijl hij eigenlijk mijn overbuurman is. M: Dus ze doen het omdat ze het leuk vinden neem ik aan (N: Ja), omdat ze het willen dus ze krijgen ook het stukje mee van hee, ik voel mezelf er eigenlijk goed bij als ik het doe, we vinden het leuk en daardoor gaan we weer met zijn allen samenleven, dus dat is ook een beetje wat ik je hoor zeggen. N: Ja precies, ja. In plaats van dat ze alleen maar terugtrekken in hun eigen woning en er een grote schutting om heen bouwen en een hoog hek en na mij de zondvloed. M: haha. JH: Precies. N: Want dat gedrag zie je ook wel in bijvoorbeeld een buurt als de hondenkop zeg maar, dat mensen dus echt helemaal terugtrekken in hun eigen woning, hoge schutting er om heen bouwen en denken ja wat er buiten gebeurt daar ben ik niet bij. M: Wat doe jij dan met dat soort mensen? N: Uhm, ja je probeert die mensen wel er bij te betrekken door gewoon door we zijn nu consequent bezig om elke maand proberen zo'n nieuwsbrief, elke maand anderhalve maand zo'n nieuwsbrief te verspreiden in de hondenkop dus dat de mensen ook gewoon, ja dat er steeds weer herhaalt wordt wat er allemaal wel niet aan initiatieven in de buurt zijn zeg maar, ja en je ziet nu langzamerhand wel steeds meer mensen opkomen die dus zeggen van ja, wij willen er tegenaan, we willen bijvoorbeeld een buurtfeest houden of organiseren, of ik wil dan op die dag zelf wel, ik hoef niet te organiseren, maar op die dag zelf wel vrijwilliger zijn bijvoorbeeld. Of ik heb dit en dat in huis of mijn kinderen zouden wel mee willen helpen of een buurtbewoner die zegt van er is zo veel zwerfvuil, geef mij maar een aantal van die prikkers en uhm, van die knijpers en uhm, ja een grote ton waarin van die hele goedkope cadeautjes kunnen en dan kunnen kinderen bij mij langskomen en die kunnen dan een half uurtje en een uurtje gaan knijpen aan het zwerfvuil, leveren ze een vuilniszak in en kunnen ze een cadeautje krijgen. Gewoon allemaal heel simpel en laagdrempelig maar wel met een heel groot wederkerigheidsgehalte weer. JH: Dat is een mooi voorbeeld. N: Ja. Nog vragen? M: Ja ik zit even te kijken, uhm, kijkende naar je professionele netwerk, kunnen bewoners daar ook gebruik van maken? N: Ja zeker wel, als ik op vragen stuit van bewoners waar ik bijvoorbeeld iets in.. ik krijg een signaal van bewoners van op dat en dat adres daar woont iemand daar maak ik mij grote zorgen over en wat al snel in dus in de hulpverleningssfeer

komt of richting het sociaal team is, ja ik ben geen hulpverlener dus, dan meld ik dat bij het sociaal team, bij de mensen van het sociaal team die ik ken van ik weet dat daar en daar, misschien dat jullie al een keer binnen zijn geweest maar neem het even mee in jullie overleg om te kijken wat je daar mee zou kunnen doen of kunnen betekenen. En omgekeerd dus ook weer als er echt specifiek iets is in relatie tot woonstede dan is het niet aan mij om dat op te lossen. Hetzelfde geldt als er dus iets strafbaars wordt gepleegd, ik ben niet de agent daarvoor, daar heb je in het wijkteam weer de wijkagent zitten. En ik stem dus veel af, relatief veel af met de wijkregisseur van gemeente Ede. JH: Wat is dat, een wijkregisseur? N: Een wijkregisseur is zeg maar, de wijkcoördinator wijkmanager in elke wijk in Ede heeft dus een wijkregisseur en die persoon is eigenlijk de coördinator van alle wijkwerkers, mensen die in de wijk werken van wijkagenten, toezichthouders, opbouwwerker, jongerenwerker noem maar op en hij is degene die probeert alles te coördineren, zeg maar zodat wat er ook allemaal gebeurt in de wijk in samenhang met elkaar gebeurt, dus dat je wel je inzet met een bepaald doel pleegt en daarvoor is dus afgelopen jaar de wijkagenda opgesteld en de agenda met een looptijd van drie jaar waar dus allemaal thema's en projecten staan benoemt waar je dus je op in zet de komende drie jaar. Dus daar vindt altijd heel vaak de check mee plaats van wat je doet, draagt dat ook bij aan het realiseren van de doelstelling die je hebt in de wijkagenda. JH: Een soort algemene visie voor een aantal jaren. N: Zo kun je het wel noemen ja. JH: En dat is per wijk weer anders. N: En dat is per wijk weer anders zeg maar en ook weer in die wijkagenda staat per buurt of ja per sub.. buurtje ook weer andere doelstellingen zeg maar omdat elke buurt heeft weer eigen vraagstukken. Ook weer afhankelijk van is het hoogbouw is of laagbouw, zit er veel huur in of zit er veel koop in, hoe zelfredzaam zijn de bewoners dus.. JH: Afstemmen. N: Afstemmen ja. JH: Uitdaging. M: Dus eigenlijk als ik uhm nu zo hoor maken jullie als Welstede wel al heel veel gebruik van wederkerigheid. N: Ja eigenlijk, ja, **tenminste, in principe ben je daar, heel vaak bewust, soms onbewust eigenlijk continu naar op zoek van hoe kun je dus ja wederkerigheid of win win situaties creëren zeg maar zodat er voor zoveel mogelijk belanghebbenden of partijen die daar aan meedoen dat het iets op levert en dat ze er iets aan hebben**. M: Zijn er ook dingen die stuklopen? Want je praat over win-win, dus dat betekent dat beide partijen er iets aan hebben, maar zie je ook dat er dingen stuklopen? JH: Of misgaan? N: Ja misgaan, uhm, ja er gaat ook regelmatig wel wat mis dat je soms te weinig tijd hebt om goed gevolg te kunnen geven, bijvoorbeeld het project de wederkerige student zeg maar, ja daar heb je gewoon te weinig tijd terwijl zo'n idee harstikke leuk en interessant is maar ja je komt er gewoon niet aan toe om daar goed, ja goed op in te spelen zeg maar, dus dan bloed dat een beetje dood zeg maar. Dus en zo heb je, zijn er wel meer van dat soort ideeën die wel heel interessant zijn maar, er als extra bij je werk bijkomen en daar kun je niet altijd goed gevolg aan geven. En in de wijk zelf heb je natuurlijk ook uhm, ja wat ik net natuurlijk ook al zei, als bewoners met initiatieven komen ben ik ook altijd dus op zoek, dan vind ik het ook altijd een vereiste, ja dan adviseer ik ook bewoners van ga in gesprek met je medebewoners en zorg dat je draagvlak hebt. Niet zozeer draagvlak om er maar doorheen te drukken dat die speeltuin er doorheen moet komen of wat dan ook, maar draagvlak om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk van je medebewoners ook mee gaan helpen om dat initiatief ook van de grond te krijgen en ook samen mee te helpen om eventueel het fysiek te realiseren of dat je onderlinge burenhulp op zet. M: En als ze niet dat draagvlak hebben? N: Uhm, als er te weinig draagvlak is voor een voor een, ja voor een initiatief of idee wat ze hebben, ja dan wordt het ook heel lastig om het uit te voeren zeg maar, dan komt, dan mag je er ook van uitgaan dat er dusdanig veel weerstand op komt dat mensen vaak met fysieke projecten is dat zo, dus uhm, bijvoorbeeld het beschilderen van een blinde muur zeg maar, ja als bewoners daar liever niet hun uitzicht uhm, dat nieuwe uitzicht niet kunnen waarderen. Ja dan en ze protesteren er harstikke hard tegen en ze wonen er recht tegenover dan vind ik dat zij aardig recht van spreken hebben ten opzichte van bewoners die misschien vijftig meter verderop wonen maar het niet rechtstreeks op uit kijken maar het wel heel graag willen, want dat soort situaties kom je ook nog wel eens tegen. Dus een uhm, dus ja, dan zul je dus bij de bewoners een draagvlak moeten vinden of dus moeten wikken en wegen van oké, uhm, wat is dan misschien een soort van tussenoplossing, dus zodat je uiteindelijk wel ergens op uitkomt. M: Dus je, dus je rol die blijft wel elke keer die bemiddelaar... N: Ja heel vaak ben je ook gewoon een bemiddelaar (M:Ja) tussen bewoners, met

bewoners, ja maar vooral in adviserende zin zeg maar, want echt als bemiddelaar tussen bewoners in gaan staan als zij een discussie met elkaar hebben, ja dan kom ik weer terug van ik woon en leef er niet zeg maar dus uh, en ik uhm en je kunt hoor en wederhoor toe gaan passen zeg maar, maar uhm uiteindelijk zit de waarheid of de oplossing echt, bijna altijd wel ergens in het midden en dat zullen bewoners zelf ook moeten accepteren dat ze nooit het volledige ja, het volledig gelijk of het volledig pond kunnen krijgen wat ze zelf hebben of zelf willen hebben. JH: Een soort compromis sluiten. N: Ja, het komt vaak neer op een compromis of dat je bijvoorbeeld bewoners ook wel eens uhm, dan komen ze met een initiatief of met een idee en dan willen ze wel tien twintig dingen tegelijk doen en dan adviseer ik ook heel vaak van weet waar je aan begint en richt je liever op die twee of drie uhm, zaken die of heel mooi te realiseren zijn of waarvan juist één of twee heel makkelijk te realiseren zijn omdat dingen die heel makkelijk te realiseren zijn, zijn vaak ook heel snel te realiseren zonder veel gedoe en geven ook bij bewoners het vertrouwen van he, we krijgen dingen voor elkaar, in plaats van dat je dus heel lang moet gaan emmeren en etteren over iets groots wat, waar je van tevoren al bijna aanvoelt van het gaat heel lastig worden om dat van de grond te krijgen. JH: Dus eigenlijk klein beginnen vaak. N: **Dus daar probeer ik bij bewoners begin liever klein in plaats van, ondanks dat de intentie er is om het heel groot aan te pakken want dan kun je vaak stuiten op een muur van verzet en een golf van teleurstellingen zeg maar.** JH: Teleurstellingen zijn nooit helpend. N: Wat zeg je? JH: Teleurstellingen zijn nooit helpend voor bewoners. N: Nee precies. JH: Dat remt ze weer af om nog iets nieuws te gaan proberen. N: Inderdaad. JH: En je wil juist denk ik als opbouwwerker die buurtinitiatieven zoveel mogelijk blijven stimuleren. N: Dus liever eenvoudig en simpel dan groots en meeslepend. JH: Ja precies. M: Ja. JH: Oké. M: Ja ik kijk nu even naar dit boek en ik denk van hé, uhm, ja Dichterbij, dus een nieuwe methodiek, die brengt wederkerigheid weer opnieuw in om het in te zetten voor mensen die met elkaar samenleven. En, ik hoor jou gewoon heel veel zeggen dat je als Welstede zijnde het eigenlijk al ontzettend veel doet, dus. N: Ja in principe wel. M: In principe wel, dus hoe nieuw is het dan? N: Uhm, ja net zoals dat heel veel, voor heel veel, hoe heet dat, uhm, ja, ook het welzijn nieuwe stijl en zo, **het is allemaal uhm, ja, oude wijn in nieuwe zakken om het zo maar te zeggen.** M: En vindt je dat bij wederkerigheid ook zo? JH: Bij Dichterbij. M: Bij Dichterbij. N: Uhm, **ik denk dat het voor een deel ook zo is, maar het is wel heel goed om, wat vaak misschien heel onbewust gebeurd, dat je gewoon heel bewust altijd opzoek bent van wat is de wederkerigheid, of ja, ik noem het dan de vaak win-win situatie, wat kan de wederkerigheid zijn bij dit vraagstuk. Dus wat kunnen beide partijen of meerdere partijen hier aan hebben zodat het ook voor al die partijen of al die bewoners interessant wordt om er aan mee te doen.** JH: Dus er meer bewust van worden. N: Ja, dat je daar bewust van wordt, dat je daar altijd op zoek bent dus dat je ook probeert te voorkomen dat er geen, dat er geen verliezers of zo komen, dus dan moet je ook altijd op zoek naar dat draagvlak voor bepaalde ideeën zodat de initiatiefnemers niet als er dus bijvoorbeeld geen draagvlak is dan kun je ook zeggen van ja, er is geen draagvlak dus uhm mijn advies is om het dan niet te doen of het helemaal niet te doen zodat zij dan ook niet een, ja als ze dan toch willen doorzetten dat ze dan een soort van gezichtsverlies lijden of uhm, als of dat ze in één keer voor heel veel kosten komen te staan omdat iets gebeurd wat, ja, eens even kijken, uhm, ja dat dat dat risico dan voor hen is als ze dan toch doorzetten, ja. JH: Ja, oké. Ik denk dat we zo wel moeten afronden (M:Ja) als ik naar de tijd kijk ook. We hebben altijd een slotvraag, ook in het kader van wederkerigheid, uhm, ja wat wil je nog toevoegen aan dit interview vanuit je eigen werk of je eigen beleving ten opzichte van wederkerigheid. Heb je misschien iets gemist of heb je een advies voor ons onderzoek, in die trant. M: Wat je wil meegeven misschien. N: Uhm, nou ja ik denk dat wederkerigheid voor heel mensen die in het welzijn of in het welzijn werken dat je daar altijd in je achterhoofd bewust van moet zijn van hoe kan ik, hoe kan ik dus uhm, ja hoe kan ik een situatie of een vraagstuk zo maken dat er voor alle partijen winst in zit. En dat dus voor alle partijen van belang kan zijn om daar aan mee te doen. JH: Echt op die bewustwording. N: Ja echt om daar van bewust te zijn in plaats van op de automatische piloot iets te doen. JH: Oké, M: ja dankjewel.

6B. Fragmenten en SVF's interview Niels Verboom

SVF 6.1: Allebei iets voor elkaar betekenen. Een win-win situatie

Fragment 1:

Wederkerigheid is volgens mij een uhm, iets als je uhm, iets voor iemand wil betekenen of betekent zeg maar dan, ja dan komt er ook weer wat terug zeg maar dat dat wederkerigheid is, of dat je dus allebei als je allebei iets voor elkaar betekent dat je allebei er op ene bepaalde manier profijt van hebt zeg maar, dus dat er een win win situatie is, of hij dan voor beide personen is of voor een buurt of een samenleving dat is dan, dat is even in het midden

SVF 6.2: Als bewoners iets willen betekenen in de buurt ze er ook een prettige buurt aan overhouden

Fragment 2:

nou ja je probeert er altijd wel naar te zoeken zeg maar uh, naar uh, dat je wederkerigheid uhm kunt bewerkstelligen zeg maar, dus dat als bewoners dus iets willen betekenen in de buurt dat zij er ook, ja dat zij er of zelf een prettige buurt aan overhouden of een betere omgang met bewoners,

SVF 6.3: I.p.v. kijken naar tekortkomingen kijken naar talenten en wat mensen willen inzetten

Fragment 3:

En het heeft ook te maken met het uhm, ja in plaats van dat je kijkt naar tekortkomingen van mensen van wat kan je allemaal niet, gewoon kijken naar oké, wat kun je wel en wat zou je daarvan willen inzetten, met een hele kwetsbare situatie of die dus in de eerstelijns hulpverlening zorgverlening hulpverlening zitten, kunnen hebben wel bepaalde talenten zegmaar waarmee ze zich misschien wel meer heel erg kunnen uiten, op wat voor manier dat ook is

SVF 6.4: Als je anderen iets ziet doen ga je zelf ook wat doen.

Fragment 4:

dat is misschien ook wel een soort van wederkerigheid, juist omdat ze anderen al bezig zien in de buurt, soms bijvoorbeeld met sommige klusdagen in openbare ruimte dan uhm, nou dan begint er een groepje mensen en andere bewoners die kijken van he wat is hier aan de hand, hebben misschien al een keer een briefje ontvangen van dat het die dag is, maar zijn het misschien een beetje vergeten of naar de achtergrond gedrongen maar juist het anderen zien doen, iets zien doen laat mensen ook zelf iets gaan doen, dan zie je ook wel regelmatig dat mensen zich spontaan daar bij aansluiten. Dat is ook eigenlijk een soort van wederkerigheid, dan komt er misschien wel een soort van schuldgevoel of zo bij bewoners van ja dan moet ik eigenlijk iets doen

SVF 6.5: Door vraag en aanbod te matchen krijg je wederkerigheid

Fragment 5:

Ja de visie. Ja dat gewoon door vraag en aanbod met elkaar te matchen van ja ontstaat er open vanzelf die wederkerigheid

SVF 6.6: Als mensen gaan 'moeten' gaan ze met de hakken in het zand

Fragment 6:

Niet van je moet dat maar mensen in ieder geval informeren en kennis laten nemen van, want als mensen gaan moeten dan uhm, dan gaan ze met de hakken in het zand

SVF 6.7: Mensen laten weten dat je er bent en waar ze gebruik van kunnen maken

Fragment 7:

maar gewoon mensen laten weten dat je er bent en dat er ook van alles is in de buurt of in de wijk of in heel Ede waar mensen gebruik van kunnen maken. Dus of een ander van dienst te zijn of een groep personen die iets doen

SVF 6.8: Veel problematiek zit achter de voordeur

Fragment 8:

bereiken is soms heel lastig omdat veel van dit soort problematiek zich ook ja, veel van dit soort kwetsbare bewoners zitten ook vaak achter de voordeur waar wij als Welstede niet direct, ja niet direct komen

SVF 6.9: Mensen die elkaar kennen kunnen iets voor elkaar betekenen

Fragment 9:

mensen, heel simpel leren elkaar beter zeg maar of dat nou is voor mensen zonder problematiek of mensen met problematiek, dus mensen leren elkaar beter kennen en weten van elkaar dat ze er ook zijn dus dat ze iets voor elkaar kunnen betekenen en dat geeft denk ik mensen ook een goed gevoel als ze als zij door hun, misschien ook kwaliteiten die ze zelf van tevoren niet eens dachten dat ze die hadden maar wel naar boven komen, dat ze dan zien van he, ik kan juist door mijn verhaal of door wat ik inbreng, kan ik andere mensen helpen of dus juist voorkomen dat andere bewoners ook in een uhm, ja hoe het dat, zo'n negatieve spiraal terecht komen dat hun ja, kwaliteiten van leven achteruitgaat door welk probleem dan ook.

SVF 6.10: Hopen dat de wijk automatisch zelfredzaam wordt zodat je als organisatie kan terugtrekken

Fragment 10:

Ja, uiteindelijk hoop je gewoon dat dat automatisch gebeurt zeg maar, dat mensen dat zelf zien en dat het als het ware automatisch gebeurt en dan heb je eigenlijk ook als een organisatie als Welstede je ideële of ideale doel bereikt, namelijk je kunt jezelf opheffen omdat de buurt omdat de wijk zich geheel zelf redzaam is en zich geheel kan voorzien

SVF 6.11 Hoe beter je het voor elkaar hebt hoe onafhankelijker je kan leven

Fragment 11:

Hoe beter je het voor elkaar hebt, om zo maar te zien met goede baan, goed inkomen, weinig tot niet ziek. Ja hoe onafhankelijker je ook kunt leven zeg maar

SVF 6.12: Mensen die zo druk zijn en er niet aan toe komen om iets te betekenen zijn omgekeerd kwetsbaar

Fragment 12:

dat je daar zo veel gezinnen hebt met tweeverdieners, die mensen zijn allemaal zo gigantisch druk, hebben het individueel als huishouden vaak heel goed voor elkaar qua inkomen, maar uhm, hebben zo'n vol bezette agenda dat ze juist niet meer toekomen om ook nog iets te kunnen of te willen betekenen in de wijk zelf zeg maar, dus dat is een soort omgekeerde kwetsbaarheid, noem ik het wel eens

SVF 6.13: Als de ene collega iets doet, sta je in het krijt en ga je dat weer vereffenen

Fragment 13:

Gewoon dat je onder collega's onderling ook uhm, nou als de een wat doet dan doe je een keer wat terug. Ja nee dat zie ik ook, dus als de ene keer iemand het heel druk heeft dan gaat er soms een ander even naar een bepaald overleg toe en een tijdje later ja, dan sta je dus bij hem of haar in het krijt, dus ja, dan ga je dat later weer een keer vereffenen, want vroeg of laat heeft iedereen een keer, dat ook weer nodig, dus uhm, dat verloopt vaak relatief automatisch, maar wel in goed overleg

SVF 6.14: Bewoners verbinden met gemeenschappelijke interesses

Fragment 14

weet je ook waar de bewoners zitten die wel wat willen en wat hun interesses zijn en als je dan weer nieuwe bewoners ontmoet dan heb je in je hoofd en ook gewoon uhm geregistreerd waar uhm, op papier waar die bewoners wonen waar je, zodat je die met elkaar kunnen verbinden zeg maar omdat ze een gemeenschappelijke interesse hebben

SVF 6.15: Door bewoners met gemeenschappelijke belangen te koppelen leren ze elkaar kennen

Fragment 15:

Ja ik zie het dan als wederkerigheid ik ben dan aan het verbinden zeg maar en door mijn korte interventie leren een aantal bewoners elkaar kennen omdat ze een gemeenschappelijk belang hebben, namelijk het vervangen van die kozijnen, terwijl ze misschien daarvoor maar 50 meter uit elkaar woonden maar elkaar eigenlijk helemaal niet of nauwelijks kenden

SVF 6.16: Onderlinge betrokkenheid van bewoners vergroot en trekken minder terug in eigen woning.

Fragment 16:

als bewoners beter elkaar beter leren kennen is wordt de onderlinge betrokkenheid ook groter en zullen ze zich ook iets minder terug gaan trekken in de eigen woning maar ook zich meer gaan bemoeien met wat er om hun heen gebeurt

SVF 6.17: De hulpvrager kan pas geven wanneer zijn problemen voldoende zijn opgelost of afgerond

Fragment 17:

nou ik denk allereerst dat die hulpvrager afhankelijk van zijn vraagstuk of probleem zeg maar zal hij eerst wel op het niveau voor hem of haar zou moeten komen dat hij of zij denkt van ja ik kan er weer tegenaan zeg maar, want mijn eigen problemen zijn voldoende opgelost of afgerond, maar uhm, dan wil ik die, dan neem ik die persoon graag mee als betrokken bewoner om hem of haar dan te verbinden te koppelen of in te zetten

SVF 6.18: Bewoner wordt zelfredzamer wanneer je niet alles voor hem gaat doen

Fragment 18:

Nou ja een voordeel is dat zij zelf zelfredzamer zijn in plaats van uhm, help mij en doe.. wil je dit en dit ook nog doen, want dan ben je zelf heel erg bezig voor die bewoner, aanbodgericht bezig en dat kost gigantisch veel tijd en die tijd is er gewoon niet meer

SVF 6.19: Eerst hobbels en drempels van oude kritiek uit verleden over voordat je wederkerigheid kan realiseren

Fragment 19:

dat kom ik vaak genoeg tegen dat men bijvoorbeeld als je met de buurt in gesprek gaat je eerst een gigantische lading aan kritiek en ergernis uit het verleden, want elke buurt heeft gewoon een geschiedenis, dus dat je al eerst al die ellende over je uitgestort krijgt zeg maar, omdat de bewoners het blijkbaar ervaren dat ze geen wederkerigheid hebben bijvoorbeeld hebben gekregen van een woonstede of een gemeente, uhm, of soms ook een Welstede zeg maar omdat er blijkbaar in het verleden niet goed is geluisterd naar bewoners of dat bepaalde afspraken niet zijn nagekomen. Dus ja, dan moet je eerst heel wat hobbels of drempels over voordat je voordat je in een situatie komt waarin je wel wederkerig voor elkaar zou kunnen zijn, dus iets voor elkaar zou kunnen betekenen. Dus dat ervaar ik wel vaak als lastig en nadelig

SVF 6.20: Wederkerigheid is niet voor de hele buurt haalbaar vanwege beperkte tijd van mensen

Fragment 20:

nou dat is niet voor een hele buurt haalbaar volgens mij omdat A het heel simpel ze daar de tijd niet voor hebben

SVF 6.21: En omdat mensen zelf kunnen kiezen in welke mate ze wederkerigheid zouden willen

Fragment 21:

en B omdat mensen, ja omdat mensen nog altijd zelf bepalen hoe zij hun leven in willen richten zeg maar en of ze dus wederkerig of in een grote mate wederkerig zouden willen zijn dus voor andere mensen

SVF 6.22: Het gaat lang duren voordat iedereen mensen beseft overheid terugtrekt en men meer moet doen

Fragment 22:

Dus dat is niet haalbaar en als je helemaal kijkt naar het grotere plaatje van nu met de decentralisaties die zijn ingevoerd of de transities, uhm, en dat we nu dus in een zogenaamde participatiemaatschappij leven, ja ik denk dat het nog wel 10, 20 jaar gaat duren voordat we, voordat het bij echt iedereen is geland van de overheid trekt zich steeds meer terug en we zullen steeds meer van elkaar gebruik moeten maken om het ja, te bolwerken

SVF 6.23: Piramide van Maslow. Eerst boven een bepaald niveau zitten voordat je wat kan betekenen voor je medemens

Fragment 23:

ja in potentie wel, maar ik denk dat niet iedereen dat kan. Gewoon als je al uhm, flink wat andere problemen hebt, dan dan is het heel lastig om wat voor anderen te betekenen. Ja dat is gewoon de piramide van Maslow, dat je eerst boven een bepaald niveau moet zitten wat voor jezelf voldoende is voordat je ook nog gaat bekommeren om je medemensen en om uhm, gewoon ja de buurt waar je woont en leeft

SVF 6.24: Mensen die eenzaam zijn en niet zichtbaar zijn voor de buitenwereld

Fragment 24:

maar je hebt ook heel wat mensen die soms wegwijnen in een soort van eenzaamheid je mag geen familie of vrienden om je heen hebben en ook haast dus niet zichtbaar zijn in de buitenwereld omdat of ja, gewoon in de openbare ruimte omdat ze vaak alleen maar thuis zitten en uhm, ja gewoon heel weinig sociale contacten hebben

SVF 6.25: Met elkaar openbare ruimte beheren zorgt er voor dat men elkaar beter leert kennen

Fragment 25:

met elkaar een stukje openbare ruimte kunnen beheren omdat ze dat gewoon leuk vinden en omdat dat beter is voor de leefbaarheid in de buurt en dan leren ze elkaar ook weer beter kennen enzovoorts.

SVF 6.26: Er bewust van zijn dat je continu wederkerigheid creëert wat iets oplevert

Fragment 26:

tenminste, in principe ben je daar, heel vaak bewust, soms onbewust eigenlijk continu naar op zoek van hoe kun je dus ja wederkerigheid of win win situaties creëren zeg maar zodat er voor zoveel mogelijk belanghebbenden of partijen die daar aan meedoen dat het iets op levert en dat ze er iets aan hebben

SVF 6.27: Begin klein, want anders krijg je een golf van verzet en teleurstellingen

Fragment 27:

Dus daar probeer ik bij bewoners begin liever klein in plaats van, ondanks dat de intentie er is om het heel groot aan te pakken want dan kun je vaak stuiten op een muur van verzet en een golf van teleurstellingen zeg maar

SVF 6.28: Het is oude wijn in nieuwe zakken

Fragment 28:

het is allemaal uhm, ja, oude wijn in nieuwe zakken om het zo maar te zeggen

SVF 6.29: Er bewust van zijn dat je altijd op zoek moet zijn naar wederkerigheid voor alle partijen

Fragment 29:

ik denk dat het voor een deel ook zo is, maar het is wel heel goed om, wat vaak misschien heel onbewust gebeurt, dat je gewoon heel bewust altijd opzoek bent van wat is de wederkerigheid, of ja, ik noem het dan de vaak win-win situatie, wat kan de wederkerigheid zijn bij dit vraagstuk. Dus wat kunnen beide partijen of meerdere partijen hier aan hebben zodat het ook voor al die partijen of al die bewoners interessant wordt om er aan mee te doen

SVF's interview Niels Verboom

SVF 6.1: Allebei iets voor elkaar betekenen. Een win-win situatie

SVF 6.2: Als bewoners iets willen betekenen in de buurt ze er ook een prettige buurt aan overhouden

SVF 6.3: I.p.v. kijken naar tekortkomingen kijken naar talenten en wat mensen willen inzetten

SVF 6.4: Als je anderen iets ziet doen ga je zelf ook wat doen.

SVF 6.5: Door vraag en aanbod te matchen krijg je wederkerigheid

SVF 6.6: Als mensen gaan 'moeten' gaan ze met de hakken in het zand

SVF 6.7: Mensen laten weten dat je er bent en waar ze gebruik van kunnen maken

SVF 6.8: Veel problematiek zit achter de voordeur

SVF 6.9: Mensen die elkaar kennen kunnen iets voor elkaar betekenen

SVF 6.10: Hopen dat de wijk automatisch zelfredzaam wordt zodat je als organisatie kan terugtrekken

SVF 6.11 Hoe beter je het voor elkaar hebt hoe onafhankelijker je kan leven

SVF 6.12: Mensen die zo druk zijn en er niet aan toe komen om iets te betekenen zijn omgekeerd kwetsbaar

SVF 6.13: Als de ene collega iets doet, sta je in het krijt en ga je dat weer vereffenen

SVF 6.14: Bewoners verbinden met gemeenschappelijke interesses

SVF 6.15: Door bewoners met gemeenschappelijke belangen te koppelen leren ze elkaar kennen

SVF 6.16: Onderlinge betrokkenheid van bewoners vergroot en trekken minder terug in eigen woning.

SVF 6.17: De hulpvrager kan pas geven wanneer zijn problemen voldoende zijn opgelost of afgerond

SVF 6.18: Bewoner wordt zelfredzamer wanneer je niet alles voor hem gaat doen

SVF 6.19: Eerst hobbels en drempels van oude kritiek uit verleden over voordat je wederkerigheid kan realiseren

SVF 6.20: Wederkerigheid is niet voor de hele buurt haalbaar vanwege beperkte tijd van mensen

SVF 6.21: En omdat mensen zelf kunnen kiezen in welke mate ze wederkerigheid zouden willen

SVF 6.22: Het gaat lang duren voordat iedereen mensen beseft overheid terugtrekt en men meer moet doen

SVF 6.23: Piramide van Maslow. Eerst boven een bepaald niveau zitten voordat je wat kan betekenen voor je medemens

SVF 6.24: Mensen die eenzaam zijn en niet zichtbaar zijn voor de buitenwereld

SVF 6.25: Met elkaar openbare ruimte beheren zorgt er voor dat men elkaar beter leert kennen

SVF 6.26: Er bewust van zijn dat je continu wederkerigheid creëert wat iets oplevert

SVF 6.27: Begin klein, want anders krijg je een golf van verzet en teleurstellingen

SVF 6.28: Het is oude wijn in nieuwe zakken

SVF 6.29: Er bewust van zijn dat je altijd op zoek moet zijn naar wederkerigheid voor alle partijen

Interview 7. Interview Pascal van Wanrooy

Voor het interview met Pascal van Wanrooy hebben wij de trein gepakt naar Utrecht. Pascal van Wanrooy is werkzaam als manager bij de organisatie Wijk&Co in Utrecht. Wij hebben Pascal van Wanrooy geïnterviewd omdat hij een leidinggevende functie heeft als manager en omdat wij nog graag een interview wilden houden met een sociaal werker uit Utrecht. We zijn bij zijn organisatie terecht gekomen omdat de website van de organisatie waar hij werkt er het meest strak en overzichtelijk uit zag, waardoor wij ook extra benieuwd waren hoe het in de organisatie zelf geregeld zou zijn.

7A. Interview Pascal van Wanrooy geschrapte tekst

28 april 2015 15:00-16:00 uur

Duur audiofragment: 59 minuten en 10 seconden

Pascal van Wanrooy (P)

Jan-Henk Velsink (JH)

Marnix van Westen (M)

P: Dat je dan toevallig bij mij komt uhm. JH: Ja, want u zei ook in uw mailtje ik ben er heel erg mee bezig met wederkerigheid (P: Ja, oké haha,) dat had ik niet verwacht, maar uhm. P: Nou ja, ja. Vanaf het begin van tijdvoorelkaar ben ik al bezig geweest met het principe waarom zouden mensen iets voor een ander willen doen, dus wat zijn motivaties voor mensen om iets voor een ander te doen, en dat gegeven moet je natuurlijk proberen te ondersteunen zegmaar. JH: En wat is uw definitie van wederkerigheid? P: Ja er zijn er twee, en uhm Dorien Pesters heeft er ooit een keer een heel mooi stuk in 1999 of 2000 geschreven. Zij is rechtsgeleerde, op de uva en dat moet je maar eens opzoeken, en zij geeft aan je hebt mutualiteit en uhm reciprociteit. **En mutualiteit is eigenlijk de wederkerigheid op basis van afspraken. Dat is de formele wederkerigheid, dus de wederkerigheid van het contract of van de deal.** Als ik naar de bakker ga dan krijg ik een brood en dan geef ik hem daar twee euro voor terug. Dat is een wederkerige deal. JH: Meer een ruilhandel. P: **Ja een ruil, maar een directe ruil**, he. Dus ik kan als ik tegen de bakker ga zeggen, komt wel goed, we komen wel in balans indertijd, ja dan kan dat niet zomaar zegmaar. Dan zal die bakker zeggen van waarom zou ik dat doen, ik ken jou niet. En dat geeft wel een kenmerk van de mutualiteit aan. **Het is een systeem dat met name gebruikt wordt bij het ontbreken van vertrouwen, bij anonimiteit.** En mutualiteit is ook niet de eerste vorm van wederkerigheid. **De allereerste vorm van wederkerigheid is de reciproke wederkerigheid en dan gaat het eigenlijk over sociale wederkerigheid, dus mensen zijn sociale wezens, of ik ben bioloog, dus van daar dat ik ook die sociale theorie vanuit de biologie heel goed kan aanvoelen. Mensen zijn sociale wezens en dat uit zich onder andere in het feit dat mensen empathie hebben, dingen aanvoelen, uhm, en van uit die empathie een bepaalde betrokkenheid hebben. Jij bent een beetje mij zeg maar en daardoor ben ik bereid om om iets voor mezelf te doen, voor jou. En hoe dichterbij je bij mij bent hoe groter je bereidheid is.** En dichterbij in de biologie is natuurlijk genetisch, dus genetisch dichtbij dan ben ik zeer bereid om iets voor je te doen, en in een groep en vaak is een groep zit vaak ook een grote genetische verwantschap, dus een kolonie apen is ergens ooit related of een dorp wat eeuwenlang een dorp is geweest, vroeger nog toen we niet overal heen en weer gingen is min of meer genetisch related. **Dus in je groep heb je een bereidheid om iets voor de ander te doen. En dat wordt niet exact bijgehouden. Dat is geen formele deal, dat is een informele deal. Een afspraak, een sociale afspraak met elkaar. En als je je daar niet aan houdt dan krijg je problemen in je sociale groep. Dan wordt je als profiteur gezien of egoïst, of uhm, in ieder geval er staan sancties op. Die ook niet allemaal zijn uitgeschreven, dus niet op basis van wetten, maar daar staan gewoon sociale sancties op. Dus er is een systeem waarin we elkaar helpen, met name in de groep en uhm, en dat systeem, dat is geen exacte wederkerigheid. Dus er zit een vorm van wederkerigheid in waarin als jij iets nodig hebt dan kan jij er op rekenen dat iemand je steunt, maar als jij niets nodig hebt, dan wordt je ook niet gesteund. Dus het kan zij dat jij met name bent aan het steunen, maar heel weinig steun terugkrijgt, maar dat heeft met name te maken met je behoeften. En uhm, daarmee is die**

wederkerigheid niet exact, maar hij is ook niet erg, want het enige wat jij hoeft te weten is als ik het nodig heb, wordt ik gesteund. En dat maakt minder uit hoe vaak dat gebeurt, dus die balans is niet zo belangrijk. En dat is de sociale, de reciproke wederkerigheid. En dat zijn je kunt ze gewoon uit elkaar halen, misschien doe je het dan iets tekort, ja maar ze zijn redelijk zwart wit, de ene is gebaseerd op anonimiteit, op afspraak, op contract, op systeem, het is ook een systeem ding. De andere is gebaseerd op relatie, op vertrouwen, op elkaar kennen, op groepsdynamiek, het is een sociale, dus het heeft ook beperkte spanwijdte, de mutualiteit kan ik exporteren naar de hele wereld, he, ik verdien wat geld en met die euro's of dollars kan ik door de hele wereld zeggen: ergens heb ik geld verdient en ik heb recht op wat jij hebt. He, dus dat exporteer je gewoon mee. Gestold vertrouwen. Je hoeft me niet te vertrouwen, ik heb dit papiertje, dat is het contract. Maar dat sociale wederkerigheid kan ik niet meenemen. Ik kan niet als ik in India ben zeggen van in mijn dorp heb ik echt heel veel mensen geholpen, en uhm, dus ik heb ook, dus wil je mij helpen. Overigens zijn mensen heel snel bereid en zeker in plekken waar die sociale wederkerigheid nog heel sterk is, als belangrijkste. Dus waar de geld component kleiner is dan de sociale component, in dat soort samenlevingen zijn mensen zeer snel bereid om ook een vreemde de basale, op zijn minst de basale behoeftes te verdoen. M: Welke plaatsen zijn dat? P: Nepal onder andere. Toevallig heb ik dat in Nepal meegemaakt. JH: Gewoon dat je ook concreet dan even een maaltijd aangeboden krijgt dan of zo. P: Ja een onderdak, maaltijd onderdak, drank, of ja drank, water dan. En dat soort dingen zijn gewoon beschikbaar. Dus dat die deal, die sociale deal werkt voor de sociale behoefte wel redelijk breed zeg maar. Dat kun je wel exporteren omdat je gewoon ook weet als ik in die nood zit, dus gewoon overlevingsnood, wie dan ook wil ik door iemand geholpen worden. Dat is het sociale contract wat we eigenlijk hebben als mensen onderling. En wij hebben dat in het westen heel erg vervangen door het formele contract, door het geld, en zijn daar een beetje in het sociale contract elkaar vergeten, zo zou je het kunnen noemen. En uhm, waar nu die nieuwe, die welzijn nieuwe stijl over gaat, gaat over het herstellen van het sociale contract. Het gaat over de vorm van wederkerigheid. Wat mij betreft, dat is mijn visie. M: En dat is ook de visie van Dichterbij. JH: Sociale wederkerigheid. P: Ja, Ja. Ja maar je ziet daar in de praktijk vaak vergissingen in, in de zin van bijvoorbeeld bij sociale wederkerigheid hoort niet de uitspraak voor wat hoort wat bijvoorbeeld. He, die hoort bij het formele afspraak he, dus het is geen exacte wederkerigheid, en die basis van die sociale wederkerigheid gaat die komt vanzelf he, als bioloog kan ik zeggen van die zit gewoon in je, hoef je niet bang voor te zijn, komt naar boven zodra je heel erg gaat zitten op relatie en vertrouwen he, zodra wij elkaar steeds beter leren kennen, nu zou je mij dat flesje water geven maar als ik je nog beter zou kennen zou je mijn band plakken en als ik je nog beter zou kennen zou je ook ja, zou je mij helpen verhuizen. En dat zit daar gewoon in, daar hoef je niets voor te doen he, je hoeft niet te werken aan de motivatie van mensen van je zou wat meer voor iemand moeten doen. Dat hoef je niet te zeggen, dat werkt zelfs contra productief, he, want het lijkt als of je iets verkeerd doet terwijl, waarom doe ik niet, waarom hou ik mij niet aan het sociale contract. Dat is iets heel eenzaam. Ik denk ook dat de reactie van die participatiesamenleving waar we nu opgaan, is niet alleen maar een door de overheid ingegeven richting van we kunnen het niet betalen, maar het is ook een richting die mensen zelf kiezen, die al eind jaren 90 is ingezet waarbij mensen meer en meer kiezen niet meer voor het individu maar voor de groep. Dat zie je bijvoorbeeld doordat mensen in de jaren 90 gingen we ons in één keer wilden we appels van de boer bij ons uit de buurt, he, en dat was omdat je niet de goedkoopste appel wilde maar je wilde de appel met de meeste andere waarden er om heen he, de sociale waarde, de milieutechnische waarde en je wilde die boer ook een eerlijke prijs gunnen, je wilde die boer kennen en dan kun je zeggen die appel, ik ken die boer, je weet de bron, uhm, en dat liet een beweging zien van mensen die zich weer verbinden aan dingen. He, bijvoorbeeld we hebben nu crowdfunding, en tien jaar geleden vijftien jaar geleden was van 99.9 procent wat doe je met tienduizend euro, op de plek met het hoogste rendement zetten. Er was niemand die het zich anders bedacht, ja een op de duizend, maar je ging gewoon kijken van waar zit de hoogste rente. En nu is voor een groot gedeelte van de mens is dat niet de enige waarde meer en gaan ze kijken van wat wil ik dat mijn tienduizend euro doet. Niet alleen rendement op brengen maar ook van waar wordt het op ingezet. En dat betekent dus, dat zijn stukjes herstel van het sociale

contract. He, dat heeft met die empathie te maken, met die verbondenheid op anderen te maken. Er zit dus een vorm van wederkerigheid in die anders is dan de wederkerigheid wat het geld eerst had, he dus ik leen mijn geld aan jou uit en het is logisch dat ik daar een vergoeding voor terug krijg, die is ononderhandelbaar, de markt bepaald die vergoeding, ga ik mijn niet mee bezig houden he, je kon ook nog je handen er van aftrekken hoe eerlijk het was, want het was gewoon de markt, die bepaald het rentepercentage. En dat is de deal die wij sluiten en als je er niet uitkomt krijg je van mij een brief van de deurwaarder, want dat is exacte wederkerigheid. En langzamerhand komen dus nu, ook met geld, dat is prachtig, vormen van meer sociale wederkerigheid. Dus als je nu bij crowdfunding, je hebt de boer, de biologische boer op weg geholpen met honderd man en die boer zegt: verdomme mijn oogst is mislukt en ik kan die rendement niet betalen die ik heb beloofd, dan ga je met die honderd man zeggen van ja shit, hoe kunnen we je helpen, he, dus misschien moeten we voor een deel afzien van ons rendement want we willen wel dat je je bedrijf kunt voorzetten, dat is letterlijk dingen die nu gebeuren en die vijftien jaar geleden onmogelijk waren, of in ieder geval niet dat het niet in mensen zat, maar het was gewoon niet, het was gewoon niet onze cultuur, dus **je ziet het is een cultuuromslag waarin we zitten, wat Jan Rotmans ook zegt een transitie. En uhm, dat is het ook volgens mij en daar hoort wederkerigheid, die sociale wederkerigheid is daar de basis van.** Dus dat we weer ons verbinden met elkaar, ons verhouden met elkaar zoals dat in de biologie bedoeld is. Gewoon als sociale wezens. M: Dus u ziet eigenlijk een positieve verandering. P: Ja ik wel. En heel veel mensen zeggen van we zitten in het tijdperk van het individualisme en juist van de mutualiteit van het formele contract, maar ik zie juist heel veel verzet en bewegingen die de andere kant op gaan. Misschien nog heel klein, maar uhm, ja we hebben dat individualisme en dat formele contract wel ten volle uitgewerkt zeg maar. En zo ten volle uitgewerkt dat zijn tekortkomingen uiterst duidelijk naar voren komen he, als je kijkt naar hoe de bankenwereld werkt of hoe de zorg werkt of hoe, noem maar op, noem maar een instituut op hoe dat werkt, hoe dat zo geformaliseerd is, zo op de deal is he, al het vertrouwen is er uit georganiseerd zeg maar. Mijn moeder werkte in de jaren tachtig bij de sociale dienst en ze was gewoon degene aan het loket die dealde met de klant, en mijn moeder had toen nog ruimte om op basis van haar inschatting, haar apathische vermogen, haar intuïtie van mij part, whatever, om met klanten deeltjes te sluiten. Dus de één werd anders behandeld dan de ander. Dat was niet alleen bij mijn moeder zo, dat was gewoon zo. He, er was nog een soort menselijk contact, een menselijke maat, en een bandbreedte waarbinnen de uitvoering en dat was ook in welzijn zo, dat was ook in uhm.. ruimte gaf, in behandelingsbevoegdheden he, je kon dit besluiten of dat besluiten. Je krijgt van mij een voorschot of niet. En dat soort dingen zijn allemaal geprotocoliseerd. En niet alleen bij de sociale dienst, op alle gebied als het gaat over de verhouding overheid burgers, he dus nu kan.. werken op de werkvloer heeft amper handelingsperspectief of hij moet burgerlijk ongehoorzaam gaan zijn, maar het is allemaal, ja wat ik mag doen is vinken en dan komt er een uitslag uit. Dus we hebben het maximale bereikt wat we kunnen aan de kant van het contract en de formele wederkerigheid. Want dat was het natuurlijk, het was zo, waarom hebben we dat gedaan, omdat luister jij krijgt iets van ons en daar voor in de plaats dat moet eerlijk zijn he, en daarvoor in de plaats vragen we iets van jou terug. En uhm, en naarmate je, en naarmate je steeds minder vertrouwt op wat niet alleen de klant zegt, maar ook wat je eigen medewerkers doen met hun vrijheden, hoe meer je natuurlijk gewoon het vertrouwen gaat vervangen met de anonimiteit en dat is een, ja die formele wederkerigheid. Dus je gaat protocoliseren en dan kun je zeggen: iedereen in Nederland wordt het zelfde behandeld. Maar dat heeft een gedrocht van een systeem opgeleverd wat heel veel mensen ja eigenlijk alleen nog maar verder dieper de put in heeft gekregen en niet alleen de cliënten waarover het gaat, ook de uitvoerders. Dus als je kijkt hoe hoog de uitval is in welzijn, in zorg, in.. het heeft heel erg te maken met geen eigen regie, geen handelingsvrijheid, geen eigen perspectief kunnen geven aan de zaak. Gewoon voldoen aan de opdracht. JH: Je had het al over bij wijk en co zijn er meer zelfregie, binnen wijkteams. Hoe is die sociale wederkerigheid daarin verweven? P: Nou, met name in uhm, dus ik als manager laat ik los en ik geef **ik begin met vertrouwen, want ik kan niet anders dan beginnen met vertrouwen, want zodra ik ook maar een heel klein beetje niet vanuit het vertrouwen werk, kan ik ook niet loslaten**, he dus, we draaien gewoon de boel om. We gaan niet eerst alles dicht protocolliseren want stel het gaat mis, uhm, we geven eerst

volledige vrijheid en kijken dan waar het misgaat, en kunnen dan daarover uhm, in gesprek hoe gaan we dat de volgende keer anders doen. Dus mochten de regels komen dan zijn het regels opgezet door de medewerkers zelf. He, van hoe kunnen we dit voorkomen. We hebben vandaag gesprek gehad met één iemand is uitgevallen. Hoe is dat kunnen gebeuren? Waarom zijn er signalen die er wel bij sommigen waren niet breder opgepakt, waarom ben ik er niet op ingelicht, hoe kunnen we er voor zorgen dat mensen niet onderuit gaan in hun werk. Dat zou op zijn minst één van de dingen moeten zijn in de nieuwe organisatie in dat nieuwe manier van denken, in die sociale wederkerigheid, dat daar een beter vangnet voor is dan die formele structuren die daar voor zijn. En uhm, toch is er iemand onderuit gegaan en dan hebben we daar een gesprek over van hoe gaan we dat in het vervolg beter doen, misschien moeten we daar afspraken over maken, maar dat zijn wel afspraken die gedragen worden en komen uit de groep zelf. En waar we eerst aan gewerkt hebben is dus de groep zelf, **want je moet eerst een groep hebben. Van wat ik al zei, de bereidheid tot sociale wederkerigheid ontstaat hoe dichter, hoe je ook iemand als groep ervaart**, en een collega is nog niet per definitie binnen iemand die je binnen je groep ervaart, dus zeker bij welzijn was het zo dat heel veel mensen deden gewoon hun ding he, collega's zagen elkaar vaak niet, uhm, dus je kreeg allemaal subcultuurtjes en subverbandjes en wat we nu proberen te doen met we hebben dus drie teams, en dat zijn drie groepen en die drie teams die kennen elkaar, dus we hebben een organisatiegrootte ook die gelimiteerd is aan uhm, aan het elkaar kennen. En je ziet nu dus na twee jaar **dat er ook groepen zijn ontstaan, dus dat er teams zijn waarbinnen een bepaalde mate van basisvertrouwen is, een relatie is waardoor die sociale wederkerigheid, nogmaals je hoeft er niets voor te doen, vanzelf komt**. He, want in een, de mensen waar jij je vertrouwen mee hebt of waar je voelt dat je een relatie mee hebt, iemand vraagt je wat, dan zeg je ja. Dus gebeurt dat ook. Dus je ziet nu dat collega's elkaar helpen, dat er een onderlinge betrokkenheid en steun is die je niet hoeft af te spreken en dat is ook wat je denkt dat je wilt bereiken in een wijk of in een buurt. He dus vandaar kiezen we ook voor deze vorm, dat je dat ervaart in je eigen werk en dat dat ook het effect is wat je wil neerzetten in de wijk. En dat is ja ook herstel van sociale wederkerigheid in het werk zelf. **Het gaat niet alleen over mensen moeten elkaar helpen, het gaat ook over de professionals die op een bepaalde manier daar in staan. Uhm, het is niet maakbaar, dus je kan niet met een paar wijsneusjes zeggen kijk dit is een methodiek en als je dat gaat doen dan hebben jullie sociale wederkerigheid. Wij hoeven dat niet te doen want wij zijn professionals wij gaan nu weer naar ons kantoor. Zo werkt het niet, je zult het zelf moeten leven. Je zult ook moeten begrijpen wat het is en wat het voor jou betekent. Jij bent ook bewoner, jij bent ook cliënt, jij bent ook klant bij een zorginstelling, he je bent het zelf.** M: Dus ook het stukje voorbeeldfunctie. P: Ja **maar het is meer dan een voorbeeldfunctie. Het is het daadwerkelijk doorleven en begrijpen.** Wat ik denk waar het mis in is kunnen gaan voor een deel en bij de werkvloer gebeurt het ook, maar met name bij managers en beleidsmakers en weet ik veel allemaal, 's ochtends zijn ze nog vader, brengen hun kind weg en dan gaan ze naar de gemeente en worden ze beleidsambtenaar en ergens op weg tussen vader zijn en beleidsambtenaar gebeurt er iets. En dan komen ze op kantoor aan en gaan ze anders praten. Dus ze gaan andere taal bezigen, gaan in een keer politiek bedrijven en ze gaan uhm, dit en dat, ze meten zich rollen aan die ze denken dat hoort bij een professional en hoe verantwoordelijker die professional is, beleidsmaker, manager blablabla hoe verder uhm, hoe verder die rol af komt te staan van wie die persoon daadwerkelijk is. En uhm, tenminste, je hebt natuurlijk hele inspirerende leiders die zichzelf blijven, maar die noemen we dan ook leider, en niet de manager. En uhm, of beleidsambtenaar. En uhm, dus daar denk ik is er een van de professional op de werkvloer is dat ook gebeurd. Je meet je een bepaalde rol aan, je hebt een expertise, ik heb gestudeerd, ik heb mijn scriptie gedaan over wederkerigheid dus mij hoeft je niet te vertellen over wederkerigheid, dus je bent een expert en zo wil je ook graag. Je hebt daar verdomme heel veel inspanning voor verricht en uhm, je wilt ook graag zo gezien worden. Dat is not the point. Dus als je werkt met mensen, net als mijn moeder. Mijn moeder was een persoon tegenover een ander persoon, alleen toevallig werd zij betaald door de sociale dienst en die ander was zo'n, ja die had een uitkering, maar het gesprek was een gesprek tussen twee personen. En die zat niet van ik ben van de sociale dienst. **Dus het gaat uhm, het gaat er om dat je terug weer durft, in wat voor rol je ook zit, je zelf te zijn en mens te zijn en als je dat kan, met een opdracht hoor, dus je**

hebt niet bedoel tuurlijk, maar als je dat kan dan draag je volgens mij het maximale bij aan het herstellen van de sociale wederkerigheid, want dan draag je het namelijk zelf uit. Je plaatst je niet buiten, en dat moet je niet doen. Van jullie moeten sociaal wederkerig bezig zijn, nee, jij ook! Uhm, ja, en dat is denk ik de grote truc die niet alleen voor welzijn geldt, maar die eigenlijk geldt voor de hele samenleving hoe we hem hebben ingericht. JH: En als je het hebt over jullie organisatie, lukt dat? P: Nou na twee jaar moet ik zeggen, nou ik ben eigenlijk wel heel erg tevreden over het resultaat. Omdat ik vertel nu het verhaal ook aan jullie en ik vertel het altijd anders en uhm en soms denk ik ohja, dat is interessant, maar het is niet zo'n moeilijk verhaal. Jullie snappen het denk ik ook gewoon gelijk van ahja, zo wil ik ook wel werken. He als ik mijzelf mag zijn en het wordt gewaardeerd, en ik kan daar juist een heleboel dingen in doen die ik belangrijk vind, maar niet meer vanuit ik, maar het mogen toegeven dat uhm, je hoeft niet meer de beste te zijn. Je hoeft niet meer het maximale uit jezelf te halen, je hoeft niet meer.. **wat je moet doen is je verhouden tot de ander en dan je werk doen en dat is al moeilijk genoeg en als jij je kan verhouden tot de ander, dus de ander vertrouwt jou daar gaat het om, want dan kun je iets met elkaar. Als je elkaar vertrouwt dan kun je dat vastzetten, dan haal je wat mij betreft het maximale uit jezelf, maar dat betekent jezelf zijn. Dus als je jezelf bent dan haal je het maximale uit jezelf.** En dat is dus een boodschap die voor veel mensen, want er wordt altijd gezegd van je bent hier, maar je moet daar je moet oké, je hebt maar zessen voor wiskunde maar je moet achten voor wiskunde en allemaal doelen buiten jezelf. Het gaat niet over wat is mijn willen en kunnen, maar het gaat over waar jij naar toe moet omdat dat wordt gevraagd. En in het werk is het precies hetzelfde, in veel traditionele organisaties. Er wordt niet gekeken naar jou, maar er wordt gekeken naar output en daar moet je komen. En uhm, en dat klinkt heel logisch maar het werkt niet, het negeert het verslagen, sociale karakter van mensen, dus het ziet mensen als productie eenheden, dus het heeft een hele rationele logica, en het gaat en het gaat uit weer van die formele wederkerigheid. Dus jij levert 100 broden af, achter de lopende band en dan krijg je van mij duizend euro en zo hebben wij de deal met elkaar en als jij er 900 aflevert dan hebben we toch een gesprek, want dan heb je je niet aan de afspraak gehouden. Nou die formele wederkerigheid heeft heel veel mensen ziek gemaakt en daar hebben ook heel veel mensen genoeg van dat dat niet echt de manier is van op een gegeven moment ga je dood weet je wel, en dan, wat heb je dan. Ik had een boot, en een bmw had ik dus het ontstaan dat zie ik. Ik zie wel dat dit gesprek meer gevoerd wordt. JH: En u zei ook dat de sociale wijkteams, jullie hebben er drie toch (P: Ja) die hebben wel uiteindelijk eigen regels opgesteld? P: Wij zijn geen sociale wijkteams he, de sociale wijkteams zijn de buurtteams in Utrecht en de buurtteams en de gemeente heeft er voor gekozen om het welzijn, het sociaal makelaarschap, los te zien van de buurtteams. In sommige gemeentes gaat dat samen, maar gelukkig bij ons is dat los omdat het echt twee verschillende dingen zijn die je aan het doen bent. Of je nou met hulpverlening of zorg bezig bent dan ben je uhm, een schakel tussen leefwereld en systeemwereld, maar het sociaal makelaarschap wat wij doen is voor negentig procent zit dat in de leefwereld. Gaat het puur over relaties tussen mensen en niet over verbinden met zorginstellingen of uhm, nou ja. JH: Dus minder de spil maar meer gewoon echt in de leefwereld. P: Ja. De spil zie ik de buurtteams. Die vind ik veel meer die zitten en in de leefwereld en kunnen schakelen naar de eerste en tweedelijns uhm, dingen. Wij schakelen niet naar eerste of tweedelijns, wij schakelen naar de buurtteams. Als wij zien dat iemand meer nodig heeft dan sociaal contact of activering of wat dan ook dan zorgen wij dat die man bij de buurtteams komt en die schakelen door en dan pas krijgt iemand een intake. Bij ons krijg je geen intake, wel een kennismakingsgesprek wat misschien nog wel intensiever is dan een intake, maar wij zitten niet met een formulier naam dit, nee wij hebben geen formulier, geen registratie. Dus wij zijn in die zin niet het voorportaal van hulp of zorg, dat is het buurtteam. Dus wij hebben drie sociaal makelaar teams. En je vraag was daar bij? JH: Die sociaal makelaar teams hebben wel een soort van zelf regels opgesteld? En hoe gaat dat dan? Hoe gaat, hoe komt wederkerigheid daar in terug? P: Uhm, ja niet expliciet he, dus we hebben niet er zijn geen wederkerige regels, ja hoe gaat dat. Uiteindelijk, er doet iets zich voor en hoe gaan we hier nu mee om. En dan uhm, als het goed is worden er over en weer argumenten uit gewisseld, nou daar zit nog wel iets van een lastigheid omdat er altijd nog wel een paar mensen zijn die toch wel beter hun argumenten onder het voetlicht kunnen brengen, maar goed dat, er ontstaat een gesprek en op

basis van dat gesprek maken ze een besluit en dat schrijven ze op. Van binnen dit team gaan we zo en zo met elkaar om of maken we hier en hier op die en die manier doen we bepaalde dingen. Bijvoorbeeld ze hebben drie budgetten waar ze beschikking over hebben zelf. Er is een teambudget, dat is gewoon een breed budget wat ze kunnen inzetten, nou hoe zet je dat teambudget in. In plaats van bij iedere uitgave dat te discussiëren is het handig als een team met elkaar afsprekt van we hebben zo veel geld en hoe gaan we dat inzetten. Uhm, dat is nog redelijk buiten zichzelf maar je hebt ook een budget dat is flexuren. En dat zijn dat is geld wat ze in kunnen zetten om externen in te huren maar ook om zichzelf meer uren te geven. En dan wordt het al interessanter, want wie heeft nou recht op die meer uren en waarom he, dus dan moet je elkaar gaan, ja dan moet je met die schaarste moet je met elkaar omgaan. Uhm, anders is ook de uren, dus he, men heeft gezegd we hebben actie teams, dat zijn uitvoerende teams en uhm, iedereen heeft een overzicht van hoe die zijn uren inzet en dat bij elkaar gegooit geeft een totaalplaatje van hoe dat team zijn uren inzet, maar dat totaalplaatje hoeft niet te kloppen met wat wenselijk is en dan ontstaat er dus binnen zo'n team een gesprek over ureninzet. En zouden we niet meer uren hier moeten inzetten in plaats van daar. Ja en dat gaat ten koste van individuen daarin. Ja maar ik vind dat zo leuk wat moet ik dan doen, dan moet ik de helft van de uren voor dit opgeven of zo en daar heb ik helemaal geen zin in. Ja maar dat is belangrijk he, dus voor het groter geheel moeten er eigenlijk meer uren daar naar toe. Daar zijn we nog niet, maar de eerste aanzet hebben we daartoe gegeven. Vroeger werd dat gewoon door de manager bepaald, dan hoefde je daar als uitvoerder niet mee bezig te houden. De manager verdeelde de schaarste en dan kreeg jij de opdracht. En uhm, nu moeten zij dat doen en dat ja dat is wel grappig, hoe heeft dat met wederkerigheid te maken? Dat heeft heel veel met wederkerigheid te maken in die zin dat het ook een sociaal proces is van elkaar gunnen, uhm, het groepsbelang mee kunnen wegen met je eigen belang en uhm, en voor een deel, je zou zeggen het zou een zakelijk proces kunnen zijn, van oke dit is nodig, nou jammer dan voor jou uren, maar het is natuurlijk ook een sociaal proces. Omdat wat nodig is, is binnen welzijn helemaal niet zo helder dus het is het is ook een proces van met elkaar menings vormen over waar willen we naar toe, wat is volgens... dus **het is ook een sociaal proces waarin het gaat over elkaar gunnen of een offer kunnen brengen, wetende dat op een volgend moment iemand anders ook een offer maakt en ja, dat jij niet de enige bent en dat er niet van jou geprofitteerd wordt en dat, volgens mij is dat het idee van sociale wederkerigheid. Er kan van alles heen en weer, dat wordt niet bijgehouden en het gaat goed zolang niet één iemand het idee dat er geprofitteerd wordt.** En uhm, en bij de formele wederkerigheid gaan we er per definitie vanuit dat er geprofitteerd wordt. Dus dan gaan we het gewoon netjes opschrijven. **Uhm, ja, dat is het elkaar gunnen. Het idee dat je niet te min wordt, te kort wordt gedaan. Dat is belangrijk in zo'n team,** ja. M: Jullie zitten als sociaal makelaars in de leefwereld van de mensen he, uhm, hoe is die sociale wederkerigheid bij de mensen hier? P: In de wijk? M: Ja, bij de mensen onderling. P: Uhm, ja heel goed. **Het zijn mensen, dus zolang jij niet een psychische stoornis hebt zoals autisme ben jij uiterst goed in staat om die sociale wederkerigheid vorm te geven in de zin van in je vriendenclub, in je eigen directe familie, overal waar jij een relatie mee voelt komt dat gewoon tot uiting** en in deze wijk hebben heel veel mensen uhm, allerlei netwerken waarin die sociale wederkerigheid gewoon vanzelf tot stand komt. Ik zie mijn buurvrouw iedere dag langslopen met haar pannetje eten naar haar moeder, maargoed, uhm, en dat is een vorm van sociale wederkerigheid. Dus dat zit op zich goed, **alleen het punt is dat de netwerken, het zijn minder en minder geworden. Dus binnen bestaande netwerken functioneert gewoon, omdat we gewoon nou eenmaal mensen zijn, functioneert het sociale wederkerigheid, alleen onze netwerken zijn zo verdomde versnipperd en uhm, ja los van elkaar uhm, met name ook met name bijvoorbeeld door de enorme mobiliteit die we nu hebben** he. In een dorp vroeger, maar ook in een stadswijk. Waar ik kom, Pijsweerd, is een wijk die is jaren en jaren en jaren lang is die in handen geweest van enkele, ja in handen van enkele families. Niet voor niks woont de moeder van mijn buurvrouw nog steeds één straat verder en haar zus woont nog daar. Er zijn nog restanten van, totdat de woningbouw zijn van dat is niet de bedoeling. Iedereen eerlijke, kijk daar heb je weer zoiets, precies zo'n voorbeeld eigenlijk. Iedereen eerlijke kansen, zo'n puntensysteem en wie de meeste punten heeft die heeft het eerste recht op iets. En dat gaat helemaal in tegen iedere sociale structuur en dat is dus nu ook te zien in mijn wijk

waarin ze nu zelfs de woningen beginnen te verkopen. Dus je hebt allerlei lagen van de oude bewoners die niet eens meer weg kunnen die dus tot hun dood daar blijven wonen, die nog gewend zijn om in een structuur te leven waar ze elkaar allemaal kenden, allemaal op straat waren in de zomer. Die hielp die, die had ruzie met die, daar werd weer gecorrigeerd door die. Ik heb een paar verhalen gehoord jongen, daar wordt je niet... dan denk je sociaal professional te zijn en niets te weten maar, daar wordt nee... Dat is wel de sociale groep zeg maar. Ook het corrigeren daarin. Van he, vijftig euro geleend, ik heb die nog steeds niet terug, ik heb je tien keer gevraagd, niet terug. En een andere buurman: heb je die vijftig euro nog niet terug? Nee. Oh wacht maar, morgen heb je die terug. Ga maar bij je buurvrouw zitten of bij je zus zitten want dan kun je het goed zien. Dat is gewoon aan de overkant van diegene aan wie die vijftig euro is geleend. Nou oké, je gaat daar zitten, savonds, een groep van vijf man, dingdong, en mijn buurvrouw shiit (*onverstaanbaar*) heeft je die weer, die doet open. Hij laat zijn geweer zien, die vijf man stappen naar binnen. Enorm geschreeuw, en uhm, de volgende dag van hij bij mijn buurvrouw aangebeld van hier alsjeblieft, heb je die vijftig euro. Maar niets aan de hand verder. Dus die persoon is niet in elkaar geslagen of wat dan ook en de relatie is weer hersteld. Mijn buurvrouw heeft later weer geld uitgeleend aan die persoon, alleen die persoon was wel zo slim om het ook terug te betalen. M: Is dan de relatie..... P: **En dat is sociale wederkerigheid he, en de correctie daarop. Dus het is niet altijd, het verhaal van wederkerigheid is niet van uhm bloemetjes en bijtjes en het is een sociaal systeem waar veel mensen ook zoiets hebben van wil je dat wel, want we hebben nou juist verworven dat we niet van elkaar afhankelijk zijn. Dat hoort dus bij sociale wederkerigheid ook.** JH: Dat afhankelijk zijn. P: **Ja, en de correctie. Dan ga je niet de politie of niet de deurwaarder want je hebt geen formeel contract dus je hebt niets formeels om op terug te vallen. Het enige waar je op terug kan vallen is op een gegeven moment ga je je spierballen laten zien, want blijkbaar gaat de normale sociale interactie niet zoals die zou moeten verlopen.** Nou ja dan kan dat ook en zo gebeurd dat ook en in een groep apen gebeurt dat precies zo. M: Maar is dat echt zo dat dat de relatie niet aantast? P: Nee blijkbaar dus niet. En in een groep apen dus ook niet. Kijk maar hoeveel correcties er plaatsvinden, maar hoe later die mensen die zelfde apen die elkaar de kop hebben ingeslagen elkaar zitten te vlooien. JH: Maar waar zijn die correcties op gebaseerd of wat voor basis zit daar onder? P: Nou ja dat is iemand die zich niet houdt aan de sociale deal, die zich niet houdt aan de sociale wederkerigheid eigenlijk he, dus die zijn boekje te buiten gaat, die iets meer opeist dan wat hij mogelijk, waar hij sociaal gezien recht op heeft. M: Ik neem ook aan dat hij dat wel beseft. P: Ja het is niet iets wat je kunt, ja, maar ik heb hier wel recht op kijk maar. **Nee het is een continu aftasten, het is ook dynamisch he, niet een statisch maar een dynamisch iets waarin die verhoudingen ook steeds meer, waarin die verhoudingen ook steeds verschuiven. Dus het moet ook getest worden, want dat maakt het sterk. Een groep die zich niet test, he in mijn team is er wel eens ruzie, we hebben ruzie en ook wel eens gehuild en ik zeg das toch niet erg. Want in een groep die zich niet test, waar niets gebeurd, die wordt zwak.** Die onderhoudt het contract ook niet, die sociale wederkerigheid niet. Ja dat is een continu, de Frans de Waal heeft daar een leuk onderzoeken naar gedaan van de naar de chimpansees kolonie een uhm, het idee van uhm, het recht van de sterkste, dus de alfa is degene die de sterkste is. Dat is volledig onderuit gehaald, dus de alfa bij chimpansees is degene die de beste mediator is, dus die het beste bemiddelt, en natuurlijk moet je daar wel zo nu en dan sterk voor zijn, je kan niet (*onverstaanbaar*) je moet als het nodig is en iemand luistert nog niet dan moet je een klap kunnen geven, maar hij is degene die dus mediator is en het feite wat er in mijn buurt gebeurde, he dus die vent gaat eventjes optreden, hij is een duidelijke alfa anders ga je niet met vijf man en een geweer voor iemand zijn deur staan, uhm, maar dat is een rol die nodig is en uhm, en die aap, die alfa bij de chimpansees, als hij zijn werk niet goed doet dan wordt hij afgezet. Dan steunen uhm, de andere chimpansees de opvolger, de beoogde opvolger. **He dus die coalities vormingen die hebben te maken met hoe goed ik mijn werk doe, niet als alfa hoe hard ik mensen in elkaar sla, maar juist hoe bemiddel ik, en ben je daar niet goed in dan gaan de apen misschien wel iemand anders steunen en dan krijgt die de kans om de vorige alfa af te gooien zeg maar, uhm, ja dus het is een, oh, ook in die wederkerigheid die sociale wederkerigheid is niet iedereen gelijk. Het is niet de mooie wereld van we zijn allemaal gelijk en jij doet iets voor mij en ik weer iets voor jou en jij doet weer iets voor die, he, daar zitten gewoon rollen in en ja, uhm, zoals**

je die gewoon het is nou eenmaal zoals het is, ook in een groep open ziet. Dus als je gaat voor die sociale wederkerigheid dan zitten daar aspecten aan die moeilijk te verkopen zijn. Zelfberechtiging zou je het willen noemen, dat is politiek lastig, dat is maar half van het verhaal dat het zo leuk is dat je bereid bent om voor de buurvrouw boodschappen te doen is maar de helft van het verhaal. JH: Wat is die andere helft dan? P: De andere helft is als er iets misgaat en er gaat altijd iets mis in die sociale verhoudingen, dat dat ook met elkaar en niet op de formele weg, maar met elkaar wordt uitgevochten en dat ligt maar aan wie die met elkaar zijn en op wat voor manier dat wordt uitgevochten. Dat is natuurlijk het leuke om dingen formeel te maken, want dan kun je naar de rechter, maar met die sociale wederkerigheid kan je niet naar de rechter. Ja ik heb tien keer boodschappen voor hem gedaan rechter en hij heeft niets terug... M: Het is niet te meten. P: Nee, het is niet afgesproken het is op basis van vertrouwen, het vertrouwen is geschaad, de relatie is geschaad, en uhm, dat kan, met die twee mensen wordt dat lastig, maar een ander, dus het is altijd een groep, dus sociaal wederkerigheid is nooit dus het is een groep waarbinnen dat geldt, dus in zo'n conflict is niet een recht of formele instantie maar een iemand binnen die groep, de alfa, die daarin bemiddelt en dat kan met een tik zijn en dat is ook goed. JH: Kan dat ook een sociaal makelaar zijn? P: Nee, omdat het uhm, omdat die sociaal makelaar geen onderdeel mag uitmaken van die groep. Het enige wat die kan doen, de sociaal makelaar wat hij wel kan doen, uhm... ja dat is wel interessant. Zou het kunnen? Ja, nou ja, dat is wel een mooie, omdat we in die leefwereld werken (JH: Ja dat bedoel ik ook want sociaal makelaar werkt...) moeten we daarin kunnen mediaten, het is een heel aparte positie, want we zijn geen onderdeel van die groep, dat mogen we ook niet zijn, dat zijn we trouwens wel ooit geweest he, veel sociaal werkers gingen zich identificeren met een groep waar ze al tien jaar lang mee koffie drinken, of dit gingen doen of dat gingen doen en eigenlijk was het de vraag wie helpt wie? Ik weet niet of je dat soort v... maar dat was echt zo en nu moet je daar dus weer van los (JH: Dus toch meer afstand) ondanks dat je dus werkt aan een relatie met vertrouwen en weer meer je zelf moet zijn, betekent het ook juist ook wel meer afstand naar die groep want die groep moet het zelf gaan doen. JH: Professionele afstand. P: Professionele afstand. Dus je hebt uhm, je kan maar je mag instappen in de groep op het moment dat het nodig is, dat klopt. JH: en hoe gebeurt dat dan? P: Maar dan, maar dan, uhm, even kijken of ik een voorbeeld heb. Nou we zijn ons nu nog vooral de sociaal makelaar zijn zich nu nog vooral aan het losmaken van die groep, dus we zitten er nog te diep in. JH: Merkt u dat binnen uw organisatie? P: Ja dat merk je bij alle welzijnswerkers, dat is het slag, ik weet niet hoe jullie zijn opgeleid, maar het is nog maar zeer recent dat de opleiding überhaupt zijn aangepast aan dit nieuwe werken, uhm, en die moeten we dan nog maar wachten, misschien zijn jullie wel de eerste of hooguit de tweede lichting die.. JH: Ja, wij zijn sowieso specifiek opgeleid voor samenlevingsopbouw (M:Ja), dus wij hebben al een voorsprong van drie jaar op onze studiegenoten. Wij vinden dit ook super interessant, vandaar dat we hier ook op afstuderen. Wij hebben twee hebben sowieso een voorsprong met een paar anderen. P: Ja, ja heel mooi! Maar je ziet natuurlijk kijk als jij twintig dertig jaar geleden had gestudeerd en je had twintig dertig jaar het vak uitgeoefend op de manier zoals het, want het is echt iets anders geworden. Mensen zeggen heel subtiel, maar dat is niet zo subtiel, ja dan had je nu heel veel moeite gehad met die omslag. JH: Wat is dan die verandering, want wij horen bijna in alle interviews horen wij terug bij organisaties als we vragen naar wederkerigheid van ja, dat doen we ergens al, dan denken wij nee, ook weer ja, ze hebben ergens gelijk maar ook weer ergens niet, maar dat is lastig om dat duidelijk te maken. M: Alles kan je wel linken aan wederkerigheid als je het zo kan verkopen. JH: En zegt wel u merkt wel duidelijk een verschil, en dan ben ik wel benieuwd wat dan... P: Ja op zijn minst dat je die wederkerigheid dan welk proces bij die groep laat he, dus het is geen wederkerigheid tussen mij en mijn vrijwilligers tussen mij en mijn groep, uhm, het is een wederkerigheid die zich afspeelt in een sociaal verband waar ik niet bij hoor want ik woon ergens anders ik werk hier alleen maar. Ja en ik vraag me af of mensen wel zo goed het begrip sociale wederkerigheid herkennen. Of ze dat ook op die manier kunnen uitleggen, want ik wordt daar nog heel vaak, als we het hebben over wederkerigheid, het voor wat hoort wat en ja dat doen we heel goed met onze vrijwilligers want onze vrijwilligers doen dingen voor ons maar wij doen ook dingen terug en dan hebben we, ja hoe hebben we dat vastgelegd? Ja in een contract, nou perfect. Maar dan hebben we het even niet over

sociale wederkerigheid maar dan hebben we het over formele wederkerigheid. Dat is dan wel mooi dat jullie dat geregeld hebben, maar daar hebben we geen gebrek aan, aan formele wederkerigheid, dat hebben we tot in de puntjes uhm, (JH: Bureaucratie) P: **ja dat is je moet juist af van de vrijwilligerscontracten. Je moet er naar toe met actieve bewoners naar actieve bewoners die zich verhouden tot andere bewoners en niet naar bewoners die zich verhouden tot een organisatie.** Uhm, he je hebt nog heel veel welzijnsorganisaties die zijn er proud op dat ze 350 vrijwilligers hebben, maar dat is juist je werk. JH: Ja dat hebben wij ook gehoord. 600 burgerinitiatieven, die staan ook vast op papier anders krijgen ze geen subsidie. P: Maar de taak is dus dat aan die partij om dat terug te geven aan de leefwereld om dat uit hun organisatie te laten gaan, het gaat natuurlijk daar om. Dus ja, wederkerigheid het gaat ook om, daarom vind ik het wel heel erg leuk want wat ik al zei van met (onverstaanbaar) en lillian heb ik pogingen ondernomen om een artikel te schrijven over wederkerigheid omdat wij dat belang er ook van in zien, wij komen er ook niet zomaar uit, maar het begrip voor, dat in ieder geval waren we het over eens, de begripsvorming over wederkerigheid is voor de ontwikkeling van het vak erg belangrijk. JH: Wij hebben ook een poging gedaan. Ja. P: Ik ben, ik ben ook heel benieuwd. JH: Ja wij gaan hem sowieso sturen hoor. P: Ja, nou ja, sowieso naar jullie onderzoek natuurlijk, dus dat wil ik ook graag, dat wil ik ook graag terug zien. JH: Zeker. M: Ja. P: Maar uhm, nee dat is hetzelfde als welzijn nieuwe stijl dat deden we al of zo.. JH: Ja, dertig jaar geleden. M: Maar iedereen kan wel iets linken aan zijn manier van werken aan hoe het is, maar dat is niet het totaalplaatje. P: Nee en als je echt wilt weten dan moet je ook niet binnen welzijn navraag doen. Er is een veel bredere beweging he, dan, de beroemdste meneer daarbij is Jan Rotmans, maar er is een veel bredere beweging van denken en filosofen die houden zich bezig met de transitie van de samenleving die weten niet eens dat, die weten wel dat welzijn bestaat, maar het gaat ook over de andere manier van financieel met elkaar omgaan. Andere manier van ondernemen, andere manier van overheid verhouding tot burgers, een andere manier, dus op alle vlakken is die samenleving aan het schuiven en welzijn is daar een aspect van. En die samenleving is aan het verschuiven van individu naar samen. En van het formele contract naar het informele contract. He. Een sociaal ondernemer is te definiëren als iemand die andere waarden belangrijk vindt naast dat hij gewoon zijn inkomen er aan wil verdienen is dat niet zijn voornaamste drijfveer. Hij wil bepaalde waarden realiseren en die waarden hebben heel vaak een sociale inslag. En waarom zou hij dat nou willen, omdat hij zo goed wil doen voor de wereld of omdat hij daar zelf behoefte voor heeft? JH: Beide. P: Ja, **er is gewoon een behoefte bij mensen om op een andere manier om te gaan met dat wat je wil, ja waar hoe je je leven wil invullen. En dan moet je natuurlijk ook iets ja je wil ook eten en je wilt wonen, maar daar wordt allemaal veel minder, de wat je daarin wilt bereiken wordt minder de ambities daarin worden minder groot en er worden andere ambities groter. Dus dat je dingen samen wil doen, dat dat veel leuker is he.** Doe je je scriptie alleen of vindt je het veel leuker om dat samen te doen en wat is daar de waarde van he, dat is eigenlijk ook wel heel erg grappig. En dus en dat zie je nu terug op allerlei aspecten in de samenleving en daar, he, wat jullie doen is ook sociale wederkerigheid, zo'n scriptie. Jullie maken niet precies afspraken als jij nou tien uur dan doe ik ook tien uur, als jij nou dit schrijft die honderd woorden dan schrijf ik ook honderd woorden. Nee het gaat er om, blijkbaar kenden jullie elkaar via je studie.. JH: ja we kennen elkaar heel goed, we zijn goede vrienden ook. P: Ja dan kan je dus makkelijk tegen elkaar zeggen: gaan we doen? Ja gaan we doen! Omdat je weet komt goed. En dan maakt het helemaal niet uit of jij nachten lang doorwerkt en jij niet, want je weet, ik werk nachten lang door en hij doet dat nooit. Dus dan weet je je weet gewoon wat je aan het doen bent met elkaar. En dat, ja dat ga je gewoon ook dat ga je meer terug zien in de samenleving. M: En wat levert dat voor de mensen op? P: **Nou uiteindelijk geluk en welzijn. Daar ben ik van overtuigd. He, de basis dus he.** Weet je, het leven is heel kort he, op een gegeven moment ben je dood, dus je kan er maar een beperkt aantal dingen in doen en uhm, het belangrijkste is dus dat je daarin dat je zoveel mogelijk probeert je prettig te voelen en de illusie dat je prettig voelen is om zoveel mogelijk te prof... of in ieder geval nog los van of je profiteert, maar zoveel mogelijk ruimte voor jezelf te creëren, financieel of op wat voor manier dan ook, rechten plichten of op wat voor manier, uh dat is een illusie gebleken. Mensen zien ook en begrijpen ook dat dat niet de manier is waarop je iedere dag je prettig en happy voelt. Dan heb je wel heel veel ruimte

gecreëerd en dan kijk je om je heen en dan moet je heel ver kijken voordat je de volgende ziet. Dus dat experiment heeft een beetje zijn langste tijd gehad, we gaan andere experimentjes doen waarin we kijken van laten we eens kijken of we ons dagelijks prettig voelen als we een verhouding aangaan, of samen iets oppakken of, ja ik heb daar geloof in want ik ben ook een oude socialist, dus. Dit is eigenlijk de niet formele socialisme. JH: Is sociaal wederkerigheid altijd haalbaar? P: Hij, het is er altijd, het zit genetisch in ons gebakken. JH: Zeg maar, uhm, kan het zo los worden gezien van die formele wederkerigheid of heb je het allebei nodig. P: Los niet he, ja. Ja. Dus, het kan, de sociale (dat is mijn sigaret), sociale wederkerigheid kan, maar dan moeten we terug naar de verbanden die dat mogelijk maken. En daar is onderzoek naar gedaan, dat is heel erg interessant, je z.. en dat komt overeen met de grote van google netwerk. Er is door een bioloog onderzoek gedaan dat sociale verbanden van mensen, en dat verschilt per soort he, voor apen is dat iets van twintig dertig kun je een sociaal verband handhaven en bij mensen is die grote 150. De gemiddelde Facebookgroep is 150 ook, maar daar kwam het onderzoek niet vandaan. Hij vergeleek met uhm, er is een volk, ik weet niet meer waar en hoe, ik heb eens geprobeerd om het op te zoeken. Er is een dorp, als daar op een gegeven moment, weet ik niet meer, maar het komt boven de 150 dan spitsen ze, dus ze houden een norm aan van 150. Daar kun je een aardig dorp mee runnen zonder dat er een formeel contract voor nodig is, dus puur vanuit sociale wederkerigheid. Dus wil je grotere verbanden, ja, dan moet je afspraken met elkaar gaan maken. JH: En hier in Utrecht zijn die verbanden natuurlijk groter. P: Ja, dus wij moeten afspraken, dus dat die formele is ook heel erg goed. Maar ik weet niet of jullie Wouter Hart kennen, oke, de, hij schrijft, de kern is wel de bedoeling. He, wat ik ook probeer te zeggen vanuit die teams, op een gegeven moment kom loop je tegen iets aan en dan zeg je tegen elkaar: hier moeten we een afspraak over maken. En dan maak je daar een afspraak over en dan is dat geregeld en dan is iedereen, dan is die afspraak ten dienste van dat wat je aan het doen bent van het team. En dat ten dienste, dus afspraken ten dienste van het ondersteunen eigenlijk van het sociale proces, het ondersteunen daar waar de relatie niet toereikend is, daar waar ook de relatie niet is, he, dus wanneer is geld ontstaan? Op het moment dat de mensheid zo dusdanig groeide dat meerdere dorpen met elkaar in contact kwamen en dat mensen gingen reizen en je komt daar, twee mensen komen elkaar tegen en je hebt daar iets wat de ander nodig heeft en dat ga je niet zomaar geven want die persoon gaat weer weg. En ja, dat is een rare ruil, ja dat, tenzij iemand van de honger omvalt, maar anders ga je dat niet doen. Dus wacht nou, als ik nou ook iets terug geef, dan kunnen we gelijk weer door. Dus het is een functioneel iets he, het is niet dat, het formele de mutualiteit de formele wederkerigheid is niet iets wat we moeten bestrijden, het is een functioneel iets. Daardoor kan ik naar Amerika gaan en daar in de kroeg gaan zitten en een biertje gaan drinken, anders zou het mij daar uiterst lastig gemaakt gaan worden. Dus die twee dingen moeten zeker naar elkaar toe, maar twee dingen: één, die sociale wederkerigheid is tientallen jaren verwaarloosd en aan zijn lot overgelaten, is niet gekoesterd, niet gevoed, en uhm, de formele, de mutualiteit de formele wederkerigheid heeft is niet meer staat niet meer ten dienste van, maar is doel an sich geworden, is een is een ding an sich geworden. Ja dan gaat het mis en dat is precies wat er nu gebeurt. Het gaat mis. In mijn ogen. Dus het gaat om de balans, het gaat om de balans tussen twee vormen van wederkerigheid. En als je het hebt over welzijn dan zijn wij er met name om aan die sociale wederkerigheid te werken en te zorgen dat dat zich gaat herstellen. Dat is onze rol zeg maar. Ja. JH: Wij moeten jammer genoeg afronden denk ik. P: Ja ik ook, want ik heb om vier uur een afspraak. M: Oké. JH: Uhm, wij hebben altijd een slotvraag. Wat wilt u ons meegeven of wat neemt u mee? P: Ja, oké, nou wat ik jullie mee wil geven want ik heb al een uur zitten preken dus uhm. JH: Maar wat neemt u mee dan? P: Nou de vraag van hoe zit de wederkerigheid in de teams. Dat is wel leuk om daar weer door. Op een gegeven moment ben je met dingen bezig en is het goed om weer terug te gaan naar de kern. JH: Naar de basis. P: Ja, en hoe zit die wederkerigheid nou en wordt die ervaren in de teams. Dat is een goede vraag die ik misschien mee terug neem naar de teams. JH: Dus minder uitgaan dat het al werkt, maar gewoon inderdaad ook als iemand dan uitvalt, ergens werkt dat toch niet. P: Nee, dat het niet 100 procent werkt waren we al achter.. JH: Dat is sowieso omdat mensen niet perfect zijn. P: Nee precies, dus sowieso haal je dat niet, maar dat we ook nog zeker nog stappen moeten en kunnen zetten naar.... Tuurlijk, we zijn op weg, ik verwacht ook niet alles, maar die uitval

heeft mij wel even gedacht van he, ja, dat had niet, dat hadden we moeten kunnen voorkomen zegmaar. Juist, dat is de bedoeling, dat je mensen niet meer ziek maakt vanuit hun werk. Dat is het idee. Blijkbaar is dat niet gelukt. Dat is hetzelfde dat binnen je vriendenkring in één keer uhm, dat gebeurt, er pleegt iemand zelfmoord, ik noem maar even, nou om het even helder te maken. Hm, daar is toch iets mis gegaan in deze sociale wederkerigheid, want we waren zulke goede vrienden. JH: Ja of er is toch bij die ene persoon kortsluiting geweest wat je dan toch niet door had. P:Ja, maar dat kwam niet zomaar, weet je wel. Het sociaal systeem is nooit perfect zeg maar.. JH: Maar je hebt ook ergens eigen verantwoordelijkheid, dat is altijd weer het spanningsveld. P:Ja natuurlijk, ik zeg ook niet dat je je schuldig moet voelen, alleen wat ik probeer te zeggen is dat, uhm, in zo'n groep laten mensen maar zien wat ze willen laten zien en dat kan heel goed voldoende zijn om sociaal te presteren zonder alles te laten zien zegmaar, en heel vaak gebeurt dat. Eigenlijk gebeurt dat bij iedereen. Iedereen heeft een klein stukje wat 100 procent van hem zelf is, waar zijn duisterste dingen inzitten en zijn diepste verlangens en die deel je niet zomaar en misschien wel nooit met iemand. Maar daar zit ook, ja daar kan het ook mis in gaan inderdaad, dus je hoeft het je ook niet te verwijten, maar het kan wel, het is niet helemaal zwart wit van het is zijn verantwoordelijkheid geweest. Het is een heel gedoe, dat sociale gedoe. Daarom vinden we het ook allemaal maar lastig en gedoe en laten we het gewoon met elkaar afspreken, tot in het gezin toe. He, als jij nou afgast Marietje, dan krijg je een kwartje. **Weet je wel, dan hoeven we dat niet op een sociaal wederkerige manier op te lossen, we gaan gewoon een goede deal maken. Ja dat is het vernietigen van sociale wederkerigheid. Want dat andere is lastiger. Sociale wederkerigheid is lastiger dan de formele wederkerigheid.** JH: Tuurlijk. M: Maar als het werkt is het zo veel meer waardevoller. P: **Als het werkt krijg je er geluk voor terug. Want als je je hele leven formele hebt geregeld dan heb je zo, dan ga je kapot van eenzaamheid. Ja, dus dat is het spanningsveld.** JH: Dus u neemt het mee binnen uw eigen team gaat u... P: Ja, ik ga er weer iets mee doen, met wederkerigheid. Het was, ik was met name bezig voordat ik hier manager werd, dus ik was ook blij verrast toen jullie daar mee kwamen. Ach wederkerigheid, daar heb ik het al lang niet meer over gehad. Hahaha. JH: Nou ik geloof niet in toeval, dus dan uhm. P: Nee precies, dingen komen niet zomaar uhm. Oké, dankjewel!

7B. Fragmenten en SVF's interview Pascal van Wanrooy

SVF 7.1: Mutualiteit is de formele wederkerigheid op basis van contract of deal met directe ruil

Fragment 1:

En mutualiteit is eigenlijk de wederkerigheid op basis van afspraken. Dat is de formele wederkerigheid, dus de wederkerigheid van het contract of van de deal. Ja een ruil, maar een directe ruil

SVF 7.2: Formele wederkerigheid wordt gebruikt bij ontbreken van vertrouwen en anonimiteit

Fragment 2:

Het is een systeem dat met name gebruikt wordt bij het ontbreken van vertrouwen, bij anonimiteit

SVF 7.3: Sociale wederkerigheid gaat over empathie, betrokkenheid, verbondenheid, bereidheid

Fragment 3:

De allereerste vorm van wederkerigheid is de reciproke wederkerigheid en dan gaat het eigenlijk over sociale wederkerigheid, dus mensen zijn sociale wezens, of ik ben bioloog, dus van daar dat ik ook die sociale theorie vanuit de biologie heel goed kan aanvoelen. Mensen zijn sociale wezens en dat uit zich onder andere in het feit dat mensen empathie hebben, dingen aanvoelen, uhm, en van uit die empathie een bepaalde betrokkenheid hebben. Jij bent een beetje mij zeg maar en daardoor ben ik bereid om om iets voor mezelf te doen, voor jou. En hoe dichterbij je bij mij bent hoe groter je bereidheid is

SVF 7.4: Iets voor de ander doen wordt niet bijgehouden. Informele deal, sociale afspraak

Fragment 4:

Dus in je groep heb je een bereidheid om iets voor de ander te doen. En dat wordt niet exact bijgehouden. Dat is geen formele deal, dat is een informele deal. Een afspraak, een sociale afspraak met elkaar

SVF 7.5: Als je je niet aan de afspraak houdt dan ben je profiteur. Daar staan sociale sancties op

Fragment 5:

En als je je daar niet aan houdt dan krijg je problemen in je sociale groep. Dan wordt je als profiteur gezien of egoïst, of uhm, in ieder geval er staan sancties op. Die ook niet allemaal zijn uitgeschreven, dus niet op basis van wetten, maar daar staan gewoon sociale sancties op

SVF 7.6: Wederkerigheid is niet exact, als je iets nodig hebt wordt je gesteund. Balans tussen steun geven en krijgen is minder belangrijk.

Fragment 6:

Dus er is een systeem waarin we elkaar helpen, met name in de groep en uhm, en dat systeem, dat is geen exacte wederkerigheid. Dus er zit een vorm van wederkerigheid in waarin als jij iets nodig hebt dan kan jij er op rekenen dat iemand je steunt, maar als jij niets nodig hebt, dan wordt je ook niet gesteund. Dus het kan zijn dat jij met name bent aan het steunen, maar heel weinig steun terugkrijgt, maar dat heeft met name te maken met je behoeften.

En uhm, daarmee is die wederkerigheid niet exact, maar hij is ook niet erg, want het enige wat jij hoeft te weten is als ik het nodig heb, wordt ik gesteund. En dat maakt minder uit hoe vaak dat gebeurt, dus die balans is niet zo belangrijk

SVF 7.7: Formele wederkerigheid is gebaseerd op anonimiteit, afspraak, contract en systeem

Fragment 7:

de ene is gebaseerd op anonimiteit, op afspraak, op contract, op systeem, het is ook een systeem ding

SVF 7.8: Sociale wederkerigheid is gebaseerd op relatie, vertrouwen, elkaar kennen

Fragment 8:

De andere is gebaseerd op relatie, op vertrouwen, op elkaar kennen, op groepsdynamiek, het is een sociale, dus het heeft ook beperkte spanwijdte

SVF 7.9: Waar sociale wederkerigheid nog sterk is voldoen mensen sneller aan basale behoeften

Fragment 9:

Overigens zijn mensen heel snel bereid en zeker in plekken waar die sociale wederkerigheid nog heel sterk is, als belangrijkste. Dus waar de geld component kleiner is dan de sociale component, in dat soort samenlevingen zijn mensen zeer snel bereid om ook een vreemde de basale, op zijn minst de basale behoeftes te verdoen.

SVF 7.10: Welzijn nieuwe stijl gaat over herstel van het sociale contract, de wederkerigheid

Fragment 10:

welzijn nieuwe stijl over gaat, gaat over het herstellen van het sociale contract. Het gaat over die vorm van wederkerigheid. Wat mij betreft, dat is mijn visie

SVF 7.11: Sociale wederkerigheid is geen 'voor wat hoort wat'

Fragment 11:

bijvoorbeeld bij sociale wederkerigheid hoort niet de uitspraak voor wat hoort wat bijvoorbeeld. He, die hoort bij het formele afspraak he, dus het is geen exacte wederkerigheid,

SVF 7.12: Sociale wederkerigheid komt vanzelf, dat zit in je, komt bij vertrouwen en relatie

Fragment 12:

en die basis van die sociale wederkerigheid gaat die komt vanzelf he, als bioloog kan ik zeggen van die zit gewoon in je, hoef je niet bang voor te zijn, komt naar boven zodra je heel erg gaat zitten op relatie en vertrouwen he,

SVF 7.13: Hoe beter je elkaar kent hoe meer je voor elkaar doet

Fragment 13:

zodra wij elkaar steeds beter leren kennen, nu zou je mij dat flesje water geven maar als ik je nog beter zou kennen zou je mijn band plakken en als ik je nog beter zou kennen zou je ook ja, zou je mij helpen verhuizen.

SVF 7.14: Zeggen dat je meer voor iemand 'moet' doen werkt contra productief

Fragment 14:

En dat zit daar gewoon in, daar hoef je niets voor te doen he, je hoeft niet te werken aan de motivatie van mensen van je zou wat meer voor iemand moeten doen. Dat hoef je niet te zeggen, dat werkt zelfs contra productief, he, want het lijkt als of je iets verkeerd doet terwijl, waarom doe ik niet, waarom hou ik mij niet aan het sociale contract. Dat is iets heel eenzaam

SVF 7.15: Sociale wederkerigheid is de basis van de cultuuromslag, de transitie

Fragment 15:

je ziet het is een cultuuromslag waarin we zitten, wat Jan Rotmans ook zegt een transitie. En uhm, dat is het ook volgens mij en daar hoort wederkerigheid, die sociale wederkerigheid is daar de basis van

SVF 7.16: Begin met het werken vanuit vertrouwen, anders kan je niet loslaten

Fragment 16:

ik begin met vertrouwen, want ik kan niet anders dan beginnen met vertrouwen, want zodra ik ook maar een heel klein beetje niet vanuit het vertrouwen werk, kan ik ook niet loslaten

SVF 7.17: Hoe dichter de groep, hoe meer men bereid is tot sociale wederkerigheid

Fragment 17:

want je moet eerst een groep hebben. Van wat ik al zei, de bereidheid tot sociale wederkerigheid ontstaat hoe dichter, hoe je ook iemand als groep ervaart,

SVF 7.18: Binnen teams met een basisvertrouwen komt sociale wederkerigheid vanzelf

Fragment 18:

dat er ook groepen zijn ontstaan, dus dat er teams zijn waarbinnen een bepaalde mate van basisvertrouwen is, een relatie is waardoor die sociale wederkerigheid, nogmaals je hoeft er niets voor te doen, vanzelf komt.

SVF 7.19: Als professional heb je ook sociale wederkerigheid, jij bent het ook zelf

Fragment 19:

Het gaat niet alleen over mensen moeten elkaar helpen, het gaat ook over de professionals die op een bepaalde manier daar in staan. Uhm, het is niet maakbaar, dus je kan niet met een paar wijsneusjes zeggen kijk dit is een methodiek en als je dat gaat doen dan hebben jullie sociale wederkerigheid. Wij hoeven dat niet te doen want wij zijn professionals wij gaan nu weer naar ons kantoor. Zo werkt het niet, je zult het zelf moeten leven. Je zult ook moeten begrijpen wat het is en wat het voor jou betekent. Jij bent ook bewoner, jij bent ook cliënt, jij bent ook klant bij een zorginstelling, he je bent het zelf

SVF 7.20: Meer dan een voorbeeldfunctie. Doorleven en begrijpen

Fragment 20:

maar het is meer dan een voorbeeldfunctie. Het is het daadwerkelijk doorleven en begrijpen.

SVF 7.21: Jezelf zijn in wat voor rol je ook zit, dan draag je bij aan het herstel van wederkerigheid

Fragment 21:

Dus het gaat uhm, het gaat er om dat je terug weer durft, in wat voor rol je ook zit, je zelf te zijn en mens te zijn en als je dat kan, met een opdracht hoor, dus je hebt niet bedoel tuurlijk, maar als je dat kan dan draag je volgens mij het maximale bij aan het herstellen van de sociale wederkerigheid, want dan draag je het namelijk zelf uit

SVF 7.22: In je werk je verhouden tot de ander dan krijg je vertrouwen en kan je iets met elkaar

Fragment 22:

wat je moet doen is je verhouden tot de ander en en dan je werk doen en dat is al moeilijk genoeg en als jij je kan verhouden tot de ander, dus de ander vertrouwt jou daar gaat het om, want dan kun je iets met elkaar. Als je elkaar vertrouwt dan kun je dat vastzetten, dan haal je wat mij betreft het maximale uit jezelf, maar dat betekent jezelf zijn. Dus als je jezelf bent dan haal je het maximale uit jezelf

SVF 7.23: Sociale wederkerigheid is weten dat er niet van je geprofiteerd wordt, dan gaat het goed

Fragment 23:

het is ook een sociaal proces waarin het gaat over elkaar gunnen of een offer kunnen brengen, wetende dat op een volgend moment iemand anders ook een offer maakt en ja, dat jij niet de enige bent en dat er niet van jou geprofiteerd wordt en dat, volgens mij is dat het idee van sociale wederkerigheid. Er kan van alles heen en weer, dat wordt niet bijgehouden en het gaat goed zolang niet één iemand het idee dat er geprofiteerd wordt.

SVF 7.24: In een team het elkaar gunnen en weten dat je niet te kort wordt gedaan.

Fragment 24:

Uhm, ja, dat is het elkaar gunnen. Het idee dat je niet te min wordt, te kort wordt gedaan. Dat is belangrijk in zo'n team

SVF 7.25: Als je geen psychische stoornis hebt, ben jij in staat om wederkerigheid vorm te geven

Fragment 25:

Het zijn mensen, dus zolang jij niet een psychische stoornis hebt zoals autisme ben jij uiterst goed in staat om die sociale wederkerigheid vorm te geven in de zin van in je vriendenclub, in je eigen directe familie, overal waar jij een relatie mee voelt komt dat gewoon tot uiting

SVF 7.26: Binnen netwerken functioneert sociale wederkerigheid, daarbuiten veel minder

Fragment 26:

alleen het punt is dat de netwerken, het zijn minder en minder geworden. Dus binnen bestaande netwerken functioneert gewoon, omdat we gewoon nou eenmaal mensen zijn, functioneert het sociale wederkerigheid, alleen onze netwerken zijn zo verdomde versnipperd en uhm, ja los van elkaar uhm, met name ook met name bijvoorbeeld door de enorme mobiliteit die we nu hebben

SVF 7.27: Willen mensen dan wel van elkaar afhankelijk zijn in het systeem van wederkerigheid

Fragment 27:

En dat is sociale wederkerigheid he, en de correctie daarop. Dus het is niet altijd, het verhaal van wederkerigheid is niet van uhm bloemetjes en bijtjes en het is een sociaal systeem waar veel mensen ook zoiets hebben van wil je dat wel, want we hebben nou juist verworven dat we niet van elkaar afhankelijk zijn. Dat hoort dus bij sociale wederkerigheid ook

SVF 7.28: Er is een correctie wanneer de normale interactie niet verloopt zoals het moet verlopen

Fragment 28:

Ja, en de correctie. Dan ga je niet de politie of niet de deurwaarder want je hebt geen formeel contract dus je hebt niets formeels om op terug te vallen. Het enige waar je op terug kan vallen is op een gegeven moment ga je je spierballen laten zien, want blijkbaar gaat de normale sociale interactie niet zoals die zou moeten verlopen

SVF 7.29: Het is dynamisch. Verhoudingen verschuiven. Een groep die zich test wordt sterk.

Fragment 29:

Nee het is een continu aftasten, het is ook dynamisch he, niet een statisch maar een dynamisch iets waarin die verhoudingen ook steeds meer, waarin die verhoudingen ook steeds verschuiven. Dus het moet ook getest worden, want dat maakt het sterk. Een groep die zich niet test, he in mijn team is er wel eens ruzie, we hebben ruzie en ook wel eens gehuild en ik zeg dat toch niet erg. Want in een groep die zich niet test, waar niets gebeurt, die wordt zwak

SVF 7.30: Als Alfa bemiddel je in de groep en doe je soms de correcties

Fragment 30:

He dus die coalities vormingen die hebben te maken met hoe goed ik mijn werk doe, niet als alfa hoe hard ik mensen in elkaar sla, maar juist hoe bemiddel ik,

SVF 7.31: In sociale wederkerigheid is niet iedereen gelijk. Er zijn ook rollen

Fragment 31:

ook in die wederkerigheid die sociale wederkerigheid is niet iedereen gelijk. Het is niet de mooie wereld van we zijn allemaal gelijk en jij doet iets voor mij en ik weer iets voor jou en jij doet weer iets voor die, he, daar zitten gewoon rollen in en ja, uhm, zoals je die gewoon het is nou eenmaal zoals het is,

SVF 7.32: De zelfberechtiging van sociale wederkerigheid is moeilijk te verkopen

Fragment 32:

Dus als je gaat voor die sociale wederkerigheid dan zitten daar aspecten aan die moeilijk te verkopen zijn. Zelfberechtiging zou je het willen noemen, dat is politiek lastig, dat is maar half van het verhaal dat het zo leuk is dat je bereid bent om voor de buurvrouw boodschappen te doen is maar de helft van het verhaal

SVF 7.33: Werken aan een relatie als jezelf betekent dat je professionele afstand hebt tot de groep

Fragment 33:

ondanks dat je dus werkt aan een relatie met vertrouwen en weer meer je zelf moet zijn, betekent het ook juist ook wel meer afstand naar die groep want die groep moet het zelf gaan doen.

Professionele afstand

SVF 7.34: Als sociaal werker wederkerigheid bij de groep laten, het is niet jouw sociaal verband

Fragment 34:

Ja op zijn minst dat je die wederkerigheid dan welk proces bij die groep laat he, dus het is geen wederkerigheid tussen mij en mijn vrijwilligers tussen mij en mijn groep, uhm, het is een wederkerigheid die zich afspeelt in een sociaal verband waar ik niet bij hoor want ik woon ergens anders ik werk hier alleen maar

SVF 7.35: Herkennen mensen wel goed het begrip sociale wederkerigheid

Fragment 35

Ja en ik vraag me af of mensen wel zo goed het begrip sociale wederkerigheid herkennen

SVF 7.36: Vrijwilligerswerk is van een instelling en is formele wederkerigheid, dus geen sociale.

Fragment 36:

Of ze dat ook op die manier kunnen uitleggen, want ik wordt daar nog heel vaak, als we het hebben over wederkerigheid, het voor wat hoort wat en ja dat doen we heel goed met onze vrijwilligers want onze vrijwilligers doen dingen voor ons maar wij doen ook dingen terug en dan hebben we, ja hoe hebben we dat vastgelegd? Ja in een contract, nou perfect. Maar dan hebben we het even niet over sociale wederkerigheid maar dan hebben we het over formele wederkerigheid

SVF 7.37: Actieve bewoners laten verhouden tot ander bewoners. Niet tot een organisatie

Fragment 37:

ja dat is je moet juist af van de vrijwilligerscontracten. Je moet er naar toe met actieve bewoners naar actieve bewoners die zich verhouden tot andere bewoners en niet naar bewoners die zich verhouden tot een organisatie

SVF 7.38: De behoefte van de mens kantelt van dat wat ik wil naar dingen samen doen

Fragment 38

er is gewoon een behoefte bij mensen om op een andere manier om te gaan met dat wat je wil, ja waar hoe je je leven wil invullen. En dan moet je natuurlijk ook iets ja je wil ook eten en je wilt wonen, maar daar wordt allemaal veel minder, de wat je daarin wilt bereiken wordt minder de ambities daarin worden minder groot en er worden andere ambities groter. Dus dat je dingen samen wil doen, dat dat veel leuker is he.

SVF 7.39: Het levert geluk en welzijn op, dat is de basis

Fragment 39:

Nou uiteindelijk geluk en welzijn. Daar ben ik van overtuigd. He, de basis dus he

SVF 7.40: Eerst kijken of we ons samen prettig voelen in de verhouding, dan pakken we iets op

Fragment 40:

we kijken van laten we eens kijken of we ons dagelijks prettig voelen als we een verhouding aangaan, of samen iets oppakken

SVF 7.41: Wederkerigheid is altijd haalbaar, het zit genetisch in ons gebakken

Fragment 41:

JH: Is sociaal wederkerigheid altijd haalbaar? P: Hij, het is er altijd, het zit genetisch in ons gebakken

SVF 7.42: Formele wederkerigheid niet bestrijden, want het is een functioneel iets

Fragment 42:

het formele de mutualiteit de formele wederkerigheid is niet iets wat we moeten bestrijden, het is een functioneel iets

SVF 7.43: Sociale wederkerigheid is tientallen jaren verwaarloosd, niet gekoesterd of gevoed

Fragment 43:

die sociale wederkerigheid is tientallen jaren verwaarloosd en aan zijn lot overgelaten, is niet gekoesterd, niet gevoed

SVF 7.44: Het gaat om de balans tussen sociale en formele wederkerigheid

Fragment 44:

Het gaat mis. In mijn ogen. Dus het gaat om de balans, het gaat om de balans tussen twee vormen van wederkerigheid.

SVF 7.45: In welzijn is de rol om aan sociale wederkerigheid te werken zodat het gaat herstellen

Fragment 45:

En als je het hebt over welzijn dan zijn wij er met name om aan die sociale wederkerigheid te werken en te zorgen dat dat zich gaat herstellen. Dat is onze rol zeg maar

SVF 7.46: Vernietigen van de sociale wederkerigheid door het maken van dealtjes.

Fragment 46:

Weet je wel, dan hoeven we dat niet op een sociaal wederkerige manier op te lossen, we gaan gewoon een goede deal maken. Ja dat is het vernietigen van sociale wederkerigheid. Want dat andere is lastiger. Sociale wederkerigheid is lastiger dan de formele wederkerigheid

SVF 7.47: Je krijgt er geluk voor terug. Formele wederkerigheid zorgt voor eenzaamheid

Fragment 47:

Als het werkt krijg je er geluk voor terug. Want als je je hele leven formele hebt geregeld dan heb je zo, dan ga je kapot van eenzaamheid. Ja, dus dat is het spanningsveld

SVF's interview Pascal van Wanrooy

SVF 7.1: Mutualiteit is de formele wederkerigheid op basis van contract of deal met directe ruil

SVF 7.2: Formele wederkerigheid wordt gebruikt bij ontbreken van vertrouwen en anonimiteit

SVF 7.3: Sociale wederkerigheid gaat over empathie, betrokkenheid, verbondenheid, bereidheid

SVF 7.4: Iets voor de ander doen wordt niet bijgehouden. Informele deal, sociale afspraak

SVF 7.5: Als je je niet aan de afspraak houdt dan ben je profiteur. Daar staan sociale sancties op

SVF 7.6: Wederkerigheid is niet exact, als je iets nodig hebt wordt je gesteund. Balans tussen steun geven en krijgen is minder belangrijk.

SVF 7.7: Formele wederkerigheid is gebaseerd op anonimiteit, afspraak, contract en systeem

SVF 7.8: Sociale wederkerigheid is gebaseerd op relatie, vertrouwen, elkaar kennen

SVF 7.9: Waar sociale wederkerigheid nog sterk is voldoen mensen sneller aan basale behoeften

SVF 7.10: Welzijn nieuwe stijl gaat over herstel van het sociale contract, de wederkerigheid

SVF 7.11: Sociale wederkerigheid is geen 'voor wat hoort wat'

SVF 7.12: Sociale wederkerigheid komt vanzelf, dat zit in je, komt bij vertrouwen en relatie

SVF 7.13: Hoe beter je elkaar kent hoe meer je voor elkaar doet

SVF 7.14: Zeggen dat je meer voor iemand 'moet' doen werkt contra productief

SVF 7.15: Sociale wederkerigheid is de basis van de cultuuromslag, de transitie

SVF 7.16: Begin met het werken vanuit vertrouwen, anders kan je niet loslaten

SVF 7.17: Hoe dichter de groep, hoe meer men bereid is tot sociale wederkerigheid

SVF 7.18: Binnen teams met een basisvertrouwen komt sociale wederkerigheid vanzelf

SVF 7.19: Als professional heb je ook sociale wederkerigheid, jij bent het ook zelf

SVF 7.20: Meer dan een voorbeeldfunctie. Doorleven en begrijpen

SVF 7.21: Jezelf zijn in wat voor rol je ook zit, dan draag je bij aan het herstel van wederkerigheid

SVF 7.22: In je werk je verhouden tot de ander dan krijg je vertrouwen en kan je iets met elkaar

SVF 7.23: Sociale wederkerigheid is weten dat er niet van je geprofiteerd wordt, dan gaat het goed

SVF 7.24: In een team het elkaar gunnen en weten dat je niet te kort wordt gedaan.

SVF 7.25: Als je geen psychische stoornis hebt, ben jij in staat om wederkerigheid vorm te geven

SVF 7.26: Binnen netwerken functioneert sociale wederkerigheid, daarbuiten veel minder

SVF 7.27: Willen mensen dan wel van elkaar afhankelijk zijn in het systeem van wederkerigheid

SVF 7.28: Er is een correctie wanneer de normale interactie niet verloopt zoals het moet verlopen

SVF 7.29: Het is dynamisch. Verhoudingen verschuiven. Een groep die zich test wordt sterk.

SVF 7.30: Als Alfa bemiddel je in de groep en doe je soms de correcties

SVF 7.31: In sociale wederkerigheid is niet iedereen gelijk. Er zijn ook rollen

SVF 7.32: De zelfberechtiging van sociale wederkerigheid is moeilijk te verkopen

SVF 7.33: Werken aan een relatie als jezelf betekent dat je professionele afstand hebt tot de groep

SVF 7.34: Als sociaal werker wederkerigheid bij de groep laten, het is niet jouw sociaal verband

SVF 7.35: Herkennen mensen wel goed het begrip sociale wederkerigheid

SVF 7.36: Vrijwilligerswerk is van een instelling en is formele wederkerigheid, dus geen sociale.

SVF 7.37: Actieve bewoners laten verhouden tot ander bewoners. Niet tot een organisatie

SVF 7.38: De behoefte van de mens kantelt van dat wat ik wil naar dingen samen doen

SVF 7.39: Het levert geluk en welzijn op, dat is de basis

SVF 7.40: Eerst kijken of we ons samen prettig voelen in de verhouding, dan pakken we iets op

SVF 7.41: Wederkerigheid is altijd haalbaar, het zit genetisch in ons gebakken

SVF 7.42: Formele wederkerigheid niet bestrijden, want het is een functioneel iets

SVF 7.43: Sociale wederkerigheid is tientallen jaren verwaarloosd, niet gekoesterd of gevoed

SVF 7.44: Het gaat om de balans tussen sociale en formele wederkerigheid

SVF 7.45: In welzijn is de rol om aan sociale wederkerigheid te werken zodat het gaat herstellen

SVF 7.46: Vernietigen van de sociale wederkerigheid door het maken van dealtjes.

SVF 7.47: Je krijgt er geluk voor terug. Formele wederkerigheid zorgt voor eenzaamheid